

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΧΑΤΣΙΟΥΛΗ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ
ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΗΣ ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΑΣ
(Ν Ε Α Ε Κ Δ Ο Σ Η)

Κ Α Ι

ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ
ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ
ΤΩΝ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΩΝ ΜΑΣΤΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ

ΣΙΑΤΙΣΤΑ 2012

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΧΑΤΣΙΟΥΛΗ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ
ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΗΣ ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΑΣ

(ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ)

ΚΑΙ
ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ
ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ
ΤΩΝ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΩΝ ΜΑΣΤΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ

ΣΙΑΤΙΣΤΑ 2012

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην πολύχρονη προσπάθειά μου να συγκεντρώσω και να καταγράψω, με σκοπό να περισώσω, τον γλωσσικό πλούτο της γενέτειράς μου Σιάτιστας, παρουσίασα στο παρελθόν δυο εκδόσεις, την πρώτη με τίτλο « ΤΑ ΣΙΑΤΣΝΑ » (Το Σιατιστινό Γλωσσικό Ιδίωμα) Σιάτιστα 1995 και τη δεύτερη με τίτλο: « ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΗ ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΑ » Γλωσσάριο – Παροιμίες – Ιστορίες. Έκδοση της Μανούσιας Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Σιάτιστας, Σιάτιστα 2004.

Με τη συνέχιση όμως της έρευνας για τη συγκέντρωση και άλλων στοιχείων, βρέθηκε ένα πλήθος νέων λέξεων οι οποίες δεν ήταν δυνατόν να μη καταγραφούν κάπου.

Εκτός από την Σιατιστινή Ντοπιολαλιά υπάρχει και η συνθηματική ομιλία των οικοδόμων «των μαστόρων της πέτρας » που είναι γνωστή με το όνομα « ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ» που κι αυτή έπρεπε να κάπου να καταγραφεί.

Για τους παραπάνω λόγους προσφέρω σήμερα τη νέα μου έκδοση με τίτλο: « ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΗΣ ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΥΔΑΡΑΙΩΝ ». Σ' αυτή γίνεται μια συμπλήρωση, με την προσθήκη νέων λέξεων, διόρθωση ορισμένων σφαλμάτων των προηγουμένων εκδόσεων και μια παρουσίαση της συνθηματικής ομιλίας των «μαστόρων της πέτρας» «ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ»

Η νέα αυτή παρουσίαση είναι μια επανέκδοση συλλογής λέξεων και φράσεων, όπως φωνητικά παρουσιάζονται στην καθημερινή ομιλία από τους Σιατιστινούς, χωρίς σχόλια, χωρίς ετυμολογία, χωρίς έρευνα για την προέλευση των λέξεων αυτών. Αυτό το άφησα τότε και το αφήνω και πάλι στους ειδικούς. Απλά μάζεψα νέα στοιχεία από την αστείρευτη πηγή της Σιατιστινής Ντοπιολαλιάς και τα προσφέρω, μαζί με τα παλιά, σε μια Νέα Έκδοση.

**ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΧΑΤΣΙΟΥΛΗΣ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ**

ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1^{ος}

- *Τ'ς έντσαν τ'ς αλλι*
- *Σα τ'ς έντσαν τσι;*
- *Θα μας μασν κι μας*
- *Ας μας μασν.*

* * *

2^{ος}

- *Τ'ς εχς τ'ς ασσ;*
- *Τ'ς έχου.*
- *Πουντ'ς;*
- *Ιατ'ς.*

* * *

* Ιστορικό και ερμηνεία των παραπάνω σιατιστινών διαλόγων :

Οι παραπάνω διάλογοι είναι χαρακτηριστικοί της Σιατιστινής Ντοπιολαλιάς. Είναι γνήσιοι Σιατιστινοί, απλοί καθημερινοί, χωρίς καμιά ιδιαίτερη σημασία και ειπώθηκαν από Σιατιστινούς στις παρακάτω περιπτώσεις:

Ο πρώτος διάλογος έγινε όταν, το 1939, μετά την κατάκτηση της Αλβανίας από τα Ιταλικά στρατεύματα, η Ελληνική Κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει μια πιθανή Ιταλική εισβολή, έκαμε μερική επιστράτευση εφέδρων αξιωματικών και οπλιτών. Στρατόπεδο κατατάξεως για την περιοχή του Βοΐου ορίστηκε η Κοζάνη. Τότε οι Σιατιστινοί έφεδροι που προσκλήθηκαν παρουσιάστηκαν στην Κοζάνη. Οι συνοδοί τους όταν το βράδυ επέστρεψαν στη Σιάτιστα έφεραν τα νέα.

- Τους έντυσαν τους άλλους. (τους έντυσαν φαντάρους)
- Σαν τους έντυσαν τι έγινε; (απάντηση κάποιου αδιάφορου)
- Θα μας μαζέψουν και εμάς. (λέει ο ανήσυχος της παρέας)
- Ας μας μαζέψουν. (απαντά ο αδιάφορος).

Ο δεύτερος διάλογος έγινε σε κάποιο καφενείο της Σιάτιστας. Η παρέα παίζει το παιγνίδι ραμί (ρουμ), κάποιος παίκτης περιμένει να πάρει ένα άσσο για να κλείσει, αλλά δεν προλαβαίνει και κλείνει την παρτίδα κάποιος άλλος και ο πρώτος από περιέργεια ρωτάει το διπλανό του

- Τους έχεις τους άσσους;
 - Τους έχω.
 - Πού είναι;
 - Να τσι. (και δείχνει τους άσσους που κρατά στα χέρια του).
-

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΣΥΜΒΟΛΑ

(ο) (η) (το) = ουσιαστ. (αρσεν. Θηλ. ή ουδετ.)

(επιθ) = επίθετο.

(επιρ) = επίρρημα.

(επιφ) = επιφώνημα.

(αντων) = αντωνυμία.

(συνδ) = σύνδεσμος.

(μορ) = μόριο.

(βλ.λ.) = βλέπε λέξη

(ρ.) = ρήμα.

(Εν.) = ενεστώτας.

(Παρατ) = παρατατικός.

(Αορ) = αόριστος.

(Μ.Εξακ) = μέλλων εξακολουθητικός.

(Μ.Στ) = μέλλων στιγμιαίος.

(Υπερς) = υπερσυντέλικος.

(Ορ.Εν.) = οριστική ενεστώτα.

(Ορ.Αορ) = οριστική αορίστου.

(Πρ.Εν.) = προστακτική ενεστώτα.

(Πρ.Αορ) = προστακτική αορίστου.

(Ε.Εν.) = ενεργητική φωνή ενεστώτα.

(Ε.Παρατ) = ενεργητική φωνή παρατατικού.

Ε.Αορ) = ενεργητική φωνή αορίστου.

(Π.Εν.) = παθητική φωνή ενεστώτα.

(Π.Παρατ) = παθητική φωνή παρατατικού.

(Π.Αορ) = παθητική φωνή αορίστου.

(Μτχ) = μετοχή.

(Κ.) = Λέξη του Κουδαρίτικου Γλωσσαρίου.

ΤΟ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Για να γίνει μια διευκόλυνση στον αναγνώστη, για μια σωστή προφορά των λέξεων και φράσεων του Σιατιστινού ιδιώματος, θεωρήθηκε απαραίτητη μια παρουσίαση διαφόρων γλωσσικών φαινομένων, με σχετικά παραδείγματα, τα οποία δεν αποτελούν μέρος μιας επιστημονικής έρευνας, αλλά απλά μια βοήθεια σ' εκείνον που θα θελήσει να μιλήσει ή να γράψει ένα κείμενο, όσο γίνεται αυθεντικό, « στα ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΑ » (στα Σιατισινά), γιατί πολλά από τα κείμενα που παρουσιάστηκαν κατά καιρούς, κάθε άλλο παρά ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΑ ήταν.

1.- Βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της Σιατιστινής διαλέκτου είναι η προφορά του «**τσι**». Στο σύνολο σχεδόν των λέξεων έχουμε την μετατροπή του (**τ**) και (**ντ**) μαζί με το (**ε**) και το (**ι**) που ακολουθούν, αλλά και χωρίς αυτά, σε (**τσι**) και σε (**τζι**).

Παραδείγματα : (**τι**; - **τσι**;) (**αντί** – **αντζί**) (**αχτίδα** – **αχτισίδα**) (**ιτιά** – **ιτσιά**) (**μαντέμι** – **μαντζέμι**).

2.- Δεύτερο **βασικό** χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι όταν μετά από σύμφωνο ακολουθεί άτονο (**ι**) τότε αυτό τις περισσότερες φορές συγχωνεύεται με το σύμφωνο και γίνεται ένας φθόγγος. Κατά την προφορά του φθόγγου αυτού υπάρχει το (**ι**), για να γίνει όμως σωστή η προφορά θα πρέπει ο αέρας που βγαίνει από το στόμα να βγαίνει από τα πλάγια της γλώσσας και να ακούγεται ένας φθόγγος δασύς, παχύς, σιαγονοσυριστικός. Τα σύμφωνα αυτά που περιέχουν το (**ι**) σημειώνονται με μία παύλα (**_**) από κάτω και δίπλα το σύμβολο (**ι**), όπως (**σι**, **τσι**, **τζι**, **νι**, **ζι**, **χι**, **ψι**, **ξι**) κ.λ.π. Πολλές φορές το (**ι**) αν και συγχωνεύεται με το σύμφωνο παραμένει στη λέξη σαν ψηφίο και όχι σαν φθόγγος.

Παραδείγματα : (**κουνώ** – **κ'νω**) εδώ δεν έχουμε (**ι**) για να συγχωνευθεί με το (**κ**) και η λέξη (**κνω**) θα διαβαστεί κανονικά. Στη λέξη όμως (**κινώ** - **κινω**) έχουμε (**ι**) που συγχωνεύεται με το (**κ**) γι' αυτό και θα διαβαστεί σαν μια συλλαβή, ένα φθόγγο, (**κ(ι)νω**) (**κινω**). Και όχι σαν δύο συλλαβές (**κι** – **νώ**)

Τα ίδια μπορούμε να πούμε και για τις λέξεις : (**ζουμί** – **ζμι**) απλά όπως είναι γραμμένο, (**κουτσός** – **κτσος**), (**ζουνάρι** – **ζναρ**), (**πουλώ** – **πλω**), (**ντουβάρι** – **ντβαρ**) κ.λ.π.

Ενώ για τις λέξεις: (**ζημιά** – **ζι(ι)μια**) έχουμε (**ι**) που συγχωνεύεται με το (**ζ**), (**ζημιά** – **ζι(ι)μια** – **ζμια**) (μια συλλαβή) (**αλάνι** – **αλανι**), (**αλοιφή** – **αλιφή**), (**ασημένιους** – **ασιμένιους**), (**σινί** – **σινι**), αλλά και (**σιαπέρα**, **σιουμπώ**, **δλεια**) κ.λ.π.

3.- Το άτονο (**ου**) και (**ι**) όταν βρίσκονται ανάμεσα από δύο σύμφωνα ή στο τέλος της λέξεως, τις περισσότερες φορές αποβάλλονται.

Παραδείγματα: (**κουβάς** – **γκ'βας**), (**ξυστρί** – **ξ'τρι**), (**συνυφάδα** – **συμ'φάδα**), (**πουστάβι** – **π'σταβ**) κ.λ.π.

4.- το άτονο (**ο**) γίνεται (**ου**).

Παραδείγματα: (**κουρεύω** – **κουρεύου**), (**μούστος** – **μούστους**), (**κολοβός** – **κουλουβός**), (**δέντρο** – **δέντρου**).

5.- Το άτονο (**ε**) γίνεται (**ι**).

Παραδείγματα: (**κερασιά** – **κιρασιά**), (**παιδί** – **πιδί**), (**εδώ** – **ιδώ**), (**περπατώ** – **πιρπατώ**), (**μετρώ** – **μιτρώ**).

6.- Αρκετές φορές τα συριστικά σύμφωνα μπροστά από τα (**κ**, **π**, **τ**, **λ**, **ν**) προφέρονται σαν παχύς σιαγονοσυριστικός φθόγγος, αν και δεν υπάρχει (**ι**) για να συγχωνευτεί. (παρ. 2)

Παραδείγματα: (**σιλιαρ**), (**σικλι**), (**πισινίκ**), (**στσιβάλια**),

7.- Μερικές φορές μπαίνει μπροστά από λέξεις που αρχίζουν από σύμφωνο ένα (**α**) ή τρέπεται το αρχικό (**ο**) ή το αρχικό (**ε**) σε (**α**).

Παραδείγματα: (κολλώ – ακουλνώ), (δρύινος – αδρείνους), (όρνιθα – αρνίθα), (εργάτης – αργάτης).

8.- Σε λέξεις που αρχίζουν από (γ) και ακολουθεί φωνήεν, τότε το αρχικό (γ) δεν προφέρεται. Πολλές φορές αυτό το φαινόμενο παρατηρείται και όταν το (γ) βρίσκεται μέσα στη λέξη.

Παραδείγματα: (γυρνώ – υρνώ), (γεράματα – ιράματα), (γύφτος – ιούφτους), (αγελάδα – αϊλάδα), (μαγειριό – μαιριό).

9.- Οι προσωπικές αντωνυμίες στους περιφραστικούς χρόνους των ρημάτων μπαίνουν μετά από το βοηθητικό ρήμα. (ανάμεσα).

Παραδείγματα: α) Αντί να λέμε: «τον είχα σκάψει τον μπαχτσέ» λέμε: «Είχα τουν σκαψι του μπαχτσέ.» ή «Δεν είχα τουν σκαψι του μπαχτσέ»

β) Αντί να λέμε: «τον είχες ιδεί όταν ερχόταν» λέμε: « Είχis τουν ιδεί όταν έρχονταν » ή « Δεν είχα τουν ιδεί όταν έρχονταν »

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ

Εκτός από τα παραπάνω γλωσσικά φαινόμενα, τα οποία θεώρησα βασικά και για τα οποία έκαμα μια σχετική ανάλυση, παραθέτω μερικές **ιδιομορφίες** που παρουσιάζονται κατά τη χρήση των άρθρων, των αντωνυμιών, των βοηθητικών ρημάτων, των επιθέτων που παράγονται από ουσιαστικά, των διαφόρων υποκοριστικών, κ.λ.π.

στ ειτουινιά (στη γειτονιά), **στis ειτουινιές** (στις γειτονιές) **ν οικουγένεια** (την οικογένεια), **σν οικουγένεια** (στην οικογένεια), **στis οικουγένειis**, (στις οικογένειες).- -- **σιν προυβατσίνα** (στην προβατίνα), **μ προυβατσίνα** (την προβατίνα), **στis προυβατσίνis** (στις προβατίνες). --- **μ πτσια** (την πτυιά), **σμι πτσια** (στην πτυιά), **στis πτσεs** (στις πτυιές). --- **νι ιόμσα** (τη γέμισα), --- **νι πήγα** (την πήγα).--- **τουν έγραψα** (τον έγγραψα), **νέγραψα** (την έγγραψα), **τόγραψα** (το έγγραψα). ---**νε ουμιλούσιν, νε ίβλιπιν** (ούτε μιλούσε, ούτε έβλεπε).---**είντουs** (αυτόs είναι), **είντζιν** (αυτή είναι), **είντου** (αυτό είναι), **είντουs ουπάν** (αυτόs είναι επάνω). --- **δε ένουντζι** (δεν γίνονται), --- **δε θυμούμι** (δεν θυμούμαι), **δεν ακούν** (δεν ακούν), **δεν πήγα** (δεν πήγα), --- **μούπιs** (μου είπεs), **τούπιs** (του είπεs), **τούπα** (του είπα), **τσειπα** (της είπα), **τσειπιν** (της είπε). --- **τάφκα** (τα άφησα), **άφκέτα** (άφησέ τα), **άφκέσιν** ή **άφκέν**, (άφησέ την), **δεν άφκα** (δεν άφησα) --- **κιμείs** (και εμείs).--- **αντάρθα** (όταν ήρθα). - -- **απουπίs** (από πίσω). --- **τσι εμ;** (τι γιε μου), --- **τζε άχαρ** (άντε καημένη). --- **ιάμι** (να εδώ είμαι), **ιάτουs** (να εδώ είναι αυτόs), **ιάσιν** (να εδώ είναι αυτή), **ιάτα** (να εδώ είναι αυτά), --- **τσι ίσι ισύ;** (τι είσαι εσύ;).--- **τζιπ** (καθόλου). --- **θάρουμ** (ίσως, μακάρι). --- **σίνταs** (κάθε φορά). --- **ιασιαυτό** (γιαυτό). --- **κακούν τ' κακ** (κακήν κακώς). --- **ούδι – ετσι** η **ούτσι – ετσι** (έτσι όπως είναι). --- **ασήμι – ασμίνουs, μάλαμα – μαλαματσέινουs, ξύλο – ξλέινουs, σκλίσιουs, γουρνίσιουs, καναγκιρίσιουs** --- **πιδί – πιδόπκου, γκιούμ – γκιουμόπκου, νουντάs – νουντόπκουs, πόρτα – πουρτόπκι, γάτα – γατόπκι, γούνα – γουνόπκι** --- **κακόs – κακούτσικουs, μικροs – μικρούτσικουs, μικρη – μικρούτσκι, τρανή – τρανούτσκι** --- **σαλόs – σαλάδ, μουρόs – μουράδ, ζουρλόs – ζουρλάδ – λέρα – λέραβουs, μύξα – μύξαβουs, ψώρα – ψώραβουs...**

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Άρθρα:

ου παπποσής, τ παπποσή, τουν παπποσή,
οι παπποσίδις, απ` τ'ς παπποσήδις, τ'ς παπποσήδις.
Η αλούπα, τ'ς αλούπας, ν αλούπα,
οι αλούπις, απ` τ'ς αλούπις, τ'ς αλούπις.
Του πιδί, τ` πιδιού, του πιδί,
τα πιδιά, απ` τα πιδιά, τα πιδιά.

Ουσιαστικά:

ου τζιουμπάνους - οι τζιουμπαναίοι
ου νοικοκύρ'ς - οι νοικοκυραίοι και οι νοικοκύρδις
ου δάσκαλους - οι δασκαλαίοι και οι δασκάλι
ου καφές - οι καφέδις και τα καφέδια
ου τσινικές - οι τσινικέδις και τα τσινικέδια
ου τσέντζιρ'ς - τα τσιντζιρέδια
η παντόφλα - οι παντόφλις και τα παντόφλια
η αρνίθα - οι αρνίθις και τα αρνίθια. Κ.λ.π.

Επίθετα:

(περιληπτικά αριθμητικά) δικαρά, δικαπινταρά, εικουσαρά, ικατουσταρά . . .
(υποκοριστικά επιθέτων) -ουτσικους, -ουτσικι, -ουτσικου.

Αντωνυμίες:

α) Προσωπικές:

ιγώ, ιμένα, ιμείς, ιμάς (μας)
ισύ, ισένα, ισείς, ισάς (σας)
αυτός, αυτσή, αυτό – αυτοσί, αυτσές, αυτά
αφνού, αφνής, αφνούς

β) Κτητικές:

θκος 'μ, θκη 'μ, θκο `μ (δικός μου, δική μου, δικό μου)
θκός μας, θκή μας, θκό μας (δικός μας,δική μας,δικό μας)
θκοι 'μ, θκες 'μ, θκα 'μ (δικοί μου, δικές μου, δικά μου)
θκοί μας, θκές μας, θκά μας (δικοί μας,δικές μας,δικά μας)
θκος σ', θκη σ', θκο σ' (δικός σου, δική σου, δικό σου)
θκός σας, θκή σας, θκό σας (δικός σας,δική σας,δικό σας)
θκοι σ', θκε σ', θκα σ', (δικοί σου, δικές σου, δικά σου)
θκοί σας, θκέ σας, θκά σας (δικοί σας,δικές σας,δικά σας)
θκος τ', θκη τ', θκο τ', (δικός του, δική του, δικό του)
θκος τ'ς, θκη τ'ς, θκο τ'ς (δικός της, δική της, δικό της)
θκοι τ', θκες τ', θκα τ', (δικοί του, δικές του, δικά του)
θκοι τ'ς, θκες τ'ς , θκα τ'ς, (δικοί τους,δικές τους,δικά τους)

γ) Δεικτικές:

ιάτους, ιάτσιν, ιάτου (νάτος, νάτην, νάτο)
ιτούτους, ιτούτσι, ιτούτου (ετούτος, ετούτη, ετούτο)
αυτός, αυτσή, αυτό (αυτός, αυτή, αυτό)
ικείνους, ικείνι, ικείνου (εκείνος, εκείνη, εκείνο)
τσέτσιους, τσέτσια, τσέτσιου (τέτοιος, τέτοια, τέτοιο)
τόσους, τοτσι, τόσου (τόσος, τόση, τόσο)

δ) Οριστικές:

μόναχους, μόναχι, μόναχου (μόνος, μόνη, μόνο)

ε) Αόριστες:

κάγκαένας, κάγκαμιά, κάγκαένα (καθόλου κανένας)
καμόσι, καμόσις, καμόσα (κάμποσοι, μερικοί)

τσίπουτα και τσίπουτσες (τίποτα)

άλλους, αλλι, άλλου (άλλος . . .)

στ) Αναφορικές:

οτι: (ό,τι), όσους, οσι, όσου (όσος . . .)

ζ) Ερωτηματικές:

τσι; (τι;),

πόταππους, πόταπ, πόταπου (τι λογής;)

Επιρρηματα:

ιχτσές, ιψές, ταχιά, περσ, πόθιν, πουθινά, κατ, ουπάν, ψλα, σμα, μακρά, κουντά, τρουύρ, ύστσιρα, πότσι, μπρούμα, γλίουρα, ψίχα, σιαπάν, τότεσι, αγγλιούρα, σιακάτ, τζίπ, σιαπέρα κ.λ.π.

Ρήματα:

Τα βοηθητικά ρήματα είμαι και έχω)

α) είμι (είμαι)

είμι, είσι, είναι, είμισσι, είσσι, είναι.

Ήμαν, ήσαν, ήταν, ήμασαν, ήσασταν, ήταν.

Νάμαν, νάσαν, νάταν, νάμασαν, νάσασταν, νάταν.

Ιάμι, ιάσι, (ιάτους, ιάτσιν, ιάτου),

ιάμισσι, ιάσσι, (ιάτς, ιάτσισ, ιάτα)

νάσι, (νάντους, νάντζιν, νάντου)

νάσσι, (νάντς, νάντζισ, νάντα)

είντους – είναιτςιν – είναιτου – είναιτς – είναιτςις – είναιτςα.

Όντας.

β) έχου (έχω)

έχου, εχς, εχ, έχουμι, έχισσι, εχν.

Είχα, είχισ, είχιν, είχαμι, είχισσι, είχαν.

Νάχου, ναχς, ναχ, νάχουμι, νάχισσι, ναχν.

Νάχα, νάχισ, νάχιν, νάχαμι, νάχατςι, νάχαν.

Έχουντας.

Τουνέχου, τουνέχς, τουνέχι,

τουνέχουμι, τουνέχισσι, τουνέχιν.

Τσέχου, τσεχς, τσεχι, τσέχουμι, τσέχισσι, τσεχν.

Τσις έχου, τσις εχς, . . .

τάχου, ταχς, . . .

(ΣΗΜ. Στα βοηθητικά ρήματα παρουσιάζονται οι διάφοροι τύποι που προέρχονται από τη συγχώνευση του (να) της υποτακτικής με τους αδύνατους τύπους των αντωνυμιών (με, σε, τος, τον, την, μας, τους, τς, τα)

ΚΛΙΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

(με τη Σιατιστινή Ντοπιολαλιά)

α) Το ρήμα *ρίχνου - ρίχνουμι*.

- (Ορ.Εν.) ρίχνου, ρίχντς, ριχν_ν, ρίχνουμι, ρίχνιτσι, ριχν.
(Πρ.Εν.) ρίχνι, ρίχνιτσι.
(Παρατ.) έρχνα, έρχνις, έρχνιν,
έρχναμι, έρχνιτσι, έρχναν.
(Ορ.Αορ) έρξα, έρξις, έρξιν, έρξαμι, έρξιτσι, έρξαν.
(Πρ.Αορ) ρίξι, ρίξιτσι.
(Μ.Εξακ) θα ρίχνου . . .
(Μ.Στ.) θα ρίξου . . .
(Υπερς) είχα ρίξι . . .
(Ορ.Εν.) ρίχνουμι, ρίχνιτσι, ρίχνιτσι,
ρίχνουμέτσι, ρίχνιστσι, ρίχνουντζι.
(Παρατ.) ρίχνουμαν, ρίχνουσαν, ρίχνουνταν,
ρίχνουμάσαν, ρίχνουσάσαν, ρίχνουνταν.
(Ορ.Αορ) ρίθκα, ρίθκις, ρίθκιν, ρίθκαμι, ρίθκιτσι, ρίθκαν.
(Πρ.Αορ) ρίξι, ρίξας.
(Μ.Εξακ) θα ρίχνουμι . . .
(Μ.Στ.) θα ριχτώ . . .
(Υπερς) είχα ριχτσει . . .
(Μετοχή) ριγμένους, ριγμέν_ν, ριγμένου.

β) Το ρήμα *αδράχνου - αδράχνουμι*

- (Ορ.Εν.) αδράχνου, αδράχντς, αδράχν_ν,
αδράχνουμι, αδράχνιτσι, αδράχν.
(Πρ.Εν.) άδραχνι, άδραχνέτσι.
(Παρατ) άδραχνα, άδραχνις, άδραχνιν,
άδραχνάμι, άδραχνέτσι, άδραχναν.
(Ορ.Αορ) άδραξα, άδραξις, άδραξιν, άδραξάμι, άδραξέτσι, άδραξαν.
(Πρ.Αορ) άδραξι, άδραξέτσι.
(Μ.Εξακ) θ' αδράχνου . . .
(Μ.Στ.) θ' αδράξου . . .
(Υπερς) είχα αδράξι . . .
(Ορ.Εν.) αδράχνουμι, αδράχνιτσι, αδράχνιτσι,
αδράχνουμέτσι, αδράχνιστσι, αδράχνουντζι.
(Παρατ) αδράχνουμαν, αδράχνουσαν, αδράχνουνταν,
αδράχνουμάσαν, αδράχνουσάσαν, αδράχνουνταν.
(Οπ.Αορ) αδράθκα, αδράθκις, αδράθκιν,
αδράθκαμι, αδράθκιτσι, αδράθκαν.
(Πρ.Αορ) αδράξι, αδράξας.
(Μ.Εξακ) θ' αδράχνουμι . . .
(Μ.Στ.) θ' αδραχτώ . . .
(Υπερς) είχα αδραχτσει . . .
(Μετοχή) αδραγμένους, αδραγμέν_ν, αδραγμένου.

γ) Το ρήμα *αγραπώνου - αγραπώνουμι*.

- (Ορ.Εν.) αγραπώνου . . . αγραπώνουμι . .
(Πρ.Εν.) αγραπουνι, αγραπουνέτσι.
(Παρατ.) αγραπουνα . . .
(Ορ.Αορ) αγραπουσα . . .
(Πρ.Αορ) αγραπουσι, αγραπουσέτσι.
(Ορ.Εν.) αγραπώνουμι . . .
(Παρατ.) αγραπώνουμαν . . .

(Ορ.Αορ) αγραπώθκα . . .
(Πρ.Αορ) αγραπώς, αγραπώσας.
(Μετοχή) αγραπουμενους, αγραπουμενι, αγραπουμενου.

Δ) Το ρήμα β ά φ ο υ - β ά φ ο υ μ ι .

(Ορ.Εν.) β ά φ ο υ , β α φ ς , β α φ , β ά φ ο υ μ ι , β ά φ ι τ σ ι , β α φ ν .
(Πρ.Εν.) β ά φ ι , β ά φ ι τ σ ι .
(Παρατ.) έ β α φ α , έ β α φ ι ς , έ β α φ ι ν ,
έ β α φ ά μ ι , έ β α φ έ τ σ ι , έ β α φ α ν .
(Ορ.Αορ) έ β α ψ α , έ β α ψ ι ς , έ β α ψ ι ν ,
έ β α ψ ά μ ι , έ β α ψ έ τ σ ι , έ β α ψ α ν .
(Πρ.Αορ) β ά ψ ι , β ά ψ τ σ ι .
(Μ.Εξακ) θ α β ά φ ο υ . . .
(Μ.Στ.) θ α β ά ψ ο υ . . .
(Υπερς) εί χ α β α ψ ι . . .
(Ορ.Εν.) β ά φ ο υ μ ι , β ά φ ι σ ι , β ά φ ι τ σ ι ,
β ά φ ο υ μ έ σ τ σ ι , β ά φ ι σ τ σ ι , β ά φ ο υ ν τ ζ ι .
(Παρατ.) β ά φ ο υ μ α ν , β ά φ ο υ σ α ν , β ά φ ο υ ν τ α ν ,
β ά φ ο υ μ ά σ τ α ν , β ά φ ο υ σ ά σ τ α ν , β ά φ ο υ ν τ α ν .
(Ορ.Αορ) β ά φ κ α , β ά φ κ ι ς , β ά φ κ ι ν ,
β ά φ κ α μ ι , β ά φ κ ι τ σ ι , β ά φ κ α ν .
(Πρ.Αορ) β α ψ , β ά ψ α ς κ α ι β α φ τ σ ί τ σ ι .

Ε) Το ρήμα κ ι ν τ ώ - κ ι ν τ ζ ι ο ύ μ ι .

(Ορ.Εν.) κ ι ν τ ώ , κ ι ν τ ά ς , κ ι ν τ ά ε ι ,
κ ι ν τ ο ύ μ ι , κ ι ν τ ά τ σ ι , κ ι ν τ ο ύ ν .
(Παρατ.) κ ι ν τ ο ύ σ α , κ ι ν τ ο ύ σ ι ς , κ ι ν τ ο ύ σ ι ν ,
κ ι ν τ ο ύ σ α μ ι , κ ι ν τ ο ύ σ ι τ σ ι , κ ι ν τ ο ύ σ α ν .
(Ορ.Αορ) κ έ ν τ σ α , κ έ ν τ σ ι ς , κ έ ν τ σ ι ν ,
κ έ ν τ σ α μ ι , κ έ ν τ σ ι τ σ ι , κ έ ν τ σ α ν .
(Πρ.Αορ) κ έ ν τ σ ι , κ έ ν τ σ ι τ σ ι .
(Ορ.Εν.) κ ι ν τ ζ ι ο ύ μ ι , κ ι ν τ ζ ι έ σ ι , κ ι ν τ ζ ι έ τ σ ι ,
κ ι ν τ ζ ι ο ύ μ ι σ τ σ ι , κ ι ν τ ζ ι έ σ τ σ ι , κ ι ν τ ζ ι ο ύ ν τ ζ ι .
(Παρατ.) κ ι ν τ ζ ι ο ύ μ α ν , κ ι ν τ ζ ι ο ύ σ α ν , κ ι ν τ ζ ι ο ύ ν τ α ν ,
κ ι ν τ ζ ι ο ύ μ α σ τ α ν , κ ι ν τ ζ ι ο ύ σ α σ τ α ν , κ ι ν τ ζ ι ο ύ ν τ α ν .
(Ορ.Αορ) κ ι ν τ ζ ή θ κ α , κ ι ν τ ζ ή θ κ ι ς , κ ι ν τ ζ ή θ κ ι ν ,
κ ι ν τ ζ ή θ κ α μ ι , κ ι ν τ ζ ή θ κ ι τ σ ι , κ ι ν τ ζ ή θ κ α ν .
(Πρ.Αορ) κ ι ν τ ή ς , κ ι ν τ θ ή τ σ ι .
(Μ.Εξακ) θ α κ ι ν τ ζ ι ο ύ μ ι . . .
(Μ.Στ.) θ α κ ι ν τ σ ι θ ώ . . .
(Υπερς) εί χ α κ ι ν τ σ ι θ ε ί . . .
(Μετοχή) κ ι ν τ ζ ι μ έ ν ο υ ς , κ ι ν τ ζ ι μ έ ν ι , κ ι ν τ ζ ι μ έ ν ο υ .

Στ) Το ρήμα ζ ω .

(Ορ.Εν.) ζ ω , ζ α ς , ζ ά ε ι , ζ ο ύ μ ι , ζ ά τ σ ι , ζ ο υ ν .
(Παρατ.) ζ ο ύ σ α , ζ ο ύ σ ι ς , ζ ο ύ σ ι ν ,
ζ ο ύ σ α μ ι , ζ ο ύ σ ι τ σ ι , ζ ο ύ σ α ν .
(Ορ.Αορ) έ ζ σ α , έ ζ σ ι ς , έ ζ σ ι ν , έ ζ σ α μ ι , έ ζ σ ι τ σ ι , έ ζ σ α ν .
(Πρ.Αορ) ζ ή σ ι , ζ ή σ τ σ ι .
(Μ.Εξακ) θ α ζ ω . . .
(Μ.Στ.) θ α ζ ή σ ο υ . . .
(Υπερς) εί χ α ζ η σ ι . . .

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1^η.-

Για τις παρατηρήσεις σχετικά με το Σιατιστινό Γλωσσικό Ιδίωμα αισθάνομαι την ανάγκη και την υποχρέωση να αναφερθώ σε δύο σημαντικές μελέτες πάνω στο ίδιο θέμα, που με βοήθησαν ουσιαστικά στην παρουσίαση των διαφόρων γλωσσικών φαινομένων.

Αυτές είναι :

A) « ΤΟ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟ ΙΔΙΩΜΑ » του κ. Αγαπητού Γ. Τσοπανάκη, καθηγητού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έκδοση «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ» Σύγγραμμα Περιοδικών Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Τόμος Δεύτερος (1941-1952) σελ. 266 – 298. Θεσ/νίκη 1953.

B) « ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ » της κ. Μαρίας Μαργαρίτη – Ρόγκα, Διδακτορική Διατριβή, Έκδοση Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη 1985.-

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2^η.-

Για τη συλλογή και παρουσίαση του συνθηματικού γλωσσαρίου των «Κουδαραίων» των «μαστόρων της πέτρας» βρήκα βοήθεια από τρεις σημαντικές εργασίες :

A) «ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ» Του Παναγιώτη Γράβα Σιατιστινός Φιλολόγου Καθηγητή. Εργασία που έγινε το 1933 στο Λαογραφικό Φροντιστήριο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και δημοσιεύτηκε στα «Μακεδονικά» τομ. 12^{ος} (1938 – 1948) σελ. 425.

B) « ΚΟΥΔΑΡΑΙΟΙ ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ » (Συμβολή στο Κουδαρίτικο Γλωσσαρι) του Νικολάου Μουτσοπούλου Καθηγητού της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εκδ. Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Αθήνα 1976.

Γ) « Η ΖΙΟΥΠΑΝΙΩΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ » Καταγραφή του τοπικού ιδιώματος του Πενταλόφου – Βοΐου, της γύρω περιοχής και της συνθηματικής γλώσσας των Μαστόρων της Πέτρας. Του Ανδρέα Ταρνανά,. Έκδοση του Πολιτιστικού Συλλόγου Πενταλόφου Βοΐου 2004.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3^η.-

Τα «ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ» είναι ένα συνθηματικό γλωσσάριο που δημιουργήθηκε και χρησιμοποιείται από τους «μαστόρους της πέτρας», τους κτίστες, για να συνεννοούνται μεταξύ τους και να μη γίνονται αντιληπτοί από τους εργοδότες τους. Το συνθηματικό αυτό γλωσσάριο «ΤΑ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ» πήρε το όνομα από τη λέξη «Κούδα» που στη γλώσσα τους σημαίνει η οικογένεια του μάστορα. «Κούδας» λέγεται ο μάστορας. (Στη Σιάτιστα με τη λέξη **κούδα** αναφερόμαστε και στα μέλη κυρίως πολυμελούς οικογένειας.)

Το γλωσσάριο αυτό αποτελείται από πολλές κοινές λέξεις της καθημερινής ομιλίας, αλλά με διαφορετική σημασία,. Και από μερικές εντυπωσιακές ηχητικά λέξεις. Τη συνθηματική αυτή ομιλία τη συναντούμε σε πολλά μέρη του ελλαδικού χώρου όπου υπάρχουν οι συντεχνίες των μαστόρων της πέτρας. Από τη Σιάτιστα και τα μαστοροχώρια του Βοΐου, μέχρι την Κόνιτσα και Ιωάννινα της Ηπείρου, τη Λάρισα και τη Θράκη, ακόμα και στην Κωνσταντινούπολη στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Το λεξιλόγιό τους αναφέρεται κυρίως στην εργασία, στο φαγητό, στο χρήμα, και στη γυναίκα. Ένα μεγάλο μέρος του γλωσσαρίου αυτού, όπως αναφέρω στον πρόλογο, με τη συχνή χρήση έπαψε να είναι συνθηματικό και πολλές από τις λέξεις του μπήκαν στο κοινό ιδιωματικό γλωσσάριο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4^η.-

Η παρουσίαση του Κουδαρίτικου γλωσσαρίου δεν αποτελεί ξεχωριστή ομάδα λέξεων, αλλά συμπεριλαμβάνεται στο Κοινό Γλωσσάριο της Σιατιστινής Νοτιοπιολαλιάς, με τη διάκριση όμως ενός συμβόλου (**Κ**) που μπαίνει στο τέλος της κάθε κουδαρίτικης λέξης.

* * *

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο

ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΗΣ ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΟΥ ΛΕΞΙΟΛΟΓΙΟΥ

ΠΡΟΣΟΧΗ !

Για να γίνεται σωστά η προφορά των λέξεων, πρέπει να προσέχουμε, αν στις λέξεις αυτές υπάρχουν γράμματα με υπογράμμιση και δίπλα ένα μικρό (ι).

Οι λέξεις αυτές πρέπει να προφέρονται σύμφωνα με τις οδηγίες Νο 2 των παρατηρήσεων πάνω στο Σιατιστινό Γλωσσικό Ιδίωμα, που βρίσκονται στην αρχή του βιβλίου.

Οι λέξεις του Κουδαρίτικου Γλωσσαρίου, που βρίσκονται με απόλυτη αλφαβητική σειρά μαζί με όλες τις άλλες λέξεις, σημειώνονται με το σύμβολο (Κ.) στο τέλος της κάθε λέξης.

-- = Α = --

Α; = τι;

αα ή **αχά** = ναι, μάλιστα.

αβάντ'ς (ο) = άπιστος, πονηρός.

άβαφους (επιθ) = άβαφος. (η **άβαφ** και **άβαφτσι**, του **άβαφου**).

αβάφιστους (επιθ) = αβάπιστος. (η **αβάφιστι**, του **αβάφιστου**).

αβγάτζμα (το) = το μεγάλωμα, η προσθήκη, το αβγάτισμα.

αβγατσιζου (ρ.) = αυξάνω, πληθαίνω. (**αβγάτζα** = αβγάτιζα), (**αβγάτσα** = αβγάτισα), (**αβγατσιζικα** = αβγατίστηκα), (**αβγατζμένους** = αβγατισμένος).

αβγουκούλκα (η) = πασχαλινό αβγό στολισμένο με ζυμάρι σε σχήμα σταυρού και κολλημένη τσουκνίδα, άβαφο, ψημένο στο φούρνο. Συμβολίζει το Σταυρό και το Ακάνθινο Στεφάνι.

αβέρτα (επιρ) = α) ανοιχτά, δρόμος χωρίς εμπόδια.

αβέρτα (επιρ) = β) συχνά, τακτικά, ανεμπόδιστα. . « **αβέρτα, σιβαίνι κι βγαίνι, όπουσι θελι** » = ελεύθερα, ανεμπόδιστα μπαίνει και βγαίνει όποτε θέλει .

αβλαγός (ο) = χωράφι που βρίσκεται κοντά σε οικισμό.

αβούλουτους (επιθ) = ξεβούλωτος (ο **αβούλουτους**, η **αβούλουτσι**, το **αβούλουτου**) .

αβραϊά (η) = α) παρτέρι με νέα φυτά για μεταφύτευση, βραγιά

αβραϊά (η) = β) τα καπνόφυτα πριν φυτευτούν στο καπνοχώραφο

αβτζής (ο) = α) ο κυνηγός.

αβτζής (ο) = β) ο ατίθασος.

αγαναντζής (ο) = γανωτής.

άγανου (το) = λεπτό άχυρο, βελόνα σταχιού.

αγανώνου (ρ.) = α) γανώνω, καλαϊζω.

αγανώνου (ρ) = β) προσπαθώ να πείσω κάποιον με ακατάσχετη φλυαρία « **μ' αγάνουσιν του κιφάλι** ».

αγάπ (η) = αγάπη.

αγαπητικός (ο) = αγαπητικός, εραστής.

αγαρινός (ο) = Τούρκος, αλλόθρησκος.

αγός (ο) = α) Τούρκος αξιωματούχος,

αγός (ο) = β) αυτός που αγαπά την καλοπέραση.

αγγαστρά (η) = εγκυμοσύνη.

αγγαστρώνου (ρ.) = καθιστώ κάποιον έγκυο.

αγγειά (Κ.) (τα) = α) οι όρχεις, τα ανδρικά γεννητικά όργανα.. « **που'γάλια να μη τσακίεις τ' αγγειά σ'** » (Κ.) = *σιγά σιγά για να μη σπάσεις τα όργανά σου.* (φράση ειρωνική για όσους δουλεύουν τεμπέλικα)

αγγειά (Κ.) (τα) = β) τα εργαλεία της δουλειάς και τα μαγειρικά σκεύη. « **άστι να ν' παραχώσουμι, τ' αγγειά στο' γουμάρα** » (Κ.) = *ελάτε να φύγουμε, φορτώστε τα πράγματά μας.*

αγγειό (το) = α) αγγείο, κουζινικό σκεύος, πιάτο.

αγγειό (το) = β) λέγεται για άτομο ανυπόληπτο. « **αυτός δεν είναι καλό αγγειό** » « **αγγειό άπλυτου** » « **αγγειό ξιαγάνουτου** »

αγγουινή (η) = εγγονή.

αγκάθ (το) = αγκάθι.

αγκαθά (η) = αγκαθιά, θάμνος.

αγκαρίζου (ρ.) = βγάζω φωνή γαιδάρου, φωνάζω δυνατά βρίζοντας. γκαρίζω. (**αγκάρζα** = γκάριζα), (**αγκάρζα** = γκάρισα) .

αγκάρζμα (το) = γκάρισμα

αγκίδα (η) = μικρό, λεπτό και μυτερό ξυλάκι.

αγκίδα (Κ.) = κοπέλα, κορίτσι. « **όρματσι αγκίδα** » (Κ.) = *ωραία κοπέλα.* « **πόσις αγκιδις πατάς;** » (Κ.) = *πόσα κορίτσια έχεις;*

άγκουνας (ο) = ο αγκώνας.

αγκούσα (η) = στενοχώρια, δυσφορία.

αγκωνή (η) = γωνία, αγκωνάρι σπιτιού.

αγλή(γ)ουρα (επιρ) = γρήγορα, σύντομα, αμέσως.

αγναντζεύου (ρ.) = παρατηρώ, κοιτάζω από μακριά.

αγνάντζιφτους (επιθ) = πολύ όμορφος, εκθαμβωτικός.

αγνώρστους (επιθ) = αγνώριστος. (**η αγνώρστσι, τ' αγνώρστου**).

αγουιάτ'ς (ο) = αγωγιάτης.

αγουιάτσισ (Κ.) = γυναικεία πόδια. « **φσάει όρματσι αγουιάτσισ** » (Κ.) = *έχει ωραία πόδια.* (αυτή η γυναίκα).

αγουρίδα (η) = άγουρο σταφύλι.

άγουρους (επιθ) = ανώριμος, νεαρό άπειρο άτομο.

αγουρουφάης (ο) = αυτός που τρώει άγουρα φρούτα.

αγράδα (η) = (α) αγριάδα, ζιζάνιο χωραφιών.

αγράδα (η) = (β) το αγρίεμα της φωνής και της συμπεριφοράς.

αγράνθρουπους(ο)= αγριάνθρωπος. (**οι αγρανθρώπι**)

αγραπώνου (ρ.) = πιάνω δυνατά, αρπάζω. « **αγράπουσέ τον απ' του πουδουνάρ** » = *άρπαξέ τον από το μπατζάκι του πανταλονιού .* **αγραπώθκα**)

άγραφτους (επιθ) = άγραφος, αυτός που δεν έχει καταγραφεί ή εγγραφεί κάπου. (**η άγραφτσι, του άγραφτου**).

αγρεύου (ρ.) = γίνομαι άγριος, αγριεύω. « **άγριψαν τα πράγματα** »

αγρικώ (ρ.) = καταλαβαίνω, γνωρίζω, ξέρω. « **δεν αγρικάει καντζίπουτα** » = *δεν ξέρει να κάνει απολύτως τίποτα.*

άγριμα (το) = αγρίεμα.

αγρόπατκα (τα) = αγριόπαπιες που παίρνουν στην αρχή του χειμώνα σε σχήμα **Λ**

αγρόπατκου (το) = α) αγριόπαπια.

αγρόπατκου (Κ.) = β) κούτσουρο αμπελιού που προορίζεται για κάψιμο. « **ζιούρδουσι κάμπουσα αγρόπατκα ια τς φόγγου** » (Κ.) = *σπάσε μερικά κούτσουρα για τη φωτιά.*

αγρόσκλου (το) = α) αγριόσκυλο,

αγρόσκλου (το) = β) άνθρωπος άγριος, σκληρός,

αγρουγκουρά (η) = α) πικραγκουριά,

αγρουγκουρά (η) = β) άξεστο άτομο, ανεπίδεκτος μαθήσεως.

αγρουγκουρτσιά (η) = άγρια αχλαδιά.

άγρους (επιθ) = άγριος, φοβερός.

αγρουτζιόμπανους (ο) = άγριος βοσκός, ακοινώνητο άτομο.

αγώι (το) = ναύλος.

άδαρτους (επιθ) = αυτός που δεν έχει τιμωρηθεί, δεν έχει υποφέρει στη ζωή « **κλες άδαρτους** » = *κλαις, διαμαρτύρεσαι άδικαιολόγητα, επειδή δεν γνώρισες χειρότερες καταστάσεις .*

αδειάζου (ρ,) = αδειάζω, κενώνω.

αδειάζου (ρ) = ευκαιρώ. « **δεν αδειάζου** » = *δεν ευκαιρώ .*

αδίμτου (το) = είδος υφάσματος,

αδιρφός (ο) = αδελφός.

αδιρφουμοίρ (το) = μερίδιο πατρικής περιουσίας μοιρασμένης εξ αδικαιρέτου μεταξύ των αδελφών.

αδουκήθκα (ρ.) (Ορ.Αορ) = γνώρισα κάποιον κάποτε,

αδουκήθκα (ρ) (Ορ.Αορ.) = θυμήθκα.

αδουκιούμι (ρ.) = θυμούμαι. (Ορ.Αορ) **αδουκήθκα**, (Πρ.Αορ) **αδουκήσ**, **αδουκθήτσι**, (Μ.Στ.) **θ' αδουκίθω**.

αδράχνου (ρ.) = αρπάζω, πιάνω. (Πρ.Αορ) **άδραξι**, **άδραξέτσι** (Υπερσ) **είχα αδράξι**, (Π.Αορ) **αδράθκα**.

αδράχνου (ρ.) = καφαλίζω, καίω ελαφρά. « *σπαράξ απ' μ παρσσιά, θ' αδράξ τ' αντιρί σ* » = *κουνήσου, πήγαινε πιο*

μακριά από το τζάκι, θα κάψεις το αντιρί σου, τα ρούχα σου.

αδράχτσι (το) = εργαλείο για το γνέσιμο μαλλιού.

αδρέϊνους (επιθ) = δρύινος. (*η αδρέϊνι, τ' αδρέϊνου*).

αέλι (η) = αγέλη, κοπάδι. « *σ ν αέλι ιζι μπάρα* ». = *στη μπάρα της αγέλης* (περιοχή Αγ. Αθανασίου-Χώρα)

αένουτου (επιθ) = αγίνωτο, άγουρο, δεν ωρίμασε ακόμα.

αζβισταρά (η) (Κ.) = το τυρί φέτα. « *σήμιρα δεν κάηκιν η αζβισταρά* » (Κ.) = *σήμερα το αφεντικό δεν μας έδωσε τυρί.* « *ου Νιώτας μάνιψιν όλι ν' αζβισταρά* » (Κ.) = *ο Παναγιώτης έφαγε όλο το τυρί.*

αζμπόρστους (επιθ) = αμίλητος, αυτός που δεν δέχεται κουβέντες. (*η αζμπόρστσι, τ' αζμπόρστου.*) « *αζμπόρστου νιρό* » = *αμίλητο νερό.*

αζούρα (η) = κατακάθι, απομεινάρι, ό,τι άχρηστο.

αζύγουτος (επιθ) = απλησίαστος.

αθέρας (ο) = α) ό,τι εκλεκτό από ένα είδος.

αθέρας (ο) = β) πολύ κοφτερή λάμα.

αϊάζι (το) = αγιάζι, πρωινό διαπεραστικό κρύο.

αϊάρ (το) = α) σύγκριση, έλεγχος. « *θα του κάμου αϊάρ* » = *θα το συγκρίνω.*

αϊάρ (το) = β) ρύθμιση ωρολογίου, έλεγχος. « *θα του βάλου στ' αϊάρ* » = *θα βάλω (το ωρολόι) στην ώρα του.*

αϊβασιλιάτσικους (επιθ) = α) του Αγ. Βασιλείου.

αϊβασιλιάτσικους (ο) = β) όνομα σιατιστ. χορού, πεταχτός σκορπιστός χορός. (*το έντεκα ;*)

αϊέντους (επιθ) = αγέννητος. (*η αϊέντσι, τ' αϊέντου.*) « *ήσαν αϊέντους τότε, ιατσιαυτό δεν του θυμάσι* » *ήσουν αγέννητος τότε, γιαυτό δεν θυμάσαι το γεγονός.*

αϊόμστους (επιθ) = άδειος ή μισογεμισμένος.

αϊριάζω (ρ.) = αερίζω. [(Π.Εν.) *αϊριάζουμι, (Π.Αορ) αϊριάσκα.*

αϊρκό (το) = ξωτικό, νεράιδα.

αϊσκιουτους (επιθ) = α) αππροστάτευτος.

αϊσκιουτους (επιθ) = β) ο χωρίς ντροπή, χωρίς τρόπους.

ακ (ρ.) (Πρ.Αορ) = άκουσε, κάνε ησυχία ν' ακούσεις.

ά(κ)α (μόριο) = όχι.

ακάλιαστους και **απρουσκάλιαστους** (επιθ) = απρόσκλητος.

ακαμπέτσι (επιρ) = πράγματι, ύστερα από αυτά.

ακατάδιχτους (επιθ) = υπερόπτης, ακατάδεκτος.

ακέριους (επιθ) = ολόκληρος, ανέπαφος. « *να βγει ακέριους* » = *να μη λιώσει το σώμα του νεκρού.* (πρόκειται για κατάρτα).

ακλουθώ (ρ.) = ακολουθώ. [(Π.Εν.) *ακλουθιούμι*].

ακόλλα (η) = α) φύλλο χαρτιού. « *φτάνει κορη μ' κι έλα τώρα γράφτηκες σαν την ακόλα* » (στοίχος σιατιστινού τραγουδιού.)

ακόλλα (η) = β) κόλλα, ουσία που κολλάει.

ακουλνώ (ρ.) = κολλώ. [(Αορ) *ακόλτσα*].

ακουλουκούρτσους (επιθ) = ακούρευτος.

ακούν'τους (επιθ) = ακούνητος.

ακούου (ρ.) = ακούω. [(Ε.Αορ) *άξα, (Πρ.Π.Αορ) ακ, άξετσι, (Π.Εν.) ακούουμι, (Π.Αορ) ακούσικα.*]

ακούρ (το) = το μέρος που είναι εκτεθμένο σε παγωμένο αέρα, μέρος που κάνει πολύ κρύο..

ακούρτσους (επιθ) = ακούρδιστος.

άκρα (η) = η άκρη.

άκστους (επιθ) = άγνωστος, χωρίς να έχει ακούσει κάποιος κάτι γιαυτόν. « *άκστους κι άφαντους* » = *εξαφανισμένος, ούτε ακούγεται, ούτε φαίνεται πουθενά.*

αλακάπα (επιρ) = όπως μεταχειριζόμαστε την κάπα, « *μι πρίν αλακάπα* » = *λόγω της υπεροχής του δεν με άφησε να πω τη γνώμη μου, με περιφρόνησε.*

αλαμπρασέτα (επιρ) = αγκαζέ, πιασμένοι από το μπράτσο.

αλάνι (το) = η αλάνα.

αλατζιάς (ο) = είδος ριγωτού βαμβακερού υφάσματος.

αλατζμένους (μετχ) = αλατισμένος.

αλατουκούτσι (το) = κουτί για αλάτι.

αλατσιά (η) = μέρος όπου ρίχνουμε αλάτι για να φαν τα ζώα.

αλατσιζου (ρ.) = αλατίζω.

αλαφιάζουμι (ρ) = τρομάζω, αναστατώνομαι.

αλαφράγκα (η) = α) αέτωμα στο επάνω μέρος της εισόδου του σπιτιού.

αλαφράγκα (επιρ) = β) κούρεμα αλάγαλλικά. φράντζα.

αλαφρουκάνταρου (το) = καντάρι που ζυγίζει ελαφρά, ο χαζούτσικος, αυτός που έχει παράξενες ιδέες.

αλαφρός (επιθ) = α) ελαφρύς, με μικρό βάρος.

αλαφρός (επιθ) = β) ο διανοητικά καθυστερημένος. « *αλαφρά ιουρτσή* » = μικρή, ελαφρά γιορτή. (μεταφορικά ο χωρίς ιδιαίτερη αξία, ο χαζός, ο αφελής).

αλείβου (ρ.) = α) αλείφω, απλώνω πάνω μαλακή ουσία.

αλείφου (ρ.) = β) ασβεστώνω. [(Μτχ) *αλιμένους*].

αλευρουτέντουμα (το) = αλευριά, χυλός. « *του ξινο του ζμι* »

αλεύρ ή **αλέφρ** (το) = αλεύρι.

αληθνός (επιθ) = αληθινός.

αλιβρά (η) = χυλός, φαγητό με αλεύρι.

αλισβιρίσι (το) = συναλλαγή, δόσοληψία. « *μι τουν θκος φάει κι πιες, αλισβιρίσι μη καμς* » = με τον δικό σου άνθρωπο να φας και να πιεις αλλά να μη κάμεις καμιά συναλλαγή γιατί είναι πιθανόν να ψυχρανθούν οι σχέσεις σας.

αλιφουρισινός (επιθ) = περασμένης εποχής, παλιού καιρού.

άλικα (τα) = α) τα κόκκινα.

άλικα (τα) = β) γουναρικά από κόκκινη αλεπού, που μπαίνουν γύρω από το γυναικείο παραδοσιακό σάκο.

αλικίζου (ρ.) = τσιγαρίζω το φαγητό, καβουρντίζω.

άλικου (το) = το κόκκινο χρώμα.

άλικους (επιθ) = κόκκινος. (*η άλικη, τ'άλικου*).

αλιιώτσικους (επιθ) = διαφορετικός, άλλο είδος.

αλουγουκάρφ (το) = καρφί, ειδικό για το κάρφωμα των πετάλων στα άλογα.

άλλουίς (επιρ) = αλλιώτικα.

άλλουν-ξάλλου (επιρ) = γίνομαι έξαλλος, συμπεριφέρομαι με παράξενο και ασυνήθιστο τρόπο. « *ίγκα άλλουν-ξάλλου* » = έγινα έξαλλος, τρελάθηκα.

αλμπάντς (ο) = ο πεταλωτής αλόγων.

αλνάρ (το) = λίμα, εργαλείο που λιμάrouμε ξύλο ή μέταλλο.

αλούπα (η) = α) αλεπού. (*οι αλούπες*)

αλούπα (η) = β) πονηρός άνθρωπος.

αλτζές (ο) = είδος αλόγου.

αλτσίδα (η) = αλυσίδα. (*οι αλτσίδες*).

άλτσους (ο) = α) χονδρή αλυσίδα. (*οι αλτσι*).

άλτσους (ο) = β) αλυσίδα από φουσκάλες στην περιφέρεια του ποτηριού

που δείχνει την ποιότητα της ρακής. « *είνι καλή η ρακή, κρατάει άλλτσουν* »

αλυχτσικό (το) = εκείνος που έχει συνήθεια να κατηγορεί, εκείνος που γαυγίζει.

αλυχτώ (ρ.) = α) γαυγίζω,

αλυχτώ (ρ.) = β) φωνάζω δυνατά,

αλυχτώ (ρ.) = γ) κακολογώ κάποιον.

αλφάδ (το) = όργανο οικοδόμων, το αλφάδι.

αλιφή (η) = αλοιφή.

αλιχίνα (η) = λειχήνα, πάθηση του δέρματος.

αλώνι (το) = αλώνι, το μέρος που αλωνίζουν.

αλώνι (το) = η άλως, το αλώνι του φεγαριού.

αμάζουχτους (επιθ) = αμάζετος, σκορπισμένος.

αμάκα (η) = η τράκα, το να απολαύσεις κάτι εις βάρος άλλου, ο παρασιτισμός.

αμακατζής (επιθ) = τρακαδόρος, παίρνει πράγματα χωρίς να πληρώνει.

αμανέτσι (το) = ενέχυρο, αμανάτι. « *απόμκιν αμανέτσι* » = πήγε κάποιος κάπου και έμεινε χωρίς επιστροφή.

αμαπόταππους (επιθ) (Κ.) = καλός, πολύ καλός.

αμουκαΐφτσιά (η) = αμέλεια, αδιαφορία, αναβολή στην αναβολή.

αμπάλουμα (Κ.) = η πληρωμή του ημερομισθίου.

αμπαλώθκα (Κ.) = πληρώθηκα τα ημερομισθια, πήρα χρήματα.

αμπαλώνου (ρ.) = μπαλώνω.

αμπαλώνουμι (ρ) = α) μπαλώνομαι

αμπαλώνουμι (ρ.) = β) τα οικονομώ, βολεύομαι προσωρινά. « *άτζι, αμπαλώθκεις πάλι* » = άντε πάλι τα οικονομήσεις, βολεύτηκες πάλι .

αμπασκάλι (η) = μασχάλη.

αμπιλουιάζου (ρ) = περνώ την κλωστή στη βελόνα.

αμπντάλικους (επιθ) = ζωηρός, άγαρμπος στις κινήσεις.

αμπντάλτ'ς (ο) = ατίθασος, ζωηρός, ζημιάρης, άμυαλος.

αμπόλι (το) = εμβόλιο.

άμπουδου (το) = εμπόδιο. « *μη στέκισι άμπουδου* »

αμπουδώ (ρ.) = εμποδίζω. « *σειρι παραπέρα μ' αμπουδάς* » = πήγαινε παραπέρα, με εμποδίζεις.

αμπουλιάζου (ρ) = εμβολιάζω. [(Π.Αορ) *αμπουλιάσικα*]

άμπουρους (ο) = ατμός.

αμπράσι (επιθ) = άγαρμπος, με άγρια χαρακτηριστικά.
αμπρουσινός (επιθ) = μπροστινός.
αμπρουστέλα (η) = η ποδιά.
αμπώνχου (ρ.) = σπρώχνω, απωθώ. « **θα σι αμπώξου να φας τα μανίκια σ** » = θα σε σπρώξω, να πέσεις κάτω και να χτυπήσεις άσχημα.
αμψιά (η) = ανεψιά, εγγονή.
αμψίδ (το) = ανεψίδι.
αμψιός (ο) = ανεψιός.
αναβαλίζουμι (ρ.) = αναστατώνομαι. (**αναβαλίσκα, αναβαλισμένους**).
αναβάλαμα (τα) = διαβολές, συκοφαντίες.
αναβαλτζμός (ο) = αναστάτωση, φασαρία.
αναβουδίζου (ρ) = περνώ τις κλωστές, το στημόνι, στο χτένι του αργαλειού.
αναβρουχιά (η) = ανομβρία, ξηρασία.
αναβρυκό (το) = πηγή νερού που αναβλύζει.
ανάγκαζι (ρ.) = βιάσου, κάνε γρήγορα (Προστακτική του ρήματος αναγκάζω.)
αναγκαίους (ο) = α) το αποχωρητήριο.
αναγκαίους (επιθ) = β) ο απαραίτητος. αυτός που τον έχουμε ανάγκη.
ανάϊρα (επιρ) = στο πίσω μέρος, άβολα. « **μόρχιτσι ανάϊρα** » = μου έρχεται άβολα, δύσκολα.
ανάϊρους (επιθ) = ο χωρίς αέρα.
ανακούκουρα (επιρ) = το κάθισμα στις φτέρνες, βαθύ κάθισμα.
αναλνώ (ρ.) = λιώνω, μετατρέπω ένα στερεό σε υγρό. « **ανάλτσα τουν παστό απ' του γουρούνι, κι πήρα τσι λίγδα** » = έλιωσα το λίπος του γουρουνιού και πήρα τη λίγδα.
ανάμ (το) = (βλ. νάμια).
αναμπουμπούλα (η) = α) αναταραχή, αναστάτωση, ανακάτεμα. β) Ευκαιρία για κάτι που δεν θα γίνει αντιληπτό, ευκαιρία για κουκούλωμα.
αναπιάνου του προυζύμ = ανανεώνω και αυξάνω την ποσότητά από το προυζύμι την προηγούμενη ημέρα του ζυμώματος.
ανάπουδους (επιθ) = α) ιδιότροπος, δύστροπος.
ανάπουδους (επιθ) = β) σε λάθος θέση.
ανάργμα (το) = πρόσθεση πόντου σε πλεκτό.
αναρίχνου (ρ.) = προσθέτω πόντους κατά το πλέξιμο.

ανάρτους (επιθ) = νησισίμος. « **ανάρτα φασούλια** » = φασόλια νησισίμα, χωρίς λάδι.
ανάσκιλα (επιρ) = ανάσκελα.
ανασκιλώνουμι (ρ.) = ξαπλώνω ανάσκελα και δεν προβάλλω αντίσταση. (Μτχ) **ανασκιλουμένους**.
ανασκυρνώ (ρ.) = τακτοποιώ διάφορα πράγματα, καθαρίζω, συγυρίζω.
ανασκουμπώνουμι (ρ.) = σηκώνω τα μανίκια, ετοιμάζομαι για δουλειά.
ανατρουμάζου (ρ.) = τρομάζω, τρομάζω στη σκέψη μη ξανασυμβεί το ίδιο κακό.
ανατσιγκρνών (ρ.) = αναζωπυρώνω μια φιλονικία, προκαλώ.
αναφακάς (ο) = πολύ φαγητό, φαγοπότι χωρίς τελειωμό. « **έφαγιν τουν αναφακά τ** » = έφαγε το καταπέτασμα.
αναψούρα (η) = έξαψη.
ανεμουπύρουμα (το) = δερματική αρρώστια.
ανεμουσούργμα (το) = μαζεμένο χιόνι από τον αέρα, ανεμοσούρι.
ανέντραπους (επιθ) = ο χωρίς ντροπή.
ανέσουστους (επιθ) = αδύνατο και ασθενικό άτομο, εφταμηνίτικος, καχεκτικός.
ανηβατό (το) = ψωμί χωρίς προζύμι.
ανθ τς τσιαφ'ς (η) = το θειάφι σε σκόνη.
ανιντραπιά (η) = αδιαντροπιά.
ανιπάντζυχα (επιρ) = ξαφνικά. « **ήρθιν ανιπάντζυχα κι μας βρίκιν άνου-κατ** » = ήρθε ξαφνικά, χωρίς να την περιμένουμε και βρήκε το σπίτι ασυγύριστο και εμάς ατακτοποιήτους.
ανιπάντζυχους (επιθ) = ξαφνικός.
ανικώ (ρ) = νικώ.
ανοίγου (ρ.) = ανοίγω. [(Αορ) **άνιξα**, (Πρ.Αορ) **άνιξι, άνιξιτσι**, (Π.Αορ) **ανούθκα**.]
άνου-κατ (επιρ) = άνω – κάτω, ακατάστατα.
αντάμ-μπαμπαντάμ και μπαμπάμ -μπαμπαντέμ (επιρ) = από πολύ παλιά, πάππου προς πάππου.
αντάμα (επιρ) = μαζί. « **αντάμα ουμιλούμι, αχώρια κουβιντζιάζουμι** »
αντάρα (η) = ομίχλη. « **ου λύκους ν' αντάρα χαιρίτσι** »
ανταριάζου (ρ.) = δημιουργώ σύννεφο σκόνης.
αντάφτσους (επιθ) = αγροίκος, άξεστος.
αντέτσι (το) = έθιμο.
αντζί (προθ) = α) αντί.

- αντζί** (το) = β) αντί, εξάρτημα αργαλειού. « **αντζί να μ' φερς τ' αντζί, μούφιρις του χτσένι** » = αντί να μου φέρεις το αντί, μου έφερες το χτένι.
- αντζίμαχους** (επιθ) = εχθρός, αντίχριστος. « **είδης τ' αντζίμαχου τσι έφκιασιν; Ανέφκιν στου τσιατί κι τσάκσιν τα κираμίδια** » = είδες το αντίχριστο (το παλιόπαιδο) τι έκανε; Ανέβηκε στη σκεπή και έσπασε τα κεραμίδια.
- αντζιρί** (το) = μακρύ ανδρικό ρούχο, ρούχο ιερωμένου κάτω από το ράσο.
- αντζιρί τ' κολτς (Κ.)** = τα φύλλα της πίτας.
- αντζιριούμι** (ρ.) = διστάζω, ντρέπομαι. « **αντζιρίθκα να σ' πω να μ' δώεις λίγα κираσία** »
- αντζιρόπκου** (το) = μικρό έντερο, αντεράκι.
- άντζιρου** (το) = έντερο.
- αντραδέρφ** (η) = κουνιάδα.
- αντράδιρφους** (ο) = κουνιάδος.
- αντράλα** (η) = ζαλάδα, σκοτοδίνη.
- αντραλίζουμι** (ρ.) = ζαλίζομαι. (Μτχ) **αντραλτζμένους**].
- αντρέκλα και αντράκλα** (η) = το χορταρικό γλιστρίδα.
- αντρέπουμι** (ρ.) = ντρέπομαι. [(Αορ) **αντράπκα**].
- αντρόπιασμα** (το) = ντρόπιασμα.
- αντρουπή** (η) = ντροπή.
- ανώι** (το) = ο επάνω όροφος σπιτιού, σαλόني επάνω ορόφου.
- άξα** (ρ.) = άκουσα (βλ. ακούου). « **άξις; πε μ' άξα.** » = άκουσες; πες μου άκουσα. (φράση που λέγεται για επιβεβαίωση των λεγομένων).
- αξαδέρφ** (η) = εξαδέρφη.
- αξάδιρφους** (ο) = εξαδερφος.
- αξαμώνου** (ρ.) = α) πιάνω, αγγίζω με το χέρι, « **είνι μια τσιμπέλου, τσι να σ' πω! Δεν αξαμώνι να φκιασι μια δλειά** » = είναι μια τεμπέλα, τι να σου πω. Δεν πιάνει, δεν κουνιέται, να κάνει κάποια δουλειά.
- αξαμώνου** (ρ.) = β) έχω την κακή συνήθεια να κλέβω.
- αξαμώνου** (ρ.) = γ) απλώνω χέρι σε γυναίκα.
- αξούγκι** (το) = ξίγκι, λίπος ζώου.
- άξστους** (επιθ) = άξυστος.
- αξφώνου** (ρ.) = τρώγω πολύ και λαίμαργα.
- άουκνους** (επιθ) = εργατικός, ακούραστος.
- απαγκσούς** (επιρ) = ξαφνικά.
- απαλάμ** (η) = παλάμη χεριού.
- απαληγόρτους** (επιθ) = απαρηγόρητος.
- απαλό** (το) = το επάνω μέρος του κεφαλιού μικρού παιδιού που το κόκαλο του κρανίου είναι ακόμα χόνδρος.
- απάν** (επιρ) = επάνω. « **απάν' κι ξιαπάν'** » (λέγεται όταν κάποιος ανεβάζει τις τιμές των προϊόντων που πουλά).
- απανουθιότ** (επιρ) = επάνω του, αυτός στον εαυτό του.
- απανουθιότ'ς** (επιρ) = επάνω της. αυτή στον εαυτό της.
- απανσιζ** (επιρ) = ξαφνικά.
- απαντουχή** (η) = προσδοκία, βοήθεια. « **δεν εχι καμιά απαντουχή** » = δεν έχει καμιά βοήθεια.
- απαρατάου** (ρ) = α) αφήνω κάτι που κρατώ.
- απαρατάου** (ρ) = β) εγκαταλείπω κάθε προσπάθεια. « **τ' απαρατάου όλα** », = εγκαταλείπω τη συζυγική ζωή « **απαράτσιν τουν άντρα τς μι δυο πιδιά** » = εγκατέλειψε τον σύζυγό της και τα δυο της παιδιά.
- απιρασμένις** (επιθ) = για τις ημέρες που πέρασαν. (λέγεται σε ευχές που δίνονται αναδρομικά) « **χρόν' τ'ς πολλούς ια τ'ς απιρασμένις. Μι του συμπάθιου, δεν άδειασα να 'ρθου** » = χρόνια πολλά για τις περασμένες γιορτές. Να με συγχωρέσεις, δεν ευκαίρησα να έρθω.
- απιτάχνου** (ρ.) = ρίχνω, πετώ
- απιτάχνουμι** (ρ.) = α) πετιέμαι επάνω, αναπηδώνω.
- απιτάχνουμι** (ρ.) = β) πηγαίνω κάπου γρήγορα. « **ια που είναι, θ' απιταχτώ να τ'ς πω** » = να που είναι, κοντά είναι, θα πάω γρήγορα να της πω ..).
- απιτσιώρ** (επιρ) = πριν, πριν από λίγη ώρα.
- απιτσιχάινου** (ρ.) = πετυχαίνω.
- απιτώ** (ρ) = πετάω σαν πουλί.
- απ' κάζου** (ρ.) (Κ.) = καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω.
- αпкаσσιής** (ο) = εκείνος που γνωρίζει πολλά.
- απλάδα** (η) = α) πιατέλα.
- απλάδα** (η) = β) τα στολισμένα κόλλυβα.
- απλύς** (επιθ) = ρηχός, πλατύς, με μικρό βάθος. « **απλύς ταβάς** » = ρηχός ταβάς (βλ. πιτμιζόταβους)
- απόθουρρους και απουθουρρός** (ο) = αποθάρρυνση, αποδοχή κάποιου κακού. « **πήριν τουν απούθουρό τ'** » = δέχτηκε τη μοίρα του, συμβιβάστηκε.
- απόπατους** (ο) = αποχωρητήριο.
- απόργμα** (το) = πρώιμα γεννημένο παιδί, αυτός που αποβάλλεται.

απουβραδής (επιρ) = από το βράδυ.
απουδέλοιπα (επιθ) = υπόλοιπα, λέγεται σαν ευχή σε αρραβώνα ή γάμο « *άτζι τώρα κι στ' απουδέλοιπα* » = *άντε να γίνει το ίδιο (αρραβώνας ή γάμος) και στα υπόλοιπα παιδιά..*
απουκάτ (επιρ.) = από κάτω.
απουκόβου (ρ) = σταματώ το θηλασμό. « *στ'ς έξι τ'ς μήνις τ' απόκουψιν του πιδί τ'ς* » = *στους έξι μήνες σταμάτησε να θηλάζει το παιδί της).*
απουκρά (η) = αποκριά.
απουκράτσι (επιθ) = αποκριάτικος.
απουκρένουμι (ρ.) = αποκρίνομαι, απαντώ σε ερώτηση, (Αόρ.) **απουκρίθκα**
απουλνώ (ρ.) = αφήνω ελεύθερο, απολύω. (Ε.Αορ) **απόλκα**, (Π.Εν.) **απολνιούμι**, (Μτχ) **απουλιμένους**. « *μας απόλκιν ου δάσκαλους* » = *σχολάσαμε από το σχολείο.*
απουλουιούμι (ρ.) = α) αποκρίνομαι, απαντώ σε ερώτηση.
απουλουιούμι (ρ) = β) απολογούμαι.
απομεινάδ (το) = αυτό που μένει, απομεινάρι. « *τσι μας έδουκιν να φάμι; τα απομεινάδια από τσι χαρά* » = *τι μας έδωσε να φάμε; αυτά που έμειναν από το γάμο.*
απουμένου (ρ.) = μένω υπόλοιπο, ξεμένω. (Αορ) **απόμκα**. « *απόμκα ούδι ετσι* » = *έμεινα άναυδος.*
απουπάν (επιρ) = από επάνω.
απουπιάνου (ρ.) = κάνω παρατήρηση σε κάποιον, κάνω παράπονα. « *μ απόπιασιν στου δρόμου* » = *με σταμάτησε στο δρόμο και μου έκανε παρατηρήσεις.*
απουράκι (το) = το τελευταίο απόσταγμα της ρακής.
απού ραστσι (επιρ.) = εύκολα, βολικά, του χεριού μου. « *μόρχιτσι απόυ ραστσι* » = *μπορώ να το κάνω, το βρίσκω βολικό και εύκολο.*
απουρρίχνου (ρ.) = αποβάλλω το έμβρυο.
απουσκιπάζου (ρ) = καλύπτω μια κακή πράξη, κουκουλώνω.
απουστομώννου (ρ.) = με επιχειρήματα ή με αυθάδεια κάνω κάποιον να μη μιλά, του κλείνω το στόμα.
απουστσιάινου (ρ.) = κουράζομαι.
απουσώννου (ρ.) = αποτελειώνω.
απουρσμένα (Μετ.) = επιστρεφόμενα. (λέγεται σαν ευχή αλλά και σαν κατάρα). « *να είναι απουρσμένα* » = *να γίνουν και σε σένα τα ίδια, να επιστραφούν τα ευχάριστα ή τα άσχημα.*

απουχειρίζουμι (ρ.) = επιχειρώ, αρχίζω κάποια δουλειά.
απουχτώ (ρ.) = κάνω παιδί. γίνομαι μητέρα - πατέρας.
απουψινός (επιθ) = αποψινός.
απόφασι (η) = α) απόφαση.
απόφασι (η) = β) νωθρός, τεμπέλης, αδιάφορος.
αρά (επιρ.) = αραιά.
αρά κι καπ' = αραιά και κάπου-κάπου, όχι συχνά.
αραβαΐσι (το) = γλέντι, ξεφάντωμα, φασαρία.
αραβάνι (το) = καλπασμός αλόγου.
αραβανίσου (επιθ) = άλογο που έχει καλπασμό.
αράδα (η) = σειρά, γραμμή. « *πήγιν στου σκουλειό κι έμαθιν μια αράδα γραμμα* » = *πήγε στο σχολείο και έμαθε μια σειρά, λίγα, γράμματα .*
αραδιάζου (ρ.) = βάζω στη σειρά. (Π.Εν.) **αραδιάζουμι**, (Π.Αορ) **αραδιάσκα**. « *αραδιάσκαν στου νουβουρό ια να διχτούν τ'ς συμπιθέρ* » = *μπήκαν στη σειρά, στη αυλή, για να δεχτούν τους συμπεθέρους .*
αραδίζου (ρ.) = περνώ τακτικά από κάπου, κάνω συχνές επισκέψεις.
αραθμώ (ρ.) = επιθυμώ, νοσταλγώ. « *αραθύμσα να φάου κιφτσέδισ μι ζμι* » = *επιθύμησα να φάω κεφτέδες με ζουμί, με σάλτσα .*
αραλίκι (το) = άνεση, βόλεμα, ξεκούραση.
άρα - μάρα = δεν πειράζει, συγχωρέμένα. « *άρα-μάρα οτσι ίγκιν ίγκιν* » = *συγχωρέμένα, ό,τι έγινε ανήκει πια στα περασμένα.*
αραμπάς (ο) = το κάρο.
αρανίζου (ρ.) = σκορπώ, χύνω κάτω καθώς μεταφέρω κάποιο υγρό.
αραντζίζου (ρ.) = ραντίζω, ψεκάζω.
άρατα-πίρατα = άλλα αντ' άλλων, άνω κάτω. (λέγεται για να χαρακτηρίσουμε τα ασυνάρτητα λόγια κάποιου). (πάρτα και σήκωστα)
άρατους (επιρ) = γρήγορα. « *να πας άρατους* » = *να πας γρήγορα.*
άραχνους (επιθ) = αραχνιασμένος, ταιλιπρωρημένος. « *μαύρους κι άραχνους* »
αρβανίτ'ς (Κ.) = καρύδι.
αργάζου (ρ.) = α) επεξεργάζομαι δέρματα ζώων.
αργάζου (ρ.) = β) δέρνω. « *θα σι αργάσου* » = *θα σε δείρω.*
άργανα (τα) = τα μουσικά όργανα, το μουσικό συγκρότημα.

αργανάς (ο) (**Κ.**) = ο διοικητής, ο πασάς.
άργανου (το) = το νταούλι. (μουσ. όργανο)
αργασινή (η) = απογευματινή ώρα, εργάσιμη ημέρα.
αργασνίζι (ρ.) = βραδιάζει
αργαστήρ (το) = μαγαζί, εργαστήρι.
αργάτς (ο) = εργάτης.
αργάτσικα (τα) = τοπωνύμιο Σιατίστης.
αργώ (ρ.) = καθυστερώ.
αρθάξουγκου (το) = το ξίγκι της κότας που χρησιμοποιείται για επάλειψη εξωτερικά σε χτυπήματα.
αρίδα (η) = εργαλείο ξυλουργού.
αρίδης (οι) = μακριά πόδια ανθρώπου. « *άπλουσιν τ'ς αρίδης* » = *άπλωσε τα πόδια του* .
αρίτσιους (ο) = σκαντζόχοιρος.
αρκάς (ο) = εξωτερικός λιθόκτιστος τοίχος σπιτιού.
αρμένι (το) = το λουλουδι μαργαρίτα, το χαμομήλι (*τα αρμένια*)
αρμιά (η) = ολόκληρα λάχανα τουρσί μέσα σε κάδο.
αρμουζούμ (το) = το ζουμί της αρμιάς, που είναι εύγευστο, χωνευτικό και ανακουφίζει μεθυσμένους.
αρνάρ (το) = λίμα.
αρνέκι και **ρνεκι** (το) = δείγμα, σχέδιο για ύφανση ή πλέξιμο.
αρνίθα (η) = κότα. (*οι αρνίθις & τα αρνίθια*).
αρπάχνου (ρ.) = αρπάζω.
αρτσένουμι (ρ.) = δε νηστεύω. (Αορ) *αρτσύθκα* .
αρτσιά (η) = τροφή που δεν είναι νηστίσιμη. « *βάλι όλου τ' αβγό σι μ πίτα, να καταλάβ ου αγάς αρτσιά* » .
αρτσιρνώ (ρ.) = περισσεύω. « *αρτσιρσιν ένα κουμμάτσι τυρί* » = *περίσσεψε ένα κομμάτι τυρί*.
αρτσιώνουμι (ρ.) = θυμώνω, νευριάζω, εξάπτομαι.
αρύς (επιθ) = αραιός. (*ου αρύς, η αρά, τ' αρύ*).
αρχεύου (ρ.) = αρχίζω.
αρχινώ (ρ.) = (βλ. αρχεύου).
αρχίσιρα (επιρ) = πρωτύτερα.
αρχόντσα (η) = α) η αρχόντισσα.
αρχόντσα (**Κ.**) = β) ο αχυρώνας. « *μας έβαλαν να ζαπέψουμι σι ν αρχόντσα* » = *μας έβαλαν να κοιμηθούμε στον αχυρώνα*.
αρχότσι (η) = δροσιά, δροσερό μέρος.
ασιγούριφτους (επιθ) = άτομο ανήσυχο, αεικίνητο, που δεν νοιώθει ασφάλεια.

ασιούκουτους (επιθ) = βαρύς, ασήκωτος.
ασκένουμι (ρ.) = σιχαίνομαι.
ασκέρ (το) = τμήμα στρατού, πλήθος ανθρώπων.
ας κολσουν (επιφ) = εύγε, μπράβο.
ασιμάζουχτους (επιθ) = ασυμμάζευτος, τσαπατσούλης.
ασιμένους (επιθ) = ασημένιος.
ασμπόρστους (επιθ) = αμίλητος, σκυθρωπός. « *ασμπόρστου νιρό* » = *αμίλητο νερό*, (έθιμο κατά το οποίο οι γυναίκες φέρνουν στο σπίτι νερό από τη βρύση, το πρωί της Πρωτοχρονιάς ή της Πρωτομαγιάς, χωρίς να μιλάνε.
άσουτους (επιθ) = α) αυτός που δεν έχει τέλος, είναι πολύς και μεγάλος. « *μι σταμάτσιν σ' στράτα κι μούπιν άσουτα ια του Μπίτσια* » = *με σταμάτησε στο δρόμο και μου είπε για τον Δημήτρη πολλές, ατελείωτες, κατηγορίες*.
άσουτους (επιθ) = β) ατελείωτος, μισός.
ασπράδ (το) = το άσπρο του αβγού ή του ματιού.
ασπρουκέφαλος (ο) (**Κ.**) = ο ιμμάμης, ο χότζας.
αστάρ (το) = α) φόδρα, εσωτερική επένδυση.
αστάρ (το) = β) το πρώτο υπόστρωμα βαφής, το πρώτο χέρι.
αστζμένους (μετχ) = ο χορτασμένος από όλα τα καλά, ο ατίθασος, ο καλομαθημένος.
αστουχώ (ρ.) = ξεχνώ. (Αορ) *αστόησα* .
αστράγγιστους (επιθ) = αστράγγιστος.
αστρέχα (η) (**Κ.**) = προεξοχή της στέγης.
αστρέχα (η) = υδρορροή, λούκι.
άστσι = ελάτε, ας πάμε. « *άστσι να φάμι* », « *άστσι να φύγουμι* », « *άστσι* »
ασυλλόιαστους (επιθ) = ασυλλόγιστος,
ασφούγγιστους (επιθ) = ασφούγγιστος.
ατάραγους (επιθ) = ακούνητος, ασήκωτος.
ατζέτσι (το) = έθιμο. (*τ' ατζέτσια*) .
άτζι = (βλ. άστσι) .
ατζιάκι (το) = το τζάκι.
ατλάζι (το) = γυαλιστερό μεταξωτό ύφασμα.
ατσι (το) = άτι, άλογο.
ατσάκστους (επιθ) = αλύγιστος.
ασιούμστου φιγγάρ = η πανσέληνος, λέγεται για όποιον έχει πρόσωπο

στρογγυλό, παχουλό από καλοπέ-
ραση.
άτσιχα (επιρ) = άτυχα, άσχημα. Στη
φράση « **άτσιχα είναι; να τουν παρς** »
= *άσχημα δεν είναι πρέπει να τον πα-
ντρευτείς* . (έχει την έννοια ότι είναι
"πολύ καλά»|
άτσιχους (επιθ) = άτυχος.
αυλαγάς (ο) = μεγάλο και εύφορο χω-
ράφι κοντά στο σπίτι.
αυλή (η) = ο τοίχος γύρω από το οικό-
πεδο.
αυλουιά (η) = παιδική αρρώστια, ευλο-
γιά.
αύρστους (ο) = αγύριστος, χωρίς επι-
στροφή. « **είπιν να πας στουν α-
ύρστου** » = *είπε: να πας και να μη γυ-
ρίσεις*
αύρστου κιφάλι = αμετάπειστος, αγύρι-
στο κεφάλι.
αφανίζουμι (ρ.) = χάνομαι, καταστρέ-
φομαι. « **αφανίσκαμι στα έξουδα** »
= *καταστραφήκαμε οικονομικά, κάναμε
πολλά έξουδα*.
αφ κι πουφ ίγκαν = όλα έγιναν κα-
πνός, εξαφανίστηκαν, χάθηκαν
όλα.
αφανίζμός (ο) = καταστροφή, χάσιμο
χρόνου και χρήματος.
αφέντ'ς (ο) = α) ο αφέντης.
αφέντ'ς (ο) = β) προσφώνηση σε ιερέα
« **κόπιασι αφέντσι** » = *έλα μέσα
παπά, κάνε τον κόπο να περάσεις μέ-
σα παπά* .
αφήνου (ρ) = αφήνω. (Παρατ) **άφνα**,
(Αορ) **άφκα** .
αφιόνι (το) = πολύ δυνατό ξίδι.
αφιόνι (το) = το ναρκωτικό αφιόνι, το
όπιο.
αφιουνίζου (ρ.) = ναρκώνω κάποιον,
φανατίζω.
αφκρούμι (ρ.) = κρυφακούω, αφου-
γκράζομαι.
αφλάδα (η) = φυλλάδα, ιστορίες γραμ-
μένες για τη ζωή των αγίων.
αφόντας (επιρ) = από τότε που...
αφρά (η) = ο αφρός, το αφρισμα.
αφύσικους (επίθ) = αφύσικος, άσχημος,
μη κανονικός.
αχ (επιφ) = αναστεναγμός.
αχ, κάνω αχ, έκαμάμι αχ.= φεύγω
βιαστικά και γρήγορα, κυνηγημέ-
νος. « **έκαμάμι αχ** » = *φύγαμε, εξα-
φανιστήκαμε*.
αχά = (βλέπε λέξη **αα**)
αχαΐριφτους (επιθ) = ανεπρόκοπος.
αχαμνά (τα) = τα γεννητικά όργανα του
αρσενικού.

αχαμνός (επιθ) = αδύνατος, ισχνός.
αχαμνώ (ρ.) = πετώ κάτι, σπρώχνω. « **ν
αχάμσα στου λάκκου** » = *την πέτα-
ξα στο λάκκο*
άχαρα (επιρ) = λιποθυμία, σκοτοδίνη.
άχαρ (η) = καημένη. « **τζε άχαρ, τσι
είνι αυτά που καμς** » = *καημένη τι
είναι αυτά που κάνεις*.
άχαρους (επιθ) = χωρίς χάρη, δυστυχι-
σμένος, καημένος.
αχίργου (επιθ) = ανέπαφο, δεν έχει αρ-
χίσει ακόμα.
αχιρνώ (ρ.) = αρχίζω, (**αχίρσα**)
αχμάκ'ς (επιθ) = αφελής, όχι πονηρός
χαζός.
αχνάρ (το) = α) ίχνος, αποτύπωμα,
αχνάρ (το) = β) σχέδιο.
αχράνικους (επιθ) = αχρείος, αυτός που
βρίζει.
αχράντς (επιθ) = (βλ. **αχράνικους**).
άχραξτους (επιθ) = α) άχρηστος.
άχραξτους (επιθ) = β) αχρείαστος.
αχούρ (το) = στάβλος, αχούρι.
αχτσι (το) = επιθυμία για εκδίκηση. «
τουν έχου αχτσι » = *θέλω να τον εκ-
δικηθώ* .
αχτσένστους (επιθ) = αχτένιστος.
αχτσιδα (η) = ακτίνα.
αχώρια (επιρ) = χωριστά.
ασιώνουμι (ρ.) = θυμώνω, εξάπτομαι.
(Αορ) **ασιώθκα**
αψύς (επιθ) = οξύθυμος.
αψιχάραβους (επιθ) = αυτός που τσι-
γκουνεύεται να δώσει κάτι.
αψιχώ (ρ.) = α) ψυχοπονάω κάποιον.
αψιχώ (ρ.) = β) τσιγκουνεύομαι να δώ-
σω ή να ξοδέψω κάτι.

* * *

--= B =--

Βαγμούρα (η) = συνεχής βουή, θόρυβος.
βάζου (ρ.) = βουίζω, φωνάζω δυνατά, διαδίδω είδηση. (Αορ.) *έβαξιν « έβαξιν όξου » = διαδόθηκε, κυκλοφόρησε έξω η είδηση . « ήρθιν βάζουντας » = ήρθε φωνάζοντας δυνατά*
βάζου (Κ.) = πεθαίνω. *«έβαξιν ου κούδας» (Κ.) = πέθανε ο μάστορας.*
βαθά (επιρ) = βαθιά.
βαία (η) = τα βάγια, το πυξάρι. (Στη Σιάτιστα τα βάγια των Βαϊών είναι πυξάρι).
βαϊένι (το) = βαγένι.
βαϊζου (ρ.) = α) γέρνω.
βαϊζου (ρ.) = β) αλλάζω κατεύθυνση, στρίβω. *« θα ναρθ, τουν είδα να βαϊζι κατά ις' ιδώ » = θα έρθει, τον είδα να στρίβει προς τα δω .*
βαϊνιάς (ο) = βαρελάς, αυτός που κατασκευάζει βαγένια.
βακούφ (το) = ναός, εκκλησία.
βακούφκου (επιθ) = εκείνος που ανήκει στην εκκλησία, εκκλησιαστική περιουσία.
βαλάνι (το) = βαλανίδι.
βαλαντώνουμι (ρ.) = στενοχωριέμαι, λυπάμαι πολύ, πέφτω σε μελαγχολία.
βαλτσαμώνου και **μπαλτσαμώνου** (ρ.) = ταριχεύω.
βαμπακιρνός (επιθ) = βαμβακερός, από βαμβάκι.
βάνου (ρ.) = βάζω, τοποθετώ.
βαρά (η) = βαρύ σφυρί, βαριά.
βαραίνου (ρ.) = α) χτυπώ.
βαραίνου (ρ.) = β) γίνομαι βαρύτερος,
βαραίνου (ρ.) = γ) λόγω των γηρατειών γίνομαι δυσκίνητος.
βαράκι (το) = λεπτό φύλλο χρυσού.
βαρβάτου (το) = επιβήτορας.
βαρβατσέλι (το) = ζωηρό αγόρι.
βάρδα και **βάρντα** (η) = βιασύνη, φούρια, φασαρία, σκοτούρα.
βαριάζουμι (ρ.) = α) αισθάνομαι άσχημα,
βαριάζουμι (ρ.) = β) βογκώ προσποούμενος τον άρρωστο.
βαρισιώτα (η) = παιδικό ομαδικό παιχνίδι.
βαρκό (επιθ) = μέρος που κρατάει νερό.
βαρό (το) (Κ.) = το αλεύρι. *« δε φσάει βαρό » (Κ.) = δεν έχει αλεύρι.*
βάρτου-χάλαστου = πάνω-κάτω, στα γρήγορα να βρούμε μια λύση για

το πρόβλημα. Με αμοιβαίες υποχωρήσεις έκλεισε η συμφωνία.
βάρτσι βούρτσις κι λανάρια = (φράση που λέγεται στην περίπτωση που βιαστικά προσπαθούμε να κάνουμε κάποια δουλειά). (Τρέξτε και βοηθήστε όλοι).
βαρώ (ρ.) =α) χτυπώ. *«βαρούν τ' άργα-να» = χτυπούν (παίζουν) τα μουσικά όργανα. « βάρισιν ου ήλιους» = ανέτειλε ο ήλιος. « βάρτα πίσου να τ' αρμέξουμι » = ας αρχίσουμε πάλι από την αρχή.*
βαρώ (ρ) = β) υποψιάζομαι, καταλογίζω ευθύνες κάπου. *« απ' αυτόν βαρώ » = αυτόν υποψιάζομαι.*
βασίζουμι (ρ) = εμπιστεύομαι.
βασκαίνου (ρ.) = ματιάζω. (Π.Εν.) **βασκαίνουμι** .
βασκαντούρα (η) = φυλαχτό.
βασλόπλου (το) = βασιλόπουλο.
βατσεύου (ρ.) = επιβαίνω (για ζώα).
βατσνιά (η) = βατομουριά, βατσινιά.
βατσνόμρα (τα) = βατόμουρα.
βαφτισίζου (ρ.) = βαπτίζω.
βγάνου (ρ.) = βγάζω, αποσύρω.
βζάνου (ρ.) = θηλάζω.
βζι (το) = μαστός, βυζί.
βίγλα (η) = σκοπιά, παρατηρητήριο
βιγλίζου και **βιγλώ** (ρ.) = παρατηρώ, παρακολουθώ, παραφυλάγω. (Παρατ) *βίγλζα*, (Αορ) *βίγλτσα* (Υπερς) *είχα βιγλίσι.*
βιζαβί (επιρ) = αντικριστά.
βιζινές (ο) = ζυγαριά ακριβείας. *« δε θα τα βάλουμι κι στου βιζινέ » = δεν χρειάζεται να λεπτολογήσουμε τα πράγματα, δε θα τα ζυγίσουμε, δε θα τα πάρουμε στα σοβαρά.*
βίζιτα (η) = επίσκεψη, κυρίως ιατρική επίσκεψη.
βιλέντσα (η) = φλοκάτη.
βιντσι (το) = γερανός.
βιο (το) = περιουσία.
βίρα (επιρ) = ξεκίνημα για σπατάλες, τάση για ισοπέδωση των πάντων, ανυπολόγιστες καταστροφές.
βιρανιά (η) = έρημο σπίτι. *« δεν πατάει καένας σ βιρανιά τ', τουν ξερν τσι ουρσουήζ είναι » . = δεν πηγαίνει κανένας στο σπίτι του, επειδή τον ξέρουν τι γρουσουήζης είναι.*
βιράνικου (επιθ) = έρημο, ερείπιο, άχρηστο.
βιρανλίκι (το) = έρημο, εγκαταλειμμένο σπίτι.
βιρβιρίζου (ρ.) = πονάω πολύ, αισθάνομαι δυνατό τσουξίμο.
βιρβιρίτσα (η) = α) ο σκίουρος.

βιρβιρίτσα (η) = β) γυναίκα σβέλτη, εργατική, αεικίνητη.
βιργί (το) = μακρύ λεπτό ξύλο για το τίναγμα του καρπού από τα δένδρα.
βιρεύκα (επιρ) = πλαγιαστά, λοξά, κάτι που δεν εφαρμόζει καλά.
βιρισέ (επιρ) = με πίστωση, χωρίς χρήματα.
βιρός (ο) = το σημείο του ποταμού που συγκεντρώνεται το νερό.
βιτούλα (η) = μικρή γίδα.
βλαστάρ (το) = μικρός βλαστός φυτού.
βλάχικους (επιθ) = βλάχικος.
βλάχικους γκαλιούρ'ς (Κ.) = το φεγγάρι.
βλάχους (ο) = α) κτηνοτρόφος.
βλάχους (ο) = β) περιπτώμα ανθρώπου. « *μάνιψι βλάχουν* » (Κ.)
βλιάζου (ρ.) = βελάζω, κλάμα βρέφους. Τσιρίζω.
βλισιδ (το) = κρυμμένος θησαυρός.
βνίσιους (επιθ) = του βουνού, ορεσίβιους. « *βνίσιου τσιάι* ».
βνο (το) = βουνό.
βντζιανι (το) = παραφουάδα, βλαστάρι, φιντάνι.
βόλια (τα) = μικρές μπαλίτσες από βαμβάκι ή κάνναβη που μπαίνουν στην τρύπα και φρακάρουν την κάνουλα.
βουβαίνουμι (ρ.) = γίνομαι βουβός, δεν ανοίγω το στόμα μου να μιλήσω. (Αορ) *βουβάθκα* .
βουζιλάνθ (η) = λουλούδι της βουζιλιάς, που το βάζουμε στο πετιμέζι για άρωμα.
βουζιλιά (η) = το φυτό κουφοξυλιά.
βουιδνός (επιθ) = βοδινός.
βουινιά (η) = κοπριά ζώων.
βούλα (η) = α) σημάδι,
βούλα (η) = β) σφραγίδα,
βούλα (η) = γ) λακκάκι στο δέρμα.
βουλή (η) = σκοπός, επιθυμία, σκέψη. « *έβαλιν τσι βουλή τ' να μη δλεψι* » = έβαλε σκοπό να μη δουλέψει .
βουλουκέρ (το) = ισπανικό κερί.
βούλουμι (ρ.) = θέλω, έχω σκοπό.
βούλτα (τα) = σκουπίδια.
βουρβούζι (το) = νέος άπειρος, χωρίς ώριμη σκέψη.
βουρ-βουρ = βιαστικά και επιπόλαια.
βουρίζου (ρ.) = έρχομαι σε οργανισμό. (για χοίρους).
βουρλίζουμι (ρ.) = ζαλίζομαι, πελαγώνω, προσπαθώ να τακτοποιήσω κάτι, αλλά χωρίς αποτέλεσμα.
βουρλός (επιθ) = ζαλισμένος.

βούρσμα (το) = α) δυνατός άνεμος, χιονοθύελλα.
βούρσμα (το) = β) οργανισμός.
βουτάνι (το) = βότανο, φαρμακευτικό φυτό.
βραγκαλνώ (ρ) = κουδουνίζω κέρματα, πληρώνω, (Αορ) *βραγκάλτσα*.
βραδ (το) = βράδυ.
βραδά (η) = βραδιά.
βρακουζούνα (η) = ζώνη υφαντή κεντημένη που κρατά το βρακί.
βρακουθλιά (η) = ειδικός κόμπος της βρακοζούνας.
βρασιά (η) = ποσότητα τροφίμου ίση με το μαγειρέμα ενός γεύματος. « *δωμια βρασιά τραχανά να μαειρέψου του μισμέρ* ». = δώσε μου λίγο τραχανά για να μαγειρέψω μια φορά για το μεσημέρι .
βριζαμιά (η) = άχυρο του δημητριακού βρίζας (σίκαλης), ή ολόκληρο το θερισμένο φυτό χρησιμοποιείται για το δέσιμο των δεματιών κατά το θερισμό.
βρομ (η) = το φυτό βρόμη.
βρουκόλακας (ο) = βρικόλακας.
βρόχινου (επιθ) = βρόχινο, νερό της βροχής.
βρώμας (ο) = βρωμιάρης, ανήθικος.
βρώμκος (επιθ) = βρώμικος, λερωμένος, βρωμιάρης.
βρώμου (η) = βρωμιάρα, ανήθικη.
βτζιανι (το) = νέος βλαστός, φιντάνι.
βυζαχτάρ (το) = το μικρό παιδί που θηλάζει.
βχω ή φχω (ρ.) = βήχω.

* * *

--= Γ =--

Γαζέτα (η) = η εφημερίδα.
γαζιόλι (το) = γαιδουράκι.
γαλάρα (επιθ) = το θηλυκό πρόβατο, αυτό που δίνει γάλα.
γαλατσίδα (η) = χορταρικό που ο χυμός του μοιάζει με γάλα, είδος ραδικιού.
γαλιό (το) = α) γαλοπούλα.
γαλιό (το) = β) άτομο χωρίς προσόντα.
γαλουβύζι (το) = το θήλαστρο, το μπιμπερό.
γαμουγόντς (ο) = διάβολος.
γανιάζου (ρ.) = ξηραίνεται το στόμα μου.
γαργαλνώ (ρ.) = πλένω κάτι πολύ καλά. « *τα γαργάλτσα* ».
γαργάλτζμα (το) = το πολύ καλό πλύσιμο.
γαρδουλνώ (ρ) = ανασκαλίζω, σκαλίζω κάτι με το δάκτυλο, ξύνω κάποια πληγή.
γάρους (ο) = αλμύρα για τουρσί ή για τυρί.
γάστρα (η) = α) στρογγυλό, με σφαιρική επιφάνεια, σκεύος από χοντρή λαμαρίνα για το ψήσιμο φαγητού ή πίτας.
γάστρα (η) = β) δωρεάν φαγοπότι. « *τόστρουσιν γάστρα* » = κάθισε στο σπίτι, τρώει και πίνει δωρεάν .
γάστρα (Κ.) = γ) ανεργία, ημέρα χωρίς δουλειά. « *το 'χουμι γάστρα ταχιά* » (Κ.) = *αύριο δεν έχει δουλειά*.
γαστρώνου (ρ.) = α) τρώγω καλά, μένω κάπου αρκετό καιρό σαν φιλοξενούμενος.
γαστρώνω (Κ.) = β) κάθομαι, είμαι άνεργος.
γατσέουντζι (ρ.) = ερωτοτροπούν.
γάτους (Κ.) = το ζεμπίλι, ψάθινο σακούλι για ψώνια.
γδι (το) = γουδί, ξύλινο μαγειρικό σκεύος. « *μαλλί του γδι* » = *δεν υπάρχει τίποτα, η υπόθεση δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα*.
γιαζίκι (επιρ) = κρίμα(ς). « *γιαζίκι του μπόι σ' που φουβήθικis μια γκουσσιαρίτσα* » = *κρίμα στο μπόι σου που φοβήθηκες μια σαύρα*.
γιαραμπής (ο) = ο Θεός.
γιαρέντης (ο) = εραστής, λεβέντης.
γιαρμάς (ο) = χονδροαλεσμένη ζωοτροφή από καλαμπόκι και ρόβι.
γιρμανός (ο) = σιδερένιο αλέτρι.
γκαβάδ (το) = τυφλός, τυφλή και τυφλό
γκαβαίνου (ρ.) = τυφλώνω.

γκαβαμάρα (η) = τύφλα, στραβωμάρα.
γκαβανούζα (η) = μεγάλο σφαιρικό κουδούνι που βάζουμε στο λαιμό των κριαριών, κουδούνα.
γκαβώνου (ρ.) = τυφλώνω, κλείνω τα μάτια να μη βλέπω.
γκαγκαράτσα (η) = α)κοπριά γίδας.
γκαγκαράτσα (η) = αποξηραμένη μύξα.
γκαγκζιά (η) = είδος αγκαθωτού θάμνου.
γκαζι (το) = πετρέλαιο.
γκαζγκαλνώ (ρ) = σκαλίζω κάποιον με το χέρι, ξύνω κάποια πληγή, ενοχλώ και προκαλώ.
γκαζιρό (το) = δοχείο για πετρέλαιο.
γκαζόλαμπα (η) = τενεκεδένιο λυχνάρι πετρελαίου με στρογγυλό φιλίλι χωρίς γυαλί.
γκαζουτσέφτσιρου (το) = σημειωματάριο.
γκαϊλές (ο) = φροντίδα, στενοχώρια.
γκάιντα (η) = μουσικό λαϊκό όργανο.
γκαλιούρ'ς (Κ.) = ο ήλιος. « *βγήκιν ου γκαλιούρ'ς* » (Κ.) = *βγήκε ο ήλιος* . « *καλουέριψιν ου γκαλιούρς* »(Κ.) = *έδωσε ο ήλιος*
γκαλτζιρίμ (το) = λιθόστρωτο.
γκαλτσι (το) = α) γατάκι.
γκαλτσι (το) = β) το πολύ αδύνατο παιδί.
γκαμπλιώνου (ρ.) = μισοκλείνω τα μάτια από νύστα ή από δυνατό φως.
γκαμπλιώνου (ρ.) (Κ.) = βλέπω.
γκανταλνώ (ρ.) = γαργαλώ. (Π.Εν.) *γκανταλιούμι* .
γκααραβέλι (το) = α) είδος πουλιού, το μαυροπούλι
γκααραβέλι (το) = β) πολύ μελαχρινός, αραπάκι, μαύρος.
γκααραγκάτσι (το) = το δένδρο φτελιά.
γκαργκάλια (τα) = δυνατά γέλια.
γκαργκαλιούμι (ρ.) = γελώ δυνατά, ξεκαρδίζομαι στα γέλια.
γκαργκάλας (επιθ) = αυτός που γελά πολύ χωρίς σοβαρή αιτία. (*η γκαργκάλου*).
γκαρμπουλάχανου (το) = το λάχανο (βλ. τζιαρούχι)
γκαρότσα (η) = το φανάρι, το κρεμαστό ντουλάπι που για τοιχώματα είχε σήτες για να αερίζονται τα φαγητά, το ψυγείο κάποιας εποχής.
γκασιανίτσα (η) = κάμπια,
γκατζιόρ (τα) (Κ.) = τα χρήματα σε χαρτονομίσματα, όχι τα κέρματα.
γκάτζουμα (Κ.) = η λήψη χρημάτων.

γκατζώνου (Κ.) = παίρνω χρήματα, μετρώ χρήματα.
γκατζώνουμι (Κ.) = (βλ. γκατζώνου και αμπαλώνουμι)
γκαφλί (το) = η βάλανος του πέους.
γκαχιλώνα (η) = η χελώνα.
γκβαρ (το) = κουβάρι. «*μαζώθκιν γκβαρ*»
γκβας (ο) = κουβάς.
γκδούνι (το) = α) κουδούνι.
γκδουνι (το) = β) άτομο που τα λόγια και οι πράξεις του τον γελοιοποίησαν. «*ίγκιν γκδουνι*»
γκεμ (το) = χαλινάρι.
γκζντανι (το) = φυλακή, δικαστήριο. «*θα σι στείλου στου γκζντάνι*» = θα σε βάλω φυλακή.
γκζνταρ (το) = κάποιο πράγμα τεντωμένο, όρθιο.
γκζότσι (το) = α) προσάναμμα, β) προ-θέρμανση, ξεκίνηση. «*πήρα γκζότσι*» = *πήρα φόρα, ξεκίνησα*.
γκζότσι (το) = β) θειικό οξύ.
γκιβέτσι (το) = α) πήλινο ταψί.
γκιβέτσι (το) = β) φαγητό ψητό στο φούρνο, γιουβέτσι.
γκίζα (η) = το πουλί κίσσα, καρακάξα.
γκίζα (η) (Κ.) = η ρακή.
γκιζάπ (το) = τσιγκόσπιρτο, βιτριόλι.
γκιζέρ (το) = βόλτα, περίπατος, εκδρομή.
γκιζιρώ (ρ.) = τριγυρίζω άσκοπα, κάνω βόλτα. «*δε δλεβ, όλου γκιζιράει σιαπάν-σιακάτ*» = *δεν δουλεύει αλλά όλο τριγυρίζει άσκοπα, επάνω – κάτω*.
γκιζλιμές (ο) = τρόπος που ανοίγεται το φύλλο της πίτας.
γκιλέπ (το) = χαλαρά τυλιγμένο νήμα. (όχι κουβάρι ή καρούλι)
γκιόσα (η) = α) γέρικη κατσικά.
γκιόσα (η) = β) αυταρχική γυναίκα.
γκιούλτσουι (το) = ροδόσταμο, τριανταφυλλόνερο.
γκιούμ (το) = χάλκινο δοχείο νερού.
γκιουμόπκου (το) = μικρό γκιούμι.
γκιουρντάνι (το) = περιδέραιο, κόσμημα λαιμού.
γκιρίζι (το) = υπόνομος κτιστός με πέτρες.
γκιρμέ = συνέχεια, συχνά. «*ένα γκιρμέ χαλεύς παράδης*» = *συνέχεια ζητάς χρήματα*.
γκισέμ (το) = α) ο τράγος που μπαίνει μπροστά και οδηγεί το κοπάδι.
γκισέμ (το) = β) ο αρχηγός.
γκιτζέρ (το) = βάσανο, στενοχώρια, πολύχρονη αρρώστια.
γκιτζιριασμένους (μετχ) = εξασθενημένος, ταλαίπωρος.

γκκ = τσιμουδιά. «*δε θ' ακούσου γκκ*» = *δε θα ακούσω τίποτα, τσιμουδιά*.
γκλάβα (η) = κεφάλι.
γκλαβανή (η) = καταπακτή, πόρτα στο δάπεδο.
γκλιάγκλια (Κ.) = η ώρα. «*έραξιν η γκλιάγκλια, άιντι να ν πατώσουμι*» = *ήρθε η ώρα, πάμε να φάμε*.
γκλιάγκκουρας (ο) = αδύνατο, ισχνό άτομο.
γκλιανός (ο) = το ψάρι γουλιανός.
γκλιάσνια (η) = πράσινη γλιστερή ουσία που γίνεται σε στάσιμα νερά, βρώμικη λιπαρή ουσία σε νεροχύτες.
γκλίνα (η) = κοιλιά, το λίπος της κοιλιάς.
γκλιούμι (ρ.) = κυλιέμαι. (Αορ) **γκλίσκα**.
γκλίστρα (η) = τσουλήθρα.
γκλιστρώ (ρ.) = γλιστρώ. (Αορ) **γκλίστρα**
γκλίτσα (η) = γλίτσα, γλιστερή ουσία.
γκλιτσιαβιάζου (ρ.) = κάνω κάτι γλιστερό, αηδιαστικό.
γκιλω (ρ.) = κυλώ. (Παρατ) **γκιλούσα**, (Αορ) **γκύλτσα**.
γκόγκκανας (Κ.) = ο άνιφτος, ο άπλυτος.
γκόλιαβους (επιθ) = α) γυμνός. **Η γκόλιαβ, του γκόλιαβου**.
γκόλιαβους (Κ.) = τα σαλιάρια, σιατιστινά γλυκά. (βλ. τη λέξη σαλιαρ).
γκόρτσου (το) = αχλάδι.
γκούβα (η) = λάκκος, λακκούβα, κοίλωμα.
γκουβανιά (η) = σωρός από κόπραννα.
γκούβραβους (επιθ) = αμίλητος, σκυθρωπός.
γκουβρίζου (ρ.) = είμαι ολιγόλογος, κατσούφης, σκυθρωπός. (Παρατ) **γκούβρζα**, (Αορ) **γκούβρσα**
γκουγκούλι (το) = α) ξεραμένο περίπτωμα.
γκουγκούλι (το) = β) λίγη ποσότητα, πολύ μικρό πράγμα.
γκουγκουλεύου (ρ.) = παραχαϊδεύω, περιπτοιούμαι κάποιον υπερβολικά. (Μτχ) **γκουγκουλημένους**.
γκουγκούτσα (η) = α) μικρό στρογγυλό ψωμί.
γκουγκούτσα (η) = β) παχουλή στρογγυλοπρόσωπη κοπέλα.
γκουκ-μουκ = μασημένα λόγια, μισόλογα, ένοχη σιωπή.
γκουλιαμπίζουμι (ρ.) = παίζω με τα νερά.
γκουλιαρκό (το) = Γερανιώτης, κάτοικος Γεράνειας.
γκουλιόκουλους (επιθ) = ξεβράκωτος.

γκούλιους (ο) = η καρδιά από το λάχανο.
γκουλουμαρά (η) = σωρός από πέτρες.
γκουλουσιανιά (η) = ξεγύμνωμα, μισό-γυμνος.
γκουμπές (ο) = τρούλος, σφαιρική στέγη.
γκουμπέτσι (το) = προσπάθεια, δύναμη. « *άστσι, ένα γκουμπέτσι ακόμα κι μπίτσαμι* » = *ελάτε, μια προσπάθεια ακόμα και τελειώσαμε* .
γκουμπζιανώ (ρ.) = γαργαλώ, προξενώ το αίσθημα της φαγούρας.
γκουμπιλίθκου (επιθ) = τρουλωτός, εκείνος που έχει σχήμα τρούλου.
γκουργκόλα (η) = μεγάλο βότσαλο, σφαιρική πέτρα.
γκουργκούλι (το) = μικρό βότσαλο.
γκουργκουλιάτου (επιθ) = σφαιρική φιάλη, καράφα. « *τ'ς έστσειλα κρασί μι τσι γκουργκουλιάτου τσι μπότσα* » = *της έστσειλα κρασί με τη σφαιρική μπουκάλα, καράφα* .
γκουργκουλουτός (επιθ) = σφαιρικός.
γκουργκύλι (το) = παιδικό παιγνίδι που κυλά.
γκουρδουκλίζουμι (ρ.) = κατακυλώ. (Αόρ.) *γκουρδουκλίσικα* .
γκούρλιακας (ο) = το λαρύγγι, ο λαιμός.
γκουρλίτσα (η) = αρρώστια με δυνατό βήχα.
γκουρμπέτ (το) = η πιάτσα, η αγορά, η κοινωνία. « *χρόνια στου γκουρμπέτ.* »
γκουρμπέτ'ς (ο) = πολύ μελαχρινός, γύφτος.
γκουρμπέτσα (η) = γύφτισσα.
γκούρτα-μούρτα = λέγεται στην περίπτωση ασταμάτητης γκρίνιας.
γκουρτσιά (η) = αχλαδιά.
γκουρτσιλιάνους (ο) = λάρυγγας, λαιμός πουλιού.
γκουσγκουτσέβου (ρ) = ψάχνω να βρω κάποιο αντικείμενο, ψαχουλεύω, καθυστερώ να τελειώσω κάτι.
γκούσια (η) = πρόλοβος πτηνών, λαιμός.
γκουσιουκέφαλος (επιθ) = αυτός που δεν φοράει καπέλο, που έχει γυμνό κεφάλι.
γκουστσιαρίτσα (η) = σαύρα.
γκουτζιβρό (το) (Κ.) = το αμπέλι.
γκουτζιάμ (επιρ) = τόσο μεγάλο. « *αυτός ίγκιν γκουτζιάμ άντρας* » = *αυτός έγινε τόσο μεγάλος, ολόκληρος άνδρας* .
γκουτσιούγι (το) = γουρουνάκι.

γκραμπάτσια (τα) = ορνιθοσκαλίσματα, μουντζούρες, γρατσουνίσματα.
γκραμπατσώνου (ρ.) = γρατσουνίζω, αρπάζω με τα νύχια, μουντζουρώνω.
γκραμπατσώνουμι (ρ.) = σκαρφαλώνω, αναρριχίεμαι.
γκρας (ο) = είδος όπλου.
γκρατσανίζου (ρ.) = γρατσουνίζω, ξύνω. (Αορ) *γκρατσανίσικα*
γκρέμουρας (ο) = α) γκρεμός.
γκρέμουρας (ο) = β) πολύ ψηλός άνθρωπος.
γκριμίζου (ρ.) = ρίχνω κάτω, κατεδαφίζω.
γκριμότσιαβους (επιθ) = ζημιάρης, αυτός που ψάχνει στα κρυφά.
γκριμπάτσι (το) = μαστίγιο.
γκριμπιάζου (ρ.) = καμπουριάζω.
γκριμπός (επιθ) = καμπούρης.
γκριντζέλι (το) = πολύ γέρος ή γριά.
γκριτσανίζου (ρ.) = (βλ. γκρατσανίζου).
γκριτσιλιάνους (ο) = (βλ. γκουρτσιλιάνους).
γκριώνου (ρ.) = πνίγω σφίγγοντας το λαιμό.
γκρούντα (η) = μπάλα από χιόνι, σβώλος.
γκρουναβιάζου (ρ.) = κάνω κάτι όλο σβώλους. « *γκρουναβιασιν ου τραχανάς* » « *κρουναβιασιν του ξινο του ζμι* » .
γκρόχαλου (το) = φλέμα, απόχρεμμα.
γκυλαντέινις (επιρ) = δε βαριέσαι, ο καιρός να περνάει.
(η λέξη αυτή είναι σχετικά καινούρια στη σιατιστινή ντοπιολαλιά. Προήλθε από το ρήμα « *γκιλω* » (κυλώ) και τη λατινική λέξη *dies – diei* που θα πει *ημέρα*. Το νόημά της είναι : « *άσε να κυλούν οι ημέρες* ».)
γκύλιαντρούς (ο) = καρούλι.
γκυλνώ (ρ.) = κυλώ, κατακυλώ κάτι. (Παρατ) *γκυλνούσα*, (Αορ) *γκύλτσα*
γλας (ο) = η σωλήνα μέσα από την οποία περνούν οι ατμοί κατά την απόσταξη, υδροποιούνται και γίνονται ρακή, φαρδύς σωλήνας.
γλαφτσήρ και **γλάφτσηρας** (το) = ξύλινη σφραγίδα που αφήνει ανάγλυφα εκκλησιαστικά σύμβολα πάνω στο πρόσφορο της λειτουργίας, Όμοια είναι και η ανάγλυφη παράσταση του δικέφαλου αετού που μπαίνει στις κουλούρες
γλείψας (επιθ) = αυτός που γλείφει, που δοκιμάζει κάτι με τη γλώσσα του.

γλέπτου (ρ.) = βλέπω, κοιτάζω.(Παρατ)
ίγλιπα.

γλούπους (Κ.) = η βούρτσα του μπογιατζί.

γνέθου (ρ.) = κάνω το μαλλί ή το βαμβάκι κλωστή.

γνια (η) = σημάδι από πρόχειρο και ανόμοιο ασβέστωμα.

γνουμκός (επιθ) = γνωστικός. (*η γνουμκή, το γνουμκό*).

γνουστιακός (επιθ) = γνωστικός. (*η γνουστιακή*)

γόνα (το) = γόνατο.

γουγλίζου (ρ) = η πρώτη προσπάθεια του μωρού να μιλήσει.

γουδουχέρ (το) = ο κόπανος του γουδιού.

γουμάρ (το) = γαΐδαρος.

γουμαράγκαθου (το) = γαΐδουράγκαθο, άγρια αγκινάρα.

γουμαρνός (επιθ) = γαΐδουρινός. « *γουμαρνός πρόσουπους, χαριτουμένι ζουή* » = άνθρωπος με γαΐδουρινό πρόσωπο (αφιλότιμος), περνάει χαριτωμένη ζωή.

γουμαρουγκυλτσιά (η) = μικρό σε έκταση έδαφος, όσο που φτάνει να κυληστεί ένας γαΐδαρος. « *μόδουκιν μια γουμαρουγκυλτσιά χουράφ* » = μου έδωσε ένα μικρό χωράφι

γουμαρουπάζαρου (το) =τόπος που γίνεται αγοραπωλησία ζώων, αλλά και η αποκάλυψη ενός μυστικού ή μιας κρυφής πράξης. « *μ' έβγαλιν στου γουμαρουπάζαρου* » = με έκανε ρεζίλι, φανέρωσε σ' όλους τα μυστικά μου .

γούνα (η) = δέρμα άσπρου αρνιού ραμμένο σε σχήμα σακούλας με τη γούνα από έξω, που να χωρά την παλάμη του χεριού. Με αυτό οι γυναίκες ασβέστωναν τα δωμάτια του σπιτιού αντί για άλλη βούρτσα.

γουνιασμένους (επιθ) = ντυμένος με γούνα.

γούργουλας (ο) = σωλήνας βρύσης χωρίς κάνουλα.

γούρνα (η) = λάκκος, κοίλωμα εδάφους.

γουρνίσιους (επιθ) = χοιρινός, από γουρούνι.

γουρνούσαρχου (το) = τσαρούχι από δέρμα γουρουνιού.

γουρούνι (το) = χοίρος.

γόφους (ο) = γοφός. « *θέλου να σι κλάψου, αλλά μι πουνάει ου γόφους* » *σιατιστινή φράση που δείχνει αβάσιμη δικαιολογία .*

γρα (η) = γριά.

γραβανί (το) = βαθύ κόκκινο χρώμα, γκρενά.

γραβανός (επιθ) = πολύχρωμος, ριγωτός.

γράμματα (τα) = χρωματισμένες γραμμές με ασβέστη ή λουλάκι, γύρω από τις πλάκες του δαπέδου, από μέσα ή από έξω, από την είσοδο του σπιτιού.

γραμματσικός (ο) = γραμματικός, δημόσιος υπάλληλος.

γραμμένος (επιθ) = όμορφος.

γραφτσήρ (το) = (βλ. γλαφτσήρ).

γρεκι (το) = κατάλυμα, προσωρινός στάβλος προβάτων. « *ξασσιριά στου γρεκι* » = δεν υπάρχει κανένας σ' αυτό το μέρος.

γρίβας (ο) = γκριζο άλογο.

Γρίβας τ' Μπαλαμπάνι = όνομα του βουνού Βέλια.
(*Η παράδοση λέει πως κάποτε ζούσε στη Σιάτιστα κάποιος με το όνομα Μπαλαμπάνης και είχε ένα άλογο το οποίο υπεραγαπούσε. Το άλογο αυτό, ο «Γρίβας», έβοσκε ελεύθερο στις πλαγιές του βουνού Βέλια. Κάποτε το άλογο χάθηκε αλλά η υπερβολική αγάπη που του είχε ο Μπαλαμπάνης τον έκανε να πιστεύει ότι το άλογό του υπάρχει και βόσκει ελεύθερο στις πλαγιές του βουνού Βέλια. Όταν τον ρωτούσαν που είναι ο Γρίβας αυτός έδειχνε το απέναντι βουνό και έλεγε: « *Ιάτους ου Γρίβας* » = Να τος ο Γρίβας. Έτσι το βουνό πήρε το όνομα: « *Ο Γρίβας τ' Μπαλαμπάνι* .»*

γριντζιά (η) = ξύλινο χονδρό δοκάρι.

γριντζούλι (το) = μικρό τσαμπί από σταφύλι.

γριντώνου (ρ.) = ξαπλώνω κάτω κάποιον σαν γριντιά (δοκάρι)

γριντώνουμι (ρ.) = ξαπλώνομαι κάτω αναίσθητος σαν ξύλο.

γρουθά (η) = γροθιά.

γυαλί (το) και **υαλί** (το) = καθρέφτης. « *μια ώρα κοιτσιέσι στου υαλί* » *μια ώρα καθρεφτίζεσαι.*

γυαλίζουμι (ρ.) και **υαλίζουμι** = καθρεφτίζομαι.

γυαλσιρό (Κ.) = το παράθυρο.

γυρουβουλιά (η) = επιτόπια στροφή, φιγούρα χορού.

--= Δ =--

Δαγκουσιά (η) = μπουκιά, δαγκωματιά, λίγο ψωμί « *στα ιράματα μ' θα μ' δωσιν μια δαγκουσιά ψουμί* » = στα γεράματά μου θα μου δώσουν μια μπουκιά ψωμί.

δακρ (το) = δάκρυ.

δακρύζου (ρ.) = δακρύζω. (Παρατ) *δάκρζα*, (Αορ) *δάκρσα*.

δαμάλι (το) = δαμάλι.

δαμάλα (η) = θηλυκό μοσχάρι.

δαμάσκινου (το) = δαμάσκηνο.

δανικός (επιθ) = δανεικός.

δαυλί (το) = δαδί δαυλός, αναμμένο ξύλο.

δαχλιά (η) = δαχτυλιά, αποτύπωμα δακτύλου. « *μας έδουκιν νιρό σ' ένα πουτσήρ ιουμάτου δαχλιές* » = μας πρόσφερε νερό σε ένα ποτήρι (άπλυτο) γεμάτο δαχτυλιές.

δαχλίδ (το) = δακτυλίδι.

δαχλήθρα (η) = δακτυλήθρα.

δάχλου (το) = δάκτυλο.

δειλνό (το) = δειλινό, απόγευμα.

δειλνώ (ρ.) = τρώγω απογευματινό. (Αορ) *δείλντσα*.

δέντρου (το) = το δένδρο βελανιδιά.

δέξια (επιρ) = δεξιά. « *ου θος να τα φερ δέξια* ».

δέξιμο (το) = υποδοχή προσώπου. « *καλά δεξίματα* » = καλώς να τους δεχτείς.

δεσι (η) = το σημείο που ενώνονται δύο ρέματα νερού.

δέουντα (τα) = τα πρεπούμενα, χαιρετίσματα. « *τα δέουντα στου σπιτσι* » = χαιρετίσματα στην οικογένεια.

διάβα (το) = πέρασμα, κεντρικό μέρος.

διάβαλμα (το) = σπιουριά, συκοφαντία.

διαβάτ'ς (ο) = α) περαστικός.

διαβάτ'ς (ο) = β) ξαφνικός πόνος που περνά γρήγορα.

διάδρουμος (ο) = ξύλινο δοκάρι που έμπαινε συρτά πίσω από την πόρτα για ασφάλεια, η αμπάρα.

διακουνιάρ'ς (ο) = ζητιάνος.

διαλάζω (ρ.) = αστράφτω, ρίχνω αστραπές.

διαλαλώ (ρ.) = διαδίδω ειδήσεις.

διάλουξους (επιθ) = αλλήθωρος. (η *διάλουξι*).

διαουλιά (η) = πονηριά, πονηρή πράξη. « *όλου ια διαουλιές είσι* » .

διάουλους (ο) = διάβολος.

διάργυρους (ο) = υδράργυρος.

διαταγμένα (μετχ) = τα καθιερωμένα, τα συνηθισμένα. « *φέρι τα διαταγμέ-*

να » = φέρε τα καθιερωμένα, κέρασέ μας τα συνηθισμένα.

διάτανους (ο) = δαίμονας, διάβολος.

διάφουρους (ο) = ωφέλεια, κέρδος, συμφέρον. « *εχι απ' αυτό διάφουρουν* » = έχει κέρδος απ' αυτό.

διβουλνώ (ρ.) = δευτερίζω, σκάβω το χωράφι για δεύτερη φορά.

διδμάρκους (επιθ) = δίδυμος. (τα *διδμάρκα*).

δικι (η) = δίκη.

δικανίκι (το) = δεκανίκι, πατερίτσα.

δικάρα (η) = μεταλλικό κέρμα μικρής αξίας, δεκάλεπτο.

δικαρά (αριθμ) = δεκαριά. « *καμιά δικαρά* »

δικάρκου (επιθ) = α) δοχείο που χωράει δέκα οκάδες.

δικάρκου (το) = β) δεκάδραχμο.

δίκουκου (το) = δίκοχο, καπέλο στρατιώτη.

δικράνι (το) = α) γεωργικό εργαλείο.

δικράνι (το)(Κ.) = β) το πιρούνι. « *ράξι ιδώθι τα δικράνια* » = δώσε προς τα εδώ τα πιρούνια.

δίκρουκου (το) = αβγό με δύο κρόκους.

διμάτσι (το) = το δεμάτι.

δίμτου (το) = είδος υφαντού, δίκλωνη κλωστή.

διξιά (επιρ) = (βλ. δέξια).

διουρία (η) = προθεσμία.

διπλάρουμα (το) = πλεύρισμα.

διπλαρώνου (ρ.) = πλευρίζω, παίρνω με το μέρος μου, δεσμεύω με προκαταβολή.

διρμάτσι (το) = ασκός, δερμάτι, τουλούμι. « *διρματσίσσιου τσυρί* ».

διρμόνι (το) = είδος κόσκιου.

διρμουνίζου (ρ.) = κοσκινίζω το σιτάρι μετά το αλώνισμα.

διρπάνι (το) = δρεπάνι.

δισάκι (το) = δισάκι, διπλός σάκος υφασμένος με γιδίσιο μαλλί.

δισάκια (τα) (Κ.) = οι όρχεις, τα ανδρικά γεν. όργανα.

δισπότ'ς (ο) = δεσπότης, μητροπολίτης.

διφτσέρ (το) = δεύτερο σκάψιμο ή σκάψισμα χωραφιού.

διφτσιρίζου (ρ.) = σκάβω για δεύτερη φορά το χωράφι ή το αμπέλι.

διχάλι (η) = διχάλα.

διχτσι (το) = δίχτυ.

δλεια (η) = δουλειά, εργασία.

δλεύου (ρ.) = εργάζομαι.

δόγα (η) = ένα από τα κυρτά σανίδια του βαρελιού.

δουδικάμηρου (το) = α) καλικάντζαρος.

δουδικάμηιρου (το) = β) το χρονικό διάστημα των εορτών των Χριστουγέννων.

δούλα (η) = υπηρέτρια.

δουλιφτάρς (επιθ) = εργατικός.

δουντάγρα (η) = α) το δόντι τραπεζίτης.

δουντάγρα (η) = β) το εργαλείο με το οποίο βγάζουμε το χαλασμένο δόντι.

δουξάρ (το) = ουράνιο τόξο, η ίριδα. το τόξο.

δουρίζου (ρ.) = κάνω δωρεά, δωρίζω.

δουρνουκόκαλου (το) = κουκούτσι ροδάκινου.

δουρνώ (ρ.) = (βλ δουρίζου).

δουρόκινου (το) = ροδάκινο.

δουρουκινιά (η) = ροδακινιά.

δουρουκνίζου (ρ.) = πικρίζω ελαφρά.

δουρώ (ρ) = αντέχω, κρατώ, διαρκώ, μπορώ να τελειώσω κάποια δουλειά.

δοχι (το) = κεντρικό μέρος, οδικός κόμβος, πέρασμα.

δράγκουμα (το) = νευροκαβαλίκεμα.

δραγκώνουμι (ρ.) = από ψύξη πιάνεται κάποιο μέρος του σώματος. (Αόρ.) **δραγκώθκα** .

δρακουντζιά (η) = ειδικό φυτό με το οποίο γίνεται δυναμωτικό φάρμακο.

δρασκλιά (η) = δρασκελιά.

δρέινους (επιθ) (βλ. αδρέινους).

δυναστσεύου (ρ.) = βάζω δύναμη, προσπαθώ με δύναμη.

δυνάστημα (το) = προσπάθεια αλλά και αντίσταση.

δυόσμος (ο) = αρωματικό φυτό, δυόσμος.

δύνουμι (ρ) = δύναμαι, μπορώ.

* * *

---= Ε =---

Ειδεμή (επιρ) = αλλιώς, διαφορετικά. « *να τ'ς πεις να υρίσι, ουπίσι, ειδεμή να μη ξαναπατήσι, ιδώ, ιασι θά βρει μ πόρτα ντβαρ* » = να της πεις να γυρίσει πίσω, αλλιώς να μη ξαναπατήσει εδώ, διότι θα βρει κλειστή την πόρτα .

είμι (ρ.) = είμαι εγώ. « *είνι ου αργύρος άρρουσους* » = δεν έχω χρήματα.

εινουριάζουμι (ρ) = ονειρεύομαι

είνουρου (το) = (βλ. ίνουρου)

είντα (ρ.+αντων) = είναι αυτά.

είντζιν (ρ.+ αντων) = είναι αυτή.

είντζις (ρ.+ αντων) = είναι αυτές.

είντου (ρ.+ αντων) = είναι αυτό.

είντους (ρ,+ αντων) = είναι αυτός.

είτα δεν = (βλ. ειδεμή)

ειτόντσα (η) = γειτόνισσα.

είτουνας (ο) = γείτονας.

έκα (ρ.) = στάσου, περίμενε, μη βιάζεσαι.

εμ (συνδ) = και « *εμ μαλλάτα, εμ γαλάτα, εμ τ' αρνί θηλικό* » = τα θέλεις όλα *και* να βγάξει πολύ μαλλί (η προβατίνα) *και* να δίνει αρκετό γάλα *και* να γεννά θηλυκό αρνί.

εμ (μορ) = (δείχνει κατ' ανάγκη συγκατάβαση) « *εμ ετσι που 'ρθαν τα πράγματα . . .* » = αφού έτσι διαμορφώθηκε η κατάσταση . . .

έμου (ουσ+αντων) = γιε μου.

έμπυος (ο) = πύον.

ένα κι ένα = αμέσως.

ένια (τα) = γένια.

έννοια (η) = φροντίδα, έγνοια.

ένουμι (ρ.) = γίνομαι. (Αορ) *ίγκα*, (Μελ) *θα ίένου*, (Υπερσ) *είχα ιενι* .

εντς = φάουλ στο ποδόσφαιρο.

εξάπαντος (επιρ) = οπωσδήποτε, δίχως άλλο.

εξόν (επιρ) = εκτός.

έξουδα (τα) = χρωματιστές μάλλινες κλωστές.

επιταυτού (επιρ) = επίτηδες, γιαυτό το λόγο.

έτσιμους (επιθ) = έτοιμος.

έχω (ρ.) = έχω. (βλ. κλίση του βοηθητικού ρημ. έχω)

* * *

--= Z =--

Ζαβά (επιρ) = στραβά, ανάποδα, δύσκολα.
ζαβιά και **ζαβλία** (η) = ζαβολιά, απάτη.
ζαβιάρας και **ζαβλιάρας** (επιθ) = ζαβολιάρης. *η ζαβλιάρου.*
ζαβόρτσα (η) (Κ.) = η πόρτα.
ζαβός (επιθ) = στραβός, αλλήθωρος, ανάποδος, δύσκολος. « *ήρθαν ζαβά χρόνια* » = *ήρθαν δύσκολα και ανάποδα χρόνια.*
ζαβράκι (το) = επίπληξη, τιμωρία.
ζαγάρ (το) = κυνηγόςκυλο.
ζαγρί (το) = γριά, παλιόγρια.
ζαΐφκος (επιθ) = αδύνατος, ελαττωματικός. (*η ζαΐφκι*).
ζάκατα (τα) = πολλά πράγματα, έπιπλα και διάφορα αντικείμενα τις πιο πολλές φορές άχρηστα. « *δε μπουρώ να ξιδιαλιχτώ απ' τα ζάκατα* » = *με εμποδίζουν τα πολλά πράγματα που είναι γύρω μου και δεν μπορώ να βρω άκρη.*
ζάκα τα μούκα τα (Κ.) = κλέψ'τα, κρύψ'τα. (κουδαραίτικη φράση)
ζακατζμένους (μετχ) = κρυμμένος, χαμένος.
ζακατσίζου (ρ.) = κρύβω κάτι, χάνω κάτι. « *πού ζακατσίσκιν του ψαλίδι; έφαγα τα ουρταλίκια ια να του βρω* » = *πού κρύφτηκε ή πού χάθηκε το ψαλίδι; έφαξα παντού για να το βρω.*
ζακόνι (το) = έθιμο, συνήθεια. « *κάθι χώρα κι ζακόνι, κάθι μαχαλάς κι τάξι* » = *κάθε τόπος και κάθε χώρα έχει τα έθιμά της*.
ζαλίζου (ρ.) = ζαλίζω. (Ε.Παρατ) *ζάλτζα*, (Ε.Αορ) *ζάλτσα*, (Π.Αορ) *ζαλίσκα*, (Μετ) *ζαλτζμένους*.
ζαλίκι (το) = ό,τι φορτώνεται στην πλάτη, δεμάτι ξύλα ή χόρτα.
ζαλικώνουμι (ρ.) = φορτώνομαι κάτι στην πλάτη. [(Αορ) ζαλικώθκα]
ζαμάνι (το) = μεγάλο χρονικό διάστημα, αιώνες. (*τα ζαμάνια*) « *χρόνια κι ζαμάνια είχα να σι ιδώ* ».
ζαμπάκι (το) = το λουλουδι άσπρος κρίνος.
ζαμπακώνου (ρ.) = καταφέρνω κάποια, γίνομαι επιβήτορας. « *νι ζαμπάκουσιν* ».
ζαμπλάκουμα (το) = αποχαύνωση, αποβλάκωμα.
ζαμπλακουμένους (μετχ) = αποβλακωμένος.
ζαμπόγα (η) = υλική βοήθεια, κέρδος από αμφίβολη πηγή.

ζαμπούνικους (επιθ) = κοντός, ζαρωμένος, αδύνατος.
ζανάτσι (το) = επάγγελμα, τέχνη.
ζανταλιά (η) = σκανταλιά, αταξία.
ζανταλιάρς (επιθ) = άτακτος, σκανταλιάρης.
ζαντούχας (επιθ) = μαραζωμένος, ασθενικός, κρουουλιάρης.
ζαπ και **ζαφτσι** (το) = επιβολή, χαλιναγωγήση, νίκη. « *δε μπουρώ να του κάμου ζαπ* » = *δεν μπορώ να του επιβληθώ, να τον νικήσω*.
ζαπεύου (ρ.) (Κ.) = κοιμούμαι. « *του κόβου δίπλα* » = *κοιμούμαι*
ζάπους (ο) (Κ.) = ο ύπνος.
ζαπώνου (ρ.) = παίρνω παράνομα κάτι, καταπατώ κάποια εδαφική έκταση. [(Αορ) *ζάπουσα*]
ζαρ (το) = ζάρι.
ζαράλι (το) = ζημιά, ελάττωμα.
ζαραλίθκος (επιθ) = ελαττωματικός, ετοιμόρροπος
ζαραλίσσιους (επιθ) = (βλ. ζαραλίθκος).
ζαρζαβάτσι (το) = λαχανικό, κηπευτικό.
ζαρζαβούλτ'ς (ο) = πειραχτήρι, διαβολάκι.
ζαρίζου (ρ.) = δε βλέπω καθαρά.
ζαρκάδ (το) = ζαρκάδι.
ζαρώνου (ρ.) = χουζουρεύω στο κρεβάτι, τυλίγομαι με κουβέρτα να ξεσταθώ, λαγοκοιμούμαι.
ζαφτσι (βλ. ζαπ)
ζαχυρές (ο) = εφόδιο, απόθεμα ζωοτροφής.
ζβάρνα (η) = γεωργικό εργαλείο.
ζβαρνίζου (ρ.) = σέρνω κάτω κάποιο πράγμα.
ζβάρνας (επιθ) = απεριποίητος, αυτός που δεν ενδιαφέρεται για την εξωτερική του εμφάνιση. (*η ζβάρνου*).
ζβινιάζου (ρ.) = πίνω κρασί.
ζβω (ρ.) = σβήνω.
ζιγι (το) = ζυγαριά.
ζγκούλα (η) = γωνία, κρυφό μέρος.
ζγκουρ (η) = η σκουριά.
ζγκούραβους (επιθ) = σκουριασμένος.
ζγκουραφίζου (ρ.) = ζωγραφίζω.
ζγκράμπια (η) = σαρανταποδαρούσα.
ζγκράνα (η) = χτένα.
ζγκρανίζου (ρ.) = γρατσουνίζω.
ζγκραντσιά (η) = γρατζουνιά.
ζγκρουβάλα (η) = σβώλος, σφαιρική μάζα.
ζγκρουβαλιάζου (ρ.) = (βλ. γγκρουνταβιάζου).
ζιγώνου (ρ.) = πλησιάζω.

ζέβλα (η) = μέρος του ζυγού για το ζέψιμο των ζώων.
ζέναγας (ο) = τουρκικός τίτλος και κοροϊδευτικά μεγαλόσωμο παιδί ή μεγάλος που ασχολείται με παιδαριώδη πράγματα.
ζέρβους (επιθ) = αριστερόχειρας.
ζητλαρίκι (το) = επαιτεία, ζητιανιά.
ζητλάρου (η) = ζητιάνια.
ζήτλαρ'ς (ο) = ζητιάνος.
ζήτουλας (Κ.) = ο παπάς.
ζιαβαρίζου (ρ.) = μισοψήνω, μισοβράζω.
ζιαβαρζμένους (μετχ) = μισοψημένος.
ζιάζου (ρ.) = α) ζυγίζω.
ζιάζου (ρ.) = β) ζυγιάζω, ισορροπώ.
ζιάζου (ρ) = γ) πετυχαίνω το στόχο.
« τουν ζύιασα μι μ πέτρα στου κιφάλι κι τουν μούρσιουσα » = τον πέτυχα με την πέτρα στο κεφάλι και τον γέμισα αίματα .
ζιάμπα (η) = βάτραχος
ζιαμπόχιλο (το) = είδος μικρού χελιού.
ζιαμπόχιλο (το) (Κ.) = το πράσο. (*τα ζιαμπόχιλα*).
ζιαρ (η) = αναμμένα κάρβουνα, θράκα.
ζιαφέτσι (το) = φαγοπότι. φαγοπότι που γίνεται συνήθως στην εξοχή.
ζιβζέκι (το) = νεαρός, άπειρος, αυτός που η γνώμη του δεν έχει βάρος.
ζίγρα (η) = αγκαθωτός θάμνος, βατσινιά.
ζιουβγάρ (το) = ζευγάρι.
ζιούλα (η) = πολύ ώριμο αχλάδι.
ζιούλα πρακατέ (Κ.) = κλέβω, παίρνω κάτι στα κρυφά.
ζιουμασίζου (ρ.) = ζεματίζω. (Ε.Παρατ) *ζιουμάτζα*, (Π.Αορ) *ζιουμασίακα*, (Π.Υπερσ) *είχα ζιουμασσοσει*,
ζιουμπίλι (το) = ζεμπίλι, δικτυωτό σακούλι., δίχτυ.
ζιούπινα (η) (Κ.) = η πίτα. *« η μουχούσα μας έραξιν ζιούπινα, άστι να ν πατώσουμι » = η γυναίκα του αφεντικού μας έφερε πίτα, ελάτε να γεμίσουμε την κοιλιά μας.*
ζιουπκουτσή (επιθ) = παχουλή, αφράτη.
ζιουρδώνου (ρ.) = χτυπώ και τραυματίζω κάποιον.
ζιουρδώνου (ρ.) (Κ.) = σπάζω, τσακίζω κάτι.
ζιούσικα (η) = καρούμπαλο, τοπικό πρήξιμο μετά από χτύπημα. *« χτσύψα του κιφάλι μ σ' γριντζιά κι ίγκιν ζιούσικα » = χτύπησα το κεφάλι μου στο δοκάρι και έγινε καρούμπαλο .*
ζιούτους (ο) (Κ.) = ντουβάρι, πέτρινος τοίχος. *« υάλτζι όρματουν του ζιού-*

του ιασι'θα καμαλώσι » = κτίζε καλά το ντουβάρι γιατί θα πέσει, θα φύγει.
ζιρβά (επιρ) = προς το αριστερό μέρος.
ζιφκλής (ο) = ζευγάς, γεωργός.
ζλαπ (το) = ζουλάπι, άγριο ζώο, αγρίμι.
ζλεύου (ρ.) = ζηλεύω.
ζλιάρκου (επιθ) = ζηλιάρικος. *η ζλιάρκι, του ζλιάρκου .*
ζλιάρ'ς (επιθ) = ζηλιάρης. (*η ζλιάρου*).
ζλίγου (ρ.) = πιέζω για να μικρύνω τον όγκο, ζουλώ, σφίγγω.
ζλίτσα (η) = ποικιλία σιταριού κατάλληλο για τραχανά.
ζιμαρ (το) = ζυμάρι.
ζιμι (το) = ζουμί. *« ξνο ζιμι » .*
ζιμια (η) = ζημιά.
ζιμιάρου (η) = ζημιάρα.
ζιμιγάδ και **ζιμιγό** (το) = αλεύρι ανάμεικτο από σιτάρι με κριθάρι ή καλαμπόκι.
ζιμόταβλα (η) = ειδική ποδιά για το ζύμωμα.
ζιμουλουχτός (επιθ) = ύπουλος, κρυφός, μουλωχτός.
ζιμπλόβ (το) = λινάτσα, ύφασμα που κάνουν τσουβάλια.
ζιμπουρίζου (ρ.) = μιλώ.
ζιμπρώχνου (ρ) = σπρώχνω, σκουντώ.
ζιμώστρα (η) = το μέρος που ζυμώνουμε, η σκάφη για το ζύμωμα.
ζναρ (το) = ζωνάρι, στενόμακρο μάλλινο ύφασμα που τυλίγεται στη μέση.
ζναρ (το) (Κ.) = ξύλινο συνάζι οικοδομής, ξυλοδεσιά.
ζντράφτσι (οι) = είδος δημοτικής μουσικής.
ζντραχάλι (το) = το ξέφτι φθαρμένου υφάσματος. *«τα ζντραχάλια » = τα ξέφτια.*
ζντριβόλι (το) = αγκαθωτός καρπός φυτού, αγκάθι.
ζορ (το) = ζόρι, δυσκολία.
ζουζουλου (το) = κακόσχημος, ενοχλητικό έντομο, φάντασμα, διαβολάκι.
ζουκούμ (το) = το φυτό πικροδάφνη.
ζουλούμ (το) = αταξία, ζημιά.
ζουμπουλί (το) = α) το λουλούδι υάκινθος.
ζουμπουλί (το) = β) το βαρίδι της ζυγαριάς ή του κανταριού.
ζουμπουρέκι (το) = ελατήριο ωρολογίου.
ζουντόβουλου (το) = α) ο γαΐδαρος.
ζουντόβουλου (το) = β) ο βλάκας, αυτός που δεν αντιλαμβάνεται τι γίνεται γύρω του. *« είναι ντιπ ζουντόβουλου »*
ζουντόχηρα (η) = η διαζευγμένη.

ζουντόχηρους (ο) = ο διαζευγμένος.
ζουρίζου (ρ.) = πιέζω κάποιον για να κάνει κάτι, πιέζω κάτι. (Αορ) **ζόρσα**.
ζουρλάδ (το) = τρελός, παλαβός.
ζουρλαίνουμι (ρ.) = τρελαίνομαι. (Π.Αορ) **ζουρλάθκα**.
ζουχάδης (οι) = αιμορροΐδες.
ζυγκί (το) = ο αναβολέας στη σέλα του αλόγου.
ζυγκιά (τα) = τα ζύγια, οι κλωστές που κρατούν σε ισορροπία τον χαρταετό.
ζω (ρ.) = ζω, έχω ζωή. (βλ. το ρήμα ζω).
ζώνου (ρ.) = βάζω ζώνη, περικυκλώνω.
« μ' έζουσαν τα φίδια » = άρχισα να αισθάνομαι ένοχος ή ότι κάτι δεν θα γίνει σωστά

* * *

--= Η =--

Ηλιάζου (ρ.) = α) απλώνω στον ήλιο κάτι να ξεραθεί.
ηλιάζου (ρ) (**Κ.**) = β) έχω κάτι, έχω χρήματα. *« πού τα ηλιάζν τα έρμα; » = σε ποιο μέρος βρίσκονται τα χρήματα; Ποιος τα έχει;*
ηλιασμένου (το) = είδος υφαντού.
ηλιασμένους (μετχ) = εκείνος που ξεράθηκε απλωμένος στον ήλιο. *« ηλιασμένα σταφύλια ».*
ηλιαστό (το) = το μοναδικό ειδικό σιατιστι νό κρασί από μοσχάτα σταφύλια τα οποία πρώτα έχουν ηλιαστεί
ηλιάστρα (η) = ειδικό τελάρο που κρεμούσαν το ραμματιασμένο καπνό να στεγνώσει.
ηλιουβότανου (το) = το φυτό ηλιόσπορος, ήλιος.
ήμιρους (επιθ) = εξημερωμένος.
ημιράδ (το) = ίσιο ξύλο συνήθως από νεαρή βελανιδιά.
ημπρέτσα (ρ) = βαρέθηκα, δεν αντέχω άλλο.
ήπουρου (το) = οπωροφόρο δένδρο.
ήχους (ο) = ήχος, μελωδία, σκοπός τραγουδιού.
ηχώ (η) = (βλ. ήχους).

* * *

--= Θ =--

Θαλασσινός (επιθ) = θαλασσινός.
θάμα (το) = θαύμα.
θαμάζου (ρ.) = θαυμάζω, απορώ.
«...σαν τούειδιν κόσμους θάμαξιν, κι ου Νιωτς ου μπαχτσιβάνους » = στίχος από σιατιστινό τραγούδι.
θαμαίνουμι (ρ.) = θαυμάζω, μένω έκθαμβος.
θαραπαύουμι (ρ.) = ευχαριστιέμαι, τρώγω κάτι νόστιμο και χορταστικό, θεραπεύομαι. (Αορ) **θαραπαύκα**.
θάρουμι (επιρ) = ίσως, μακάρι.
θαρρώ (ρ.) = νομίζω. (Αορ) **θάρσα**.
θειος (ο) = θείος.
θερμ (η) = πυρετός, θέρμη.
θέρους (ο) = θερισμός.
θεσ (η) = θέση, μέρος.
θηκ (η) = θήκη.
θηλικό (το) = θηλυκό, κορίτσι.
θημουριά (η) = σωρός από διάφορα πράγματα, συνήθως σωρός από θερισμένα δεμάτια χόρτου ή δημητριακών.
θημουριάζου (ρ.) = κάνω θημουριά, αποθηκεύω.
θιουπουντώ (ρ.) = παρατηρώ κάποιον πολύ έντονα, χρησιμοποιώ βαριές φράσεις, απειλώ.
θιρμός (ο) = η μπουγάδα, το ζέσταμα του νερού για μπουγάδα.
θιουτσιικός (επιθ) = άνθρωπος του Θεού, θειικός. *« αυτσές είναι θιουτσικές δλειές, τσι να κάμουμι ιμείς; » = αυτές είναι θεικές αποφάσεις, τι μπορούμε να κάνουμε εμείς;*
θιρμαίνουμι (ρ.) = έχω πυρετό (Αορ.) **θιρμάθκα**.
θιρμασιά (η) = πυρετός, ελονοσία.
θκαρ (το) = θηκάρι, θήκη μαχαιριού.
θκοσμ (αντων) = (βλ. Κτ.Αντωνυμίες)
θλια (η) = θηλιά, βρόγχος, πόντος πλεχτού.
θλυκ (το) = μικρή θηλιά.
θλυκ (το) = κουμπότρυπα.
θλυκώνου (ρ.) = κουμπώνω.
Θος (ο) = Θεός. *« - Δωμ Θε μ - Σπαράξ να σ δώσου. » = - Δώσε μου Θεέ μου (βοήθησέ με). - Προσπάθησε και θα σου δώσω).(απαντά ο Θεός)*
θουλός (επιθ) = θαμπός.
θρηνιούμι (ρ.) = κλαίω πολύ.(Αορ) **θρηνίσικα**.
θρηνίζου (ρ.) = κάνω μεγάλη καταστροφή. (Αορ) **θρήντσα**. *« σέφκιν του γουμάρ στου μπαχτσέ κι θρήντσιν τα λάπατα » = μπήκε το γαϊδούρι στον κήπο και κατέστρεψε τα λάχανα.*

θρήνους (ο) = μεγάλη καταστροφή, κλάψιμο, οδυρμός.
θυμιάτζμα (το) = λιβάνισμα, θυμιάτισμα.
θυμιατσιζου (ρ.) = λιβανίζω, θυμιατίζω.
θυμιατσιζου (ρ) = διώχνω κάποιον ανεπιθύμητο.

* * *

--= | =--

ια (προθ) = για.
ιακ = (βλ. ακ).
ιακή (η) = ειδικό κατάπλασμα σε χτυπημένο ή στραμπουλιγμένο μέρος του σώματος.
ιακτ'ς = άκου, να έρχονται.
ιαμπουαλί (το) = το γυαλί της λάμπας πετρελαίου.
Ιανντς (ο) = Ιωάννης, Γιάννης.
ιάνου (ρ.) = γίνομαι καλά, θεραπεύομαι.
ιαπράκι (το) = ντολμαδάκι με αμπελόφυλλα. (τα **ιαπράκια**).
ιάσβους (ο) = το ζώο ασβός.
ιαταγάνι (το) = μεγάλο πλατύ και γυριστό σπαθί.
ιατάκι (το) = φωλιά ζώου, μέρος για ύπνο, κατάλυμα.
ιάτους (αντων) = (βλ. Δεικτ. Αντωνυμίες).
ιατρά (η) = γιατρεία, θεραπεία.
ιατρός (ο) = γιατρός.
ιατσι (συνδ) = γιατί.
ιατσιαυτό (επιρ) = γιαυτό, έτσι.
ιαχνί (το) = τρόπος μαγειρέματος, γιαχνί.
ιβγίλι (το) = βιολί. «...**αυτός λαλάει του ιβγίλι κι αυτσή τσηριέτσι στου υαλί..**» (στίχος από σιατιστινό τραγούδι).
ιβγιλιά (το) = βιολιά, μουσικά όργανα.
ιβιργέτ'ς (ο) = ευεργέτης.
ιβλιάτσι (το) = α) χαϊδευτικά για ζωηρό παιδί. β) νεαρό και άπειρο άτομο.
ίγκα (ρ.) = έγινα (αόριστος του ρήματος γίνομαι).
ίγκλα (η) = λουρί που κρατά το σαμάρι.
ιγραίνου (ρ.) = ανοίγω με τα χέρια το πλυμένο μαλλί των προβάτων να γίνει αφράτο, (πρώτη επεξεργασία μαλλιού).
ιγώ (αντων) = εγώ.
ίδα (η) = γίδα. « **είδης ίδα μι κασίκι ;** » = είδες γίδα (μαζί) με κασίκι; (σιατιστινό λογοπαίγνιο).
ιδιάζου (ρ.) = τυλίγω το στημόνι στο αντί του αργαλειού.

ίδιασμα (το) = το τύλιγμα του στημονιού.
ιδιάστρα (η) = το όργανο για το ίδιασμα.
ιδρουτας (ο) = ιδρώτας.
ιδώθι (επιρ) = εδώθε, εδώ, προς τα δω.
ιδώια (επιρ) = εδώ σ' αυτό το μέρος.
ιλάδα (η) = αγελάδα.
ικέιθι (επιρ) = προς τα εκεί, παρά πέρα.
ικείια (επιρ) = εκεί, σ' αυτό το μέρος.
ιλαδάρ'ς (ο) = αγελαδάρης, αγελαδοβοσκός.
ιλιάτσι (το) = πρακτικό φάρμακο.
Ιλλάδα (η) = Ελλάδα.
ιλώ (ρ.) = α) γελώ.
ιλώ (ρ.) = β) ξεγελώ, εξαπατώ. « **μι έλασιν** » = με εξαπάτησε.
ιμάνι (το) = έλεος, συμπόνια, πίστη. « **δεν εχι ιμάνι** ». = μη περιμένεις απ' αυτόν συμπόνια.
ιμίσια (τα) = επίσκεψη του καινούργιου ζευγαριού σε συγγενικά σπίτια την πρώτη Κυριακή μετά τη στέψη και σε συνέχεια και τις επόμενες Κυριακές ή άλλες ημέρες. Τα κεράσματα μιας τέτοιας επίσκεψης.
ιμπρέτσι (το) = κούραση, εξάντληση.
ιμπριτσιζου (ρ.) = αποκάνω, εξαντλούμαι, απαντώ, αγανακτώ. (Αορ) **ιμπρέτσα**
Ινάρς (ο) = Ιανουάριος.
ινάτσι (το) = πείσμα, ινάτι.
ινατσιάζουμι (ρ.) = θυμώνω.(Αορ) **ινατσιάσικα** .
ινηήματα (τα) = γεννήματα, σιτηρά.
ινιούμι (ρ.) = γεννιέμαι. (Αορ) **ινηήθα**. « **να μη ινιούσαν καλύτερα** » = καλύτερα να μη γεννιώςουν
ιννώ (ρ.) = γεννώ. (Αορ) **ένσσα** . « **ιννάει του μυαλό τ'ς** » . = είναι έξυπνη και το μυαλό της γεννάει, βρίσκει λύσεις
ινουρεύουμι (ρ.) = ονειρεύομαι.
ινουριάζουμι (ρ.) = ονειρεύομαι.
ίνουρου (το) = όνειρο.
ινταρές (ο) = α) οικονομία, απόκτηση αποθεμάτων. « **έκαμιν τουν ινταρέ τ'ς** » = έκανε την οικονομία της, εξοικονόμησε τα απαραίτητα
ινταρές (ο) = β) μικρή λάμπα πετρελαίου.
ιντέκι (το) = υπόληψη, τιμιότητα.
ιζάπαντους (επιρ) = οπωσδήποτε, χωρίς άλλο.
ιξέτασι (η) = εξέταση.
ιξιτάζου και **ξιτάζου** (ρ.) = θεωρώ κάτι ή κάποια ενέργεια, σαν γρουσουζιά. « **μη τα ιξιτάεις αυτά. Θα ιδείς ότι δε θα εχι καντζίπουτα.** » = αυτά να μη τα νομίζεις γρουσουζιές. Θα δεις ότι δεν θα συμβεί τίποτα κακό.

ιόμα (το) = μεσημέρι, γεύμα.
ιόμπυους (ο) = πύον.
ιος (ο) = γιος.
ιουμάτους (επιθ) = γεμάτος.
ιουμίζου (ρ.) και **ιουμώζου** = γεμίζω.
ιουμπρίκι (το) = α) χάλκινο δοχείο για νερό που μαζί με το λιέني αποτελούν τα μέσα για το πρωινό πλύσιμο, το λαβομάνο.
ιουμπρίκι (το) (**Κ.**) = β) το ανδρικό μόριο, το πέος.
ιουμώννου (ρ.) = (βλ ιουμίζου).
ιουργάνι (το) = πάπλωμα.
ιουρντώ (ρ.) = ορμώ, επιτίθεμαι. (Αορ) **ιούρτσα** .
ιουρτάζου (ρ.) = γιορτάζω.
ιουρτσή (η) = γιορτή.
ιουρτσιάτσικους (επιθ) = γιορτινός. « **τα ιουρτσιάτσικα** » = τα γιορτινά ρούχα ..
ιούφτους (ο) = γύφτος, σιδηρουργός.
ιούφτσα (η) = γύφτισσα.
ιούφτσικους (επιθ) = γύφτικος. (**η ιούφτσικι,**) (**του ιούφτσικου**).
ιουφύρ (το) = γεφύρι.
ίπιργου (το) = εργαλείο, σκεύος.
ιπιταουτού (επιρ) = επίτηδες, σκόπιμα.
ιράζου (ρ.) = γεράζω. (Αορ) **έρασα** .
ιράματα (τα) = γεράματα. «**καλά ιράματα**».
ιράνεια (η) = Γεράνεια.
ιράς (ο) = πληγή, τραύμα, σπάσιμο.
ιρός (επιθ) = γερός. (**η ιρή, του ιρό**).
ιρουντώ (ρ.) = (βλ. ιουρντώ).
ισιάδ (το) = ίσιο, επίπεδο μέρος. (**τα ισιάδια**).
ισιάδα (η) = ειλικρίνεια. « **θα σ' πω ν ισιάδα** » = θα σου πω με κάθε ειλικρίνεια
ίσκιουμα (το) = φάντασμα, στοιχειό.
ισκιώνουμι (ρ.) = ματιάζομαι, δέχομαι την επίδραση κάποιου φαντάσματος. . « **μι πάτσιν του ίσκιουμα** » (Αορ) **ισκιώθκα**
ίσκιους (ο) = σκιά.
ίσκα (η) = η ίσκα, μύκητας σε δένδρο, ανάβει με τσακμακόπετρα.
ίσμπα (η) = σπηλιά, υπόγεια στοά.
ισνάφ (το) = συντεχνία. (**τα ισνάφια**).
ιστουρημένους (επιθ) = ζωγραφισμένος.
ιστουρώ (ρ.) = διηγούμαι, εξιστορώ.
ιστσιμάρου (ρ) = εκτιμώ κάποιον, έχω κάποιον σε μεγάλη υπόληψη.
ιτζιούκι (το) = χειμωνιάτικο γλύκισμα που γίνεται με καρυδόψυχα περασμένα σε κλωστή και γύρω με παχύ στρώμα μουσταλευριάς.

ιτσι (επιρ) = καθόλου «**ιτσι δε σι θέλου**» = καθόλου δε σε θέλω.
ιτσιά (η) = ιτιά.
ίτσια (τα) = μενεξέδες, ία.
ιυναίκα (η) = γυναίκα.
ιφκιούμι (ρ) = εύχομαι, δίνω την ευχή μου σε κάποιον. (Αορ) **ιφκήθκα**. « **πήγαμι κι ιφκήθκαμι ια ν αρραβώνα** » = πήγαμε και ευχηθήκαμε για τον αρραβώνα
ιφνός (επιθ) = φθηνός. (**η ιφνή, το ιφνό**).
ιχλής (ο) = πρακτικός ορθοπεδικός γιατρός.
ιχράμ (το) = λεπτό μάλλινο υφαντό στρωσίδι.
ιχτσές (επιρ) = χθες.
ιχτσιμπάρ (το) = υπόληψη, κύρος.
ιψέ & ιψές (επιρ) = ψες, χθες το βράδυ.

* * *

--= **K** =--

Καβάλα (η) = καβάλα, ιππασία.
καβαλικεύου (ρ.) = καβαλικεύω.
καβαλικούρου (η) = ζωηρό κορίτσι, αγοροκόριτσο.
καβρουμάς (ο) = τηγανιτό φαγητό, κυρίως κρέας.
κάγκαένας (αντων) = (βλ. Αντωνυμίες).
κάγκαπως (αντων) = με κανένα τρόπο.
καγκέλι (το) = στροφή του δρόμου, καγκελωτό σχέδιο σε κέντημα. (**τα καγκέλια**).
καδί (το) = κάδος, ξύλινο δοχείο για υγρά.
κάνενας (αντων) = κανένας.
κάζα (η) = μία από τις τέσσερες πλευρές του "βασιλιά" (κότσι) με το οποίο παίζουν τα παιδιά. Αυτές οι πλευρές ονομάζονται: **κάζα, ρόμπα, λάκα, τσιούρλα**.
καζάκα (η) = πλεκτό γιλέκο.
καζαντζίζου και **καζαντώ** (ρ.) = πλουτίζω.
καζάντζιου (υο) = πλούτος, κέρδος.
καημένους (επιθ) = κακόμοιρος, αξιολύπητος.
καθάριου (επιθ) = ψωμί από καθαρό σιτάρι χωρίς ξένη πρόσμιξη κριθαριού ή καλαμποκιού.
καθαρώ (ρ.) = καθαρίζω.
καθημιρνά (επιρ) = καθημερινά.
καθημιρνή (επιθ) = εργάσιμη ημέρα, όχι ημέρα γιορτής.
κάθουμι (ρ.) = κάθομαι. [(Αορ) **έκατσα**].

καϊκιώνου (ρ) = θυμώνω, γίνομαι κακός.
καϊπιώνου (ρ.) (**Κ.**) = κρύβω, εξαφανίζω. (Π.Εν.) *καϊπιώνουμι*, (Αορ) *καϊπιώθηκα*. « *πού του καϊπιουσις κι δεν του βρίσκου* » = *πού το έκρυψες και δεν το βρίσκω*.
καϊπιώνουμι (ρ) (**Κ.**) = κρύβομαι, χάνομαι.
καϊσί (το) = βερίκοκο.
καϊσιά (η) = βερικοκιά.
καϊντζίζου (ρ.) = γλιστρώ στον πάγο, παραπατώ πάνω σε λεία επιφάνεια.
καίω (ρ) (**Κ.**) = φέρνω και προσφέρω φαγητό ή διάφορα κεράσματα.
κακάβ (το) = χάλκινο δοχείο με χερούλι.
κακαβώνου (ρ) = ξεγελώ κάποιον, κάνω κάποια απάτη. (Ε.Αορ) *κακάβουσα*. (Π.Αορ) *κακαβώθηκα*.
κακανιέλι (το) = караμέλα, γλειφιντζουρί.
κακαρώνου (ρ.) = α) υποτάσσομαι από φόβο και δεν φέρνω καμιά αντίσταση. Τα χάνω, δεν έχω τη δύναμη και το κουράγιο να αντιδράσω ή να αντισταθώ.
κακαρώνου (ρ.) = β) πεθαίνω. « *τα κακάρουσι* » = *πέθανε*.
κακιώνου (ρ.) = (βλ. καϊκιώνου)
κάκου (η) = θεία.
κάκου (η) (**Κ.**) = πυρετός, θέρμη.
κακούδια (τα) = κακές καταστάσεις, επιδρομές, πόλεμοι.
κακουνκόκυρα (η) = κακή νοικοκυρά, βρώμικη, ακατάστατη.
κακουντζέζου (ρ.) = αποτυχαίνω στο γάμο, έχω κακή συνάντηση.
κακουντζέσιμου (το) = κακή συνάντηση, κακός σύντροφος στο γάμο. κακό μπλέξιμο.
κακούν τ' κακ (επιρ) = κακήν-κακώς.
κακουρίσικους (επιθ) = ακατάστατος, κακότυχος.
κακούτσικου (επιρ) = μικρό κακό. (συνηθισμένη σιατιστινή έκφραση). «*πιάλα, θα μας τσακώσι, κακούτσικου*» «*χύθκιν του γάλα, κακούτσικου*».
καλαθόπκου (το) = καλαθάκι.
καλάι (το) = κασσίτερος.
καλαϊζου (ρ.) = κασσιτερώνω, γανώνω.
καλάμ (το) = α) το φυτό καλάμι,
καλάμ (το) = β) το κόκαλο της γάμπας.
καλαμάρ (το) = μελανοδοχείο.
καλαμαράς (ο) = δημόσιος υπάλληλος, γραμματικός.
καλαμιζου (ρ.) = μαζεύω κλωστή σε καλάμι για τη σαίτα του αργαλειού.

καλαμίδ (το) = εξάρτημα της σαίτας του αργαλειού.
καλαμκιά (η) = το στέλεχος και το φύλλωμα του καλαμποκιού.
καλαμκίσιου (επιθ) = αλεύρι από καλαμπόκι.
καλαμκόξυλου και κότσιαλου (το) = το ξύλο της ρόκας του καλαμποκιού.
καλαμκόφλλα (τα) = τα φύλλα που καλύπτουν τη ρόκα του καλαμποκιού.
καλαμπαλίκι (το) = πλήθος ανθρώπων, πολύς κόσμος. « *καλαμπαλίκι στου χανι, νιρό στα φασούλια* » = *ήρθαν πολλοί πελάτες στο χάνι και για να βγουν πολλές μερίδες, ρίξε νερό στη φασολάδα*.
καλαμπτούκι (το) = καλαμπόκι, αραβόσιτος.
καλαντζικά (η) = είδος παιδικού παιχνιδιού.
καλαούζος (ο) = συμβουλάτορας, οδηγός, αυτός που πηγαίνει μπροστά.
καλέμ (το) = α) εργαλείο πελεκητή.
καλέμ (το) = β) κομμάτι βλαστού για εμβόλιο στα φυτά.
καλέσιου (το) = το μαύρο πρόβατο.
κάλια (η) = α) το πουλί κάργα, καλιακούδα.
κάλια (επιρ) = β) καλύτερα.
καλιαντάρ (το) = ημερολόγιο, καζαμίας.
καλιάρια (τα) = α) η Πτολεμαΐδα.
καλιάρια (τα) (**Κ.**) = β) το σπίτι της αραβωνιαστικής.
καλίγκα (η) = το ρόδι.
καλιγκιά (η) = η ροδιά.
καλιγουτσίμδου (το) = τανάλια.
καλιγώνου (ρ.) = πεταλώνω.
καλισουχάρτσι (το) = πρόσκληση, προσκλητήριο γάμου. « *ν Κυριακή θα πάμι σ χαρά, μόστσειλαν καλισουχάρτσι* ». = *την Κυριακή θα πάμε στο γάμο, μου έστειλαν προσκλητήριο*.
καλνώ (ρ.) = καλώ, προσκαλώ.
καλόγγρα (η) = α) η νεωκόρος, η γυναίκα που φροντίζει το ναό.
καλόγγρα (η) = β) μοναχή, καλόγρια.
καλόγρις (οι) (**Κ.**) = οι ελιές. « *μανεύου καλόγρις* » τρώω ελιές.
καλόιρους (ο) = μοναχός, καλόγερος.
καλότσυχου (το) = φάντασμα, ξωτικό, το καλό πνεύμα του σπιτιού.
καλότσυχους (επιθ) = καλότυχος, τυχερός. (η *καλότσηχι*).
καλούδ (το) = δώρο, φαγώσιμο είδος. (*τα καλούδια*). « *τσι καλούδια μας ίφιρις απ' του παζάρ;* » = *τι καλά είδη μας έφερες από την αγορά;*
καλουιρέου (ρ) (**Κ.**) = δύω, βασιλεύω. «*καλουέριπιν ου γκαλιούρς, άστσι*

να ν καφαλώσουμι » = ο ήλιος βασίλεψε, ελάτε να φύγουμε, να σχολάσουμε.

καλουιρκή (η) = καλογερική, μοναχικός βίος.

καλούπ (το) = α) καλούπι, μήτρα σε χυτήριο, β) κομμάτι σαπουνιού.

καλουπόδ (το) = ξύλινο ομοίωμα ποδιού για το μοντάρισμα του παπουτσιού από τον τσαγκάρη.

καλπάκι (το) = είδος καπέλου.

κάλπκος (επιθ) = κάλπικος, ψεύτικος.

καλυμμάφ (το) = καλυμμαύχι.

κάλφας (ο) = μαθητευόμενος τεχνίτης.

κάμα (το) = α) καύσωνας, πολλή ζέστη.

κάμα (η) = β) δίστομο μαχαίρι.

κάμνου (ρ.) = κάνω.

καμόσι (αντων) = μερικοί. « *ήρθαν καμόσι κι ρώτησαν* » = ήρθαν μερικοί και ρώτησαν.

καμπάθκος (επιθ) = ύφασμα ή δέρμα χονδρό και σκληρό που δεν επεξεργάζεται εύκολα.

κάμποσι (αντων) = αρκετοί. « *φέτου ήταν κάμποσα μπουμπουσιάρια* » = φέτος ήταν αρκετά καρναβάλια.

κάμπόταπους (επιθ) = χωρίς να έχει κάτι καλό, καθόλου καλός, άνοστος.

κάμπουθινά (επιρ) = πουθενά, σε κανένα μέρος « *Πού είσαν; Κάμπουθινά. Τσι έφκιανισ; Κάντζίπουτα* » = Πού ήσουν; Πουθενά. Τι έκανες; Απολύτως τίποτα.

καμπούλι (το) = εκείνο που παραδεχόμαστε αναγκαστικά, κάνω υπομονή. « *έκαμα καμπούλι* ». = έκαμα υπομονή.

καμτσίκι (το) = μαστίγιο.

καμώνουμι (ρ.) = προσποιούμαι, μένω ουδέτερος. (Αορ.) *καμώθκα*.

καν (επιρ) = α) τουλάχιστο. « *αφού δε θέλτς να φας, πιε καν του κρασί σ'* » = *αφού δεν θέλεις να φας, πιες τουλάχιστο το κρασί σου*.

καν (επιρ) = β) καθόλου. « *καν κι καν* » = καθόλου.

καναβέτα (η) = ξύλινη κασετίνα που χωράει μια ή δυο φιάλες. Εξωτερικά είναι ζωγραφισμένη. Τη χρησιμοποιούμε για να στείλουμε κρασί και μ' αυτό να προσκαλέσουμε ή να καλωσορίσουμε κάποιον.

καναγκιρίσιους (επιθ) = του παλιού καιρού.

καναγκιρό (επιρ) = κάποτε, τον περασμένο καιρό.

κανάκι (το) = χάδι. (*τα κανάκια*).

κανακάρ'ς (ο) = χαϊδεμένος, μοναχογιός, μονάκριβος.

κανακεύου (ρ.) = χαϊδεύω.

κανάλι (το) (Κ.) = το λούκι, η υδρορροή.

κανάτσι (το) = φύλλο πόρτας ή παραθύρου.

καναρχώ (ρ) = α) συνοδεύω φωνητικά τον ψάλτη, β) μιλώ ασταμάτητα για όλα τα θέματα.

καν κι καν = (βλ. καν).

κάνέστρ (το) = πανέρι.

κάνισι (το) = γαμήλιο δώρο.

καν μπως (επιρ) = με τίποτα.

κάνουρα (η) = γνεσμένο μαλλί, μάλλινη κλωστή.

καντάρ (το) = α) είδος ζυγού για μεγάλα βάρη, ο στατήρας, μονάδα βάρους ίση με 44 οκάδες. (... *χίλια καντάρια ζάχαρη, θα ρίξω μεσ' τη λίμνη...*)

καντάρ (το) = β) χαζός. « *φσάει καντάρ* » (Κ.) = *είναι χαζός*.

κανταριάζω (ρ.) = δένω τα μουλάρια ή τα άλογα το ένα πίσω από το άλλο, στη σειρά. (Αορ). *κανταριάσκα* = *μπήκα στη σειρά*.

κανταρόξυλου (το) = ξύλο που το κρατάμε και κρεμάμε σ' αυτό το καντάρι για να ζυγίσουμε.

καντζηλανάφ'ς (ο) = νεωκόρος, υπηρέτης ναού.

κάντζίπουτα (επιρ) = καθόλου, τίποτα « *-Τσι πισκέσι, σούφιριν ου νούνου σ; - Δε μούφιριν κάντζίπουτα* » = *- Τι δώρο σου έφερε ο νουνός σου; - Δεν μου έφερε απολύτως τίποτα*.

κάντιο (το) = χονδρό κομμάτι ζάχαρη, πετροζάχαρι. « *ζαχαροκαντιοζυμωτή* »

καπ (επιρ) = κάπου. « *ήταν κι καπούταν...* » = *ήταν και κάπου ήταν...* (αρχή παραμυθιού).

καπαμάς (ο) = είδος φαγητού, τρόπος μαγειρέματος.

καπάρου (το) = προκαταβολή.

καπαρτζίζου και **καμπαρτζίζου** (ρ.) = καμαρώνω, φουσκώνω από υπερηφάνεια. (Αορ) *καπάρτσα*.

καπέλου (το) (Κ.) = το καπέλο. (στη φράση) « *το 'βαλα καπέλου* » = *τον έκαμα να θυμώσει πολύ*.

καπίστρ (το) = χαλινάρι, καπίστρι.

καπιτάλι (το) = χρηματικό ποσό, κεφάλαιο.

καπκώνου (ρ.) = καπακώνω, κουκουλώνω.

καπλαντζίζου (ρ.) = σεντονιάζω το πάπλωμα, μπαλώνω, ντουμπλάρω ένα ρούχο.

καπνιάρου (Κ.) = το τσιγάρο.

- καπόνι** (το) = ευνουχισμένος πετεινός, καλοθρεμμένο άτομο.
- καπούλι** (το) = το πίσω μέρος των ζώων, γλουτός.
- καπούταν** = Κάπου ήταν « *ήταν κι καπούταν...* » (αρχή παραμυθιού)
- κάπουτσι** (επιρ) = κάποτε.
- κάπουτσι κι άλλου** = κάποια φορά.
- καπριτσιώνουμι** (ρ.) = θυμώνω, πεισμώνω, κρατάω το θυμό μου.
- καρά** (η) = το δένδρο καρυδιά. (*οι καρές*).
- καρακάξα** (η) = το ασπρόμαυρο πουλί που φέρνει είδηση ή γράμμα από την ξενιτιά.
- καρακαίπ** (επιρ) = εξαφανισμένο, κρυμμένο, άφαντο.
- καραμούζα** (η) = (βλ. λ. κάλια).
- καραμπουτσιάκι** (το) = όσπριο για ζωοτροφή.
- καραντάνα** (η) = τούρκικο χάλκινο κέρμα, νόμισμα.
- καραντάνις** (οι) = παιδικό παιχνίδι με καραντάνες.
- καραούλι** (το) = σκοπιά, ενέδρα.
- καράς** (ο) = μαύρο άλογο.
- καρδάρ** (το) = ξύλινο δοχείο, η καρδάρρα.
- καρίσιους** (επιθ) = από ξύλο καρυδιάς. « *καρίσιου σιντούκι* » = Μπαούλο από ξύλο καρυδιάς.
- καρούτα** (η) = ξύλινος χονδρός σωλήνας μεταφοράς νερού σε νερόμυλο.
- καρπολόι** (το) = εργαλείο που χρησιμεύει στο αλώνισμα για το ξεχώρισμα του καρπού από το άχυρο.
- καρουφίλι** (το) = α) γαρίφαλο. (λουλούδι ή μπαχαρικό).
- καρουφίλι** (το) = β) το παλιό όπλο καρι-οφίλι.
- καρουφλιά** (η) = το λουλούδι γαριφαλιά.
- καρσί** (επιρ) = ακριβώς απέναντι.
- καρτόνι** (το) = είδος ελαφρού υφάσματος.
- καρτσιρώ** (ρ.) = περιμένω.
- κασαντρινό** (το) (Κ.) = η καμπάνα.
- κασιαντώ** (ρ) = ουρώ, κατουρώ.
- κασίδα** (η) = δερματική πάθηση, ψώρα.
- κασίδα** (ο) = ψωριάρης.
- κασκαντίζου** (ρ) = κάνω κάποιον να ζηλέψει.
- κασκαρίκα** (η) = πάθημα, νίλα, ζημιά.
- κασμέρ** (το) = αστείο, χωρατό.
- κασμέτσι** (το) = τύχη, μοίρα, πεπρωμένο. « *είχιν τρανό κασμέτσι* » = *είχε μεγάλη τύχη.* « *τσι να πούμι, αυτό ήταν* του κασμέτσι » = *τι μπορούμε να πούμε, αυτή ήταν η τύχη, η μοίρα..*
- κασταλαή** (η) = αλισίβα, σταχτόνερο.
- καστανόζμους** (ο) (Κ.) = ο καφές. « *πότσι θα ραξι η μουχούσα καστανόζμουν:* » = *πότε θα μας κάνει καφέ η κυρά.*
- κατ** (επιρ) = κάτω.
- καταβουλάδα** (η) = τρόπος φυτέματος ή πολλαπλασιασμού φυτών.
- καταής** (επιρ) = κάτω στη γη, κάτω στο δάπεδο.
- καταλαχού** (επιρ) = κατά τύχη.
- καταπραύνου** (ρ.) = καθησυχάζω, μαλακώνω.
- καταρρουή** (η) = ημιπληγία, εγκεφαλικό, συμφόρηση.
- καταρρουιασμένους** (Μετ.) = αυτός που έπαθε ημιπληγία, καταρρουή.
- καταρσμένους** (μετχ) = καταραμένος. (*η καταρσμένι, του καταρσμένου.*)
- κατάσχι** (η) = κατάσχεση.
- κατής** (ο) = δικαστής.
- κατόπ** (επιρ) = μετά, ύστερα, πίσω από. « *ένας κατόπ τουν άλλου* » = *ένας πίσω από τον άλλο, στη σειρά.*
- κατουκέφαλα** (επιρ) = με το κεφάλι προς τα κάτω και τα πόδια επάνω. « *τουν ύρσιν κατουκέφαλα* » = *τον γύρισε με το κεφάλι προς τα κάτω.*
- κατουπνός** (επιθ) = κατοπινός, επόμενος.
- κατούρας** (επιθ) = κατουριάρης, δειλός.
- κατουριούμι** (ρ.) = κατουριέμαι.
- κατράνι** (το) = α) το κατράμι.
- κατράν** (επιρ) = κακότυχα, καημένα. (*δείχνει λύπη και συμπόνια.*)
- κατράναβους** (επιθ) = καημένος, κακόμοιρος.
- κατρατσιάρ'ς** (επιθ) = άτακτος, ζημιάρης. (*ου κατρατσιάρ'ς, η κατρατσιάρου, του κατρατσιάρκου.*)
- κατσι** (αντων) = α) κάτι, κατιτί.
- κατσι** (το) = β) κομμάτι, χώρισμα, φύλλο υφαντού. « *σι πόσα κάτσια του χώρισ;* » = *σε πόσα μέρη το χώρισε;*
- κατσιηφουρκός** (επιθ) = κατηφορικός.
- κασιήφουρους** (ο) = κατήφορος, κατηφοριά.
- κασιαμάκα** (η) = πηχτός χυλός από καλαμποκάλευρο.
- κασιανίθρις** και **πασιανίθρις** (οι) = κοκκίνισμα της επιδερμίδας από το πύρωμα της φωτιάς.
- κασιαούλι** (το) = σαγόني.
- κασιαρώνουμι** (ρ.) = κάθομαι με ανοιχτά τα πόδια, κατά προτίμηση

μπροστά στη φωτιά. (Αορ) **κατσιαρώνκα**
κατσιό (το) = καθισιό, αργία, τεμπελιά.
κατσιούλα (η) = κουκούλα.
κατσιρ (το) = τσόκαρο, παντούφλες με ξύλινη σόλα.
κατσακαβάλι (το) = κασέρι, κίτρινο σκληρό τυρί.
κατσιμάς (ο) = κρέας κατώτερης ποιότητας, κατιμάς.
κατσμίντζιρας (ο) = μικρόσωμο και αδύνατο άτομο.
κατσουιάνους (ο) = πεταλούδα.
κατφένους (επιθ) = βελουδίνος.
κατφές (ο) = βελουδο.
κατώι (το) = υπόγειο.
καυκί (το) = ξύλινο ποτήρι.
καυτιρά (τα) (**Κ.**) = τα κρεμμύδια ή τα σκόρδα.
καφάσι (το) = α) μικρό κοφίνι μανάβη.
καφάσι (το) = β) ξύλινο δικτυωτό χώρισμα.
καφασουτό (επιθ) = το μέρος που είναι χωρισμένο με **καφάσι**.
καφίμπρικού (το) = μπρίκι του καφέ.
κάφκαλου (το) = κρανίο ανθρώπου, κέλυφος χελώνας ή σαλιγκαριού.
καφτανιάζου (ρ) = δέρνω, τιμωρώ κάποιον.
καχπέ (η) = πρόστυχη γυναίκα, προκλητική γυναίκα.
καχπεύουμι (ρ.) = φλερτάρω, ερωτοτροπώ.
καχπόπκου (το) = μικρό ζωηρό κορίτσι που ερωτοτροπεί.
κάχτα (η) = καρύδι, ολόκληρη η ψίχα του καρυδιού.
καψάλα (η) (**Κ.**) = η φυγή.
καψαλίζου (ρ.) = καίω επιφανειακά κάτι πάνω σε φλόγα.
καψαλνώ (ρ.) = (βλ. καψαλίζου).
καψαλώνου (ρ.) (**Κ.**) = φεύγω από κάπου κρυφά για να αποφύγω τυχόν συνέπειες. (Παρατ) **καψάλουνα**, (Αορ) **καψάλουσα**. « **καψάλουσιν ου μπάρός** » = έφυγε κρυφά αυτός για τον οποίο γίνεται λόγος, ή έφυγε το αφεντικό
κδουγι (το) = (βλ. γκδουγι). « **τ κρέμασαν τα κδούνια** » = κορόιδεψαν περιφρονητικά κάποιον για μια κακή του πράξη. Του έβγαλαν κακό όνομα .
κενώνω (ρ) = α) αδειάζω. β) σερβίρω στα πιάτα φαγητό.
κθαρ (το) = κριθάρι.
κια (συνδ) = και.
κιάι (επιρ) = και ύστερα.

κιαμέτσι (το) = πλήθος, μεγάλη ποσότητα. « **ένα κιαμέτσι πιδιά** » = πάρα πολλά παιδιά. « **είχαν σ χαρά ένα κιαμέτσι φαϊά** » = είχαν στο γάμο μεγάλη ποσότητα φαγητών .
κιαρ (το) = κέρδος.
κιαρατάς (ο) = κερατάς.
κιβούρ (το) = τάφος.
κικιρίκι (το) = φιστίκι (**τα κικιρίκια**).
κιλάρ (το) = κελάρι, αποθήκη τροφίμων.
κιλιπούρ (το) = ευκαιρία, ανέλπιστη τύχη.
κιλότα (η) = είδος ανδρικού πανταλονιού.
κιμέρ (το) = ειδική δερμάτινη ζώνη για το κρύψιμο των χρημάτων
κιμπάπ (το) = ψημένο κρέας στη σουβλα ή στην κατσαρόλα.
κιμπάρκου (επιθ) = άτομο με σοβαρότητα και αξιοπρέπεια.
κιμπάρ'ς (ο) = σοβαρός, αξιοπρεπής.
κίνμα (το) = κίνημα, ξεκίνημα.
κιντώ (ρ.) = κεντώ. (Π.Εν.) **κιντζιούμι**.
κινώνου (ρ.) = αδειάζω ή σερβίρω φαγητό. [(Αορ) **κένουσα**
κιόλαντς(επιρ) = κιόλας, τώρα αμέσως. «**του μπίσις κιόλαντς;**» = *το τελείωσες κιόλας; το τελείωσες τόσο γρήγορα;*
κιοσκί (το) = στέγαστρο, υπόστεγο.
κιούγκι (το) = πήλινη σωλήνα αποχετεύσεως.
κιουπ (το) = πιθάρι.
κιούρου (η) (**Κ.**) = η εκκλησία, ο ναός.
κιουστσέκι (το) = χρυσό κόσμημα, μενταγιόν.
κιουτσεύου (ρ.) = δειλιάζω, φοβούμαι.
κιουτσή (ο) = δειλός, φοβητσιάρης.
κιπέγγι (το) = σανιδένιο κανάτι παραθύρου. (**τα κιπέγγια**).
κιδράλιφ (η) = αλοιφή με βάση το καθαρό κερί.
κιδραμδάκια (τα) = παιδικό παιγνίδι, σπασμένα κεραμίδα.
κιδράστρα (η) = αυτή που προσφέρει κεράσματα σε γιορτή.
κιδρατζής (ο) = έμπορος, ταξιδευτής, αγωγιάτης.
κιδριστές (ο) = ξυλεία οικοδομής.
κίρκους και **κικρί** (ο) = γαλοπούλα.
κιδχαναντζής (ο) = παραμυθάς, αυτός που λέει μεγάλα λόγια και φανταστικές ιστορίες, τεμπέλης.
κιδχανάς (ο) = εργαστήριο γουναρικής.
κιδάτσι (το) = αναδουλειά, (**τα κιδάτσια**).
κιδκίνικους (επιθ) = βιαστικός, γρήγορος.
κιδάπ (το) = βιβλίο, κατάστιχο.

κισές (ο) = είδος μάλλινου υφάσματος.
κισιρνάδα (η) = η αρρώστια ίκτερος ή χρυσή.
κίτσιρνους (επιθ) = κίτρινος.
κιφαλαρά (η) = το δέρμα κεφαλής ζώου.
κιφτσές (ο) = κεφτές. (*τα κιφτσέδια*).
κιχαγιάς (ο) = διαχειριστής χρημάτων, συμβουλάτορας.
κιχιά (τα) = τυροπιτάκια.
κιχρί (το) = α) κεχρί, τροφή για πουλιά.
κιχρί (το) = β) πονηρή σκέψη. « *έχει του νου τ' στου κιχρί* » = *έχει συνέχεια το μυαλό του σε πονηρά πράγματα*.
κιχριμπάρ (ρ.) = απολιθωμένο ρετσίνι πεύκου, το κάνουν χάντρες κομπολογιού, το ήλεκτρο.
κλαδαρά (η) = σωρός από ξερά χόρτα που καίγονται στις γειτονιές το βράδυ της προπαραμονής των Χριστουγέννων (23 Δεκεμβρίου) και συμβολίζουν το αστέρι της Βηθλεέμ ή τις φωτιές των ποιμένων.
κλαδώνου (ρ.) = κοιμάμαι πάνω σε κλαδί δένδρου.
κλακ (το) (**Κ.**) = ψηλό επίσημο καπέλο. (στη φράση) « *το 'βαλα κλακ* » = *τον έκαμα να θυμώσει πολύ*.
κλαρνώ (ρ) = κλαδεύω.
κλάπας (ο) (**Κ.**) = το λάδι, το ελαιόλαδο.
κλειδουριά (η) = κλειδαριά.
κλειδουστουμιάζου (ρ) = κλείνει το στόμα μου, μου κόβεται η όρεξη για ομιλία από μεγάλη στενοχώρια, έχω ανορεξία.
κλέντζα (η) = α) λεπτό ξύλο, αδύνατο άτομο.
κλέντζα (η) = β) παιδικό ομαδικό παιχνίδι.
κλέτσιους (ο) = κομμένα τρυφερά κλαδιά δέντρου για τροφή σε οικόσιτα ζώα.
κλέτσικα (η) (**Κ.**) = ειδικός σύρτης που κλείνει την πόρτα.
κλέφτς (ο) = κλέπτης.
κλια (η) = κοιλιά.
κλιάστρα (η) = πρωτόγαλο, πρώτο γάλα μετά τη γέννα.
κλιμ (το) = κιλίμι, υφαντό στρωσίδι.
κλιτσιάδια (τα) = κλαδιά δένδρου για τροφή ζώων.
κλιφτσικά (επιρ) = στα κρυφά, στα κλέφτικα.
κλνω (ρ.) = κλείνω.
κλος (επιθ) = κουλός. (*η κλη, το κλο*).
κλονάρ (το) = κλαδί δένδρου, κλώνος.
κλουσαρά (η) = κλώσα, η κότα που κλωσά αβγά.

κλουσούρου (επιθ) = η γυναίκα που δεν είναι γρήγορη στις δουλειές της.
κλούτσα (η) = α) βελόνα πλεξιματος.
κλούτσα (η) = β) γκλίτσα βοσκού.
κλουσιά (η) = κλοτσιά.
κλούτσους (ο) = α) γάντζος,
κλούτσους (ο) = β) το συρμάτινο τιμόνι για το παιγνίδι με τα στεφάνια.
κλουφ (το) = μαξιλαροθήκη, το κελύφιο.
κλώθου (ρ.) = α) περιστρέφω κάτι.
κλώθου (ρ.) = β) γνέθω.
κλώθουμι (ρ.) (**Κ.**) = τριγυρνώ άσκοπα με αποτέλεσμα να καθυστερώ στις δουλειές μου. « *θα κλουστώ ψίχα* » = *θα μείνω για λίγο ακόμα, θα καθυστερήσω λίγο*.
κλώσα (η) = α) κότα που κλωσά αβγά.
κλώσα (η) = β) κοσιίδα, είδος χτενίσματος.
κλώστ'ς (ο) = α) πλάστης που ανοίγουμε το φύλλο της πίτας, β) εργαλείο για το κλώσιμο της κλωστής.
κναβ (το) = α) κουνάβι.
κναβ (το) (**Κ.**) = β) το κορίτσι, η αρραβωνιαστικιά. « *υάσλιτζι όρματου κναβ* » = *κοίταξε μια ωραία κοπέλα*.
κνιούμι (ρ.) = κουνιέμαι.
κνουπ (το) = κουνούπι.
κνω (ρ.) = κινώ, ξεκινώ. (Αορ) *κίντσα*. « *κίντσιν αγκαστρουμένι* ».
κνω (ρ.) = κουνώ. (Αορ) *κούντσα*.
κνώδουλου (το) = α) άσχημη και κακοφτιαγμένη γυναίκα,
κνώδουλου (το) = β) άτομο άβουλο, υποχείριο.
κοάτσνα (τα) (**Κ.**) = τα πρόβατα.
κόθουρους (ο) = γωνία πίτας ή ψωμιού. (*τα κουθόρια, οι κουθουραίοι*).
κοιλό (το) = μονάδα μετρήσεως των σιτηρών ίση με 20 οκάδες.
κοίτασι (η) = το ξάπλωμα ύστερα από κάποια βαρειά αρρώστια.
κόκα (επιρ) = α) τεντωμένα αυτιά ζώου για να ακούσει, (λέγεται όταν προσπαθούμε να αφουγκραστούμε) « *είδης του πόνηρου, κόκα έχι τ' αυσιά τ' ια ν' ακούσι τσι λέμι* » = *είδες το πονηρό (άτομο), έχει τεντωμένα τα αφτιά του για να ακούσει τι λέμε*.
κόκα (η) = β) υποδοχή, κοίλωμα, εγκοπή μέσα στην οποία μπαίνει κάτι άλλο και στηρίζεται.
κόκαλου (το) = α) το οστό,
κόκαλου (το) = β) το κουκούτσι από τις ελιές, κεράσια, βερίκοκα κ.λ.π.
κόκκινα (τα) (**Κ.**) = τα κεραμίδα.

- κόλιαντα** (τα) = α) τα κάλαντα.
κόλιαντα (τα) = β) τα κεράσματα στα παιδιά που ψάλλουν τα κάλαντα.
κόμπος (ο) = α) ο κόμπος, εξόγκωμα.
κόμπος (ο) = β) μια σταγόνα, μικρή ποσότητα. « *δεν είχαν ούτε ένα κόμπου λαδ' του φαί* » = *δεν είχε ούτε μια σταγόνα λάδι στο φαγητό* .
κόνιαρ'ς (ο) = α) Τούρκος από το Ικόνιο της Μ.Ασίας.
κόνιαρ'ς (ο) = β) ο βορειοανατολικός παγωμένος αέρας που φυσά από την περιοχή της Ξηρολίμνης που την κατοικούσαν οι Κονιάροι.
κόντα (η) = αβγό ψείρας.
κόπιασι (ρ.) = έλα, κάνε τον κόπτο να έρθεις.
κόρα (η) = η φλουδα, το σκληρό μέρος του ψωμιού.
κόρδα (η) = α) χορδή μουσικού οργάνου ή τόξου.
κόρδα (η) = β) το κόρδωμα, η περηφάνια,
κόρδα – φούντα. = ενέργειες για δημιουργία εντυπώσεων, σπατάλες χρημάτων.
κόρφους (ο) = στήθος, αγκαλιά.
κοτσί (το) = κότσι, αστράγαλος, "βασιλιάς".
κότσα (επιρ) = έγινε κάτι σκληρό και άκαμπτο. « *άφκα τα παπούτσια μ στουν ήλιου να σσιγνώσν κι ίγκαν κότσα* » . = *άφησα τα παπούτσια μου στον ήλιο για να στεγνώσουν και αυτά σκληραινάν. κοκάλωσαν.*
κότσαλου (το) = ξένο σώμα στα σιτηρά, σκουπίδι, το ξύλο της ρόκας του καλαμποκιού.
κούδα (η) (**Κ.**) = τα άτομα μιας πολυμελούς οικογένειας, το σύνολο των συγγενικών ατόμων που μένουν στο ίδιο σπίτι, ομάδα ανθρώπων. « *ποσ; κούδα φσας;* » = *πόσα άτομα έχει η οικογένειά σου;*
κουδαρίτσικα (τα) (**Κ.**) = συνθηματικό γλωσσικό ιδίωμα των οικοδόμων.
κούδας (ο) (**Κ.**) = ο κτίστης , ο οικοδόμος.
κουζίνι (το) = τομάρι ζώου.
κούκλα (η) = α) το λουλούδι παπαρούνα.
κούκλα (η) = β) όμορφη γυναίκα.
κούκου (το) = α) παιδικό παιγνίδι, το κρυφτό.
κούκου (το) = β) το σκυλί στη γλώσσα των μικρών παιδιών.
κουκούδ (το) = ξεραμένο αίμα πληγής.
κουκουδουφόκαλι (η) = σκούπα από ειδικά φουντωτά χόρτα.
κουκούλι (το) = α) παιδικός σκούφος.
κουκούλι (το) = β) κουκούλι μεταξοσκώληκα.
κουκουρότσικους (ο) = ο καθισμένος στο κρεβάτι και τυλιγμένος με κουβέρτα, αυτός που στέκεται στη μέση του χώρου.
κούκος (ο) = α) κότσος, χτένισμα μαλλιών.
κούκος (ο) = β) το πουλί κούκος.
κουλάζουμι (ρ.) = αμαρτάνω. (Αορ) *κουλάσκα*
κουλάι (επιρ) = ευκολία, τρόπος χρήσεως. « *βρήκα το κουλάι* » = *έμαθα τη δουλειά, βρήκα τον τρόπο λειτουργίας*
κουλιά (τα) = τα πισινά.
κουλιαντζίνα (η) = Χριστουγεννιάτικο κουλουράκι.
κουλιουμπώ (ρ.) = κολυμπώ.
κουλιουμπίσια (τα) = ειδική τελετή για το πρώτο μπάνιο του νεογέννητου παιδιού.
κουλότσα (η) = σκορπιός.
κουλουβό (το) (**Κ.**) = το μεροκάματο.
κουλουβός (επιθ) = εκείνος που δεν έχει ουρά.
κουλουκαθά (η) = η γυναίκα που της αρέσει να κάθεται συνέχεια και να τεμπελιάζει.
κουλουκούρτσους (επιθ) = (βλ. λ. ακουλουκούρτσους).
κουλούρα και **μπουγάτσα** (η) = Ψωμί που ψήνεται πλασμένο μέσα σε ταψί ή ταβά, στολισμένο με ξεφλουδισμένα αμύγδαλα. Προσφέρεται σαν δώρο σε γάμους ή άλλες εκδηλώσεις.
κουλουριάζου (ρ.) = τελειώνω κάτι βιαστικά και ακατάστατα. « *τα κουλούριασα* » = *έκαμα τη δουλειά βιαστικά και όπως - όπως.*
κουλουριάζου (ρ.) = μπερδεύω, τυλίγω, κάνω κουλούρα.
κουλουρίζι (το) = παραφυάδα φυτού, βλαστός από τη ρίζα.
κουλουτούμπα (η) = ανάστροφο πήδημα, τούμπα.
κουλούφ (το) = α) κοντυλοφόρος που στηρίζει την πένα όταν γράφουμε με μελάνη.
κουλούφ (το) = β) το κάλυμμα του μαξιλαριού.
κουλπάνι (το) = α) χαρακτηρισμός άπειρου νέου ή νέας, που επεμβαίνει σε συζητήσεις και αποφάσεις με-

- γάλων. « *τσι είναι ιτούτα μπρε, μας ίγκιν καλαούζους του κουλπάνι* » = *τι είναι ετούτα (τα παράξενα) καλέ, μας έγινε συμβουλάτορας το νιάνιαρο* .
- κουλπάνι** (το) = β) πάντα μικρού παιδιού.
κουλσιίδα (η) = κολλιτσιίδα, φυτό που ο καρπός του κολλάει
κουμάρα (η) = αδυναμία, αδιαθεσία.
κουμαρτζής (ο) = χαρτοπαίκτης.
κουμάσι (το) = κοτέτσι.
κουμές (επιρ) = η μυρωδιά από ξινισμένο γάλα.
κουμάτα (η) = μεγάλο κομμάτι ψωμί.
κουμμασιιάς (επιθ) = ζητιάνος.
κουμμασιούλι (το) = πολύ μικρό κομμάτι.
κουμμένους (Μετ) = ευνουχισμένος. Λέγεται κοροϊδευτικά για κάποιον που δεν έχει δύναμη και θάρρος.
κουμπιάζουμι (ρ.) = νοιώθω κάποιον κόμπο στο λαιμό και δεν μπορώ να μιλήσω ή να καταπιώ. (Αορ.) *κουμπιάσικα*.
κουμπουβέλουου (το) = καρφίτσα μοδίστρας.
κουνάκι (το) = κατάλυμα.
κουνεύου (ρ.) = διανυκτερεύω, μένω φιλοξενούμενος το βράδυ. (Αορ.) *κούνεψα*
κουνούστι (το) = συναναστροφή.
κουνουστώ (ρ.) = συναναστρέφομαι.
κουντακινός (επιθ) = α) κοντινός,
κουντακινός (επιθ) = β) κοντός.
κουντό (επιρ) = κοντά. « *απ' του κουντό τουν έχι* » = είναι πάντοτε κοντά του και δεν τον αφήνει να ξεφύγει.
κουντώτα (επιρ) = συνέχεια, δίνω τακτικά συμβουλές και υποδείξεις.
κουντζεύου (ρ.) = πλησιάζω, έρχομαι κοντά, βρίσκομαι κοντά στο τέλος μιας εργασίας.
κουντζιαμπάης (ο) = ο προεστός, ο κοτζάμπασης.
κουντζύλι (το) = κοντύλι, γραφίδα.
κουντζυλιάζου (ρ.) = κάνω κάτι με πολύ λεπτή τέχνη.
κουντζυλιάζουμι (ρ.) = βάφομαι, μακιγιάρομαι.
κουντό (επιρ) = κοντά, δίπλα. « *τουν έχι απ' του κουντό* » = είναι πάντοτε δίπλα του, δεν τον αφήνει να ξεφύγει.
κουντότα (επιρ) = από κοντά, συχνά, ταχτικά.
κουντουγούνι (το) = κοντό γούνινο παλτό.
κουντουμάζουμα (το) = πολύ κοντό άτομο.
- κουντουράς** (ο) = τσαγκάρης, παπουτσής.
κουντούρια (τα) = παπούτσια..
κούπα (η) = ποτήρι νερού.
κουπάδ (το) = κοπάδι, αγέλη.
κουπάννα (η) = σκάφη
κουπατσιάρ'ς (ο) = ο εξελληνισμένος βλάχος.
κουπέλι (το) = νόθο παιδί.
κουπιά (τα) (Κ.) = τα κουτάλια.
κουπιάσσι (ρ.) = ελάτε, περάστε μέσα, κάνετε τον κόπο να μας επισκεφθείτε.
κουπιλιάρου (η) = μητέρα εξώγαμου παιδιού.
κουπιλιάρ'ς (ο) = άνδρας που έχει εξωσυζυγικές σχέσεις.
κουπούκι (το) = αλήτης, αλητόπαιδο, άνθρωπος του υποκόσμου.
κουπρά (η) = κοπριά.
κούπτσιους (ο) = απόθεμα χρημάτων, κομπόδεμα.
κουράδ (το) = ξεραμένο περίπωμα.
κουράκια (Κ.) = οι εργάτες.
κουρακώνουμι (ρ) = κοκαλώνει το σώμα μου ή μέρος του σώματος από ψύξη.
κούρασι (η) = κούραση.
κουρασάνι (το) = σοβάς με ασβέστη και άχυρο.
κουραχάνια (τα) = μεγάλα λόγια, πολλές υποσχέσεις, αστεία λόγια.
κούρβα (η) = γυναίκα αδίστακτη, σκληρή, αμφιβόλου ηθικής.
κουρδώνουμι (ρ) (Κ.) = πεθαίνω. « *κουρδώνθκιν ου μπαρός* » = *πέθανε ο νοικοκύρης*.
κουρί (το) = δάσος.
κουρίθια (τα) = είδος σταφυλιού.
κουριμάδα (η) = κακομοίρα, φουκαριάρα.
κουριμός (επιρ) = ας είναι, σε συγχωρώ, δεν πειράζει. (όμοια και η φράση) « *κουριμός κι βαριμός* »
κουρίτσι (το) = κορίτσι, κόρη.
κουρκάλα (η) = βραχνάδα, ξεραμένος λαιμός.
κουρκόδουλος (ο) = κροκόδειλος.
κούρκους (βλ. κίρκους).
κουρκούτου (επιθ) = γυναίκα ακατάστατη, χωρίς επιμέλεια στα πράγματα και στις δουλειές του νοικοκυριού.
κουρκούτσι (το) = κουρκούτι, χυλός.
κουρκουσιιάζου (ρ.) = α) κάνω το φαγητό σαν κουρκούτι.
κουρκουσιιάζου (ρ.) = β) αποβλακώνω. «*κουρκούτσιασιν του μυαλό*

μ'» = ζαλίστηκα, αποβλακώθηκα, δεν δουλεύει το μυαλό μου.

κουρκοτσιάσικα = αποβλακώθηκα .

κουρμπάνι (το) = θυσία, προσφορά, υπομονή.

κουρνιαχτός (ο) = σκόνη.

κουρνούτ'ς (ο) = Βλάχος, άξεστος, χωριάτης.

κουρντζίζου (ρ.) = α) κουρδίζω, βάζω σε λειτουργία μηχανήμα που λειτουργεί με ελατήριο.

κουρντζίζου (ρ.) = β) προτρέπω κάποιον για μάλωμα.

κουρντζίζου (ρ.) = γ) φορώ τα καλά μου ρούχα. (Παρατ) **κούρτζα**. (Αορ) **κούρτσα**. « **κούρτσα τα ιουρτσιάτσικα κι πήγα να υ υρέψου απ' τ' μάνα τ'ς** » = φόρεσα τα γιορτινά (ρούχα) και πήγα να τη ζητήσω από τη μάνα της.

κουρούνα (η) = είδος κόρακα.

κούρπιτου (επιρ) = τύφλα στο μεθύσι, πολύ μεθυσμένος. « **ήρθιν στου σπιτσι κούρπιτου** » = ήρθε στο σπίτι τύφλα στο μεθύσι .

κουρσιούμ (το) = α) στο παιδικό παιγνίδι, το **κότσι** ή η **μπίλια** που μπορούμε να σημαδέψουμε σωστά.

κουρσιούμ (επιρ) = β) παγωμένα μέλη του σώματος. Ξυλιασμένα από το κρύο χέρια.

κούρσους (ο) = πολλή και σκληρή εργασία. « **τουν κούρσου έφκιασις** » = λέγεται κοροϊδευτικά σε όποιον δείχνει κουρασμένος, « **άι τώρα, τουν κούρσου θα φκιάεις** » = λέγεται πάλι κοροϊδευτικά σε όποιον προσπαθεί στο τέλος να φανεί εργατικός.

κούρτ'ς (ο) (Κ.) = ο λύκος.

κουρτσέλι (το) = παπούτσι. (**τα κουρτσέλια**).

κουρτσουκόπανους (ο) = το αγόρι που του αρέσει να συναναστρέφεται και να παίζει με κορίτσια.

κουρφιιάτ'ς (ο) = μέρος της στέγης.

κουσίδια (τα) (Κ.) = τα σταφύλια.

κουσιός (ο) = γρήγορο τρέξιμο. « **τουν κουσιό** » = τρέχοντας.

κουσιώρα (η) = μεγάλο κοφίνι.(**τα κουσιώρα**).

κουσιώρα (η) = το μουσικό όργανο ούτι.

κουσούρ (το) = ελάττωμα.

κουσταντζιθκου καρύδ = καρύδι που δεν βγαίνει η ψίχα.

κουτζιάμ (επιρ) = τόσο μεγάλο. « **κουτζιάμ χαρανί δεν είχα του ιδεί** » = τόσο μεγάλο χαρανί δεν το είχα δει .

κουτμάτσι (το) = φαγητό κακομαγειρεμένο, φαγητό λαπαδιασμένο.

κουτουλουιόμσι (η) = το κενό που αφήνουν τα ξύλα της σκεπής με τον τοίχο και τα κεραμίδια.

κούτουλους (ο) = μπηγμένο ξύλο στο χώμα, χονδρό δοκάρι που προεξέχει.

κουτουρού (επιρ) = στην τύχη, χωρίς υπολογισμό.

κουτπίζουμι (ρ.) = προσπαθώ να κάνω κάτι χωρίς αποτέλεσμα επειδή μου λείπει η οργάνωση και η πείρα.

κουτσάκια (τα) = α) τα χερούλια του σαμαριού.

κουτσάκια (τα) (Κ.) = β) τα στήθη των γυναικών

κουτσαρδώνουμι (ρ.) = ανάβω από θυμό και σηκώνομαι απειλητικός. (Αορ) **κουτσαρδώθκα** .

κουτσιαλεύου (ρ.) = ψάχνω να βρω κάτι ανακατεύοντας το σπίτι.

κουτσιάνι (το) = το κοτσάνι.

κουτσλιά (η) = α) κουτσοουλιά,

κουτσλιά (η) = β) πολύ λίγο, πολύ μικρό. « **μόβαλιν στου πιάτου μια κουτσλιά φαί** » = μου έβαλε στο πιάτο (να φάω) πολύ λίγο φαγητό .

κουτσλνώ (ρ.) = κουτσοουλώ, κάνω μια δουλειά επιπόλαια και πρόχειρα. « **τα κουτσούλτσιν** » = έκανε κάποια δουλειά πρόχειρα

κουτσνάρ (το) = το κάτω μέρος του ποδιού, το κότσι.

κουτσοδόντς (επιθ) = αυτός που του λείπει δόντι. (**η κουτσοδόντου, το κουτσοδόντσικου**).

κουτσουκιφαλιάζουμι (ρ.) = αδιαθετώ.

κουτσουλουπόντσικου (το) = κουτσοουλιά ποντικού.

κουτφούλι (το) = φθινό και προχειροφτιαγμένο ρούχο.

κουτφουλιάζου (ρ.) = κάνω κάτι πρόχειρα και άτεχνα.

κουτφούλου (επιθ) = αυτή που κουτφουλιάζει.

κουτώ (ρ.) = τολμώ, παίρνω το θάρρος.(Αορ) **κότσα** « **δεν τ' κότσιν ναρθ' κατά τσ ιδώ** » = δεν τόλμησε να έρθει προς τα εδώ, « **δεν κουτώ** » = δεν τολμώ, δεν μπορώ να κάνω κάτι ελεύθερα, χωρίς έλεγχο. « **δεν κουτώ να σκαλίσου του δόντζι μ'** »

κουφάλα (η) (Κ.) = η πουτάνα.

κούφια (τα) (Κ.) = ψέματα. « **μη τουν ακούς, φσάει κούφια** » = μη τον ακούς, λέει ψέματα .

κούφιου (το) (Κ.) = το σπίτι, η κατοικία. « **τόδουκαν προίκα ένα κούφιου** » = του έδωσαν για προίκα ένα σπίτι .

κούφιους (επιθ) = άδειος εσωτερικά.

κούφλιανι (η) (**Κ.**) = η κολοκύθα.
κουφουγούρνου (το) = ολιγόλογος, χοντράνθρωπος.
κουφουτσιλι (το) = κάνουλα βαρελιού από ξύλο βουζιλιάς ή συκιάς που κλείνει με στριφτάρ και βόλια.
κουχλι (η) = κόγχη, το μέρος του τζακιού που καίει η φωτιά.
κούχτσιου (το) = ακοινώνητο άτομο χωρίς πρωτοβουλία.
κόφτω καρφιά (**Κ.**) = κρυώνω πολύ.
κόφτω προικιά (**Κ.**) = κάνω ζημιά ή τιμωρώ κάποιον με χρηματικό ποσό για κάποια ζημιά που έκαμε ή πληρώνω πρόστιμο.
κοχι (η) = η θέση δεξιά - αριστερά του τζακιού.
κόψια (η) = μικρό άγκιστρο που ράβεται σε ρούχα αντί για κουμπί, η κόπιτσα.
κράζου (ρ.) = φωνάζω, προσκαλώ. « *μας έκραξαν να πάμι στα βαφτισία* » = *μας προσκάλεσαν να πάμε στη βάφτιση*
κράκουρα (τα) = άγρια βράχια, κατσάβραχα.
κρας (το) = κρέας. (*τα κράτα*).
κρατσιούμι (ρ.) = κρατιέμαι.
κρένου (ρ.) = μιλώ, απαντώ με λόγια. « *ισύ δεν κρένις κάντζίπουτα* » = *εσύ δεν μιλάς, δεν δίνεις καμιά απάντηση*
κρέτιτου (το) = πίστωση.
κρέχτους (επιθ) = φρέσκος, δροσερός.
κρικ (επιρ) = άψογα, τέλεια, ντύσιμο στην τρίχα. « *θέλω να βγαίνις όζου κρικ* » = *θέλω να βγαίνεις έξω άψογα ντυμένος- ντυμένη*.
κρικέλι (το) = μικρή κρικέλα
κρικέλα (η) (**Κ.**) = κρίκος, χαλκάς.
κριμασταρά (η) = κούνια.
κρισανάκι (το) = ο χόνδρος των οστών.
κρισανίζου (ρ.) = τραγανίζω, τρώω κάτι σκληρό, τραγανό. (Παρατ) *κριτσανίζα*, (Αορ) *κριτσανίσα*
κρισανός (επιθ) = τραγανός.
κρισανώ (ρ.) = (βλ. κρισανίζου)
κρίτσικου (επιθ) = γεμάτο μέχρι επάνω, παραγεμισμένο.
κρίτσιμα (το) = το τρίξιμο, το κρίσιμα.
κριτσιμάς (ο) = α) η τελευταία ποσότητα φαγώσιμου.
κριτσιμάς (ο) = β) το γεύμα μετά το τέλος μιας ομαδικής εργασίας.
κριτώ (ρ.) = τρίζω. (Αορ) *κρίτσα*.
κροσι (το) = κρόσι, δέσμη από νήματα.
κρουκάρ (το) = κοκκάρι, μικρά κρεμμύδια για φύτεμα.

κρουκίθ (το) = άκλωστο λινάρι που κλείνουν τις ρωγμές των βαρελιών, την όκνα ή την κάνουλα.
κρουμμύδ (το) = κρεμμύδι.
κρουνητήρ (το) = πολύ παγωμένο.
κρούου (ρ.) = χτυπώ, δέρνω. « *δεν αντρέπισι μαρ που κρους του μαξούμ* » = *δεν ντρέπεσαι (μεγάλη κοπέλα εσύ) να χτυπάς ένα μικρό και απροστάτευτο παιδί*.
κρουστάλι (το) = α) ραβδί πάγου που κρέμεται από τη στέγη το χειμώνα,
κρουστάλι (το) = β) το κρύσταλλο.
κρουσταλιάζου (ρ.) = γίνομαι κρύσταλλο, ξεπαγιάζω.
κρσιουμ (το) = πολύ παγωμένο, ξεπαγιασμένο.
κρυχτός (επιθ) = (βλ. κρέχτους).
κρυψάνα (η) = κρυψώνα, το μέρος που μπορούμε να κρυφτούμε ή να κρύψουμε κάτι.
κρφα (επιρ) = κρυφά.
κρφος (επιθ) = κρυφός. (*η κρφη, του κρφο*).
κταβ (το) = κουτάβι, μικρό σκυλί.
κταρ (το) = το πηχτό κατακάθι στο βαρέλι του κρασιού, η μαγιά για να γίνει το κρασί ξύδι.
κτουκι (το) = κουτούκι, κουτό.
κτσαίνου (ρ.) = κουτσαίνω. (Αορ) *κτσαίνκα*
κτσή (επιθ) = κουτσή.
κτσι (το) = α) κουτί.
κτσι (το) = β) η κάσα του νεκρού, φέρετρο.
κτσος (επιθ) = κουτσός. (*η κτση, του κτσο*).
κυπρί (το) = είδος κουδουνιού από μπρούντζο που βάζουμε στους τράγους.
κυπριώτσικου γουμάρ = Κυπριώτικο μεγαλόσωμο γαϊδούρι, χαρακτηρισμός παιδιού με μεγάλη σωματική διάπλαση.
κυραμάρου (η) (**Κ.**) = η αλεπού.
κυραντζής (ο) = αγωγιάτης, εκείνος που μεταφέρει εμπορεύματα με μουλάρια.
κφάλα (η) = α) κουφάλα, κούφωμα δένδρου.
κφάλα (η) = β) κουφή γυναίκα.
κφίζου (ρ.) = κουφώνω, αδειάζω το μέρος. (Αορ.) *κφίψα*
κφος (επιθ) = κουφός. (*η κφη, του κφο*).

* * *

--= Λ =--

Λάβα (η) = φασαρία από πολλές και δυνατές φωνές.
λάβα και **λάβρα** (η) = πολύ μεγάλη ζέστη, καύσωνας.
λαβίζου (ρ.) = μιλώ δυνατά κάνοντας φασαρία.
λαγάξουγκου (το) = ξίγκι λαγού. (φάρμακο πρακτικό για εξωτερική χρήση σε χτυπήματα).
λαγάρα (η) = καθαρό στραγγισμένο υγρό, η πρώτη ποιότητα.
λαγαρά (τα) = τα χαλαρά μέρη της κοιλιακής χώρας.
λαγαρίζου (ρ.) = κάνω ένα υγρό διαυγές, καθαρίζω κάτι από ξένα σώματα. « *λαγάρσιν ου κιρός* » = καθάρισε ο καιρός, έφυγαν τα σύννεφα. « *ξιλαγάρσιν η δλειά* » = ξεκαθάρισε η υπόθεση .
λαγγίτα (η) = τηγανίτα, είδος λουκουμά, με ζάχαρη και κανέλα. (*οι λαγγίτσες*).
λαγγόνια (τα) = τα πλαϊνά μέρη της κοιλιάς.
λαγκιόλι (το) = η πτυχή της φουστανέλας.
λαγουγαμίστρα (η) = άγονο έδαφος.
λαγουκάρφ (το) = (βλ. αλουγουκάρφ),
λάγκιρους (ο) = νερωμένο ή κακής ποιότητας κρασί.
λαγούλι (το) = μικρός λαγός, λαγουδάκι.
λαγούμι (το) = υπόνομος, τούνελ.
λαγουνικό (το) = λαγωνικό, κυνηγόσκυλο.
λαγουσίμδου (το) = τανάλια.
λαγός (ο) (**Κ.**) = το αγόρι της οικογένειας, ο μικρός του συγκροτήματος των μαστόρων.
λαδ (το) = λάδι.
λαδές (επιρ) = μυρωδιά λαδιού.
λαδιρό (το) = δοχείο λαδιού, ροί.
λαδουπάπα (η) = παπάρα με μπουκιές ξερό ψωμί βουτηγμένο σε βραστό νερό με λάδι, πιπέρι και αλάτι.
λαθίρ (το) = λαθούρι, φάβα.
λαϊένι (το) = λαγήνι.
λαϊένα (η) = πήλινο δοχείο για κρασί, κανάτα. « *τράπιζα χουρίς λαϊένα, όλα τα φαϊά χαμένα* »
λαϊνός (ο) = κατασκευαστής πήλινων σκευών. (*λαϊνάδεις* λέγονται κοροϊδευτικά οι κάτοικοι της Κοζάνης)
λάκα (η) = (βλ. κάζα).
λάκκου (ο) = ρεματιά, βαθούλωμα στο έδαφος.

λαλούμιου (το) = μουσικό όργανο. (τα *λαλούμινα*).
λαλώ (ρ.) = α) παίζω πνευστό μουσικό όργανο.
λαλώ (ρ.) = β) ομιλώ. (Αορ.) *λάλτσα*
λαλώ (ρ.) = γ) οδηγώ τα πρόβατα για άρμεγμα.
λάμπαβους (επιθ) = όχι ντούρος ή σφιχτός, αλλά αφράτος.
λαμπίκους (επιθ) = κάτι που λάμπει, ολοκάθαρο, γυαλιστερό. « *τότριψα μι στάχτι κι ίγκιν λαμπίκους* » = το έτριψα με στάχτη και έγινε ολοκάθαρο και γυαλιστερό .
λαμπίκους (ο) = αποστακτήρας για μικρές ποσότητες.
λαμπίρου (**Κ.**) = η καλή ρακή.
λαμπουάλι (το) = το γυαλί της λάμπας πετρελαίου.
λανάρ (το) = εργαλείο επεξεργασίας μαλλιού.
λαναρίζου (ρ.) = α) ξύνω μαλλί με το *λανάρ*.
λαναρίζου (ρ.) = β) δέρνω. « *κάτσι καλά ιασιί θα σι λαναρίσου* » = κάθησε φρόνιμα γιατί θα σε δείρω
λάπατα (τα) = λάχανα, άγριο σπανάκι.
λασπ (η) = λάσπη.
λαφ (το) = ομιλία, κουβέντα. (*τα λάφια*).
λαχαίνου (ρ.)= τυχαίνω, πετυχαίνω στο λαχείο.
λειβίθρα (η) = σκουλήκια των εντέρων.
λειλιά (τα) = το λειρί του πετεινού.
λειψός (επιθ) = α) ελλιπής, λιπόβαρος, μισοτελειωμένος.
λειψός (επιθ) = β) ο πνευματικά ανάπηρος.
λέσι (το) = μυρωδιά από σαπισμένα κρέατα, ψοφίμι.
λέτσιους (επιθ) = κακοντυμένος, βρώμικος.
ληκιάζου (ρ) = τρώω φαγητό. Η λέξη λέγεται αρνητικά όπως: « *δεν ληκιάζι να φάει* » = δεν πλησιάζει να φάει. « *δε λήκισιν* » = δεν έφαγε καθόλου.
λιάβους (επιθ) = α) αριστερόχειρας.
λιάβους (ο) = β) μεγάλο κότσι για το παιγνίδι "τα κότσια" ή "βασιλιάδεις".
λιάγκραβους (επιθ) = λερωμένος. (*η λιάγκραβ, του λιάγκραβου*).
λιαγκρόβα (**Κ.**) = το φαγητό.
λιαγκρώνου (ρ.) = λερώνω. [(Π.Εν.) *λιαγκρώνουμι*, (Π.Αορ) *λιαγκρώθκα*. (Μτχ) *λιαγκρουμένους*].
λιάκατα (τα) = εντόσθια σφαγμένου ζώου, σπλάχνα.
λιανά (τα) = μικρά κέρματα.

λιανίζου (ρ) = κόβω κάτι σε μικρά κομμάτια.
λιανόματα (τα) = (βλ. λιανά).
λιανούρ (το) = πραγματάκι, μικρό αντικείμενο. « **τα λιανούρια** » = τα μικρά παιδιά . « **ιόμισιν ου νουβουρός λιανούρια** » = γέμισε η αυλή του σπιτιού μικρά παιδιά .
λιανός (επιθ) = λεπτός, αδύνατος.
λιαρός (επιθ) = (βλ. λιάγκραβους).
λιβάκουμα (το) = ηλίαση.
λιβακώνουμι (ρ.) = παθαίνω ηλίαση.
λιβίθρα (η) = παράσιτο των εντέρων.
λίγδα (η) = χοιρινό λίπος.
λίγκα (η) = λαδιά, λεκές, βρωμιά.
λίγκαβους και **λίγκας** (επιθ) = άπλυτος, ο γεμάτος λεκέδες.
λιγκέρ (το) = α) χάλκινο πιάτο.
λιγκέρ (το) = β) δωρεάν φαγοπότι. « **τόστρουσιν λιγκέρ** » = κάθισε για τα καλά και τρωγοπίνει δωρεάν.
λιγκιάζου (ρ.) = έχω λόξιγκα.
λίγκιας (ο) = λόξιγκας.
λιγοθυμώ (ρ) = λιποθυμώ.
λιέν (το) = χάλκινη λεκάνη για νίψιμο. (βλ ιουμπρίκ).
λιζβός (επιθ) = αδύνατος.
λιλά (το) = το χρώμα μωβ.
λιλέκ (το) = α) το πουλί πελαργός.
λιλέκ (το) = β) δρεπάνι για το θερισμό των σιτηρών.
λίλια (τα) = τα κέρματα στη γλώσσα των μικρών παιδιών.
λίμα (η) = α) πείνα, β) λαιμαργία.
λιμαρά (η) = λαιμαριά για το ζέψιμο ζώων.
λίμαρ'ς (επιθ) = πειναλέος, λαιμαργός, αχόρταγος.
λιμός (ο) = α) ο λαιμός,
λιμός (ο) = β) το επάνω μέρος της κάλτσας.
λίμπα (η) = μικρή σουπιέρα, βαθύ πιάτο ή βαθύ γυάλινο σκεύος για γλυκό κουταλιού.
λιμπά (τα) = οι όρχεις.
λιμπαντές (ο) = χρυσοκέντητο γιλέκο, αμάνικο σακάκι.
λιμπίζουμι (ρ.) = λαχταρώ, επιθυμώ, θέλω ". . . **τα κάλλη σου λιμπίζουμι, μα του γκριμνό φουβούμι. . .**".
λιόκια (τα) = όρχεις.
λιόλιους (ο) (**Κ.**) = το νερό, το νερούλο φαγητό.
λιόρδα (η) = μεγάλη πείνα, ασιτία.
λιόρου (η) = το ποτό η ρακή
λιούρου (η) (**Κ.**) = η ρακή
λιούτου (η) (**Κ.**) = η λάσπη για το κτίσιμο τοίχου.

λισιά (η) = πλέγμα από κληματοβέργες για τον πάτο του καδιού που γίνεται το τουρσί λάχανο «αρμιά» ή στον πάτο κατσαρόλας που μαγειρεύουμε «σαρμάδες» ή «ιαπράκια».
λισιδ (το) = ματσάκι, τσιλεδάκι.
λιφτουκαρά (η) = φουντουκιά.
λιφτόκαρου (το) = φουντούκι.
λιχνά (επιθ) = γυμνός, χωρίς πολλά ρούχα. « **βγήκιν στα λιχνά κι κρούουσιν** » = βγήκε έξω ξεντυμένος και κρουολόγησε
λιχνίζου (ρ.) = χωρίζω, στο αλώνι, τον καρπό από το άχυρο με το φύσημα του αέρα.
λιχώνα (η) = λεχώνα.
λιναρ (το) = (βλ. αρνάρι).
λόξιους (ο) = ξερά χόρτα για τις **κλαδαρές** (στη Χώρα τα λένε **λόξιο** και στη Γεράνεια **φουρφούρια**)
λόπτσιους (ο) (**Κ.**) = ο χαλβάς.
λόπτσις (οι) (**Κ.**) = τα καρφιά.
λόρδα (η) (**Κ.**) = η πείνα.
λότους (ο) = λοταρία, τυχερό παιγνίδι.
λουβί (το) (**Κ.**) = τα ψιλά κέρματα. « **φσας λουβί;** » = *έχεις χρήματα σε κέρματα; σε λιανόματα;*
λουβουδά (η) = λαχανικό σαν το άγριο σπανάκι.
λουδ (το) = λουλούδι.
λουζιάζου (ρ.) = μπερδεύω. (Π.Αορ) **λουζιάσκα**].
λουζνα (η) = ουλή, σημάδι από παλιά πληγή.
λουιούν του λουιού = λογής-λογής, από όλα τα σχέδια και τα χρώματα.
λουίς-λουίς = λογιών-λογιών.
λουκάνκου (το) = λουκάνικο. (**τα λουκάνκα**).
λουλουδάτους (επιθ) = αυτός που έχει επάνω του ζωγραφισμένα λουλούδια ή πολλά χρώματα.
λουμάδα (η) (**Κ.**) = επίπεδη πέτρα, πλάκα.
λουμάκ (το) = κορμός νεαρής βαλανιδιάς.
λουν (η) = κατακάθι, νερουλή λάσπη, λούνη.
λόυρα (επιρ) = γύρω-γύρω. « **μούφιριν τσ σκούφια λόυρα** » = *μου έφερε το καπέλο μου γύρω-γύρω . με κατσάδιασε άσχημα, μου έκανε τη ζωή δύσκολη.*
λουρί (το) = ζώνη, ιμάντας.
λουσαρίζουμι (ρ.) = στολίζομαι, καλλωπίζομαι.
λούσου (το) = καλλωπισμός, πολυτέλεια.

Λούστρα (επιρ) = βρεγμένος πολύ, μούσκεμα. « **μι τσάκουσιν στ' αμπέλι η βροχή κι ίγκα λούστρα** » = με έπιασε η βροχή στο αμπέλι και έγινα μούσκεμα.

Λουταρές (επιρ) = μυρωδιά από καμένο βαμβάκι.

Λούταρου (το) = μαλακό και αφράτο βαμβακερό ύφασμα.

Λουφές (ο) = μισθός, μηνιαίες αποδοχές.

Λτσιάρκος (επιθ) = λυσσιασμένος, λυσσιάρικος. « **Λτσιάρκου σκλι** » = λυσσιασμένο σκυλί.

Λυγγιάζου (ρ.) = έχω λόξιγκα.

Λύγγιας ή λύγγιαρ'ς (ο) = λόξιγκας.

Λυκουφαγουμένους (επιθ) = αυτός που φαγώθηκε από λύκο, λέγεται κοροϊδευτικά για άτομο που δεν του έχουμε εκτίμηση.

Λυσιακά (τα) = λυσιώδεις προσπάθειες για να επιτύχει κάποιος σκοπός. « **έβαλιν τα λυσιακά τ'ια να τ'ς χουρίσι** » = έκαμε τα αδύνατα δυνατά για να τους διαλύσει το γάμο.

* * *

---= M =---

Μ (αντων) = μου. « **η μάνα μ'** » = η μάνα μου.

μα = χρησιμοποιείται σαν προσφώνηση σε γυναίκα. (βλ. μπρε).

μαγαζί (το) = α) κατάστημα,

μαγαζί (το) = β) ειδικός χώρος του σπιτιού για την αποθήκευση τροφίμων, μεγάλο κελάρι.

μαγαρίζου (ρ.) = βρωμίζω, νοθεύω.

μαγαρσιά (η) = περίπτωση παιδιού που θηλάζει. (χρησιμοποιείται σαν φάρμακο σε μολυσμένη πηληγή (;).

μαγκάνι (το) = μαγκάλι.

μαγκούτα (η) = το φυτό κώνειο.

μαγκώνου (ρ.) = πιάνω, σφίγγω δυνατά, φρενάρω.

μαγούλα (η) = αβγοειδές ύψωμα ή βουναλάκι.

μάδια (Κ.) = χρήματα «**δε φσάει μάδια**» = δεν έχει χρήματα.

μαδώ (ρ.) = α) τραβώντας τα, βγάζω τρίχες, φτερά, φύλλα.

μαδώ (ρ.) = β) παίρνω από κάποιον χρήματα με απάτη.

μαειρεύου (ρ.) = μαγειρεύω.

μαειριό (το) = εξωτερικός χώρος για μαγείρεμα.

μαζιά (τα) = α) βαφή μαλλιών.

μαζιά (τα) = β) η έναρξη της διαδικασίας του γάμου την προηγούμενη Κυριακή πριν από τη στέψη, με την αποστολή, από τη νύφη στο γαμβρό, του χρηματικού μέρους της προίκας, σε λίρες ή δραχμές.

μαζώνου (ρ.) = μαζεύω. (Αορ) **μάζουξα**, (Υπερσ) **είχα μαζώξ**.

μαζώνουμι (ρ.)= ζαρώνω, περιορίζομαι. (Αορ) **μαζώθκα**.

μαθαίνου (ρ.) = πληροφορούμαι, διδάσκομαι.(Παρατ) **μάθινα** και **μάθνισκα**

μάια (τα) = μαγικά, μάγια.

μαϊμάλου (επιθ) = ύπουλο άτομο, κόλακας.

μαϊσιους (επιθ) = του Μάη,.

μαϊστρα (η) = μάγισσα.

μακαράς (ο) (Κ.) = το καρούλι.

μακάτσι (το) = α) μικρό υφαντό στρωσίδι,

μακάτσι (το) = β) χωρισμός σε μικρά κομμάτια. (**τα μακάτσια**).

μακιδουνήσι (το) = μαϊντανός, πετροσέλινο.

μακιαλεύου (ρ.) = σφάζω, κατακρεουργώ.(Αορ) **μακιάλιψα**.

μάκους (ο) = α) το όπιο, ειδική παπαρούνα από την οποία παράγεται η υπνωτική ουσία, το όπιο.
μάκους (ο) = β) ψεύτικη υπόσχεση για αποπροσανατολισμό του θύματος. « **φσάει μάκουν** » = *δίνει ψεύτικες υποσχέσεις*
μακρά (επιρ) = μακριά.
μάλαθρους (ο) = αρωματικό φυτό, άγριος άνηθος.
μάλαμα (το) = χρυσός.
μαλαματσέινους (επιθ) = από μάλαμα.
μαλάς (ο) (Κ.) = μυστρί, εργαλείο οικοδόμου.
μάλια (η) = τερματοφύλακας στο παιγνίδι του ποδοσφαίρου.
μαλιμάτσι (το) = καλόπιασμα, γαλιφιά. (*τα μαλιμάτσια*).
μαλιφατούρα (η) = ποικιλία από υφάσματα.
μαλλιιάζου (ρ.) = α) βγάζω μαλλί, χνουδιάζω.
μαλλιιάζου (ρ.) = β) αποκάνω κάνοντας κάτι συνέχεια το ίδιο. « **μάλλιασιν η γλώσσα μ να σι ουρμνεύου** » = *έβγαλε μαλλί η γλώσσα μου (απόκαμα) για να σε συμβουλευώ*.
μαλλιτσικους (επιθ) = μάλλινος.
μαλλιότου (το) και **μαλλιότου** (Κ.) = ελαφριά κάπα βοσκού.
μάλουγου (το) = μάγουλο.
μάλτα (η) = είδος υφάσματος όμοιο με το μπλου-τζιν
μαμαλίγκα (η) = μισοψημένο ψωμί, αστράγκιστο, όχι καλά ψημένη πίτα.
μαμάνα (η) = α) γιαγιά, η μητέρα των γονιών.
μαμάνα (η) = β) η Ρωσία.
μαμάς (ο) = δειλός, νωθρός, άτολμος.
μανάβια (τα) (Κ.) = τα καρφιά. « **ράξι μανάβια** » = *δώσε μου καρφιά*.
μανάλι (το) = α) μανουάλι, κηροστάτης εκκλησίας.
μανάλι (το) = β) είδος μολόχας, ψηλή μολόχα.
μανάρ (το) = οικόσιτο αρνί.
μαναρόπκου (το) = χαϊδεμένο παιδί.
μανεύκα (ρ) (Κ.) = πείνασα.
μανεύου (ρ.) (Κ.) = α) τρώγω, β) ξοδεύω, σπαταλώ, γ) μιλώ, φλυαρώ (Αορ) **μάνιψα**. « **όρματς ζιούπινα, μάνιβέτσι** » = *ωραία η πίτα, τρώτε*. « **μάνιψιν τ'ς γκατζιόρ'** » = *ξόδεψε όλα τα χρήματά του*. « **τσι μανεύς;** » *τι λες; για ποιο πράγμα φλυαρείς;*
μανεύουμι (ρ) (Κ.) = πεινώ.
μάνημα (το) (Κ.) = το γεύμα, η ώρα του φαγητού. « **ξισιρίσκιν ου μπαρός ια μάνημα** » = *ήρθε ο κύριος να φάει*.

μανιά (η) = γιαγιά, γριά.
μανόλτ'ς (ο) (Κ.) = το ψωμί.
μανούρα (η) (Κ.) = η πέτρα. (*οι μανούρις*)
μάνους (ο) (Κ.) = ψωμί. « **μάνιβάμι καλά, είχαν μπόλικουν μάνουν** » = *τρώγαμε καλά, είχε αρκετό ψωμί*. « **μπίτσιον ου μάμους** » = *τελείωσε το ψωμί*.
μάνταλους (ο) = σύρτης πόρτας.
μαντάνι (το) = νεροτρουβείο.
μαντάρ (το) = μανιτάρι.
μαντάρα (η) = μανιτάρι.
μαντζιούγι (το) = δυναμωτικό πρακτικό φάρμακο με βάση το μέλι και διάφορα βότανα.
μαντζουράνα (η) = αρωματικό φυτό.
μαντρανή (η) = παραγιαγιά, προμάμμη.
μαξιλάρ (το) = μαξιλάρι.
μαξούλι (το) = α) τελευταία συγκομιδή,
μαξούλι (το) = β) επεξεργασμένος καπνός.
μαξούμ (το) = μικρό παιδί, απροστάτευτο. « **τσι σιέφτσιξιν του μαξούμ κι του χτσιπας** » = *τι σου έκανε το μικρό παιδί και το χτυπάς*
μάξους (επιρ) = επίτηδες.
μαρ (επιφ) = βρε. (*μπρε για άνδρες και μαρ για γυναίκες*).
μαραγκιάζου (ρ.) = μαραίνομαι "... *να στείλου μήλου σέπιτσι, κυδώνι μαραγκιάζει ..*" (στίχος δημοτ. τραγουδιού).
μαραφέτσι και **μουραφέτσι** (το) = κάποιο εργαλείο ή κάποιο κόλπο.
μαργαρτάρ (το) = μαργαριτάρι.
μαρινάτους (επιθ) = ριγανάτος. (τρόπος μαγειρέματος)
μαρκαλώ (ρ.) = επιβαίνω (για ζώα). (Αορ) **μαρκάλτσα**, (Π.Εν.) **μαρκαλιούμι**, (Π.Αορ.) **μαρκαλίσικα**
μαρκάτσι (το) = το γιαούρτι.
μαρκιούμι (ρ.) = ξαναμασώ την τροφή μου, μηρυκάζω.
μαρκούτσι (το) = στενό και μακρύ στόμιο σε δοχείο υγρών
μαρμάγκα (η) = μεγάλο κακό, μεγάλη ζημιά.
μαρόγατους (ο) = αυτός που έκαμε κάποια ζημιά και αισθάνεται ένοχος.
μαρούκουτους (επιθ) = ταπεινωμένος, ντροπιασμένος, ένοχος. « **έφυγιν μαρούκουτους** ».
Μαρτ'ς (ο) = α) ο μήνας Μάρτιος.
μαρτ'ς (ο) = β) ασπροκόκκινη κλωστή που βάζουμε στο χέρι ή στο λαιμό την πρώτη μέρα του Μαρτίου για να έχουμε τα χρώματα της υγείας.
μάσα (η) = α) φαγητό, φαγοπότι.

μάσα (η) = β) μεγάλο τραπέζι. « *τάφα ουπάν σ μάσα* » = τα άφησα επάνω στο τραπέζι .

μασάλι (το) = ψέμα, διάδοση, ψεύτικη είδηση. (*τα μασάλια*).

μασάτσι (το) = ακόνι μαχαιριών, μαγνητισμένη σιδηρόβεργα για ακόνισμα μαχαιριών.

μασιά (η) = τσιμπίδα για κάρβουνα.

μασίσιους (επιθ) = άπαχος, αποβουτυρωμένος « *μασίσιους τυρί* » = άπαχο, αποβουτυρωμένο τυρί.

μασκαραλίκι (το) = ντρόπιασμα, γελοιοποίηση.

μασκαράς (ο) = ανέντιμος, υποκριτής, παλιάνθρωπος, απατεώνας,

μασλάτσι (το) = κουβέντα, συζήτηση, κουτσομπολιό. « *χασουμιράει, δεν τον αφήν τα μασλάτσια να φκιασι έναν παρά δλεια* » = χάνει την ημέρα του, δεν τον αφήνουν οι συζητήσεις και τα κουτσομπολιά να κάνει λίγη δουλειά . (*τα μασλάτσια*)

μασούρ (το) = κομμάτι ξύλινης σωλήνας, καλάμι.

μασουριάζου (ρ.) = τυλίγω κλωστή στο μασούρι.

μαστάρ (το) = μαστός.

μαστέλο (το) = η λεκάνη με νερό σε τσαγκάρικο για το βρέξιμο των δερμάτων.

ματζέμ (το) = το οрукτό χρώμιο, χυτοσίδηρος.

ματκάπ (το) = εργαλείο ξυλουργού, αρίδα.

ματουσίνορα (τα) = ματόκλαδα, τσίνορα.

ματουυάλια (τα) = ματογουάλια.

ματσεύου (ρ) (Κ.) = αποπατώ. « *ου λαγός πάει να ματσεψι* » = το παιδί πήγε να αποπατήσει.

ματσιαγγόνα (η) (Κ.) = η πουτάνα.

ματσιαζου (ρ.) = α) βασκαίνω.

ματσιαζου (ρ.) = β) σκοπεύω και πετυχαίνω το στόχο. « *τον μάτσιασα μι μ πέτρα του κιφάλι* » = τον πέτυχα με την πέτρα στο κεφάλι

ματσιαρειό (το) (Κ.) = το αποχωρητήριο.

ματσιούκου (η) = το ποτό ρακή « *σιναζι ματσιούκου* » = πίνει ρακή .

ματσιακαλνώ (ρ.) = μασώ. (Αορ) *ματσιακάτσα*

ματσιακώνου (ρ.) (Κ.) = παίρνω κρυφά, κάνω δικό μου κάτι. (Αορ) *μάτσιακουσα*.

μάτσου (η) = η γάτα.

ματσούκα (η) = χοντρή μαγκούρα, μπα στούνι.

μαυράδα (επιφ) = (κρύβει κάποια ειρωνεία) αλίμονο, δυστυχία μου. (σα να μη πιστεύει σ' αυτό που ακούει.)

μαυρουζούμ (Κ.) = ο καφές.

μαυρουχαρχαλιάζου (ρ) = από κάποια αρρώστια μαυρίζει το χαρχάλι του πτείνου και μεταφορικά η κακή όψη αρρώστου ανθρώπου.

μαχαλάς (ο) = γειτονιά, συνοικία.

μαχαλιώτ'ς (επιθ) = γείτονας.

μέντα (η) = καραμέλα. (*οι μέντζις*).

μερί (το) = μηρός, μπούτι. (*τα μεριά*).

μέρος (το) = το αποχωρητήριο.

μεσι (η) = μέση. « *μι πουνάει η μεσι* » « *βάλτου σ' μεσι* ».

μεσάλα (η) = η ποδιά που φοριέται για τις δουλειές της κουζίνας.

μεσάντρα (η) = είδος εντοιχισμένης ντουλάπας.

μιγντάνι (το) = α) φανερό μέρος, πλατεία, κεντρικός δρόμος,

μιγντάνι (το) = β) φανέρωμα. « *μ έβγαλιν του μιγντάνι* » = φανέρωσε τις πράξεις μου, φανέρωσε κάποιο μυστικό μου.

μιλαδέρφια (τα) = ετεροθαλή αδέρφια.

μιλέσιους (επιθ) = ανακατεμένος, μιγάδας, διασταυρωμένο είδος.

μιλέτσι (το) = ράτσα, φυλή. (*τα μιλέτσια* = *οι φυλές*)

μιλιαούνια (τα) = μεγάλο ποσό, αμέτρητα άτομα.

μιντζέρ (το) = είδος μόνιμου χαμηλού καναπέ στις δυο ή τρεις πλευρές του δωματίου.

μιντζιρλίσιους (επιθ) = δωμάτιο που έχει μιντέρια, δωμάτιο υποδοχής.

μίντζιους (ο) = το αιδού.

μιρά (η) = η μεριά, το μέρος.

μιράδ (το) = μερίδιο, μεράδι.

μιριμέτσι (το) = μικροεπισκευή, διόρθωμα.

μιριμιτώ (ρ) = επιδιορθώνω , επισκευάζω κάτι.

μιρουμήνια (τα) = οι πρώτες δώδεκα ημέρες του Αυγούστου κατά τις οποίες οι πρακτικοί μετεωρολόγοι παρακολουθούν και προλέγουν για τα καιρικά φαινόμενα που θα συμβούν στη διάρκεια του έτους.

μισησιόλα (η) = σόλα παπουτσιού.

μισιά (η) = κεντρική αίθουσα σπιτιού.

μισιακός (επιθ) = συνεταιρικός.

μισιους (ο) (Κ.) = το φαγητό που περιέχει κρέας.

μισιός (επιθ) = μεσαίος, ούτε μεγάλος ούτε μικρός, στη μέση.

μισισιόλα (η) = η μισή σόλα του παπουτσιού.
μισκίνικος (επιθ) = συκοφάντης, διαβολέας.
μισιμέρ (το) = μεσημέρι.
μισιμιριάζου (ρ.) = κοιμάμαι λίγο το μεσημέρι.
μιταβγαλμένι (επιθ) = η ρακή διπλής αποστάξεως.
μιτάνια (η) = μετάνοια, γονυκλισία.
μιτζίτσι (το) = τουρκικό νόμισμα.
μιτζμένους (επιθ) = μεθυσμένος.
μιτρώ (ρ.) = μετρώ. (Αορ) *μέτρωσα*.
μικρος (επιθ) = μικρός.
μικρούτσικος (επιθ) = πολύ μικρός.
μλίγγι (το) = ο κρόταφος.
μλαρ (το) = το μουλάρι.
μλιόρα (η) = είδος προβατίνας.
μλώνου (ρ.) = σιωπώ, δεν συμμετέχω στη συζήτηση. (Πρ.Εν.) *μούλουι*. (Αορ) *μούλουξα*, (Υπερσ) *είχα μλωξι*. « *ισύ μούλουι* » = *εσύ να μη μιλάς*.
μόκουτους (επιρ) = σιωπή, μη βγάζετε άχνα.
μόλια (τα) = μικρές πέτρες για το συμπλήρωμα του χτισίματος λιθοκτιστου τοίχου.
μόλιουμα (το) = μόλυνση, μετάδοση αρρώστιας.
μολ-νοτσι = όλοι μαζί, χωρίς να μείνει αμέτοχος κανείς. « *κόπιασαν οι συμπεθιρ' μολ-νοτσι* » = *ήρθαν όλοι οι συμπεθέροι μαζί*.
μόλτσα (η) = α) ο σκόρος. « *μόκουψιν η μόλτσα τα μαλλίτσικα τα τσιράπια* » = *μου έκοψε ο σκόρος τις μάλλινες κάλτσες*.
μόλτσα (η) = β) περίεργη αλλά και δραστήρια γυναίκα.
μόναχους (επιθ) = μόνος.
μονόκιρα (τα) = διάφορα μικρά ιερά αντικείμενα που με διάφορα μυστικά λόγια θεραπεύουμε από τη βασκανία.
μόσκους (ο) = μόσκος, αρωματική ουσία, άρωμα.
μουγκαίνουμι (ρ.) = γίνομαι μουγκός, δε μιλώ.
μουγκαμάρα (η) = σιωπή, χωρίς καμιά κουβέντα.
μουζαβέσκους (επιθ) = αμφίβολος, μπερδεμένος.
μουζαβιρλίκια (τα) = διαβολές, συκοφαντίες.
μουζαβίρ'ς (επιθ) = εκείνος που διαβάλλει κάποιον, ο συκοφάντης.

μούζγκας (ο) = αργός στις δουλειές αλλά και στη σκέψη.
μούζικου (το) = φυσαρμόνικα.
μουζμουτεύουμι (ρ) = αργοπορώ, χασομερώ αδικαιολόγητα.
μουζμούτ'ς (ο) = αυτός που αργοπορεί να κάνει κάτι.
μούιας (επιθ) = ο χωρίς δύναμη, τόλμη ή δεξιοτεχνία, νωθρός. « *είνι τζιπ μούιας* » = *είναι τελείως αδύναμος, άτολμος*.
μουκαβάς (ο) = χαρτόνι χοντρό.
μουκαέτ'ς (επιθ) = αποφασιστικός, με προγραμματισμό, επιτήδειος. « *ια δεν ίγκα μουκαέτς να του φκιάσου* » = *να δεν πήρα την απόφαση (δεν προγραμματίσα) να το κάνω*.
μούκου (ρ) (**Κ.**) = κάνε μόκο μη μιλάς.
μούκουτσι (επιρ) = μείνετε μουγκοί, μη μιλάτε.
μούλα (η) = το μουλάρι.
μουλιώνου (ρ.) = μολύνω, μολύνομαι, κολλώ αρρώστια.
μουλκι (το) = το κτήμα, ιδιοκτησία, περιουσία. (*τα μούλκια*).
μουλουγμός (ο) = διήγηση, εξιστόρηση. « *δεν εχν μουλουγμόν αυτά που είδαν τα μάτια μ'* » = *δεν μπορώ να σας διηγηθώ αυτά που είδαν τα μάτια μου*.
μουλουγώ (ρ.) = διηγούμαι. (Αορ) *μούλόησα*
μουλουχτσικός (επιθ) = σιωπηλός, ύπουλος, κρυφός. μουλωχτός.
μουνάτους (επιθ) = σκέτος, καθαρός χωρίς άλλη πρόσμειξη « *μουνάτους καφές* » = *σκέτος καφές χωρίς να έχει μέσα κριθάρι ή ρεβίθι*
μουνουκουπανιά (επιρ) = μονομιάς, μια κι έξω, όλο μαζί.
μούντζα (η) = φασκέλωμα.
μουντζιά (η) = δυνατό χαστούκι.
μουντζώνου (ρ.) = α) φασκελώνω,
μουντζώνου (ρ.) = β) τα παρατάω, εγκαταλείπω την προσπάθεια. « *τα μούντζουξα* » = *τα παράτησα ή τελείωσα τη δουλειά γρήγορα και πρόχειρα*.
μουνούχι (το) = ευνουχισμένο.
μουνόχνουτους (επιθ) = μοναχικός, ακοινώνητος.
μουρά (η) = το δένδρο μουριά, η συκαμινιά.
μουραδ (το) = τρελός, μωρός.
μουραδάμους (ο) = τρελός, με τρελές ιδέες.
μουραλιά (η) = χαρακτηρισμός γυναίκας με τρελές ιδέες.

μουργκίζι (ρ.) = σουρουπώνει, βραδιάζει.
(Αορ) **μούργκσιν**.

μουργκός (επιθ) = γκρίζος, σκοτεινός.

μουρντάρ'ς (επιθ) = ανήθικος, άσεμνος.

μουρόξιγνους (επιθ) = υπόξιγνος, λίγο ξινός.

μουρός (επιθ) = τρελός, μωρός.

μούρσια (επιρ) = αίματα, ματωμένο μέρος του σώματος.

μουρσιώνου (ρ) = χτυπώ στο πρόσωπο κάποιον με αποτέλεσμα να ματώσει. [(Μτχ) **μουρσιουμένους**].

μουρφάδα (η) = ομορφιά, ομορφάδα.

μουσαφίρ'ς (ο) = επισκέπτης, φιλοξενούμενος.

μούσγκα (η) = έδαφος από κοκκινόχωμα, σκληρό.

μούσγκας (ο) = ο αργοκίνητος, αυτός που ενεργεί με αργό ρυθμό, τεμπέλικα.

μουσκόλδου (το) = αρωματικό φυτό.

μουσκουβουλώ (ρ.) = ευωδιάζω.

μουστουκούλουρου (το) = κουλουράκι ζυμωμένο με μούστο για τα παιδιά που θα πουν τα κάλαντα των Χριστουγέννων.

μούστους (ο) = α) πετιμέζι, το γλεύκος των σταφυλιών.

μούστους (ο) = β) αργός στη δουλειά, νωθρός, αδέξιος.

μούτους (επιθ) = άφωνος, μουγκός. « **πιρνάει ου μούτους μι τα χλιάρια** » (φράση που λέγεται στην περίπτωση που δεν μιλά κανένας).

μούτρο (το) = πρόσωπο.

μούτσικα (επιρ) = χωρίς θόρυβο, στα κρυφά.

μούτσικου (επιθ) = (βλ. μούτους). « **μούτσικου τζίντζιρας** » = *τζιτζικας που δεν βγάξει ήχο*.

μουφλιουζεύου (ρ.) = χρεοκοπώ, γίνομαι άχρηστος.

μουφλιούιζ (επιθ) = χρεοκοπημένος, ξοφλημένος.

μουχαμπέτσι (το) = συζήτηση για να περνάει η ώρα, διήγηση διαφόρων ιστοριών και γεγονότων.

μουχλάδα (η) = κάποια άνοδο της θερμοκρασίας με αρκετή υγρασία, ειδικά το χειμώνα.

μούχλιας (ο) = αργός.

μουχός (ο) (Κ.) = παλιάνθρωπος.

μουχόσικος (επιθ) = ευχάριστος, απολαυστικός.

μουχούσα (η) (Κ.) = η γυναίκα του αφεντικού, η κυρά.

μπάγκαβους (επιθ) = ασπρόμαυρος, αυτός που δεν πετυχαίνει στη βαφή και δεν γίνεται ομοιόχρωμος.

μπαγλαρουμένους (επιθ) = κλεισμένους μέσα, κλειδαμπαρωμένους

μπαγλαρώνου (ρ.) (Κ.) = δένω, ασφαλίζω, συλλαμβάνω και φυλακίζω κάποιον.

μπάζα (η) = α) παράνομο κέρδος.

μπάζα (τα) = β) χρώματα και άχρηστα υλικά.

μπαζντραβίτσα (η) = είδος σκληρής κρεατοελιάς.

μπάιαγκας (ο) = αράχνη.

μπαίιαγκουφουλιά (η) = ιστός αράχνης.

μπαίιλνίτζου και **μπαίιλντώ** (ρ.) = κουράζομαι πολύ, αποκάνω. (Αορ) **μπαίιλτσα**.

μπαίιμάκ'ς (επιθ) = αυτός που βαδίζει με τα γόνατα ενωμένα, που έχει ελαττωματικά πόδια.

μπαίιτόνα (η) (Κ.) = το ξύλο, ο ξυλοδαρμός.

μπαίιτός (ο) (Κ.) = η ώρα για το σχολασμα από τη δουλειά. « **μπαίιτός, άστσι να μανέψουμι** » = *σταμάτησε η δουλειά, ελάτε να φάμε*.

μπαίρ (το) = χέρσο χωράφι.

μπαίράμ (το) = μουσουλμανική γιορτή.

μπάκακα (επιρ) = κινούμαι μπρούμυτα με τα τέσσερα. μπουσουλώ. « **μπακακίζου** », « **τα μπάκακα** ».

μπάκακας (ο) = βάτραχος.

μπακακίζου (ρ) = μπουσουλώ, κινούμαι με τα τέσσερα.

μπακαλίζουμι (ρ.) = αρκουδίζω, περπατώ με τα τέσσερα.

μπακάμ (το) = ξύλο με χρωστική ουσία για το βάψιμο των πασχαλινών αβγών.

μπακαρέινους (επιθ) = χάλκινος, από χαλκό.

μπακιρτζής (ο) = γανωτής, χαλκοπλάστης.

μπακούρ και **μπακίρ** (το) = χαλκός.

μπαλαμός (επιθ) = έτσι λένε οι τσιγγάνοι όλους τους μη τσιγγάνους.

μπάλιους (επιθ) = μαύρο πρόβατο με άσπρο κεφάλι.

μπαλτέκου (η) (Κ.) = το τσεκούρι, ο μπαλντάς. « **τουν τσιόλτσιν μι τς μπαλτέκου** » = *τον σκότωσε με το τσεκούρι*.

μπαλτσα (Κ.) = τα γένια.

μπαλτσαμώνου (ρ.) = (βλ. βαλτσαμώνου)

μπαμπαλούδ (το) = σκουπιδάκι.

- μπαμπάμ-μπαμπαντέμ** = (βλ. αντάμ-μπαμπαντάμ). = από πολύ παλιά χρόνια.
- μπαμπαντζιάννκους** (επιθ) = δυνατός, γερός.
- μπαμπαντζιάντ'ς** (ο) = δυνατός, γερός, λεβέντης.
- μπαμπαρίζου** (ρ.) = μισοψήνω κρέας στη φωτιά.
- μπάμπασικου** (το) = πρωτάκουστο, ασυνήθιστο, ανεξήγητο.
- μπαμπάτσιους** (ο) = παππούς, πατέρας των γονιών.
- μπαμπάτσικους** (επιθ) = δυνατός γερός.
- μπαμπεύου** (ρ.) = κάνω χρέη μαμής, περιποιούμαι λεχώνα και παιδί.
- μπαμπεύου** (ρ.) = θεραπεύω με πρακτικούς τρόπους.
- μπάμπου** (η) = α) γριά, γυναίκα μεγάλης ηλικίας.
- μπάμπου** (η) = β) αυτή που κάνει χρέη μαμής.
- μπάνους (ο)** = εμπόδιο, ενόχληση, μπελάς. « *φεύγα απ' τσ' ιδώ σ' έχου μπάνουν στου κιφάλι μ'* » = φύγε από κοντά μου, είσαι μια ενόχληση πάνω από το κεφάλι μου
- μπάνα (η)** = κέντημα που μπαίνει στον τοίχο.
- μπαντακώνουμι** (ρ) = βυθίζομαι, λερώνομαι από πάνω ως κάτω, καταχρεώνομαι. [(Π.Αορ) *μπαντακώθκα.*]
- μπανταχτσής** (ο) = αυτός που δεν είναι συνεπής στις συναλλαγές του, ψεύτης και κλέφτης.
- μπάρα** (η) = λιμνούλα, σταματημένα νερά.
- μπαρά** (η) (**Κ.**) = η γυναίκα για την οποία γίνεται λόγος, αυτή εδώ η γυναίκα. « *μούπιν η μπαρά ότι χαλέβ να πας* » = μου είπε η γυναίκα (αυτή για την οποία λέμε) ότι θέλει να πας.
- μπαράγκα** (η) = περίπτερο, πρόχειρο σπιτάκι.
- μπάριμ** (επιρ) = τουλάχιστο.
- μπαρμπέρ'ς** (ο) = κουρέας.
- μπαρμπούλα** (η) = μεγάλη μαντίλα που τυλίγει ολόκληρο το κεφάλι.
- μπαρμπουλουμένους** και **μπουρ-μπουλουμένους** (Μετ.) = αυτό που έχει τυλιγμένο το κεφάλι και το πρόσωπο με μαντίλα. « *μπουρ-μπουλώνουμι »*
- μπαρός** (ο) (**Κ.**) = το αφεντικό, ο προϊστάμενος, αυτός για τον οποίο γίνεται λόγος. « *μούκουσι, έρχισι ου μπαρός* » = σιωπή, μη μιλάτε, έρχεται το αφεντικό.
- μπασαμάκι** (το) (**Κ.**) = πεζούλι, πέτρινο σκαλί.
- μπασιαρασί** (επιρ) = ενόχληση, κακή συναλλαγή, εμπόδιο.
- μπασιάς (ο)** = εικόνα, ζωγραφιά, φωτογραφία. (*τα μπασιάδια*). « *καμύουνταν, είχαν ανοιχτό του χαρτσί κι κοιτούσιν τα μπασιάδια* » = δεν διάβαζε προσποιούνταν, είχε ανοιχτό το βιβλίο και αντί να διαβάζει κοιτούσε τις εικόνες.
- μπασιούρς** (επιθ) = μουντζουρωμένος.
- μπαστράς** (ο) = μπάστρα, αρρώστια φυτών.
- μπατάκι** (το) = ψεύτης, κλέφτης, απατεώνας.
- μπατακτσής** (ο) = (βλ. μπατάκι)
- μπαταλιάζου** (ρ) = γεράζω, γίνομαι άχρηστος.
- μπατάλικους** (επιθ) = χοντροκομμένος, άχαρος, μεγαλόσωμος.
- μπατζιανάκ'ς** (ο) = ο σύγαμβρος
- μπατζιοκιφτσέδις** (οι) = κεφτέδες με μπάτζιο.
- μπάτζιους** (ο) = είδος σκληρού τυριού.
- μπατσαρούδια** (τα) = κακό γράψιμο, ορνιθοσκαλίσματα.
- μπάτσαρους** (ο) = μουντζούρα, φόβητρο, σκιάχτρο.
- μπατσαρώνου** (ρ.) = μουντζουρώνω.
- μπάτσους** (ο) = χαστούκι.
- μπαχράτι** (ο) = χάλκινο δοχείο με χερούλι, « *κακάβ* ».
- μπαχτατζί (το)** = μεσότοιχος με πηχάκια και σοβά, χωρίς τούβλα ή άλλα υλικά.
- μπαχτός** (επιθ) = ο πυκνός, ο πυκνούφραμένος « *μπαχτές κουβέρτες* »
- μπαχτσές** (ο) = λαχανόκηπος. (*τα μπαχτσέδια*)
- μπαχτσιαβάνους** (ο) = ο κηπουρός, ο παραγωγός κηπευτικών.
- μπαχτσίσι** (το) = φιλοδώρημα, δώρο για την καλή είδηση ή την εξυπηρέτηση.
- μπαχτσίσια** (τα) = α) τα δώρα, το φιλοδώρημα, β) τα δώρα που προσφέρουν στους μαστόρους οι γείτονες κι οι συγγενείς του νοικοκύρη, όταν γίνεται η σκεπή του καινούριου σπιτιού.
- μπδούλι** (το) = έντομα ή σκουληκάκια που παράγονται σε μπαγιάτικα ζυμαρικά ή δημητριακά. « *τα μπδούλια* ».
- μπέκρας (ο)** = μεθύστακας, μπεκρής.

μπέκρου (η) = η γυναίκα που της αρέσει το ποτό.
μπέλους (ο) (**Κ.**) = το χιόνι.
μπέντζια (τα) = παραμύθια, λόγια του αέρα.
μπέσα (η) = εμπιστοσύνη, πίστη, λόγος τιμής.
μπέτσικου μαντζίλ = μαντίλα μάλλινη ή μεταξωτή με τυπωμένα πάνω πολύχρωμα λουλούδια, για το κεφάλι ή τους ώμους.
μπέχουν (επιρ) = τζάμπα, χωρίς πληρωμή.
μπζιούλτ'ς (ο) = απατεωνάκος, κατεργάρης.
μπιάλια (τα) = χοντρές μάλλινες κάλτσες με διπλή πατούσα.
μπιζαβέγκ'ς (ο) = απατεώνας.
μπιζαχτάς (ο) = αρκετό χρηματικό απόθεμα, ρευστό χρήμα.
μπιζιρζμός (ο) = βαρετή δουλειά που δεν τελειώνει γρήγορα. Ανιαρή δουλειά.
μπιζιρνώ (ρ.) = βαριέμαι, απαυδώ (Αορ) **μπιζέρσα** .
μπιιντώ (ρ.) = επαινώ, λέγω καλά λόγια, επικροτώ.
μπικιάρ'ς (ο) = εργένης.
μπίλα (η) = μπίλια, βόλος. (**οι μπίλις**)
μπλιάμπλια (τα) = πόδια μικρού παιδιού, ποδαράκια.
μπιλιάς (ο) = μπελάς.
μπιλίγρατους (ο) = τοπωνύμιο έξω από τη Σιάτιστα στο ποτάμι Αλιάκμονα, που αν πέσεις σκοτώνεσαι. Μέρος για αυτοκτονία. « **είμιστσι ια τουν μπιλίγρατου** » = *δεν μας μένει τίποτα άλλο να κάνουμε παρά να αυτοκτονήσουμε*
μπιλίμ = βάλει από πάνω.
μπιλιντζίκι (το) = α) βραχιόλι.
μπιλιντζίκι (το) = β) επάγγελμα, τέχνη, ταλέντο. « **μη φουβάσι τσίπουτα, εχ'ς χρσο μπιλιντζίκι** » = *μη φοβάσε τίποτα, έχεις χρυσό κόσμημα, έχεις καλό επάγγελμα, σπουδαία τέχνη* .
μπιλιντζίκια (τα) = χειροπέδες. « **τόββαν τα μπιλιντζίκια** » = *του φόρεσαν τις χειροπέδες, τον συνέλαβαν* .
μπίμπα ή **πάτκα** (η) = το πτηνό πάπια.
μπιμπίλα (η) = στενή και λεπτή δαντέλα.
μπιμπλί (το) = στραγάλι. (**τα μπιμπλιά**) .
μπίμπους (ο) = άλλη μια ονομασία του ανδρικού μορίου.
μπινιβρέκι (το) = μακρύ πλεκτό σώβρακο.

μπιρικήτσι (το) = αφθονία, μεγάλη ποσότητα.
μπιρικιάτσι (επιρ) = ας είμαστε ευχαριστημένοι, κάτι είναι και αυτό. « **μπιρικιάτσι, βρήκιν δλειά** » = *ας είμαστε ευχαριστημένοι, βρήκε δουλειά* .
μπιρικιλίθκου (επιθ) = αυτός που φέρνει κέρδη ή επιτυχίες.
μπιρμπάτ'ς (ο) = γλεντζές, γυναικάς, ανήθικος.
μπιρμπατσιεύου (ρ.) = γίνομαι **μπιρμπάτ'ς**.
μπιρντάχι (το) = ξυλοκόπημα, ξυλοδαρμός.
μπιρσίμ ή **μπιρσίμ** (το) = είδος μεταξωτής κλωστής.
μπιρτζές (ο) = κουρτίνα, παραπέτασμα από ύφασμα.
μπιρχουζούρ (το) = ανακάτωμα, αναστάτωση, εμπόδιο.
μπίσικα (η) = α) όνομα ομαδικού παιδικού παιχνιδιού.
μπίσικα (η) = β) αγύριστο κεφάλι, ισχυρογνώμονας.
μπισσιρά (η) = α) μεγάλη ακατέργαστη πέτρα, βράχος,
μπισσιρά (η) = β) αγύριστο κεφάλι, ξεροκέφαλος.
μπιτσιζου (ρ.) = τελειώνω. (Αορ) **μπίτσα**
μπιτσιχαβά (επιρ) = δωρεάν, χωρίς την ανάλογη αμοιβή.
μπιχουτζής και **μπουχουτζής** (ο) = τζαμπατζής.
μπλάζου (ρ.) = πετυχαίνω, συναντώ κάποιον που ψάχνω. « **τουν έμπλαξα του σπιτι** » = *τον πέτυχα στο σπίτι* . (Αορ.) **έμπλαξα**
μπλάνα (η) = α) μεγάλο κομμάτι μιας επιφάνειας που έφυγε από τη θέση του,
μπλάνα (η) = β) μεγάλο κομμάτι τυριού.
μπλιαγκούρ (το) = χονδροαλεσμένο σιτάρι που γίνεται φαγητό.
μπλιάμπλια (τα) = τα πόδια στη γλώσσα των μικρών παιδιών.
μπλιατσιάζου (ρ) = συναντώ τυχαία, πετυχαίνω κάποιον που ήθελα.
μπλιατσικώνου (ρ.) = τρώω πολύ, παραγεμίζω την κοιλιά μου.
μπλικι και **μπλιούκι** (το) = μπουλούκι, ομάδα. « **μπλίκια-μπλίκια κατσέβιναν από σιαπάν οι Αλβανοί** » = *ομάδες-ομάδες κατέβαιναν από πάνω οι Αλβανοί*
μπλίκους (ο) = φάκελος.
μπλίκρα (η) = σουγιάς, μαχαιράκι που διπλώνει.

μπλιόγκα και **μπλιόγκους** (επιρ) = καταβρεγμένα, μούσκεμα.
μπλίτσα (η) = η πρώτη ορθή στάση μικρού παιδιού.
μπλώνου (ρ.) = δεν μιλώ, δεν συμμετέχω. (Παρατ.) **μούλουνα**, (Αορ.) **μούλουξα**
μπντάκι (το) = τα εξογκώματα του ξύλου που το χρησιμοποιούμε σαν μπαστούνι (τα **μπντάκια**) « **φούρκα μι μπντάκια** » = *μπαστούνι με εξογκώματα*
μπντζέρα (η) = ζαρωμένο δέρμα, κομμάτι κρέας όλο νεύρα που δεν μασιέται. « **όλου μπντζέρις είναι αυτό του κρέας που σόδουκιν, να του πας ουπίς** ». = *όλο νεύρα είναι αυτό το κρέας που σου έδωσε, να τοι πας πίσω.*
μπόι (το) = α) γυναικεία φούστα.
μπόι (το) = β) ανάστημα, ύψος ανθρώπου. « **είχιν δυο μπόια χιονι** »
μπόλικους (επιθ) = α) αρκετός, πολύς, μεγάλος, μπόλικος,
μπόλικους (επιθ) = β) χαλαρός, ευρύχωρος.
μπομπότα (η) = ψωμί από αλεύρι καλαμποκιού.
μπόντους (ο) = α) κεντρί μέλισσας.
μπόντους (ο) = β) καρφί σε μακρύ ραβδί για το κέντρισμα των βοδιών, βουκέντρα,
μπόντους (ο) = γ) μύτη καρφιού στο παπούτσι. « **κτσαίνου ιατσί έχου μπόντους στο παπούτσι** » = *κουτσαίνω γιατί έχω ένα καρφί στο παπούτσι.*
μπόριτζι (το) = χρέος, δανεικά χρήματα.
μπόσικους (επιθ) = χαλαρός, μπόσικος, όχι σφιχτός.
μποτσα (το) = πήλινο μεγάλο δοχείο σε σχήμα στάμνας για αποθήκευση ρακής.
μπότσα (η) = μπουκάλι, φιάλη γυάλινη.
μπουγάζι (το) = α) στενό πέρασμα ανάμεσα από βουνά.
μπουγάζι (το) = β) ρεύμα αέρος
μπουγανίκια (τα) = τα δώρα σε λεχώνα.
μπουγάς (ο) = επιβήτορας.
μπουγάτσα (η) = (βλ. κουλούρα).
μπουζι (επιρ) = πολύ κρύο, παγωμένο.
μπουιά (η) = μπογιά, χρώμα.
μπούκλα (η) = α) κομμάτι μαλλιού κεφαλής κατσαρωμένο.
μπούκλα (η) = β) ξύλινο δοχείο για νερό ή κρασί.
μπούκλις (οι) (**Κ.**) = τα γυναικεία στήθη. « **μπούκλις όρματις ια πραχάλτζμα** » = *στήθη ωραία για τρίψιμο.*

μπουκλούκια (τα) = α) τα υπάρχοντα έπιπλα και σκεύη του σπιτιού.
μπουκλούκια (τα) = β) βάσανα, στεναχώριες.
μπούκουβου (το) = τριμμένη κόκκινη καυτερή πιπεριά.
μπουλάκιμ και **μπουλάκι** (επιρ) = μακάρι, μήπως κατά τύχη, « **μπουλάκιμ κι δεν ερς** » = *μη τυχόν και δεν έρθεις.*
μπουλκαίνου (ρ.) = χαλαρώνω το δέσιμο.
μπουμπλιάτσικα (η) = κατσαρίδα.
μπουμπνίζου (ρ.) = μπουμπουνίζω, βροντώ μετά από αστραπή ή κεραυνό. (Αορ) **μπουμπούντσα**
μπουμπόλια (τα) = οι όρχεις.
μπουμπότα (η) = ψωμί από καλαμποκίσιο αλεύρι.
μπουμπουσιάρ (το) = καρναβάλι, μασκαράς.
μπουνταλάς (επιθ) = αφελής, ευκολόπιστος.
μπουντρούμ (το) = υπόγειο.
μπουρανί (το) = το φαγητό σπανακόρουζο.
μπουράτου (το) = ειδικό άλεσμα σιταριού για ψωμί άσπρο και αφράτο.
μπουρί (το) = α) το μουσικό όργανο τρομπόνι.
μπουρί (το) = β) σωλήνας θερμάστρας.
μπουρίζου (ρ.) = χτυπώ με τα κέρατα.
Μπούρινους (ο) = το βουνό Μπούρινος.
μπούρινους (ο) = άτομο σκυθρωπό και άγριο.
μπουρμάς (ο) = κάνουλα βρύσης.
μπούρμπουλους κι κουρνιαχτός = ας γίνουν όλα ρημαδιό, ας καταστραφούν τα πάντα.
μπουρμπουλώνουμι ή **μπαρμπουλώουμι** (ρ) = καλύπτω το κεφάλι και το πρόσωπο για να προφυλαχτώ από το κρύο ή για να μην αναγνωριστώ.
μπουρμπουτούρα (η) = α) έξαψη προσώπου, « **μούρθιν μια μπουρμπουτούρα** » = *αισθάνομαι μια έξαψη, ένα πύρωμα*).
μπουρμπουτούρα (η) = β) λαμπάδιασμα φωτιάς.
μπουρντζιαλνώ (ρ.) = κάνω το ψωμί φρυγανιά.
μπουρτζουλώνουμι (ρ.) = κατσουφιάζω.
μπουστάνι (το) = το χωράφι που καλλιεργούμε πεπόνια, καρπούζια και κολοκύθες.

μπουτζίζα (η) = έντομο που έχει κεντρί, σφήκα, μέλισσα .
μπουτζίζου (ρ.) = κεντρίζω.
μπουτσί (το) = μπούτι, μηρός.
μπουτσικουτός (επιθ) = αφράτος, παχουλός,
μπουχαρί (το) = το μέρος του τζακιού που προεξέχει και συγκεντρώνει τον καπνό της φωτιάς.
μπουχνίζου (ρ) = βάζω κάτι σε νερό ή σε υγρό να μαλακώσει και να φουσκώσει, μουλιάζω.
μπουχτσιάς (ο) = α) μπόγος με ρούχα, μεγάλη μαντίλα.
μπουχτσιάς (ο) = β) εσώρουχα ανδρικά ή γυναικεία από λεπτό υφαντό, τσεβρές, κεντημένα με λευκή κλωστή.
μπουχτσιίζου (ρ.) = χορταίνω, γεμίζω μέσα μου από κάτι που δεν χωράει άλλο. (Αορ) **μπούχτσα** « **δεν νταϊ-αντώ άλλο, μπούχτσα στα βάσανα** » = *δεν αντέχω άλλο, χόρτασα και δεν χωρούν μέσα μου άλλες στενοχώριες* .
μπόχα (η) = κακοσμία από αναθυμίαση.
μπραγκανιά (η) = θάμνος, άγριος πυράκανθος.
μπράγκις (οι) = κλειδαριές, κλειστές πόρτες σπιτιού ή μαγαζιού, πόρτες φυλακής.
μπρατσιμιάτσικους (επιθ) = για το **μπράτσιμου**. « **πουδιά μπρατσιμιάτσικι** » = *ποδιά για το μπράτσιμου*.
μπράτσιμους (ο) = ένας από τους δύο που ορίζει ο γαμπρός ανάμεσα από τους συγγενείς του και που έχουν την όλη φροντίδα του γάμου. (ο ένας είναι παντρεμένος και ο άλλος ανύπαντρος).
μπρε (επιφ) = βρε. (**μπρε** για άνδρες και **μαρ** για γυναίκες).
μπρόλουκας (ο) = α) τέρας, παραμορφωμένο ον,
μπρόλουκας (ο) = β) το τελευταίο πολύ μικρό αβγό κότας.
μπροστούρα (η) (**Κ.**) = η κοιλιά.
μπρούμτα (επιρ) = μπρούμτα.
μπρούσικου (επιθ) = ξηρό κρασί, όχι γλυκό.
μπρούχαβους (επιθ) = αφράτος, χαλαρός, όχι σφιχτός.
μπρούχους (ο) = άτομο βαρύ στους τρόπους, πολύ σοβαρό.
μπτζέρα (η) = α) μέρος κρέατος με νεύρα και λίπος.
μισίρκα (η) = γαλοπούλα.

μισίτσα (η) = το έντομο μουσίτσα.
μισος (επιθ) = μισός. (**η μση, του μσο**).
μισότριβους (επιθ) = μεσήλικας.
μισούρα (η) = πήλινη σουπιέρα, βαθύ πήλινο πιάτο.
μισόχαζους (επιθ) = μισότρελος.
μιστακι (το) = μουστάκι.
μιστόπτα (η) = μουσταλευριά.
μιστρι (το) = μυστήρι, εργαλείο οικοδόμου.
μιστρότσικους (επιθ) = ανακατωμένος, μπερδεμένος. (**τα μιστρότσικα**).
μταρ (το) = εξάρτημα αργαλειού.
μυδαλιά (η) και **μυργαλιά** (η) = αμυδαλιά.
μύδαλου (το) και **μύργαλου** (το) = αμύγδαλο.
μυγόπκι (η) = μικρή μύγα, σκνίπα.
μύθους (ο) = α) παραμύθι, μύθος.
μύθους και **μύθια** (ο) = β) ντροπή, περίγελο. « **ίγκιν μύθους** » = *ντροπιάστηκε* , « **απόμκιν μύθους** » = *έγινε περίγελο, έγινε παραμύθι* . « **τσι είνι αυτά τα μύθια;** » = *τι είναι αυτές οι ντροπές;*
μυτάκι (το) = αφέλεια στο χτένισμα των μαλλιών.
μχανι (το) = φουσερό σιδηρουργού.
μχος (επιθ) = μοιχός, αδιάντροπος.

* * *

--= N =--

N (άρθρο) = την.
να ενι, ξικι = να εξαφανιστεί, να χαθεί, να ξεπατωθεί.
νάζια (τα) = σκέρτσα, καμώματα.
ναζιάρα (η) = αυτή που κάνει σκέρτσα, νάζια.
νάμια (τα) = ελαττώματα, κουσούρια. « **δείξι τα νάμια σ'** » = *φανέρωσε τα ελαττώματά σου* .
ναρκι (το) = λίγο-λίγο, με πολλή οικονομία, με το σταγονόμετρο. « **μας τα δινι μι του ναρκι** » = *μας δίνει κάποια πράγματα, λίγα-λίγα, με πολλή οικονομία* .
νάσιους (ο) (**Κ.**) = η φυγή. « **ίγκιν νάσιους** » = *έφυγε*.
ναχτσι (το) = το μέρος της προίκας που είναι σε χρήμα, τα μετρητά.
νε (σύνδ.) = ούτε. « **νε βλεπ', νε ακούει** » = *ούτε βλέπει, ούτε ακούει* .
νε γκουκ, νε μουκ (φράση) = ούτε μιλιά, ούτε λαλιά.
νε θκο μ', νε θκο σ.' (φράση) = ούτε δικό μου, ούτε δικό σου.

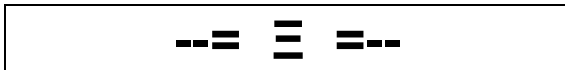
νε μπου = δεν γίνεται
νηστικός (επιθ) = νηστικός.
νίβουμι (ρ.) = νίβομαι, πλένω το πρόσωπό μου. (Αόρ.) **νίφκα** .
νικί (η) = νίκη.
νινέ (η) = γιαγιά ή παραγιαγιά.
νιονιό (το) = το μυαλό.
νιος (επιθ) = νέος. (*η νια, το νιο*).
νιρουμπλιάγκαβους (επιθ) = νερούλης, άνοστος. « *τραχανάς νιρουμπλιάγκαβους* »
νιρουφαιά (η) = αυλάκι που έγινε από το τρεχούμενο νερό.
ν' ισιάδα = (*την ισιάδα*) = αλήθεια, ειλικρίνεια. « *πε μ' ν' ισιάδα* » = *πες μου την αλήθεια*.
νιώτσιρους (επιθ) = νεότερος.
νοιάζουμι (ρ.) = ενδιαφέρομαι.(Αορ) **νοιάσκα**
νοικουκυρίσιους (επιθ) = νοικοκυρεμένος.
νόμουν – τρόπουν έκαμιν. (φράση) = έκανε τα αδύνατα δυνατά (για να πετύχει το σκοπό του)
νόστιμους (επιθ) = νόστιμος.
νοτσι (η) = υγρασία, νοτισμένο μέρος.
νότσιους (επιθ) = νοτισμένος, υγρός, βρεγμένος.
νουβουδιζου (ρ.) = περνώ τις κλωστές από το στημόνι, μέσα στο χτένι του αργαλειού.
νουβουρός (ο) = αυλή σπιτιού.
νουμάτσι (οι) = άτομα, πρόσωπα μιας ομάδας, αριθμός ατόμων.
νουμπέτσι (το) = σκοπός τραγουδιού, σιγανό τραγούδι.
νούνα (η) = νουνά.
νούνους (ο) = νουνός.
νουντάς (ο) = δωμάτιο. (*οι νουντάδες & τα νουντάδια*).
νουντόπκους (ο) = μικρό δωμάτιο, δωματιάκι.
νουρά (η) = ουρά.
νουφαλός (ο) = ομφαλός.
νουώ (ρ.) = καταλαβαίνω.
νόχτους (ο) = ανάχωμα, όχθος.(*τα νουχτάδια*).
νταβάνι (το) = το έντομο οίστρος, βοϊδόμυγα.
ντάβανους (ο) = α) μαύρο μεγάλο έντομο με κεντρί.
ντάβανους (ο) = β) αυτός που κάνει συνεχή και μονότονο θόρυβο ή που μιλά συνέχεια.
νταβίζου (ρ.) = μιλώ συνέχεια, γκρινιάζω.
νταβραντίζου (ρ.) = δυναμώνω. (Αορ) **νταβράντσα** .

νταβραντζμένους (επιθ) = δυναμωμένος, καλοφαγωμένος.
νταγκλαράς (ο) = κρεμανταλάς, μεγαλόσωμος.
νταϊάκι (το) = υποστύλωμα, στήριγμα.
νταϊακώνου (ρ.) = υποστυλώνω, στερεώνω.
νταϊαντώ (ρ.) = αντέχω, κρατώ, στηρίζω.
νταϊζου (ρ.) = συναντώ, μπλέκω.
νταϊλιάννα (η) = περήφανη και ωραία γυναίκα.
ντάιμα (επιρ) = συχνά, τακτικά, πολλές φορές.
νταϊρές (ο) = α) ντέφι.
νταϊρές (ο) = β) ανυπόληπτο άτομο, ελαφρόμυαλος.
νταίσιμου (το) = μπλέξιμο, κακό συναπάντημα.
ντάλα (η) = εκείνο που μένει μετά την αποβουτύρωση του γάλατος και είναι ένα υπόξινο δροσιστικό ρόφημα.
νταλαβέρ (το) = φασαρία, καβγάς, δόσοληψία.
νταλαβιρίζουμι (ρ.) = πηγαινοέρχομαι για να τακτοποιήσω μια υπόθεση, ασχολούμαι με κάτι.
νταλάκας (επιθ) = άτομο με εξογκωμένη
ντάλιους (ο) (Κ.) = το τυρί. « *ου μπαρός μας κουβάλτσιν ζιούπινα, ντάλιουν κι τσιότσιουν* » = *το αφεντικό μας έφερε πίτα, τυρί και κρασί*.
νταλιώνου (Κ.) = τακτοποιώ, σιάχνω. διορθώνω.
νταλντώ (ρ.) = ορμώ, χιμώ, τολμώ. (Αορ) **ντάλτσα** .
νταμ (το) = ερειπωμένο ή μεγάλο και ατελείωτο σπίτι.
νταμάρ (το) = α) ράτσα, γενιά, σόι.
νταμάρ (το) = β) λατομείο.
ντάμκα (η) = λεκές, μεγάλη κηλίδα.
νταμκιάζου (ρ.) = λερώνω, κάνω λεκέδες.
νταμουζλίκι (το) = ράτσα ζώων, επίλεκτο είδος ζώων.
νταμπακαριό (το) = βυρσοδεψείο.
νταμπάκους (ο) = σκόνη καπνού που τη ρουφάμε με τη μύτη και φταρνιζόμαστε.
νταμπάκις (ο) = βυρσοδέψης.
νταμπαχανάς (ο) = (βλ. νταμπακαριό).
νταμπέλα (η) = επιγραφή καταστήματος.
νταμπλάς (ο) = δίσκος σερβιρίσματος, μεγάλη ξύλινη επιφάνεια.
νταμπουράς (ο) = έγχορδο μουσικό όργανο.

- νταμπουρλέκας** (ο) = μεγάλη πεταλούδα με αποχρώσεις του καφέ και του μαύρου.
- νταούλι** (το) = μεγάλο τύμπανο.
- ντάρα** (η) = κατακάθι, απόβαρο.
- νταρ-μαντάρ** = άνω κάτω, μεγάλο μπέρδεμα.
- νταρντάνα** (η) = μεγαλόσωμη και πληθωρική γυναίκα.
- νταρνταρίζου** (ρ.) = φλυαρώ ασταμάτητα.
- ντασι** (το) = κουτουλιά, χτύπημα μέτωπο με μέτωπο. (γίνεται από ζώα που έχουν κέρατα.)
- ντβαρ** (το) = τοίχος, ντουβάρι.
- ντεγκι** (το) = α) τσουβάλι γεμάτο αλεύρι. « *μπιρικιάτσι, μας ίφιριν ένα ντεγκι αλέβρ* » = *ας είμαστε ευχαριστημένοι, μας έφερε ένα γεμάτο τσουβάλι αλεύρι.*
- ντεγκι** (το) = β) δέμα επεξεργασμένου (πασταλιασμένου) καπνού.
- ντελβές** (ο) = το κατακάθι του καφέ.
- ντέρτσι** (το) = α) καημός, μεράκι, βάσανο.
- ντέρτσι** (το) = β) η λάσπη με ασβέστη και άμμο κατάλληλη για σοβάτισμα.
- ντέσιμου** (το) = μπέξιμο, συνεργασία με κακό σύντροφο ή συνεργάτη.
- ντεφ** (**ντεφ να ενι**) = ας χαθεί, να πάθει κακό, να φύγει από μένα ο μπελάς.
- ντζε κι καλά** = με το ζόρι, υποχρεωτικά.
- ντζιαντές** (ο) = δημόσιος μεγάλος δρόμος.
- ντζιαρούχι** (το) = το λάχανο.
- ντζιούκα** (η) = η κοιλιά στη γλώσσα των παιδιών.
- ντζιουλάπ** (το) = εξήγηση που πρέπει να δώσουμε για κάποιο συμβάν.
- ντζιουμπούζι** (το) = γλέντι, διασκέδαση με φαγοπότι και ποτό.
- ντζιπ απού τζιπ** = εντελώς, πέρα για πέρα.
- ντζουόμι** (ρ.) = ντύνομαι.
- ντιάντιους** (ο) (**Κ.**) = ο πισινός, ο κώλος.
- ντιβουρλίγκα** (η) = ζαλάδα, σκοτοδίνη.
- ντιβουρλίζουμι** (ρ.) = τριγυρνώ ζαλισμένος.
- ντίγκα** (επιρ) = πολύ γεμισμένο.
- ντιζγκιρά** (η) = ξύλινο φορείο για τη μεταφορά οικοδομικών υλικών.
- ντιζγκιρώνουμι** (ρ.) = ξαπλώνω αναίσθητος.
- ντιλιμπρισίμς** (ο) = παγωμένος βόρειος άνεμος.
- ντιμπισίρ** (το) = κιμωλία
- ντιμπντίλι** (το) = κουρέλι, φθαρμένο, χωρίς αξία πράγμα ή άτομο.
- ντιπ** και **τζιπ** (επιρ) = καθόλου.
- ντιρέκι** (το) = ξύλινη κολόνα.
- ντιρλίκι** (το) (**Κ.**) = το φαγητό, η τροφή.
- ντιρλικώνου** (ρ) (**Κ.**) = τρώω, τρώω πάρα πολύ.
- ντόμπρους** (επιθ) = ήρεμος, ήσυχος, ειλικρινής.
- ντόπιους** (επιθ) = εγχώριος.
- ντόρος** (ο) = φασαρία, θόρυβος.
- ντου** (επιφ) = έφοδος, εξόρμηση. « *έκα-μάμι ντου* » = *κάναμε έφοδο, ορμήσαμε* .
- ντουζένι** (το) = ομορφιά, στολίδι, καλή διάθεση. (*τα ντουζένια*)
- ντουζντζίζουμι** (ρ.) = στολίζομαι, φοράω τα καλά μου ρούχα.
- ντουιανίκα** (η) (**Κ.**) = η φούρκα, χοντρό ξύλο που το χρησιμοποιούμε σαν μπαστούνι.
- ντουλαμάς** (ο) = είδος ανδρικού παλτού από *σιαϊάκι*).
- ντουλάπ** (το) = α) μικρή εντοιχισμένη ντουλάπα.
- ντουλάπ** (το) = β) ειδικό καβουρντιστήρι για καφέ, κριθάρι και ρεβίθι του καφέ, κάστανα και καλαμπόκι.
- ντουλμές** (ο) = άτομο που δεν εμπνέει εμπιστοσύνη, ασυνεπής.
- ντουμάγι** (το) = πυκνός καπνός, φούβτωμα φωτιάς.
- ντουμπέκι** (το) = μεγάλο πέτρινο γουδί.
- ντούναβους** (ο) = πολύ νερό.
- ντουινιάς** (ο) = το σύμπαν, ο κόσμος.
- ντουρλάπ** (το) = ανεμοθύελλα, χιονοθύελλα.
- ντουρντούκια** (τα) = τρόπος ζωής με εξόδους, εκδρομές, λούσα, επιδείξεις και φιγούρες.
- ντουρντούκου** (επιθ) = εκείνη που αγαπάει τα **ντουρντούκια**.
- ντούρους** (επιθ) = γερός, δυνατός, με πολλές ορμές.
- ντούσικους** (επιθ) = απλός, σκέτος, χωρίς στολίδια.
- ντουσιμάνους** (ο) = ζηρός, αυταρχικός.
- ντούφινα** (η) (**Κ.**) = φτωχή χήρα στο σπίτι της οποίας εργάζονται οι κτίστες.
- ντράβαλα** (τα) = φασαρίες, εμπόδια, ενοχλήσεις.
- ντραγασιά** (η) = πρόχειρη καλύβα.
- ντραγάτ'ς** (ο) = α) ο αγροφύλακας.
- ντραγάτ'ς** (ο) (**Κ.**) = β) το βρακί. « *δε φσάει ντραγάτον* » = *δεν φοράει βρακί*.

ντραγατσικά (η) = δερμάτινος σάκος.
ντραγουμάνους (ο) = διερμηνέας.
ντρανουβίτ'ς (ο) (**Κ.**) = ο τροβάς, μεγάλη σακούλα.
ντρασικλιά (η) = δρασκελιά.
ντράσικλιαγκας (ο) = κυλινδρικό καφέ σκουλήκι με πολλά πόδια.
ντρασικλνώ (ρ.) = δρασκελώ.
ντριτσάλου (η) (**Κ.**) = η ώρα. « *έραξιν η ντριτσάλου, άστι να καψαλώσουμι* » = ήρθε η ώρα, ελάτε να φύγουμε, να σχολάσουμε.
ντσάφ (επιρ) = φτάνει πια, αρκετά. έλεος.
ντσιανι (το) = στόχος, σκοποβολή, σημαδι για σκοποβολή. σημαδι, τον έκαμαν στόχο .
ντω (ρ.) = ντύνω. (Παρατ) *ντούσα*, (Αορ) *έντσα* .
νυφ (η) = νύφη.
νυφιάτσικους (επιθ) = νυφικός, της νύφης.
νυφιάτσικους χουρός. = νυφικός χορός. (ειδικός χορός που χορεύει η νύφη μετά την στέψη)
νυχιάς (ο) = ψύχος μεγάλο που παγώνει τα νύχια των χεριών.
νώμους (ο) = ο ώμος.

* * *

Ξάι (το) = πληρωμή για το άλεσμα, αλεστικά.
ξέρακας (ο) (**Κ.**) = α) μπαγιάτικο ξεραμένο ψωμί. β) γεύμα με ξερό ψωμί χωρίς άλλο φαγητό.
ξεφλιάζω (**Κ.**) = λέω, μιλώ.
ξέφλιασμα (**Κ.**) = η ομιλία.
ξέφτσι (το) = ξέφτι.
ξηρουπαιά (η) = δριμύ ψύχος σε ξάστερες χειμωνιάτικες ημέρες.
ξιαγάνουτους (επιθ) = ξεγάνωτος, όχι γανωμένος.
ξιάλι (η) = α) η βουκέντρα,
ξιάλι (η) = β) ψηλό και αδύνατο άτομο.
ξιαλείφου (ρ.) = χαλώ το ασβέστωμα ή το σοβά.
ξιάλις (οι) = μακριά και αδύνατα πόδια.
ξιαλιμένους (επιθ) = χαλασμένος σοβάς τοίχου.
ξιαμπιλουριάζου (ρ.) = βγάζω την κλωστή από τη βελόνα.
ξιανέντραπους (επιθ) = αυτός που λέγει ή κάνει ανήθικες πράξεις χωρίς να ντρέπεται.

ξιαντρουπιάζουμι (ρ.) = αποφεύγω να ντροπιαστώ. « *ιψές ήρθαν ανιπάντζυχα οι συμπέθηρ' απού ν' Αθήνα. Τ'ς έβγαλα πισομέζι, πίτα κι σαρμάδια. τ'ς τσιγάντσα κι λουκάνικα κι ξιαντρουπιάζικα* » = ψες ήρθαν ξαφνικά οι συμπέθεροί μας από την Αθήνα. Τους πρόσφερα πετιμέζι, πίτα και σαρμάδες, τους τηγάνισα και λουκάνικα και ξέφυγα το ντρόπιασμα, το να μη έχω κάτι καλό να τους προσφέρω)

ξιαπουμένου (ρ.) = α) μένω πίσω.
ξιαπουμένου (ρ.) = β) μένω χωρίς προμήθειες επειδή μου τελείωσαν. (Αορ.) *ξιαπόμκα* .
ξιαπουστσαίνου (ρ.) = ξεκουράζομαι.
ξιαραδιάζου (ρ.) = χαλώ τη σειρά, ανακατώνω.
ξιαραδίζου (ρ.) = παίρνω κρυφά λίγα-λίγα.
ξιαραθμώ (ρ.) = μου φεύγει η επιθυμία για κάτι.
ξιαρίζου και **ξιαρνώ** (ρ.) = καθαρίζω ένα μέρος με το φτυάρι. (Αορ) *ξιάρσα*
ξιασπρίζου (ρ.) = χάνω τη ζωηράδα των χρωμάτων.
ξιαστόχαστους (επιθ) = επιπόλαιος, αφηρημένος, αφελής.
ξιαστουχιούμι (ρ.) = ξεχνιέμαι, αφαιρούμαι. « *ξιαστουχήθκα μι τα λόγια κι έκαψα του φαϊ* » = ξεχάστηκα με την κουβέντα και έκαψα το φαγητό.
ξιαφ (το) = κομπόστα με ξερά σύκα, σταφίδες, δαμάσκηνα κ.λ.π.
ξιαφρίζου (ρ.) = α) καθαρίζω τον αφρό από το γλυκό ή το φαγητό που βράζει.
ξιαφρίζου (ρ.) = β) κλέβω.
ξιαφρίζουμι (ρ.) = γδέρνομαι κάπου στο σώμα μου από πέσιμο, πληγώνω το δέρμα μου.
ξιβράκουτους (επιθ) = α) ο χωρίς βρακί,
ξιβράκουτους (επιθ) = β) ο πολύ φτωχός.
ξιαϊδουρίζου (ρ) = χάνω τις καλές μου συνήθειες και συμπεριφέρομαι άσχημα.
ξιαγκλιαβάνι (το) = άνοστο και αηδιαστικό φαγητό.
ξιαγκλιαβανίζου (ρ) = για το μαγείρεμα χρησιμοποιώ ακατάλληλα υλικά και κάνω το φαγητό νερουλό, άνοστο και αηδιαστικό.
ξιαγκουλιώνουμι (ρ) = ξεγυμνώνομαι, ντύνομαι με πολύ ελαφρά ρούχα.
ξιαγλιντώ (ρ.) = περνώ ευχάριστα την ώρα μου.

- ξηγριντζουλνώ** (ρ.) = μαζεύω στο αμπέλι τα τσαμπιά των σταφυλιών που έμειναν από τον τρύγο.
- ξηγριντζούλτζμα** (το) = το μάζεμα των υπολοίπων.
- ξηδιαλέγουμι** (ρ.) = ξεμπερδεύομαι, απαλλάσσομαι, γλιτώνω. « **τρόμαξα να ξηδιαλιχτώ** » = *δυσκολεύτηκα πολύ για να ξεμπερδέψω ή να απαλλαγώ*.
- ξηθλούκουτους** (επιθ) = ξεκούμπωτος.
- ξηθμαίνου** (ρ.) = χάνω το ενδιαφέρον μου, ξεσπώ και εκτονώνομαι. « **τάπα κι ξηθύμανα** » = *τα είπα και εκτονώθηκα*.
- ξηιουρντώ** (ρ.) = τρελαίνω κάποιον με την ομορφιά μου, αλλάζω τα μυαλά κάποιου. (Π.Εν.) **ξηιουρτζίζουμι**, (Π.Αορ) **ξηιουρτζίσικα**
- ξηκι** (επιθ) = λειψό, ξίκικο.
- ξηκι** (**ξηκι να ενι**) = (βλ. ντεφ).
- ξηκάμνου** (ρ.) = ξεπουλώ, ξεμπλέκω, απαλλάσσομαι από κάτι.
- ξηκασταλιάζου** (ρ.) = αφήνω ένα υγρό να ξεθολώσει.
- ξηκαχτσίζου** (ρ.) = ξεθεμελιώνω, ξεκολώ, ξεφλουδίζω.
- ξηκίκους** (επιθ) = λειψός, του λείπει βάρος, κλέψιμο στο ζύγισμα.
- ξηκλέβου** (ρ.) = εξοικονομώ.
- ξηκλιάζουμι** (ρ) = τρώω πάρα πολύ. (Αορ) **ξηκλιάσικα**
- ξηκλνώ** (ρ.) = ξεκλαδίζω, εξαρθρώνω (Αορ) **ξηέκλτσα**
- ξηκουκαλνώ** (ρ.) = α) ξεκοκαλίζω,
ξηκουκαλνώ (ρ.) = β) συγκεντρώνω πληροφορίες. και εξετάζω κάποια υπόθεση με λεπτομέρεια.
- ξηκουλουριάζουμι** (ρ.) = ξεμπλέκω από τα γύρω πράγματα, σηκώνομαι από το κρεβάτι, ξετυλίγομαι.
- ξηκουρνιαχτσήρ** (το) = ξεσκονόπανο σε μακρύ ξύλο.
- ξηκουρνιαχτσίζου** (ρ.) = ξεσκονίζω, καθαρίζω από τις αράχνες.
- ξηκριμνιούμι** (ρ.) = κρεμιέμαι από κάπου. (Αορ.) **ξηκριμάσικα**
- ξηκίω** (ρ.) = ξεσχίζω, σχίζω. (Αορ) **ξηέξα**
- ξηλαρυγγιάζουμι** (ρ.) = φωνάζω δυνατά να ακουστώ.
- ξηλνώ** (ρ.) = λύνω έναν κόμπο. (Αορ) **ξηέλτσα**, (Π.Εν.) **ξηλνιούμι**, (Π.Αορ) **ξηλύθκα & ξηλύσικα**.
- ξηλουιάζου** (ρ.) = ξελογιάζω. (Π.Εν.) **ξηλουιάζουμι**.
- ξημαλνώ** (ρ.) = ξεμαλλιάζω.
- ξημέτουχους** (επιθ) = αφελής, αφηρημένος, ανεπιτήδευτος.
- ξημιγντανίζου** (ρ.) = ξεθαρρεύω, αρχίζω να βγαίνω έξω.
- ξημουλεύου** (ρ.) = παίρνω κρυφά λίγα-λίγα.
- ξημουσνιαζουμι** (ρ) = χαλάω τα μούτρα μου όταν ακούω κάτι που δεν μου αρέσει. (Αορ) **ξημουσνιασικα**.
- ξημπαμπαλίζου** (ρ) = παίρνω από κάποιον όλα του τα χρήματα. ξεοδεύω όλα μου τα χρήματα. « **έπιξιν κουμάρου κι τουν ξημπαμπάλτσαν** » = *έπαιξε κουμάρο και του πήραν όλα του τα χρήματα «πήγα στου παζάρ κι ξημπαμπαλίσικα* = *πήγα στην αγορά και ξόδεψα όλα μου τα χρήματα*
- ξημπλάναβους** (επιθ) = ατημέλητος, απεριποίητος.
- ξημπλέτσουτους** (επιθ) = ξεκούμπωτος, με ανοιχτά τα στήθη.
- ξημπουλκιεύου** (ρ) = χαλαρώνω κάποιον σφιχτό δέσιμο και το κάνω άνετο.
- ξημπραχαλιάζου** (ρ.) = μιλώ πολύ προσπαθώντας να εκτονωθώ από τα προβλήματά μου.
- ξηνασέρνου** (ρ.) = ανακεραμώνω τη σκεπή.
- ξηνάχουμα** (το) = εκταφή νεκρού.
- ξηναχώνου** (ρ.) = ξεθάβω, κάνω εκταφή νεκρού.
- ξηνουιννώ** (ρ.) = κάνω απιστίες, ξενοκοιμάμαι.
- ξηνουμώ** (ρ.) = διώχνω, κυνηγώ, αναγκάζω κάποιον να φύγει. (Αορ) **ξηνόμσα**.
- ξηνουφαλίζουμι** (ρ.) = αηδιάζω, μου έρχεται να κάνω εμετό ή κάνω εμετό. (Αορ) **ξηνουφαλίσικα**.
- ξηνταλιώνουμι** (ρ) = μένω με λίγα και ελαφρά ρούχα.
- ξηντώ** (ρ.) = ξεντύνω, βγάζω τα ρούχα κάποιου, (Αορ) **ξηέντσα**.
- ξηουλεύου** (ρ.) = παραχαϊδεύω, κάνω σε κάποιον όλα τα χατίρια. (Π.Εν.) **ξηουλεύουμι**, (Π.Αορ) **ξηουλεύικα** (Μτχ) **ξηουλιμένους**.
- ξηιουρτζίζου** (ρ.) = ξεμυαλίζω, κάνω κάποιον να αλλάξει σκέψεις και ιδέες.
- ξηιουρτζίζουμι** (ρ.) = ξεμυαλιζομαι, ξελογιάζομαι, ξεφεύγω. (Αορ.) **ξηιουρτζίσικα**.
- ξηιπαϊιάζου** (ρ.) = ξεπαγιάζω.
- ξηιπαλούκουμα** (το) = εργασία που κάνει ο αμπελοουργός.
- ξηιπαρταλιάζου** (ρ.) = ξεσκίζω, κουρελιάζω.
- ξηιπαστρεύου** (ρ.) = καταστρέφω κάτι. σκοτώνω κάποιον.

ξιπατουμάρα (η) = τέλεια καταστροφή, μεγάλη κούραση, άδικος κόπος
ξιπατώνου (ρ.) = καταστρέφω κάτι εντελώς.
ξιπατώνουμι (ρ.) = α) κουράζομαι υπερβολικά, β) καταστρέφομαι. (Αορ) **ξιπατώθκα**, (Μτχ) **ξιπατουμένους**
ξιπλατσίζουμι (ρ.) = κάνω βαριές και σκληρές εργασίες, κουράζομαι υπερβολικά. (Αορ) **ξιπλατσίσικα**]
ξιπουλνώ (ρ.) = βγάζω από κάποιον τα παπούτσια ή τις κάλτσες. (Π.Αορ) **ξιπουλύθκα** .
ξιπρουβουδώ (ρ.) = αποχαιρετώ κάποιον που φεύγει.
ξιραγκινός (επιθ) = αδύνατος, μελαχρινός.
ξιράτσι και **ταξιράτσι** (το) = πεπρωμένο, γραφτό.
ξirkός (επιθ) = ξερικός, ο χωρίς πότισμα.
ξirνώ (ρ.) = κάνω εμετό.
ξirουπάι (το) = παγωνιά με ξάστερο ουρανό.
ξirουτανιούμι (ρ.) = τεντώνομαι, ανακλαδίζομαι.
ξirχαίνου (ρ.) = ξαλαφρώνω, λέω τα παράπονά μου ή το πρόβλημά μου και εκτονώνομαι. (Αορ) **ξirίχανα**. « **είχα χαραρέτσι, τ'ς τάπα κι ξirίχανα** » = *είχα μεγάλη επιθυμία να εκδικηθώ, (γιαυτό) της τα είπα και ξαλάφρωσα, εκτονώθηκα.*
ξisγκαννώ (ρ.) = ξεσκαλίζω, ψάχνω και βρίσκω κάτι κρυμμένο.
ξisέρνου (ρ.) = ξεγλιστρώ, τραβώ κάτι σέρνοντάς το .
ξisμώ (ρ) = χάνω τη γεύση, τη μυρωδιά ή τη δύναμη.
ξisπυρνώ (ρ.) = ξεσπυρίζω, ξεκοκκίζω. « **ξisπυρνώ του καλαμπούκι** »
ξisταλιάζου (ρ.) = μένω κάπου για πολλή ώρα περιμένοντας ή παρακολουθώντας « **ξisτάλιασιν στου παραθύρ να τσηράει ποιός σibaίνι κι ποιός βγαίνι** » = *συνέχεια είναι στο παράθυρο και παρακολουθεί ποιος μπαίνει και ποιος βγαίνει .*
ξisτρουφιιάζουμι (ρ.) = κάθομαι απρόσκλητος για φαγητό.
ξisυλλουιάζουμι (ρ.) = ενεργώ ασυλλόγιστα, με αφέλεια.
ξisυλλοιάστους (επιθ) = ανέμελος, αδιάφορος, άσκεπτος.
ξisυνirίζουμι (ρ.) = α) παίρνω τα λόγια κάποιου στα σοβαρά, β) ανταγωνίζομαι κάποιον. « **μη τουν ξisυνirίζισι, δεν τ' κοφτσι τσι λέει** » =

μη παίρνεις στα σοβαρά τα λόγια του, δεν έχει μυαλό, δεν σκέπτεται το τι λέει.

ξisφαϊζουμι (ρ.) = ξεσχίζομαι, γίνομαι φορτικός, κάνω τα πάντα για να πετύχω κάτι. (Αορ) **ξisφαϊσικα** .
ξitάζου (ρ.) = α) εξετάζω, β) είμαι προληπτικός, προσέχω και εξετάζω μήπως κάτι μου βγει σε κακό.
ξitαφίζουμι (ρ.) = τρώγω και πίνω μέχρι κορεσμού, ξεπερνώ τα όρια στο φαγοπότι.
ξitραχιλιώνου (ρ.) = ξεχειλώνω, κάνω χαλαρό κάτι.
ξitραχιλιώνουμι (ρ.) = παίρνει το πρόσωπό μου ύφος κλαμένο, δείχνω ότι είμαι έτοιμος να κλάψω.
ξitρουντάζου (ρ.) = τραντάζω, κουνώ δυνατά.
ξitσκαλιάζου (ρ.) = παίρνω και τρώω φαγητό από το τσουκάλι.
ξitσικουσ (επιθ) = (βλ. ξίκικους) . « **ξιαζι ξitσικα** » = *ζυγίζει λειψά , κλέβει στο ζύγισμα .*
ξitσλίγου (ρ.) = ξετυλίγω.
ξitσφήσματα (τα) = παραπανίσια, υπερβολικά και εξεζητημένα.
ξiυρνώ (ρ.) = συνέρχομαι, δυναμώνω μετά από αρρώστια.
ξiφλνώ (ρ.) = ξεφλουδίζω, βγάζω τα φύλλα. « **θα νάρς να ξiφλλύσουμι του καλαμπούκι;** » = *θα έρθεις για να ξεφυλλίσουμε το καλαμπόκι;*
ξiφτσιίζου (ρ.) = χαλώ την άκρη υφάσματος, ξευφαίνω.
ξiφτσιιλνώ (ρ.) = καθαρίζω το φιλί του καντηλιού ή της λάμπας.
ξiφυλλνώ (ρ.) (Κ.) = μιλώ, παρακινώ, προτρέπω κάποιον να κάνει κάτι.
ξiχλιάζου (ρ.) = μιλώ, λέω μυστικά, κουτσομπολεύω.
ξiχιμάζου (ρ.) = ξεχειμωνιάζω.
ξiχώ (ρ) = διασκεδάζω.
ξiλιάγκουρου (επιθ) = τελείως άγουρο, ανώριμο.
ξiλέινους (επιθ) =ξύλιнос.
ξiλέινους (επιθ) = αμόρφωτος, ακοινώνητος. « **ήρθιν ου ξiλέινους να μας μαθ' τσιρμπιέν** » = *ήρθε ο αμόρφωτος να μας μάθει (να μας διδάξει) καλούς τρόπους.*
ξiλιάλitρου (το) = ξύλινο αλέτρι που το σέρνουν βόδια.
ξiλόγατα (η) = ποντικοπαγίδα.
ξiλόδουντο (το) (Κ.) = το δικέλι, γεωργικό σκαπτικό εργαλείο.
ξiλόχτσινου (το) = α) εξάρτημα του αργαλειού.

ξιλόχτισινου (το) = β) πολύ ψηλός άνθρωπος.
ξιλόχτισινου (το) (**Κ.**) = (βλ. **ξιλόδο**-**ντου**)
ξιλόψειρα (η) = το έντομο κοριός.
ξινάδα (η) = μικρή ποσότητα γιαουρτιού σαν μαγιά.
ξινίζου (ρ.) = α) ξινίζω, κάνω κάτι ξινό,
ξινίζου (ρ.) = β) αλλοιώνω, χαλώ κάποιο φαγητό. (Αορ) **ξίντσα**, (Π.Εν.) **ξινίζουμι**, (Π.Αορ) **ξινίσκα** « **ξίντισιν του φαΐ** » = ξίνισε (χάλασε) το φαγητό. « **ξίντισιν η δλειά** » = χάλασε η δουλειά.
ξινόθρα (η) = χόρτο με υπόξινη γεύση.
ξινόγαλου (το) = γιαούρτι.
ξινόμλου (το) = ξινόμηλο.
ξινο-ζυμι (το) = αλευριά ξινισμένη με ξίδι.
ξινος (επιθ) = α) ξινός. (**η ξινη, του ξνο**).
ξινος (ο) (**Κ.**) = ο γύφτος, ο γύφτος μουσικός.
ξουδιάζου (ρ.) = ξοδεύω, κάνω έξοδα. (Αορ) **ξόδιασα & ξόδιψα**, (Π.Εν.) **ξουδιάζουμι**, (Π.Αορ) **ξουδιάσκα**.
ξουρίζου (ρ.) = ξυρίζω.
ξουφλνώ (ρ.) = εξοφλώ, πληρώνω το χρέος.
ξοψ (επιρ) = ξυστά, ξόπετσα. « **τ' απέταξιν του τσιακούρ κι τουν πήριν ξοψ** » = του πέταξε το τσεκούρι που τον πέρασε ξυστά.
ξιπόλιτους (επιθ) = ξυπόλητος. (**η ξιπολιτσι, του ξιπόλιτου**).
ξτρα (επιρ) = ξυστά, παρά τρίχα.
ξτρι (το) = ξυστρί.
ξυλουκέρατου (το) = χαρούπι, καρπός χαρουπιάς.
ξυπουλνιούμι (ρ.) = βγάζω τα παπούτσια ή τις κάλτσες μου.
ξύστρους (ο) = α) σπάτουλα που καθαρίζουμε το ζυμάρι από τη ζυμώστρα.
ξύστρους (ο) = β) μεγάλη καταστροφή. « **τάκαμιν ξύστρου** » = τα πήρε όλα, τα κατάντησε όλα.
ξιφώνου (ρ.) (**Κ.**) = τρώγω. τρώγω πολύ και λαίμαργα. « **ξίφουσι** » = φάε και σκάσε. (λέγεται για ανεπιθύμητο άτομο).
ξω (ρ.) = ξύνω. (Ε. Παρατ) **ξούσα**, (Ε.Αορ) **έξα**, (Π.Εν.) **ξουόμι**, (Π.Παρατ) **ξουόμαν**, (Π.Αορ) **ξύσικα**. « **ξω κλιες κι φκιάνου φανάρια** » = ξύνω κοιλιές και κάνω φανάρια (φράση που λέγεται κοροϊδευτικά για εκείνο το άτομο που δεν έχει καμιά σοβαρή και σταθερή εργασία).

---= O =---

όϊ = προσφώνηση σε αρσενικό.
οικουμένι (η) = η Γη, η υφήλιος
όκαχτους (επιθ) = όμοιος, πανομοιότυπος. « **κι του πιδί τ'ς όκαχτους ου πάππους τ'** » = και το παιδί της είναι ίδιος ο παππούς του.
όκνα (η) = πορτούλα του βαρελιού, σε σχήμα ημικυκλικό, στο επάνω μέρος, για τον καθαρισμό του.
όκνου (επιθ) = τεμπέλα.
όλνους (επιθ) = όλους.
όντας (συνδ) = όταν, κάθε φορά, σε όποιο μέρος. « **όντας σι γλέπου, ιλώ** » = κάθε φορά που σε βλέπω, γελώ
οξιά (η) (**Κ.**) = το νερό.
όξου (επιρ) = έξω. « **απέταξέ τουν όξου** » = πέταξε τον έξω.
οπ (επιρ) = όπου, σε όποιο μέρος.
όπλατα (η) = το κομμάτι υφάσματος που βάζουμε όταν μπαλώνουμε ένα ρούχο.
όπουτσι (συνδ) = όποια φορά, κάθε φορά. « **όπουτσι θελεις έλα** » = όποια φορά, όποτε θέλεις έλα.
όρκους (ο) = α) ο όρκος.
όρκους (επιρ) = β) χάλια, κακή κατάσταση. « **ίγκιν όρκους** » = έγινε χάλια, λερώθηκε πολύ.
όρματα (επιρ.) (**Κ.**) = καλά.
όρματος (επιθ) (**Κ.**) = καλός, ωραίος, όμορφος.
όρματασι (επιθ) (**Κ.**) = ωραία, πολύ ωραία γυναίκα, προκλητική. « **η μουχούσα φσάει όρματα σπινάρια** » = η κυρά έχει ωραία στήθη.
όρνιου (το) = αρπακτικό πουλί.
όρσι (επιφ) = να, ορίστε.
όσι, όσις, όσα (αντων) = όσοι, όσες, όσα.
όσινους, όσινις, όσα (αντων) = όσους, όσες, όσα.
ό,τι (αντων) = ό,τι. « **ό,τι να'νι** » = ό,τι και να είναι.
ούδι και **ούτσι** (συνδ.) = ούτε.
ούδι έτσι και **ούτσι ετσι** (συνδ.+επιρ.) = έτσι όπως είναι, μη το αλλάζεις.
ουδ' ικεί και **ούτσι ικεί** (συνδ.+επιρ.) = εκεί, στο ίδιο μέρος. « **άφκέτου ουδ' ικεί** » = άφισε το εκεί στο ίδιο μέρος.
ουκά (η) = οκά. παλιό μέτρο βάρους.
ουκάρκους (επιθ) = το βάρος της μιας οκάς.

ουκνεύου (ρ.) = τεμπελιάζω, δεν μπορώ λόγω γηρατιών.
ουλούκι (το) = υδρορροή, λούκι.
ουλούρα (επιθ) = (βλ.. λούρα).
ουντίζου (ρ.) = ταιριάζω, μοιάζω, έχω τις ίδιες συνήθειες ή ιδέες, συμφωνώ. « *ούτσαν κι συμπεθέριασαν* » = *ταίριαζαν μεταξύ τους και γιαυτό συμπεθέριασαν.*
ούτσι ιδώια = να εδώ κοντά στο ίδιο μέρος που είμαστε.
ουξιότ'ς (ο) (**Κ.**) = το νερό. « *ράξι τουν ουξιότ'ς* » = *φέρει το νερό.*
ουπάν (επιρ) = επάνω.
ουπανουθιώ μ' (επιρ) = επάνω μου (*ουπανουθιώ τ'ς* = *επάνω της, ουπανουθιώ τ'* = *επάνω του*).
ουπαντά (επιρ) = επανωτά. το ένα πάνω στο άλλο, στριμωγμένα.
ουπίσ' (επιρ) = πίσω.
ουπισσιά (η) = το λουρί από το μέρος της ουράς που κρατά το σαμάρι.
ούρδα (η) = μυζήθρα.
ουρδιιάζου (ρ.) = τακτοποιώ, διπλώνω με προσοχή.
ουρθός (επιθ) = όρθιος.
ουρθώνου (ρ.) = α) βάζω κάτι να σταθεί όρθιο.
ουρθώνου (ρ.) = β) διορθώνω, τακτοποιώ.
ουριάζου (ρ.) = κλαίω με δυνατή φωνή, ωρύομαι.
ουρίζου (ρ.) = α) ορίζω, βάζω όρια, αποκτώ κυριότητα.
ουρίζου (ρ.) = β) νιώθω, αισθάνομαι. « *απόστασα, δεν ουρίζου του κουρμί μ* » = *κουράστηκα, κι από την κούραση δεν αισθάνομαι το σώμα μου.*
ουρλιούμι (ρ.) = φωνάζω δυνατά, ουρλιάζω.
ουρμήνια (η) = συμβουλή.
ουρμνεύου (ρ.)=συμβουλευώ, ορμνεύω.
ουρσουζλαμάς (ο) = ιδιότροπος, γρουσουζης.
ουρσουζλούκι (το) = ιδιοτροπία. (*τα ουρσουζλούκια*).
ουρσουζλούκια (τα) = άπρεπτα και ανήθικα λόγια.
ουρσούηζ (επιθ) = ιδιότροπος, γρουσουζης.(*η ουρσούηζα, το ουρσούηζκου*).
ουρσούηζκου (επιθ) = (βλ. λ. ουρσούηζ).
ουρταλίκι (το) = γύρω-γύρω, όλο το μέρος, κάθε γωνιά. (*τα ουρταλίκια*). « *έφαγα τα ουρταλίκια κι δεν τουν βρήκα πουθινά* » = *έφαξα όλο το μέ-*

ρος γύρω-γύρω και δεν τον βρήκα πουθενά.

ουσούλια (τα) = λόγια του αέρα, ψεύτικες υποσχέσεις.

ουστέρνα (η) = στέρνα, δεξαμενή νερού.

ουτζίζου (ρ.) = ταιριάζω, ομοιάζω, συμφωνώ.

ούτσι έτσι = (βλ.. ούδιέτσι.)

ούτσι ιδώια = εδώ κοντά.

ουχτρεύομι (ρ.) = μισώ, εχθρεύομαι.

ουχθρός (ο) = εχθρός.

ουχτσίκας (ο) = φυματικός. (*η ουχτσίκου*)

όφιους (ο) = φίδι.

όχτσι:κας (ο) =φυματίωση.

* * *

--= Π =--

Παίνου (ρ.) = πηγαίνω. (Παρατ) *πάινα*, (Αορ) *πήγα*, (Μτχ) *πααίνουνας* .
παγαδώνου (ρ.) = καταπραΰνω, λιγοστεύω τον πόνο ή την ένταση. « *ρούφηξα ψια ρακή κι παγάδουσιν ου πόνους* » = ρούφηξα λίγη ρακή και λιγόστεψε ο πόνος .
παγουτσή (η) = παγωνιά.
παζβάντς (ο) = νυχτοφύλακας.
παζιά (τα) = κοκκινογούλια, παντζάρια.
παθαίνου (ρ.) = παθαίνω, υποφέρω. (Παρατ) *πάθινα* & *πάθινισκα*, (Υπερσ) *είχα παθ* .
παθήτ'ς (επιθ) = εκείνος που έχει κάποια πάθηση. (*η παθήτσα*).
παϊβάνια (το) = ειδικές κλειδαριές με τις οποίες δένουμε τα μπροστινά πόδια του αλόγου για να μη φεύγει.
παϊδα (η) = παγίδα, δόκανο.
παϊδια (τα) = οι πλευρές του σώματος
παϊδισ (οι) = τα πλαινά ξύλινα μέρη του σαμαριού.
παίνια (η) = ο έπαινος, το παίνεμα. (*οι παίνις*).
παϊτόνι (το) = ελαφρά άμαξα που τη σέρνει ένα άλογο.
παλαέντ'ς (ο) (Κ.) = το γαϊδούρι.
παλαμαρά (η) = ξύλινο εργαλείο που μπαίνει στην παλάμη κατά το θερισμό και μεγαλώνει τη χεριά.
παλαμουδέρνου (ρ.) = με πονούν τα πέλματα των ποδιών από το περπάτημα. (Αορ) *παλαμόδαιρα*.
παλάντζα (η) = α) είδος ζυγαριάς.
παλάντζα (η) = β) άτομο που δεν είναι σταθερό στα λόγια ή στις αποφάσεις του.
παλιαρουκόπους (ο) = ειδικό τσεκούρι για αγκαθωτούς θάμνους.
παλιότσιρους (επιθ) = α) μεγαλύτερος στην ηλικία,
παλιότσιρους (επιθ) = β) περισσότερο μεταχειρισμένος.
παλιουζαγρί (το) = παλιόγρια.
παλιουντάμ (το) = παλιό, ερειπωμένο σπίτι.
παλιούρ (το) = είδος αγκαθωτού θάμνου.
παλιουρούτσι και **παλιούρ** (το) = παλιόρουχο, παλιό και φθαρμένο πράγμα.
παλουγόδους (ο) = ειδικό μαξιλαράκι για το κεφάλι όταν μεταφέρουμε πάνω σ' αυτό κάποιο βάρος.

πάλτσα (η) = α) ποσότητα επεξεργασμένου μαλλιού που είναι έτοιμο να γίνει κλωστή.
πάλτσα (η) = β) τα ολόασπρα μαλλιά της κεφαλής.
παμπόρ (το) = χαρταετός. « *απέταξάμι τα παμπόρια* » = πετάξαμε τους χαρταετούς.
παν-κατ = « *ρίθκιν απόυ παν-κατ* » = πήδηξε από πάνω κάτω.
πάνα (η) = βρεγμένο κουρέλι σε μακρύ ξύλο με το οποίο καθαρίζουμε τον καμένο φούρνο.
παναλαφρίτσικου (το) = ελαφρότητα, επιπολαιότητα . « *ρίξτου στου παναλαφρίτσικου* » = μη το βασανίζεις το πρόβλημά σου αλλά αντιμετώπισέ το με κάποια ελαφρότητα.
παναϋρ (το) = πανηγύρι. (*τα παναϋρια*).
παναϋριώτ'ς (ο) = αυτός που πηγαίνει στο πανηγύρι.
παναϋριώτσικους (επιθ) = του πανηγυριού, από το πανηγύρι.
πανιάζου (ρ.) = α) καθαρίζω το φούρνο με την πάνα.
πανιάζου (ρ.) = β) θαμπώνω, τυφλώνω με δυνατό φως.
πανιάζου (ρ.) = γ) χλομιάζω, γίνομαι σαν το άσπρο πανί.
πανίσσιους και **πανίτσικους** (επιθ) = από πανί, πάνινος.
πανούκλα (η) = α) η αρρώστια πανώλη.
πανούκλα (η) = β) κακή γυναίκα « *απ'όξου κούκλα κι μέσα πανούκλα* ».
παντρά (η) = παντρεία, γάμος.
παπάρα (η) = τριμμένο ψωμί σε σουπιά, γάλα, τσάι κ.λ.π.
παπαρδέλας (ο) = πολυλογάς, ψευτοπαλικαράς.
παπαρδέλις (οι) = περιαυτολογίες, αυτοπαινήματα.
παπίλα (η) = πάθηση του στόματος.
παπούς (ο) (Κ.) = το εκατοστάριχο, το χαρτονόμισμα των εκατό δραχμών.
παπούσικα (η) = καλαμπόκι ψημένο, παπαδούλα.
πάππους (ο) = η φωτογραφία (λέγεται σε μικρά παιδιά)
παπτσής (ο) = υποδηματοποιός.
παπτσήκου (το) = το υποδηματοποιείο.
παραγγιλιά (η) = παραγγελιά, εντολή.
παραϊουμιστός (επιθ) = γεμιστός, παραγεμιστός. « *παραϊουμιστές πιπιριές* » = το φαγητό γεμιστά.
παραϊουμώζου (ρ.) = παραγεμίζω.
παραλαλώ (ρ.) = μιλώ με λόγια ασυνάρτητα, παραμιλώ στον ύπνο μου ή σε υψηλό πυρετό.

- παραλέκατους**(επιθ)=παραμορφωμένο άτομο, άτομο με πολλά σωματικά ελαττώματα.
- παραμάζουμα** (το) = ορμή, φόρα για άλμα. « *πήρα παραμάζουμα κι ρίθκα* » = *πήρα φόρα και πήδησα.*
- παραμαζώνου** (ρ.) = στριμύχνω κάποιον, κυνηγώ.
- παραμιρνώ** (ρ.) = παραμερίζω, πηγαίνω στην άκρη, βάζω κάτι παράμερα. « *είδιν ου μουρός τουν μιτζμένου κι παραμέρσιν* » = *είδε ο τρελός τον μεθυσμένο και πήγε στην άκρη, παραμέρισε (επειδή τον φοβήθηκε)*
- παρανόμ** (το) = παρατσούκλι.
- παραπαϊδ** (το) = θετό, υιοθετημένο παιδί.
- παραπαίρνομι** (ρ.) = παραφέρομαι, χάνω την ψυχραιμία μου, κάνω παρατήρηση φωνάζοντας.
- παράς** (ο) = το χρήμα. (τούρκικο νόμισμα) (*οι παράδισ*).
- παρασκαλνώ** (ρ.) = ξεφεύγω από τη γραμμή ή τη χαραγμένη πορεία.
- παρασόλι** (το) = η ομβρέλα.
- παρατουρίζου** (ρ.) = τρομάζω και τρέχω να φύγω, αλαφιάζομαι.
- παρατουρνώ** (ρ.) = (βλ.λ. παρατουρίζου).
- παραφουριάζουμι** (ρ.) = κάνω κάτι βιαστικά, παίρνω βιαστικές αποφάσεις.
- παραχώνου** (ρ.) = θάβω κάτι στο χώμα ή αλλού.
- παραχώνου** (ρ.) (Κ.) = φεύγω, αλλάζω τόπο. « *άστι να ν παραχώσουμι* » = *ελάτε να φύγουμε.*
- παραψίχα** (επιρ) = παρά λίγο, παρά τρήχα.
- παρδάγγαλου** (το) = ερεθισμένο γάγγλιο, εξόγκωμα κάτω από το δέρμα, λίπωμα.
- παρδαλίζου** (ρ.) = γίνομαι παρδαλός, πολύχρωμος
- παρδαλνώ** (ρ.) = (βλ. παρδαλίζου). « *παρδάλτσαν τα σταφύλια* ».
- παρδαλός** (επιθ) = α) πολύχρωμος,
- παρδαλός** (επιθ) = β) αποτυχημένος στο βάψιμο. « *τουν χαίριτσι σαν παρδαλό κταβ* » = *τον χαίρεται, σαν να ήταν πολύχρωμο σκυλάκι.*
- παρδαλός** (επιθ) = γ) ανήθικος. (*η παρδαλή*).
- παρλαντζίζου** (ρ) = λάμπω, γυαλίζω, αστράφτω σαν πέρλα.
- παρέκι** (επιρ) = παραπέρα. « *ως ιδώ κι μη παρέκι* » = *μέχρι εδώ και όχι παραπέρα, φτάνει πια.*
- παρμάκια** (τα) = κάγκελα.
- παρσσιιά** (η) = το μέρος του τζακιού που καίει η φωτιά.
- παρτάλι** (το) = το κουρέλι.
- παρτάλας** (επιθ) = ο κουρελής. (*η παρτάλου*).
- παρτσακλός** (επιθ) = αυτός που παραφέρεται, που κάνει βιαστικές και ανόητες πράξεις, ο σωματικά παραμορφωμένος.
- παρτσακλώνουμι** (ρ.) = γίνομαι παρτσακλός.
- πασαλείβου**(ρ.) = αλείφω παντού με κάποια υγρή ουσία, βάφω άσχημα κάποια επιφάνεια πρόχειρα και βιαστικά .
- πασκαλίτσα** (η) = κόκκινο μικρό σκαθάρι με βούλες μαύρες.
- πασκαλούδα** (η) = το χαμομήλι.
- πασκίζου** (ρ.) =προσπαθώ, αγωνίζομαι.
- πασπάλι** (το) (Κ.) = μικρή ποσότητα από αλεύρι. « *δε φσω βαρό πασπάλι* » = *δεν έχω ούτε ελάχιστη ποσότητα από αλεύρι.*
- πασπαλνώ** (ρ.) = α) ραντίζω με σκόνη, ζάχαρη ή κανέλα.
- πασπαλνώ** (ρ.) = β) κάνω μια δουλειά επιπόλαια και επιφανειακά.
- πασπατσεύου** (ρ.) = α) ψάχνω με τα χέρια στα σκοτεινά,
- πασπατσεύου** (ρ.) = β) χαϊδεύω, ψαχουλεύω.
- παστάλι** (το) = μια φάση επεξεργασίας του καπνού.
- πασταλιάζου** (ρ.) = κάνω *παστάλι*.
- παστός** (ο) = το στρώμα λίπους του γουρουνιού από το οποίο παίρνουμε τη λίγδα.
- παστρεύου** (ρ.) = καθαρίζω, τακτοποιώ.
- πάταγους** (ο) = δυνατός κρότος, δυνατός θόρυβος από σπασμένα αντικείμενα.
- παταγώνου** (ρ.) = τρομάζω κάποιον.(Π.Αορ) *παταγώθκα*
- πατακώνου** (ρ.) = πατικώνω, στρώνω κάτι κάτω, πετώ κάτι κάτω.
- παταρά** (η) = χαστούκι.
- πάτκα** ή **μπίμπτα** (η) = το πουλί πάπια.
- πάτκις** (οι) (Κ.) = τα κούτσουρα του αμπελιού που είναι για κάψιμο (βλ. αγρόπατκου)
- πατλιά** (η) = α) συστάδα θάμνων ή μικρών φυτών.
- πατλιά** (η) = β) πατημασιά.
- πατλιτζιάνι** (το) = η μελιτζάνα.
- πατλιτζιανής** (επιθ) = έχει χρώμα μελιτζάνας.

πατόκουρφα (επιρ) = από πάνω ως κάτω.
πατούνα (η) = το πέλμα του ποδιού ή της κάλτσας.
πάτους (ο) = το κάτω μέρος δοχείου, τελευταίος, τέλος.
πατουσιά (η) = το χαμηλότερο μέρος μιας έκτασης.
πατοσήτρα (η) = εξάρτημα του αργαλειού.
πατσιά (η) = πάτημα, πατημασιά.
πατσιάδια (τα) = υλικά που γίνεται ο πατσάς.
πατσιάς (ο) = ο πατσάς.
πατσιανίθρα (η) = (βλ. κατσιανίθρις),
πατσιό (ο) = το αιδοίο.
πατσιμένους (επιθ) = α) πατημένος,
πατσιμένους (επιθ) = β) έμπειρος στις απάτες. « *δεν μπορούν να τον τσακώσ'ν, είναι πατσιμένους* » = δεν μπορούν να τον πιάσουν (να τον συλλάβουν), είναι πολύ έμπειρος.
πατώ (ρ.) = α) πατώ, στηρίζω το πόδι κάτω.
πατώ (ρ.) = β) ληστεύω. (Αορ) *πάτσα*.
πατώ (ρ.) (Κ.) = γεμίζω. « *του ντρανουβίτσι τον πάτσιν αρβανίτις* » = τον τρουβά τον γέμισε με καρύδια.
πατώνω (ρ) (Κ.) = τρώω αρκετά, γεμίζω την κοιλιά μου.
« *νι πάτουσα* » = έφαγα καλά, την γέμισα την κοιλιά μου.
πάφλας (ο) = τενεκές. (*οι παφλάδισ & τα παφλάδια*).
παφλίζου (ρ.) = ντύνω κάτι με τενεκέ.
παχνί (η) = πάχνη.
παχνί (το) = φάτνη.
παχνίζουμι (ρ.) = χλομιάζω. (Αορ) *παχνίσκα*.
πεζούρα (η) = ομάδα πεζών, πεζικό.
πέλα (η) = λεπτό σανίδι.
πέρπιρα (τα) = πούπουλα. « *ν' εχι στα πέρπιρα* » = την έχει στα πούπουλα.
πέρπιρας (ο) = πεταλούδα που πετά τη νύχτα κοντά στο φως.
πέτουρα (τα) = α) χυλοπίτες,
πέτουρα (τα) = β) τα φύλλα της πίτας ή του μπακλαβά.
πέτσα (η) = δέρμα λεπτό, επιδερμίδα, κρούστα, κόρα, φλούδα.
πέτσινους (ο) = α) πετεινός, κόκορας.
πέτσινους (ο) = β) ψυχικό σθένος, τόλμη, θάρρος. « *άμα δεν εχ'ς πέτσινουν, να κάθισι στ'αβγά σ'* » = εάν δεν έχεις την τόλμη και το θάρρος, να μένεις στην άκρη ουδέτερος.
πέτσινους (επιθ) = πέτσινος, δερμάτινος. (*η πετσινι, του πέτσινου*).
Πεφτσι (η) = Πέμπτη. (ημέρα εβδομ.).

πηγάδ (το) = πηγάδι, αρτεσιανό.
πηγαδάς (ο) = α) αυτός που σκάβει και ανοίγει πηγάδια,
πηγαδάς (ο) = β) το καλό ή το κακό πνεύμα του πηγαδιού.
πιαλτός (ο) = α) το τρέξιμο.
πιαλτός (επιθ) = β) νερουλός. (*η πιαλτσή, του πιαλτό*). « *πιαλτός τραχανάς* » = νερουλός (όχι χυλωμένος) τραχανάς. « *πιαλά φασούλια* » = φασόλια σούπα, όχι φούρνου.
πιαλτός (επιθ) = γ) τρέχοντας, αυτός που τρέχει. « *πιαλτός να πας* » = να πας τρέχοντας (γρήγορα) « *άμα νι φώναξα, ήρθιν πιαλτσή* » = μόλις την κάλεσα, ήρθε τρέχοντας.
πιαλώ (ρ.) = τρέχω. (Αορ) *πιάλτσα*
πιατάντσα (η) = πιατέλα.
πιδί (το) = α) παιδί,
πιδί (το) = β) αγόρι. « *έχου δυο πιδιά κι ένα κουρίτσι* ».
πιδιακίσιους (επιθ.) = παιδιάστικός, παιδικός.
πιζός (επιθ) = α) πεζός. αυτός που πηγαίνει με τα πόδια.
πιζός (επιθ) = β) αυτός που δεν είναι καλός σ' αυτό που κάνει
πιζούλι (το) = α) πέτρινο κάθισμα,
πιζούλι (το) = β) παρτέρι κήπου.
πιθνίσκου (ρ.) = πεθαίνω.
πίκα (η) = πείσμα, θυμός.
πιλατσεύου (ρ.) = βασανίζω, τυραννώ.
πιλικούδα (η) (Κ.) = το κορίτσι. (βλ. αγκίδα)
πιλικούδια (τα) = ροκανίδια, αυτά που βγαίνουν από το πελέκημα του ξύλου.
πιλτσές (ο) = πελτές, κυδωνόπαστο.
πιμπίλουμα (το) = είδος ραφής.
πιμπιλώνου (ρ.) = κάνω ειδική ραφή με το βελόνι.
πινακίδια (τα) = τα εξώφυλλα του βιβλίου.
πινέτας (επιθ) = καυχησιάρης. (*η πινέτου*).
πινεύου (ρ.) = επαινώ.
πιξουχάρτσια (τα) = η τράπουλα.
πιπιρουκούτσι (το) = κουτί για πιπέρι.
πίπκα (επιρ) = μπρούμυτα. « *κοιμάται τα πίπκα* » = κοιμάται μπρούμυτα.
πιπκώνου (ρ.) = α) αναποδογυρίζω, χύνω, « *σκόνταψιν κι πίπκουσιν του γκιβέτσι καταής* » = σκόνταψε και αναποδογύρισε το ταψί με το φαγητό κάτω .
πιπκώνου (ρ.) = β) σκεπάζω κάτι πρόχειρα.
πιρβάζι (το) = περβάζι, πλαίσιο.

- πιρδίκια** (η) = α) το πουλί πέρδικα.
πιρδίκια (η) = β) ζωγραφισμένο με κερί ή τσιγκόσπιρτο, κόκκινο πασχαλινό αβγό. (*οι πιρδίκις*).
- πιρδίκλουμα** (το) = μπέρδεμα, τρικλοποδιά.
- πιρδικλώνουμι** (ρ.) = μπερδεύω τα πόδια μου, παραπατώ. « *παραφουριάσκιν στου χουρό, πιρδικλώθκιν, έπισιν κι μουρσιώθκιν* » = *έκανε βιαστικά βήματα στο χορό, παραπάτησε, έπεσε και μάτωσε στο πρόσωπό του.*
- πιρδίκ'ς** (Κ.) = ο κώλος.
- πιριαλώ** (ρ.) = περιγελώ κάποιον, κοροϊδεύω.
- πιριέλιου** (το) = περίγελο.
- πιρλιντίζουμι** (ρ) = ζαλίζομαι.
- πιρουγλιά** (η) = κληματαριά.
- πιρπαταρά** (η) = ξύλινο τετράγωνο καρότσι που κρατά το παιδί όρθιο και το μαθαίνει να περπατά.
- πιρπατσιά** (η) περπατησιά, βάδισμα.
- πιρπατώ** (ρ.) = βαδίζω.
- πιρπιρούνα** (η) = παιδική εκδήλωση σε περίοδο ανομβρίας για να βρέξει. Τραγουδιέται το τραγούδι: « *Πιρπιρούνα πιρπατσιέ κι τουν Θεο παρακαλεί. Θε μου βρέξει μια βρουχή, μια βρουχή βασιλική. Όσα στάχια στα χουράφια τόσα κούτσουρα στ' αμπέλια. Κυρ- ελέησον* »
- πιρσινός** (επιθ) = περσινός.
- πιρσσιέρ** (το) = περιστέρι.
- πιρτσές** (ο) = η φράντζα στο χτένισμα.
- πιρσικέσι** (το) = δώρο.
- πιρσικιουρνώ** (ρ.) = ραντίζω, καταβρέχω.
- πιρσικίρ** (το) = πετσέτα, προσόψι.
- πιρσλί** (το) = είδος κεντητού ανδρικού γιλέκου με ψεύτικα μανίκια. (*τα πιρσλιά*)
- πιρσμόμηρου** (το) = ημέρα μεγάλης γιορτής.
- πιρσνίκι** (το) = στρογγυλό ψωμί, καρβέλι.
- πιρσσιμάλι** (το) = μεγάλο ορθογώνιο υφαντό, χρησιμοποιείται σαν τραπεζομάντιλο ή για να τυλίγουμε και να κάνουμε μπόγο διάφορα πράγματα.
- πιταρίζουμι** (ρ.) = τινάζομαι, τρεμουλιάζω.
- πιτάχνου** (ρ.) = (βλ. απιτάχνου).
- πιτσι** (το) = δέρμα επεξεργασμένο. πετσι.
- πίτσιρα** (τα) = πίτουρα.
- πιτσιμέζι** (το) = "δεμένος" μούστος σταφυλιού, πετιμέζι.
- πιτσιμιζόταβους** (ο) = μεγάλος ταβάς που βράζουμε το πετιμέζι.
- πιτσινάρ** (το) = πετειναράκι.
- πιχλές** (ο) = παχύ και αφράτο σώμα.
- πκαλι** (το) = γυάλινη κανάτα.
- πκνη** (η) = πυκνή σήτα για αλεύρι πολύ ψιλό.
- πκνος** (επιθ) = πυκνός. (*η πκνη, το πκνο*).
- πκρίζου** (ρ.) = πικρίζω.
- πκροβ** (το) = βελέντζα από γιδίσιο μαλλί.
- πκρος** (επιθ) = πικρός.
- πλαβουβότανου** (το) = αρωματικό φυτό του βουνού.
- πλαϊάζου** (ρ.) = γέρνω, ξαπλώνω για να κοιμηθώ.
- πλαντάζου** (ρ.) = αναστατώνομαι, έχω μεγάλη αγωνία.
- πλατκκαντζίνα** (η) = μεγάλο κομμάτι « *όξου ριχνι πλατκκαντζίνις* » = *το χιόνι έξω πέφτει σε μεγάλα κομμάτια, σε μεγάλες νιφάδες.*
- πλαρ** (το) = πουλάρι.
- πλαρ** (το) (Κ.) = ο εργάτης που σχολάει πρώτος από τη δουλειά. « *τσάξα πλαρ, αίιντι να ν παραχώσουμι.* » = *είδα κάποιον που σχολάσε. ελάτε να φύγουμε, να σχολάσουμε.*
- πλαστήρ** (το) = μεγάλη ξύλινη επιφάνεια για το πλάσιμο του φύλλου της πίτας.
- πλατανόφλλα** (τα) (Κ.) = τα χαρτονομίσματα, τα χιλιάρικα.
- πλαταρνώ** (ρ.) = φεύγω τρομαγμένος.
- πλέχτρα** (η) = πλεξούδα από διάφορα προϊόντα, (σκόρδα, κρεμμύδια, σύκα.)
- πλι** (το) = πουλί. (*τα πλια*).
- πλιά** (τα) (Κ.) = οι ψείρες.
- πλιακατσιίζου** (ρ.) = πλατσουρίζω, παίζω με τα νερά.
- πλιατσικαλνώ** (ρ.) = χτυπώ τα χείλη μου όταν τρώω.
- πλιάτσικου** (το) = προϊόν λεηλασίας.
- πλιατσικώνου** (ρ.) = μου πέφτει κάτι κάτω και σπάει.
- πλιαφ** (το) = α) πιλάφι.
- πλιαφ** (το) = β) σεξουαλική πράξη
- πλιαφίζου** (ρ.) = δέρνω κάποιον για τιμωρία.
- πλιβριτώνουμι** (ρ.) = κρουολώ, παθαίνω πλευρίτιδα. (Αορ.) *πλιβριτώθκα*
- πλιθί** (το) = άψητο τούβλο με λάσπη και άχυρο.
- πλιμάτσι** (το) = δίχτυ, δίχτυ για ψάρεμα ή για μεταφορά χόρτου.

πλιματωτικός (ο) = πνευματικός, εξομολόγος.
πλιμόνι = πνεύμονας.
πλιότσιρους (επιθ) = περισσότερος.
πλιουτσικαλνώ (ρ.) = πλένω το στόμα μου με υγρό, δοκιμάζω κάποιο ποτό, κάνω γαργάρα.
πλόσκα (η) = σφαιρικό ξύλινο δοχείο για κρασί.
πλιούφας (ο) (**Κ.**) = ο τραχανάς.
πλιουχάρ (το) = μέρος στομάχου μηρυκαστικών ζώων.
πλόσκα (η) = σφαιρικό ξύλινο δοχείο για κρασί.
πλόχειρου (το) = ποσότητα που χωράει στην παλάμη ενός χεριού. « *μόδουκιν ένα πλόχειρου καρύδια* »
πλω (ρ.) = πουλώ. « - *Τσι πλας; - Πλια πλω* » = - *Τι πουλάς; - Πουλιά πουλώ.* (φράση: λογοπαίγνιο - γλωσσοδέτης)
πνακι (το) = ξύλινο βαθύ πιάτο με καπάκι για μεταφορά φαγητού
πνακουστή (η) = πινακωτή. ξύλινο σκεύος με τετράγωνα χωρίσματα για τη μεταφορά ψωμιού για ψήσιμο.
πνω (ρ.) = πεινώ.
πόθιν (επιρ.) = από πού; από ποιο μέρος.
πόθους (ο) = επιθυμία, λαχτάρα. « *κατά τουν πόθου σας* » = *να γίνουν όλα όπως ποθείτε.*
πόλκα (η) = χωρίστρα στα μαλλιά, τρόπος χτενίσματος.
πόλτσα (η) = ράφι, εταξέρα.
πόταπους (αντων) = τι λογής, τι είδος είναι. « *πόταπους είναι ου γαμπρός;* » = *τι λογής είναι ο γαμπρός;*
πότσι; (επιρ.) = πότε;
που'γάλια (επιρ) = σιγά-σιγά, με προσοχή. « *που'γάλια να μη ενι κάνας χατάς* » = *σιγά-σιγά με προσοχή για να μη γίνει καμιά ζημιά.*
πουγκί (το) = ειδικό σακουλάκι για χρήματα.
πουγγίας (ο) (**Κ.**) = το τσουκάλι που βράζει, το φαγητό που βράζει στην κατσαρόλα.
πουδά (η) = ποδιά.
πουδάρ (το) = πόδι. (*τα πουδάρια*).
πουδαρόπκου (το) = ποδαράκι, μικρό πόδι.
πουδένου (ρ.) = φορώ στα πόδια μου κάλτσες ή παπούτσια.
πουδήματα (τα) = μπότες.
πουδουνάρ (το) = μπατζάκι πανταλονιού.

πουκάρ (το) = ακατέργαστο μαλλί προβάτου όπως είναι μετά το κούρεμα.
πουλι (το) = γραμματόσημο ή χαρτόσημο. (τα *πούλια*)
πουλακίθοπκι (η) = μικρό κοτοπουλάκι.
πουλακίθα (η) = κοτοπουλάκι.
πουλιουμώ (ρ.) = α) πετώ μακριά πέτρες ή άλλα αντικείμενα,
πουλιουμώ (ρ.) = β) μάχομαι, πολεμώ. « *ικεί νάσαν όταν πουλιουμούσαμε σ' ν Αλβανία* » = *εκεί να ήσουν (να μας έβλεπες) όταν πολεμούσαμε στην Αλβανία.*
πουνίδια (τα) = πόνιοι, συνεχείς πόνιοι.
πουνιτσικός (επιθ) = σπλαχνικός, πονετικός.
πουντζίκι (το) = ποντίκι.
πουντισικόπκου (το) = ποντικάκι.
πουντισικόλαδου (το) = φάρμακο για χτυπήματα από νεογέννητα ποντικάκια μέσα στο λάδι.
πουρδαλάς (ο) = ψεφτογενναίος, ψεφτοπαλικαράς.
πουρδή (η) = πορδή.
πουρδουκλιά (η) = τρικλοποδιά.
πουρεύου (ρ.) = περνώ τις μέρες μου φτωχικά, τα βολεύω. « *απόμκιν ψια φαί απ' του μισιμέρ, θα πουρέψουμι του βραδ* » = *έμεινε λίγο φαγητό από το μεσημέρι και (μ' αυτό) θα βολευτούμε το βράδι.*
πουρνάρ (το) = θάμνος, είδος βαλανιδιάς.
πουρτόπκη (η) = πορτάκι, μικρή πόρτα.
πουρτουμανές (ο) = πορτοφόλι.
πουρτσιάδ (το) = τράγος.
πούρτσινά (η) = ζυηρή κοπέλα αλλά όχι ανήθικη. ζωντανή.
πούρτσινους (ο) = τράγος.
πουστάβ (το) = ξύλινο μεγάλο σκεύος σε σχήμα βαρελιού κομμένο στη μέση κατά μήκος, χρησιμοποιείται σαν πατητήρι σταφυλιών (*κρασουπόσταβου*), ή δεξαμενή νερού για την ψύξη του ατμού κατά την απόσταξη της ρακής (*ρακουπόσταβου*).
πουτούρ (το) = είδος πανταλονιού, φαρδύ επάνω και στενό κάτω που φτάνει στα μισά της γάμπας.
πουτσούλας (ο) = παλικάρι, γενναίος.
πούφου (η) (**Κ.**) = το τσιγάρο. « *ράξι μια πούφου* » = *δώσε μου ένα τσιγάρο.*
πράκισ (οι) = κροτίδες για τις Αποκριές και το Πάσχα.
πράμα (το) = υποζύγιο. (άλογο, μουλάρι, γαϊδούρι).

πραμάτσεια (η) = το εμπόρευμα.
πραμασιφτσής (ο) = έμπορος. (*οιπραμασιφτάδεις*)
πράντζαλους (ο) = νευρικό παιδί, διαβολάκος.
πρασουκιφτσέδεις (οι) = κεφτέδες με πράσο.
πρασαλνώ (ρ) = πετάω σπίθες.
πραχάλα (η) (**K.**) = η δουλειά, η εργασία. « *υάλτζι μ πραχάλα σ* » = *κοίταζε τη δουλειά σου, μη σε νοιάζει τι γίνεται.*
πραχαλνώ (ρ.) (**K.**) = α) εργάζομαι, κάνω κάποια δουλειά,
πραχαλνώ (ρ.) (**K.**) = β) συνουσιάζομαι.
πραχάλτζμα (το) (**K.**) = η δουλειά
πρέδα (η) = φασαρία, κούραση, σκοτούρα.
πρέκνα (η) = φακίδες στο πρόσωπο.
πρέπου (ρ) = στολίζομαι, δείχνω όμορφος.
πριφτ'ς (ο) (**K.**) = ο παπάς.
προικιά (τα) (**K.**) = η ζημιά, το πρόστιμο. (βλ. κόφτω προικιά)
πρόπκαστους (ο) = α) ειδική κουλούρα από ρεβιθένιο ψωμί στολισμένη πάνω με αμύγδαλα που μπαίνει στη μέση του δωματίου όταν γίνονται τα *κουλιουμπίσια* το πρώτο μπάνιο του νεογέννητου παιδιού..
πρόπκαστους (ο) = β) κάθε ενοχλητικό άτομο που μπαίνει στη μέση μιας ομάδας.
πρόσβαρου (το) = με βάρος περισσότερο
πρόσκιρους (επιθ) = πρόχειρος, εύκαιρος
προσωπουδέρνου (ρ.) = κατηγορώ κάποιον κατά πρόσωπο, κατηγορώ κάποιον αυτοπροσώπως.
προυβιά. (η) = δέρμα προβάτου.
προυγόνι (το) = παιδί από προηγούμενο γάμο.
προυεύουμι (ρ.) = τρώω το πρωινό μου.
προυξιντσής (ο) = μεσολαβητής, προξεντής για γάμο.
προυσκέφαλου (το) = μαξιλάρι γεμισμένο με άχυρο, σκληρό, ντυμένο με μάλλινο υφαντό που μπαίνει στη ράχη από τα μιντέρια ή γύρω από το κρεβάτι. (τα προυσκέφαλα).
πρόσκιρα (επιρ) = πρόχειρα, προσωρινά.
προυσφάι (το) = συμπλήρωμα φαγητού.

προυσφώλι (το) = το αβγό που μένει στη φωλιά της κότας.
προυσφώλτζ (ο) = ο πισινός.
προυτσιά (η) = το χαμηλό κρεβάτι δίπλα από το τζάκι.
προυτσισίρα (επιρ) = πρωύτερα, προηγούμενα.
προυφτσαίνου (ρ.) = προλαβαίνω.
προύχαβους (επιθ) = μαλακός, χαλαρός.
πσταβ (το) = (βλ. λ. πουστάβ).
πστρόφια (τα) = Η πρώτη επίσκεψη των νεόνυμφων στο πατρικό σπίτι της νύφης, για φιλοξενία. (επιστρόφια)
πτσσεύου (ρ.) = πιστεύω.
πταν και **πτανικώς** (επιρ) = αγοραπωλησία κάποιου εμπορεύματος στα κουτουρού, αζύγιστα και αμέτρητο.
πτσια (η) = α) μαγιά για το πήξιμο τυριού, πτυιά.
πτσια (η) = β) στομάχι αρνιού που μαγειρεύεται γεμιστό.
πτσιάζου (ρ.) = πήζω γάλα να γίνει τυρί.
πύρα (η) = ζέστη, ζεστασιά, πύρωμα.
πυρουμάχους (ο) = παραπέτο, δεξιά και αριστερά του τζακιού για να προφυλάγει τη φωτιά.
πυρουσσιά (η) = σιδερένιο τρίποδο για το στήριγμα της κατσαρόλας πάνω στη φωτιά.
πυρώνουμι (ρ.) = ζεσταίνομαι στη φωτιά. (Αόρ.) *πυρώθκα*
πως κι δεν = λέγεται ειρωνικά ότι αυτό δεν θα γίνει.

* * *

--= P =--

Ραβαϊσί (το) = (βλ. αραβαϊσί).
ραγκαβάνι (το) = το λουλούδι πασχαλιά.
ράζου (ρ) (**K.**) = α) έρχομαι. « *ράξι να προυφτάεις μάνιμα* » = *έλα για να προλάβεις φαγητό.*
ράζου (ρ) (**K.**) = β) δίνω. « *έραξιν γκατζιόρ* » = *έδωσε χρήματα.*
ράμμα (το) = κλωστή.
ραμμασιά (η) = αρμαθιά, πράγματα περασμένα σε κλωστή.
ραστσι (το) = ευκαιρία, καιρός για κάτι. « *αν μορθ απού ραστι, θα στου φκιάσου* » = *αν βρω ευκαιρία θα σου το κάνω .*
ραφ (το) = ράφι, εταζέρα.
ραχάτσι (το) = ξεκούραση, χουζούρι.

ραχατσεύου (ρ.) = χουζουρεύω, απολαμβάνω ξεκούραση.

ρέμπιλου (επιθ.) = αυτός που ζει χωρίς προορισμό, χωρίς δεσμεύσεις, λυτός, τεμπέλης, αργόσχολος.

ρέμπιτσι (ρ) = έχει διάθεση για δράση, για διασκέδαση. Το συναντούμε στη φράση: « **μ' ρέμπιτσι** » (έχω διάθεση να κάνω κάτι, να δράσω) ή « **τ' ρέμπιτσι** » (έχει αυτός εσωτερική παρόρμηση για δράση), « **δεν μ' ρέμπιτσι** » (δεν έχω διάθεση).

ρέμπους (ο) (Κ.) = αυτός που κάνει τη λάσπη για το κτίσιμο, ο υπηρέτης.

ρέπιτου (το) = εξοχή, ερημικό μέρος. (**τα ρέπιτα**). « **δεν αντρέπισι, γκουτζιάμ γουμάρα, να πιαλάς στα ρέπιτα;** » = *δεν ντρέπεσαι, τόσο μεγάλη κοπέλα, να τρέχεις στις ερημιές;*

ρέχα (η) = δροσιά.

ρζόγαλου (το) = ρυζόγαλο.

ριζές (ο) = μεντεσές, αυτό που κρατά το φύλλο πόρτας και την κάνει να ανοιγοκλείνει.

ριντζίδια (τα) = ρινίσματα, ροκανίδια.

ριντζίζου (ρ)=τρίβω με τη λίμα κάποιο μέταλλο.

ριτσέλι (το) = πετιμέζι.

ριτσίνα (η) = είδος υφάσματος.

ριτσίνα (η) = ρετσινάτο κρασί.

ριτσίνι (το) = ρετσίνι, ουσία που βγαίνει από τα πεύκα.

ριφθέινου (επιθ) =ρεβιθένιο, είδος ψωμιού με μαγιά από ρεβίθι.

ρίχνου (ρ.) = ρίχνω, πετώ. (Αορ) **έρξα**, (Υπερσ) **είχα ριξ** .

ρίχνουμι (ρ.) = χοροπηδώ, χορεύω, πηδώ. (Παρατ) **ρίχνουμαν**, (Αορ) **ρίθκα**, (Υπερσ) **είχα ριχτσει** . « **ρίθκα του χαντάκι** » = *ξεπέρασα τη δυσκολία, ξέφυγα από δω και βρέθηκα με τους άλλους.*

ρμάζου (ρ.) = ρημάζω, καταστρέφω, είμαι σε κακή κατάσταση.

ρμανι (το) = το δάσος, το ρουμάνι.

ρνάρ (το) = (βλ. αρνάρ).

ρνεκι (το) = (βλ. αρνέκι)

ροβ (το) = α) το όσπριο ρόβι (ζωοτροφή),

ροβ (το) = β) φόβος. « **τ' πήγιν ροβ** » = *φοβήθηκε πολύ.*

ρόγα (η) = ο μισθός, πληρωμή του βοσκού. « **ξίψουμα κι δίχως ρόγα** » = *χωρίς φαγητό και μισθό.*

ρόζους (ο) = κόμπος ξύλου, κάλος χειριού.

ρόϊσμα (το) = η φυγή του πλήθους των μελισσών για νέα κυψέλη.

ρόκα (η) = α) εργαλείο που γνέθουμε μαλλί.

ρόκα (η) = β) καρπός καλαμποκιού.

ροκοκούδουνο (το) (Κ.) = το σαούλι, το νήμα της στάθμης.

ρόμπα (η) = α) (βλ. κάζα).

ρόμπα (η) = β) είδος φορέματος.

ρόπουτους (ο) = α) θόρυβος, κρότος.

ρόπουτους (ο) = β) ξυλοδαρμός, δάρσιμο. « **τον ρουπότσαν** » = *τον έδειραν.*

ρούγα (η) = στενό πέρασμα ανάμεσα από δυο σπίτια.

ρουγκαλνώ (ρ.) = ρεύομαι.

ρουγκάλτσμα (το) = ρέψιμο.

ρουδάνι (το) = α) εργαλείο για το τύλιγμα κλωστής.

ρουδανι (το) = β) φλυαρία. « **ρουδάνι, η γλώσσα τ'ς** » = *μιλάει ασταμάτητα, φλυαρεί.*

ρουζαβιάζου (ρ.) = κάνω ρόζους, κόμπους, κάλους στο δέρμα.

ρουί (το) = η ρόγα του στήθους.

ρουκώνου (ρ.) = βάζω κάπου κάτι με το ζόρι.

ρουκώνουμι (ρ.) = μπαίνω μέσα με το ζόρι απρόσκλητος.

ρούμκου (επιθ) = ζωηρός. « **ρούμκου πέτσινους** »

ρούμπα (η) (Κ.) = η φορεσιά τα ρούχα που φορούμε.

ρουμπούμπλικου (το) = είδος ανδρικού καπέλου.

ρούντου (επιθ) = καλή ποιότητα μαλλιού, αφράτο μαλλί.

ρουπ (το) = ρούπι, υποδιαίρεση του πήχη.

ρουπουτώ (ρ.) = α) κάνω θόρυβο, χτυπώ την πόρτα.

ρουπουτώ (ρ.) = β) δέρνηω. « **θα σι ρουπουτσίσου** » = *θα σε δείρω .*

ρούσκου (το) = ειδική ποικιλία καλαμποκιού με το οποίο κάνουμε **παπούσκis**, παπαδούλες.

ρούτσκου (η) = νταρντανογυναίκα, δυναμική γυναίκα.

ρουφιάνος (ο) = μαστροπός, σπτιούνος.

ρουφκαλνώ (ρ.) = ρουφώ, πίνω.

ρουφούζι (το) = η δεύτερη ποιότητα του καπνού.

ρουχάζου (ρ.) = α) ορμώ και μπαίνω μέσα. « **ρούχαξαν μολ' νοτσι** » = *όρμησαν και μπήκαν μέσα όλοι μαζί .*

ρουχάζου (ρ.) = β) ροχαλίζω.

ρσόπουλι (η) = η αρρώστια ερουσίπελας.

ρφτος (επιθ) = ρουφηκτός, εκείνος που τρώγεται με ρούφηγμα, ζουμερός.
« **ρφα φασούλια** »

ρφω (ρ.) = ρουφώ.

ρχαίνου (ρ.) = α) κρυώνω το φαγητό να μη καίει, β) δροσίζω. « **ρίχανιν ου κιρός** » = δρόσισε ο καιρός

ρχος (επιθ) = α) δροσερός. « **είνι ρχος σήμιρα** » = σήμερα είναι δροσερός, έπεσε ο πυρετός.

ρχος (επιθ) = β) χωρίς βάθος, ρηχός.

ρχοτσι (η) = δροσερό μέρος.

* * *

--= Σ =--

Σι (προθ με άρθρο) = στην.

σαγλάμκος (επιθ) = σίγουρος, στερεός.

σαγλαμώνου (ρ) = στερεώνω κάτι πολύ καλά, σιγουρεύω.

σακάτ'ς (ο) = ανάπηρος.

σακάτσικος (επιθ) = αυτός που έχει κάποια αναπηρία.

σακατσιλίκι (το) = α) αναπηρία, β) ελάττωμα, κακή συνήθεια. « **εχι του σακατσιλίκι ια να ξινουιννάει** » = έχει το ελάττωμα να κάνει απιστίες, να ξενοκοιμάται.

σακιάζου (ρ.) = βάζω κάτι σε σακιά, τσουβαλιάζω.

σακούλα (η) = α) μικρός σάκος,

σακούλα (η) = β) το πορτοφόλι παλιάς εποχής,

σακούλα (η) = γ) τα χρήματα.

σακουράφα (η) = μεγάλη βελόνα ραψίματος.

σάκος (ο) = μαύρο φαρδύ γυναικείο παλτό από λεπτή τσόχα και ντουμπλαρισμένο με γούνα, χωρίς γιακά με φάσα γύρο από γούνα.

σαλάδ (το) = τρελούτσικος, χαζούτσικος.

σαλαμαντούρια (τα) (**Κ.**) = τα εργαλεία του μάστορα.

σάλιαγκας (ο) = πολύ τρελός.

σαλιακούτας (ο) = αυτός που τρέχουν τα σάλια του.

σαλιάρ (το) = σιατιστινός κουραμπιές με λάδι, σε σχήμα μακρουλό, με γέμιση από τριμμένο καρύδι κανέλα και γαρίφαλο και έξω κρούστα από ζάχαρη άχνη. Προσφέρεται κυρίως στους αρραβώνες.

σάλιαρ'ς (ο) = α) (βλ. σαλιάρ).

σάλιαρ'ς (ο) = β) το σαλιγκάρι.

σαλός (επιθ) = τρελός, μωρός. (**η σαλιά, το σαλό**).

σαλουντάμαρου (το) = αυτός που έχει καταγωγή από τρελή οικογένεια.

σαλτανάτσι (το) = απασχόληση, χόμπι, καλή ζωή.

σαμάρ (το) = σαμάρι, σάγμα.

σαμαρουσκούτσι (το) = χονδρό μάλλινο ύφασμα που μπαίνει κάτω από το σαμάρι.

σάματσι (επιρ) = σαν να, ίσως, μήπως. « **σάματσι ήρθιν** » = σαν να ήρθε. « **σάματσι θα ν εχς ια μια ζουή** » = μήπως θα την έχεις για όλη σου τη ζωή.

σαμούρ (το) = είδος γουναρικού.

σαμπαϊ (το) = σκοπός επιτραπέζιου τραγουδιού ή μουσικής.

σανίδ (το) = σανίδα.

σαντακά (επιρ) = δωρεά, χάρισμα. « **θα του πληρώσου, δε θα του πάρου σαντακά** ».

σαντέθκου (επιθ) = σκέτο, απλό, χωρίς σχέδια.

σαούλι (το) = όργανο των μαστόρων, το νήμα της στάθμης.

σαπίμ (το) = σάπιο, φθαρμένο, δεν είναι γερό είναι σάπιο.

σάπιους (επιθ) = σάπιος.

σαπίτ'ς (ο) = δηλητηριώδες φίδι.

σαπνίζου (ρ.) = σαπουνίζω.

σαραϊλί (το) = είδος μπακλαβά με σπιτικό φύλλο. Παραδοσιακό γλυκό της αποκρίας, σαραγλί.

σαράκι (το) = α) σαράκι, το σκουλήκι που τρώει το ξύλο.

σαράκι (το) = β) μαράζι, ψυχικός πόνος.

σαράφκου (το) = χρυσοχοείο.

σαράφ'ς (ο) = α) χρυσοχός.

σαράφ'ς (ο) = β) τσιγκούνης, τοκογλύφος.

σαργκί (το) = υπαίθριος πάγκος μικροπωλητού.

σαρκώνου (ρ.) = τρώω καλό και δυναμωτικό φαγητό, δυναμώνω, παχαίνω. « **φάι μπρε ψια καλό φαί να σαρκώης** » = φάε βρε λίγο καλό φαγητό να δυναμώσεις.

σαρμαναχτσές (ο) = το λουλούδι βιολέτα.

σαρμάντσα (η) = κούνια μικρού παιδιού.

σαρμάς (ο) = είδος ντολμά με φύλλα από λάχανο τουρσί (**αρμιά**) και γέμιση από χοιρινό κιμά, ρύζι και μπαχαρικά, βρασμένοι σε πήλινη κατσαρόλα (τσουκάλα). (**οι σαρμάδς & τα σαρμάδια**).

σαχνι (η) = μούχλα, σαπίλα από υγρασία ή πολυκαιρία.

σαχνιάζου (ρ.) = μουχλιάζω, σαπίζω.

σάχνου (η) = κακή νοικοκυρά, βρώμικη.
σβανάς (ο) = μικρό γυριστό πριόνι για κλάδεμα.
σβαρνίζου (ρ.) = α) σέρνω κάτι, β) σέρνω τη σβάρνα στο χωράφι για να σπάσουν οι σβώλοι του χωραφιού.
σβινιάζου (ρ.) = πίνω κρασί.
σβω (ρ.) = σβήνω. (Παρατ) **σβούσα**, (Αορ) **έσβσα**.
σγκούρ (η) = σκουριά.
σγκούραβους (επιθ) = σκουριασμένος.
σγκρουβάλα (η) = σβόλος, σφαιρική μάζα.
σγκρουβαλιάζου (ρ.) = σβολιάζω.
σεία (τα) = αποσκευές, υπάρχοντα.
σεισμός (ο) = σεισμός.
σειρίτα-φέρτα = λέγεται για όποιον μετακινείται συνεχώς μεταφέροντας κυρίως πληροφορίες από τον ένα στον άλλο.
όμοιο το **σιαπάν-σιακάτ**,
σειρταριά (η) = σε σειρές, το ένα πίσω από το άλλο.
σέλουμα (το) = αυχένας βουνών, διάσελο.
σέρνου (ρ.) = βρίσκομαι σε οργασμό.
σερσελές (ο) = γενιά, φάρα.
σιάβαρου (το) = σκουπίδι, άχρηστο πράγμα.
σιάζου (ρ.) = ταιριάζω, συγυρίζω, τακτοποιώ.
σιαϊάκ (το) = χονδρό μάλλινο υφαντό με το οποίο κάνουμε ανδρικά ρούχα.
σιαϊύι (το) = α) γεράκι, β) έξυπνο άτομο.
σιαϊτάντς (ο) = διάβολος, πανούργος, δραστήριος.
σιακάδ (το) = αστέιο, χωρατό, πείραγμα. (**τα σιακάδια**).
σιακάς (ο) = (βλ. λ. σιακάδ).(**οι σιακάδισ**).
σιακάτ (επιρ) = προς τα κάτω. « **τουν είδα που πάνιν σιακάτ** » = **τον είδα που πήγαινε προς τα κάτω**.
σιαλι (το) = σάλι, κασκόλ.
σιαλιβάρ (το) = φαρδύ πανταλόνι από **σιαϊάκι**.
σιαματάς (ο) = φασαρία, καβγάς.
σιαμπάρα (η) = ανδρικός σκούφος από γούνα ή χονδρό ύφασμα.
σιαντάνι (το) = κηροπήγιο.
σιαουσεύου (ρ.) = χαζεύω, αφαιρούμαι, τα χάνω.
σιαούτσικους(επιθ) = αφηρημένος, ζαλισμένος.
σιαπάν (επιρ) = προς τα πάνω.
σιαπέρα (επιρ) = προς τα πέρα, εκείθε.

σιάρβους (ο) = το λίπος και η μυρωδιά που έχει το μαλλί των προβάτων, το νερό που βγαίνει μετά το ζεμάτισμα του κουρεμένου μαλλιού των προβάτων.
σιασσιζου (ρ.) = μένω ξαφνιασμένος, έκθαμβος, βρίσκομαι σε αμηχανία. (Αορ) **σιάστσα**
σιατσιάκι (το) (**Κ.**) = ξύλινη προεξοχή της στέγης σπιτιού.
σιατσινός (επιθ) = σιατιστινός. (**η σιατσινή, του σιατσινό**).
Σιάτσα (η) = Σιάτισσα.
σιάφλιας (ο) = αυτός που έχει πλατιά μύτη, πλατσομύτης.
σιαχνισί (το) = δωματίο υποδοχής, χωρίς τζάκι, με μιντέρια γύρω, λιακωτό.
σιαχνισισί (το) = (βλ. λ. σιαχνισί).
σιάφαλα (τα) = άχρηστα ξυλάκια, προσανάμματα.
σιβαίνου (ρ.) = μπαίνω μέσα. (Αορ) **σέφκα**, (Υπερσ) **είχα σεβί**.
σιβντάς (ο) = ερωτικό μαράζι.
σιγκούγι (το) = μάλλινη υφαντή γυναικεία κάπα,
σιγουρεύου (ρ.) = ασφαλίζω κάτι, προφυλάγω.
σίδηρου (το) = α) το σίδηρο,
σίδηρου (το) = β) η αμπάρα που ασφαλίζει από μέσα την πόρτα. « **σφάλινα μ' πόρτα κι βάλι κι του σίδηρου** » = **κλείσε την πόρτα και βάλε και το σίδηρο, την αμπάρα**.
σικέρ (το) = το πολύ γλυκό πεπόνι.
σικλέτσι (το) = στενοχώρια, βάσανο.
σικλιντζίζουμι (ρ.) = στενοχωριέμαι,
σιλιαμέτσι (το) = σωτηρία, βοήθεια. προκοιπή.
σιλιάχι (το) = δερμάτινη ζώνη με θήκες για όπλα.
σιλιγκάρ (το) = αδένας του λαιμού.
σιλτζίζου (ρ.) = κάνω κάτι να μη κόβει, στομώνω. « **μη του φουβάσι, σιλτσαν τα δόντια τ' κι δε δαγκώγι** » = **μη το φοβάσαι (το σκυλί), στόμωσαν τα δόντια του και δεν μπορεί να δαγκώσει**. (λέγεται κοροϊδευτικά για εκείνον που κακολογεί, ότι αυτά που λέει είναι ακίνδυνα)
σιμτσής (ο) = φούρναρης.
σίνακας (ο) = πολύ μαύρος, μαυροπίνακας.
σινάστριγους (επιθ) = ανήσυχος, νευρικός.
σίντας (συνδ) = κάθε φορά, όταν.
σιντζίμ (το) = λεπτός αλλά δυνατός σπάγκος.

σιντούκι (το) = μπαούλο.
σιντσέφ (το) = μαργαριτάρι.
σιντσαφιένους (επιθ) = μαργαριταρένιος.
σιολι (το) = γυάλινο πιατάκι που προσφέρουμε γλυκό κουταλιού.
σιόλα (η) = (βλ. μισησιόλα).
σιόμπλικα (η) = μικρό σφαιρικό εξόγκωμα στα φύλλα της βαλανιδιάς, κηκίδι.
σιόρους (ο) (**K.**) = το κρασί.
σιουγκρίζου (ρ) = τα χάνω, δεν ξέρω τι να κάνω.
σιουλναρίδα (η) = σειρά από σταλαματιές χυμένου υγρού.
σιουλναρίζου (ρ.) = ραντίζω ή χύνω από απροσεξία λάδι, σιρόπι, ή άλλο υγρό.
σιουλναρίζουμι (ρ.) = λερώνομαι από χυμένο πάνω μου φαγητό.
σιούμκα (η) = πάνινο τόπι γεμισμένο με κουρέλια.
σιουμμαλλιά (η) = αχτένιστη.
σιουμπώ (ρ.) = συδουαλίζω, κάνω να δυναμώσει η φωτιά.
σιουμπώ(ρ.) = παρακινώ κάποιον για κάτι.
σιουντρίζουμι (ρ.) = μπερδεύομαι, σιουρδίζω.
σιουρδίζου (ρ.) = αφαιρούμαι, τα χάνω, δεν ξέρω τι να κάνω.
σιούρδους (επιθ) = α) εκείνος που σιουρδίζει.
σιούρδους (επιθ) = β) Κοζανίτης, κάτοικος Κοζάνης.
σιούρκα (η) = το λούκι, η υδρορροή.
σιουρμπέτσι (το) = σιρόπι, πολύ γλυκό, σερμπέτι.
σιούτους(ο)=ζώο που του λείπουν τα κέρατα.
σιριάνι (το) = περίπατος, σεργιάνι, έξοδος για να δούμε μια υπαίθρια εκδήλωση. (γάμο, πανηγύρι, καρναβάλια).
σιριανώ (ρ.) = τριγυρίζω, κάνω βόλτα.
σιρμαϊά (η) = τα πρώτα κεφάλαια για ξεκίνημα μιας δουλειάς, απόθεμα, σιρμαγιά.
σιρμαές (ο) = (βλ. σιρμαϊά).
σιρμί (το) = συνάχι.
σιρνικός (επιθ) = αρσενικός.
σιρσιλές (ο) = φάρα, γενιά, ομάδα.
σιτζιατζές (ο) = μικρό χειροποίητο χαλί.
σιτζιούκι (το) = (βλ. ιτζιούκι).
σιύρ (το) = (βλ. λ. σιριάν).
σιφτές (ο) = χερικό, η πρώτη εμπορική πράξη της ημέρας.
σιχασιά (η) = αηδία.

σκαμάγγι (το) = πολύ αφράτο μαλλί ή μάλλινο ρούχο.
σκαλιόρσμα (το) = καλωσόρισμα.
σκαλιουρνώ (ρ.) = καλωσορίζω, υποδέχομαι κάποιον, πρωτοδοκιμάζω φρούτο εποχής. « **σκαλιόρσα πιπόνι** » = πρωτοδοκίμασα εφέτος πεπόνι .
σκαλνιούμι (ρ.) = σκαλίζομαι, πηγαίνω γυρεύοντας φασαρία.
σκαλνώ (ρ.) = σκαλίζω, ενοχλώ κάποιον. (Παρατ) **σκάλτζα**, (Αορ) **σκάλτσα**.
σκανιάζου (ρ.) = στενοχωριέμαι, σκάω από στενοχώρια, κάνω κάποιον να ζηλέψει.
σκαντζήθρα (η) = σπίθα.
σκαπιτώ (ρ.) = φεύγω, εξαφανίζομαι. (Αορ) **σκαπέτσα**
σκαπνί (το) = ξύλινο κάθισμα, σκαμνί.
σκαρκάλι (το) = το έντομα ακρίδα. (**τα σκαρκάλια**).
σκάγκαλους (ο) = (βλ. λ. σκαρκάλ).
σκαρνών (ρ.) = α) φεύγω, αδειάζω τη θέση μου,
σκαρνών (ρ.) = β) σηκώνομαι τη νύχτα και τρώω. (Παρατ) **σκαρνούσα**, (Αορ) **σκάρσα**.
σκαρνών (ρ.) (**K.**) = κλέβω.
σκάρους (ο) = α) νυχτερινό τσίγμα προβάτων,
σκάρους (ο) = β) επιτραπέζιο δημοτικό τραγούδι.
σκάρσμα (το) = φυγή.
σκαρφίζουμι (ρ.) = επινωώ, σοφίζομαι, σχεδιάζω κάτι κακό.
σκαφίδ (το) = σκάφη.
σκεπ (η) = α) η σκέπη, μεμβράνη που συγκρατεί τα έντερα.
σκεπ (η) = β) κάλυμμα του κεφαλιού της νύφης.
σκέτου (το) = το φαγητό χορτόσουπα.
σκια (η) = συκιά.
σκιάζου (ρ.)=τρομάζω κάποιον.(Αορ) **έσκιαξα**.
σκιάζουμι (ρ.) = τρομάζω. (Αορ **σκιάθκα**
σκιάχτρου (το) = φόβητρο.
σκίζα (η) = α) κομμάτι από σκισμένο κούτσουρο,
σκίζα (η) = β) άτομο που δεν καταλαβαίνει τι του λες.
σκιπαστή (η) = σκεπή σε υπόστεγο.
σκιτζής (ο) = α) αυτό που δεν μπορεί να εξελιχθεί, στάσιμος, β) επιδιορθωτής, μπαλωματής.
σκλαβάκι (το) = παιδικό ομαδικό παιγνίδι.

σκληρίκι (το) = σκουλαρίκι.
σκληρί (το) = α) σκουλήκι. « *σκληρί τ'ς ης* » = σκουλήκι της γης, πολύ εργατικός.
σκληρί (το) = β) κορδόνι παπουτσιού. (τα *σκληρίκια* = τα κορδόνια των παπουτσιών).
σκληκουφαγούμενου (επιθ) = σκουληκοφαγόμενο, πολύ παλιό φαγωμένο από το σαράκι.
σκλη (το) = σκυλί. (τα *σκλη*).
σκληρίβα (η) = χαυλιόδοντο, σκυλόδοντο, κυνόδοντο.
σκληρίβας (επιθ) = στραβοδόντης.
σκληρίθ (το) = σκελίδα, κομμάτι.
σκληρόδουτου (το) = κυνόδοντο.
σκληρόνουχου (το) = παρανυχίδα.
σκληνι (το) = σχοινί.
σκληπ (το) (Κ.) = ξυλοδαρμός το ξυλοφόρτωμα.
σκούζου (ρ.) = φωνάζω δυνατά.
σκουλνώ (ρ.) = σχολώ, σταματώ τη δουλειά μου.
σκούλους (ο) = το πίσω πλατύ μέρος του τσεκουριού.
σκούμπα (η) = η πρώτη ρακή της καζανιάς, δυνατή ρακή, ρακή διπλής αποστάξεως. « *ρακή μιταβγαλμένη* ».
σκουντός (επιθ) = κακόμοιρος, κακότυχος.
σκουντράνικους (επιθ) = απότομος, με όχι καλούς τρόπους, μπεςαλής.
σκουπιζου (ρ.) = δέρνω.
σκουρδαλιά (η) = σκορδαλιά πουρέ διαλυμένη σε νερό και τριμμένο αγγούρι.
σκουρδάρι (το) = σκορδαλιά πουρέ
σκουρδούμστους (ο) = η θέση από το κότσι (βασιλιά) όταν είναι όρθιο.
σκουρότρανι (επιθ) = έτσι χαρακτηρίζεται κάποια που ενώ είναι μεγάλη στην ηλικία ασχολείται με παιδικά παιχνίδια.
σκουταρά (η) = συκωταριά.
σκουτσιάης (ο) = αέρας παγωμένος που τρυπά τα σωθικά.
σκουσιδά (η) = σκοτάδι.
σκουφιάζου (ρ) (Κ.) = τελειώνω την δουλειά. « *σκουφιαντάν καψαλντάν* » = τελείωσε η δουλειά ας φύγουμε τώρα.
σκρίκα (η) = α) ακατέργαστος βράχος,
σκρίκα (η) = β) αγύριστο κεφάλι.
σκρόπιους (επιθ) = σκορπισμένοι.
σκρούμπους (ο) = κάτι καμένο, καρβουνιασμένο φαγητό.
σκρουπώ (ρ.) = σκορπώ, σκορπίζω.
σκρόφα (η) = θηλυκό γουρούνι.

σκτησι (το) = ρούχο, σκουτί. (τα *σκτησια*).
σκούβαλου (το) = σκουπίδι, εκείνο που μένει μετά το κοσκίνισμα των δημητριακών.
σκούφου (το) = χονδρή μάλλινη κάλτσα.
σκούφου (ρ.) = σηκώνω.
σκούφου (το) = συκώτι.
σκούφου (το) = στείλιάρι, χειρολαβή γεωργ. εργαλείου.
σκούφου (ρ.) = βάζω στείλιάρι,
σκούφου (ρ.) = δέρνω.
σκούφου (η) = υπνηλία, νύστα, ατονία.
σκούφου (τα) = στολίδια για το στήθος.
σκούφου (το) = σουλούπι, μορφή, παρουσιαστικό.
σκούφου (επιρ) = κοντά, σιμά.
σκούφου (το) = σημαδι, σημείο, στόχος σκοποβολής.
σκούφου (η) = εκείνη που μαζεύει ό,τι βρει.
σκούφου (επιθ) = συμμαζωμένος, συνεσταλμένος, ντροπαλός.
σκούφου (ρ.) = α) μαζεύω, συγκεντρώνω τα σκόρπια πράγματα.
σκούφου (ρ.) = β) συγυρίζω, τακτοποιώ το σπίτι.
σκούφου (ρ.) = συμμαζεύομαι, γυρίζω το βράδυ στο σπίτι.
σκούφου (το) = θάμνος, χαμόδεντρο.
σκούφου (ρ.) = μιλώ.
σκούφου (ρ.) = σκουντώ, σπρώχνω.
σκούφου (ρ.) = πλησιάζω, σιμώνω.
σκούφου (ρ.) = α) τινάζω, κουνώ δυνατά.
σκούφου (ρ.) = β) πίνω κρασί,
σκούφου (ρ.) = γ) πληρώνω κάποιο χρέος (Αορ.) *σκούφου*
σκούφου (το) = σινάπι.
σκούφου (το) = συνάχι.
σκούφου (το) = α) σινί, μεγάλο και ρηχό ταψί.
σκούφου (το) = β) έθιμο του γάμου όπου την Παρασκευή πριν από τη στέψη ανταλλάσσονται διάφορα μικρά δώρα, από το γαμπρό προς τη νύφη και τους στενούς συγγενείς της καθώς και από τη νύφη προς τον γαμπρό. Όλα αυτά είναι τοποθετημένα σ' ένα μεγάλο σινί που μεταφέρεται με συνοδεία μουσικής από τους κεντρικούς δρόμους.
σκούφου (το) = συνεστίαση, συμπόσιο, βεγγέρα.
σκούφου (ο) = σουβλάκι, κομμάτια ψημένο κρέας περασμένο στη σουβλα.
σκούφου (το) = το μικρότερο παιδί της οικογένειας.
σκούφου (η) = σουβλα.

σουγλί (το) = σουβλί, εργαλείο τσαγκάρη.
σουγλιμάδα (η) = ψημένο κρέας στη σούβλα.
σουγλνώ (ρ.) = σουβλίζω.
σούδα (η) = στενό πέρασμα, μέρος ακάθαρτων νερών.
σούζουλου (το) = (βλ. ζούζουλου).
σούζουλου (το) (**Κ.**) = (βλ. γκαλιούρ'ς) ο ήλιος.
σουιάς (ο) = μαχαιράκι που διπλώνει.
σουκάκι (το) = στενός δρόμος, σοκάκι.
σουκάκου (επιθ) = εκείνη που γυρίζει στις γειτονιές..
σουλδί (το) = μικρής αξίας ή ποσότητας πράγμα
σουλότα (η) = χιονόνερο.
σουλτάν μιριμέτσι = ένα χέρι γερό ξυλοδαρμό.
σουμπαής (ο) = το μυαλό, η σκέψη, ο νους.
σουμός (ο) = γλιτωμός, σωτηρία, τελείωμα, τέλος.
σουντώ και **σουρντώ** (ρ.) = προτρέπω κάποιον να ορμήσει, ερεθίζω. « **σούντσιν τα σκλια ουπάνου μ** » = ερέθισε τα σκυλιά να ορμήσουν επάνω μου.
σούρα (η) = πτυχή τσάκιση σε ρούχο.
σουργκούνι (το) = κατώτερος άνθρωπος, κουτσομπόλης, ανήθικος.
σουρίζου (ρ.) = σφυρίζω. [(Αορ) **σούρξα**].
σουρίχτρα (η) = σφυρίχτρα.
σουρός (ο) = σωρός, μαζεμένα πράγματα.
σούρπιτους (επιθ) = βιαστικός, θέλει να κάνει γρήγορα.
σούρτσμα (το) = ευκοιλιότητα.
σούρουβα (τα) = κάλαντα πρωτοχρονιας.
σουρουβουλιά (η) = σωρός, πράγματα στοιβαγμένα σε σωρό.
σουρούκι (το) = α) ράμφος πουλιού,
σουρούκι (το) = β) στόμιο κανάτας ή άλλου δοχείου υγρών.
σούρπιτους (επιθ) = βιαστικός, γρήγορος.
σουρτούκου (επιθ) = επιπόλαιη, άστατη, ελαφρόμυαλη.
σούφρα (η) = τσαλάκωμα σε ρούχο, ζαρωματιά, ρυτίδα.
σουφράς (ο) = χαμηλό στρογκυλό τραπέζι.
σουφρώνου (ρ.) = α) τσαλακώνω.
σουφρώνου (ρ.) = β) κλέβω.
σπαλιόρα και **σπαλιόρτζμα** (η) = σκότωμα, καταστροφή.

σπαλιουρνώ (ρ) = σκοτώνω.
σπάργανα (τα) = όλα τα εσώρουχα του μικρού παιδιού.
σπαρνιούμι (ρ.) = κουνιέμαι, μετακινούμαι, προσπαθώ . (Αορ) **σπαράθκα** . « **_ Δω μ' Θε μ'. _ Σπαράξ να σ' δώσου** » = - Δώσε μου Θεέ μου. - Κουνήσου,(προσπάθησε κι εσύ) για να σου δώσω).
σπαρνώ και **σπαράζου** (ρ.) = κουνώ, σκουντώ, μετακινώ. (Αορ) **σπάραξα**.
σπιτουτόπ (το) = οικόπεδο.
σπιτσέρ'ς (ο) = ο φαρμακοποιός.
σπλιανίζου (ρ.) = κάνω κάποιον να ζηλέψει. (Π.Εν.) **σπλιανίζουμι**.
σπουλάιτσι (ευχή) = εις πολλά έτη.
σπουρίτσι (το) = το σπουργίτι.
σπουρτούλι (το) = το σπουργιτάκι.
σπτόγαμπρους (ο) = εσώγαμβρος.
σπτόφουρνους (ο) = σπιτικός φούρνος.
σπτσιάτσικους (επιθ) = σπιτικός.
σπυρουτά (τα) (**Κ.**) = τα φασόλια και γενικά τα όσπρια.
στάζου (ρ.) = σταλάζω, ρίχνω κάτω σταλαματιές.(Ε.Αορ) **έσταξα**, (Π.Αορ) **στάθκα** .
στάλους (ο) = το μέρος που διανυκτερεύει το κοπάδι.
στάλους (**Κ.**) = ο μιναρές, το τζαμί.
σταματούρα (η) = μεγάλη τάβλα όπου οι γουνοποιοί τεντώνουν να γουναρικά για να ξεζαρώσουν.
στάμους (ο) (**Κ.**) = ο τεμπέλης.
στανιό (το) = ζόρι, δυσκολία, εξαναγκασμός.
σταξιά (η) = α) σταλαματιά, σταγόνα,
σταξιά (η) = β) μικρή ποσότητα. « **μόδουκιν μια σταξιά φαϊ** » = μου πρόσφερε πολύ λίγο φαγητό.
στασιδ (το) = κάθισμα εκκλησίας.
στατήρ (το) = ειδικό μαχαίρι κρεοπώλη.
σταυρώματα (τα) = προστατευτικά στηρίγματα από πέτρα ή ξύλο, γύρω από το στόμιο πηγαδιού.
σταυρώνου (ρ.) = α) κάνω το σχήμα του σταυρού,
σταυρώνου (ρ.) = β) διπλώνω κλωστές,
σταυρώνου (ρ.) = γ) συναντώ τυχαία στο δρόμο κάποιον,
σταφίδα (η) (**Κ.**) = τα φυσίγγια.
σταφνίζου (ρ.) = α) στραγγίζω λίγο-λίγο,
σταφνίζου (ρ.) = β) χύνω δάκρυα.
σταφυλαρμιά (η) = σταφύλια τουρσί συντηρημένα μέσα σε μούστο και σινάπι.

στέζιρους (ο) = χοντρό ξύλο μπηγμένο στη μέση του αλωνιού στο οποίο δένονται τα άλογα για το αλώνισμα.

στιγνόπτα (η) = πίτα χωρίς λίπος με δυο φύλλα από ζυμάρι με προζύμι, στη μέση γέμιση από βρασμένα στεγνά λάπατα και τριμμένα καρύδια κάτω, μέσα και πάνω. Αυτή την πίτα την κάνουμε την Μεγάλη Τετάρτη.

στιλνάρ (το) = βότσαλο, σφαιρική πέτρα.

στιλνάρια (τα) = παιδικό παιχνίδι με βότσαλα, πεντόβολα.

σιμάρω (ρ) = εκτιμώ, υπολογίζω, σέβομαι κάποιον

σιρνάρια (τα) (Κ.) = α) τα αβγά.

σιρνάρια (τα) (Κ.) = β) τα στήθη της γυναίκας.

στουμπέτσι (το) = λευκή σκόνη, για βάψιμο παπουτσιών.

στουμπίζου (ρ.) = κοπανώ, κάνω κάτι σκόνη. « **στούμσα τουν καφέ στου ντουμπέκι** » = *κοπάνισα τον καφέ στο ντουμπέκι* « **θα σι στουμπίσου σαν τσι γκουστσιαρίτσα** » = *θα σε κοπάνισω όπως κοπανίζουμε τη σαύρα*.

στούμπους (ο) = α) γουδοχαίρι,

στούμπους (ο) = β) κοντός άνθρωπος.

στου-ντου = στο κυνηγητό, στο γιουχάισμα. « **τουν έχν στου-ντου** » = *τον κοροϊδεύουν, τον κυνηγούν*.

στουπόκουλου (το) = καρπός θάμνου κατά της ευκοιλιότητας.

στουπουτός (επιθ) = παραγεμισμένος, χονδρός.

στουπώνου (ρ.) = βουλώνω, κλείνω γερά το άνοιγμα, παραγεμίζω.

στραγγαλνώ (ρ) = στραγγαλίζω, πνίγω.

στραγγιστήρ (το) = στραγγιστήρι, σουρωτήρι.

στράτα (η) = α) δρόμος, β) βάδισμα μικρού παιδιού.

στρέγου (ρ.) = στέργω, δέχομαι κάτι, συμφωνώ.

στρέκλους (ο) = παράλυση των άκρων των αιγοπροβάτων, αφηνίαση βοοειδών από τσίμπημα μύγας (οίστρου).

στριβλός (επιθ) = ανάποδος, ιδιότροπος.

στριματσίζου (ρ.) = σκάβω βαθειά για να φυτέψω αμπέλι.

στρίφου (ρ.) = σφουγγαρίζω, τρίβω.

στριφτάρ (το) = α) λεπτό ξύλο που κλείνει την τρύπα της κάνουλας, β) το ξύλο για το γνέσιμο μαλλιού.

στρούγκα (η) = η στάνη, περιφραγμένος χώρος για το άρμεγμα.

στρουφιάζουμι (ρ.) = κάθομαι απρόσκλητος για φαγητό.

στσέζηρους (ο) = μεγάλος πάσσαλος στο κέντρο του αλωνιού.

στσέκου (ρ.) = στέκομαι, σταματώ.
« **στας' να σ' πω** » = *σταμάτησε να σου πω*.

στσέλνου (ρ.) = στέλνω.

στσιρουγκάνου (η) = αυτή που δεν κάνει παιδιά.

στσιαρ (το) = σιτάρι.

στσιαρίσιους (επιθ) = από σιτάρι.
« **στσιαρίσιους τραχανάς** »

στσιβάλια (τα) = είδος μπότας που κουμπώνουν μπροστά.

στσιγνουπαίδα (τα) = πόδια πολύ λεπτά.

στσιο (το) = στοιχειό, φάντασμα.

στσιόφα (η) = μακρύ επίσημο γυναικείο φόρεμα από γυαλιστερό ύφασμα.

στσιριουμένους (επιθ) = στερεωμένος, ακλόνητος. « **καλή στσιρέουσι** » ή « **στσιριουμένι** » (*ευχή που δίδεται στους νεόνυμφους*).

στσιριώνου (ρ.) = στερεώνω, κάνω κάτι ακλόνητο.

στσιφάνι (το) = στεφάνι, σιδερένιο τσέρκι βαρελιού.

στσιφάνια (τα) = παιδικό παιχνίδι με σιδερένια στεφάνια βαρελιού.

στσιφανώματα (τα) = γάμος. « **πήγαμι στα στσιφανώματα** » = *πήγαμε στο γάμο*.

στσιφανώνου (ρ.) = παντρεύω, κάνω την τελετή του γάμου.

στσιμονι (το) = το στημόνι του υφάσματος.

στσιψι (η) = σύψη.

στσιχίζου (ρ.) = προσλαμβάνω κάποιον για εργασία και για ορισμένο χρονικό διάστημα. (Π. Αορ.) **τσχιθκα**

σύβρασι (η) = τρόπος μαγειρέματος που κατά το βράσιμο του φαγητού, τσιγαρίζουμε συνήθων κρεμμύδι και το προσθέτουμε.

συγκαίουμι (ρ.) = ερεθίζεται το δέρμα μου από τριβή, ιδρώτα ή άλλη αιτία. (Αορ.) **συγκάικα**.

συγκαθίζου (ρ) = χορεύω συγκαθιστό χορό.

συγκυριά (η) = το σχοινί με το οποίο δένουμε τα υποζύγια για να βαδίζουν το ένα πίσω από το άλλο.

συίζουμι (ρ.) = συγχίζομαι.
σύκου (το) (**Κ.**) = το αιδούο.
συλλουιάζουμι (ρ.) = συλλογίζομαι, σκέπτομαι.
συλλουιούμι (ρ.) = (βλ. συλλουιάζουμι).
συμπάθιου, μι του συμπάθιου = συγγνώμη.
συμπράγκαλα (τα) = διάφορα πράγματα, ποικιλία εργαλείων.
συμφάδα (η) = συννυφάδα.
σύναξι (η) = συγκέντρωση, συνάθροιση.
συνάστριγους (επιθ) = ανήσυχος, νευρικός.
συνερίζομαι (ρ.) = ζηλεύω με πάθος, θυμώνω.
συνήθιου (το) = συνήθεια, έθιμο.
συνουιούμι (ρ.) = συνεννοούμαι. [(Αορ) *συνουήθα*].
συντζίρια (τα) = στολίδια, κοσμήματα.
συντρόφ (το) = το βρακί.
συρμί (το) = συνάχι, παροδική αρρώστια.
συρτ'ς (ο) = σύρτης.
σύξου (το) = αναστάτωση, χαλασμός. *«ίγκιν του σύξου»*.
σούζου (ρ.) = συγχύζω κάποιον. (Π.Εν.) *σούζουμι*. (Π.Αορ) *σούζικα*.
σύυσι (η) = σύγχυση, ταραχή.
συφνίζου (ρ.) = ηρεμώ, ξηραίνω σπυριά, θεραπεύω εξανθήματα.
σύχλουρου (επιθ) = λίγο υγρό, όχι καλά ξεραμένο.
σφαγάδ (το) = σφάγιο, σφαγμένο ζώο.
σφαϊό (το) = κοιλόπνοος, δυνατός πόνος.
σφαλνώ (ρ.) = κλείνω. (Π.Αορ) *σφάλτσα*, (Π.Αορ) *σφαλίτσα*.
σφαχτό (το) = (βλ. σφαγάδ).
σφαχτ'ς (ο) = απότομος δυνατός πόνος.
σφιντόνα (η) = σφεντόνα που με περιστροφή πετούμε πέτρες
σφιξι (η) = ανάγκη, κοιλόπνοος.
σφόρα (η) = σπάγκος, λεπτό σχοινί.
σφουγγαρίζου (ρ.) = πλένω το πάτωμα με βούρτσα η με σφουγγαρόπανο.
σφουγγίζου (ρ.) = σκουπίζω τα νερά με πετσέτα, καθαρίζω.
σφουγγους (ο) = ο πολύ βρώμικος, ο πολύ λερωμένος, το σφουγγαρόπανο.
σφουντζύλι (το) = η τυλιγμένη κλωστή στο αδράχτι.
σφουρλέτσικους (ο) = α) εργαλείο που σφίγγουμε το χερόβολο στα δεμάτια του θερισμένου χόρτου ή σιταριού,

σφουρλέτσικους (ο) = β) ειδικός κάδος που χτυπάμε το γάλα και παίρνουμε το βούτυρο.

σγάδια (τα) = (βλ. ζουγάδες)

σιχαρίκια (τα) = καλές ειδήσεις, ευχάρια στα νέα « ...*κι τα σιχαρίκια έφιναν πως έρχιτσει ου αφέντσης, από τα μέρη της Βλαχιάς κι από του Μπουκουρέτσι ...*» (από σιατιστινό τραγούδι)

σιχουριμένα (τα) (**Κ.**) = τα πλιθιά, τα άψητα τούβλα.

σιχουρνώ (ρ.) = συγχωρώ.

σώζου (ρ.) = γλιτώνω, σώζω. (Ε.Αορ) *έσουσα*, (Π.Αορ) *σώθα* .

σωνι (το) = τέλος. « *ίφιρις του σωνι* » = *έφερες το τέλος, με τα λόγια σου έφερες την καταστροφή του κόσμου* .

σώνου (ρ.) = τελειώνω. «... *σώνι κόρη μ κι έλα τώρα, γράφτηκες σαν την ακόλλα...*» (στίχος σιατιστινού τραγουδιού).

* * *

--= T =--

T (άρθρο) = του.

ταβάνι (το) = ταβάνι, οροφή.

ταβάς (ο) = μεγάλο ταψί.

τάβλα (η) = ποδιά, μπροστέλα.

ταγάρ (το) = α) ξύλινο κυλινδρικό δοχείο με το οποίο μετρούμε ποσότητα σιτηρών.

ταγάρ (το) = β) ειδικό σακούλι που δίνουμε τροφή στα ζώα.

ταγκιάζου (ρ.) = ταγκιάζω, παίρνω δυσάρεστη γεύση και οσμή..

ταζέθους (επιθ) = φρέσκος, νωπός. « *θα φκιάσου να πιούμι απ' τον ταζέθου τουν καφέ* » = *θα κάνω να πιούμε από τον φρέσκο τον καφέ* .

τάζου (ρ.) = υπόσχομαι.

ταή (η) = τροφή ζώων, τάϊσμα.

ταίζου (ρ.) = τρέφω.

ταίλιακούκ (επιρ) = ποτέ, αυτό δεν θα γίνει ποτέ. (δεν υπάρχει τέτοια γιορτή).

τακίμ (το) = σύνολο ομοειδών πραγμάτων, κοστούμι.

τακούμ (το) = (βλ. τακίμ).

ταμάμ (επιρ) = έτσι όπως το ήθελα, ακριβώς.

ταμάχι (η) = πλεονεξία, απληστία.

ταμαχιά (η) = (βλ. ταμάχι).

τάμαχους (επιθ) = αχόρταγος, πλεονέκτης, λαίμαργος.

ταμπάκις (ο) = βυρσοδέψης.
ταμπάνι (το) = α) στρώση, φόδρα, εσωτερικός πάτος παπουτσιού,
ταμπάνι (το) = β) ένα χέρι ξύλο.
ταμπαχανάς (ο) = βυρσοδεψείο.
τανάσκιλα (επιρ) = ανάσκελα.
τανιούμι (ρ.) = τεντώνομαι να φτάσω κάτι. (Αορ) *τανύσκα*.
τανστάρας (επιθ) = καυχησιάρης, παινεσιάρης.
τανώ (ρ.) = τανύζω, τεντώνω. (Παρατ) *τάντζα*, (Αορ) *τάντσα*.
τάξιμου (το) = α) υπόσχεση. « *άλλου του τάξιμου κι άλλου του δόσιμου* »
τάξιμου (το) = β) υπόσχεση και συμφωνία για το ποσόν της προίκας. « *άλλου του τάξιμου κι άλλου του δόσιμου* » (φράση που λέγεται όταν δεν τηρείται μια συμφωνία)
ταξιράτσι (το) = συμφορά, ζημιά, ήταν μοιραίο.
ταουσιάντζ (ο) (Κ.) = ο λαγός.
τάπα (η) = α) πώμα, βούλωμα.
τάπα (η) = β) πολύ μεθυσμένος. « *ίγκιν τάπα* ».
ταπή (η) = κατά το τουρκικό κτηματολόγιο, τίτλος ιδιοκτησίας (*οι ταπές*).
ταπίπκα (επιρ) = μπρούμυτα.
ταραχίζουμι (ρ.) = συγχύζομαι, ταραζομαι.
ταρλαγάνι (το) = πανωφόρι σαν κάπα.
ταρτάρας (επιθ) = φαφλατάς, ψευτοπαλικαράς.
ταρταρίζου (ρ.) = μιλώ ασταμάτητα.
τάχασις (επιρ) = τάχα, δήθεν.
ταχιά (επιρ) = αύριο, την άλλη μέρα.
ταχμινιάζου (ρ) = προγραμματίζω, υπολογίζω, βάζω σα στόχο.
τείχια (τα) = οι τοίχοι.
τελι (το) = λεπτό σύρμα.
τέλια (τα) = τα στολίδια στο κεφάλι της νύφης.
τερζής (ο) = ράφτης.
τζαμπούνα (η) = πνευστό μουσικό όργανο, αυτοσχέδια σφυρίχτρα από ξύλο ή καλάμι.
τζαντζάλι (το) = ξεφτισμένο και τριμμένο ρούχο, πολύ λεπτό ύφασμα.
τζαντζάρ (το) = όργανο με το οποίο αφραταίνει το βαμβάκι ο παπλωματάς.
τζαντζαράς (ο) = παπλωματάς.
τζαντζαρίζου (ρ.) = κάνω το βαμβάκι ή το μαλλί αφράτο και κατάλληλο να γεμίσω στρώμα ή μαξιλάρι.
τζατζανεύου (ρ.) = παραχαϊδεύω κάποιον. (Μτχ) *τζατζα-νημένους*].

τζατζίλα και **τζαντίλα** (η) = λεπτό και αραιό ύφασμα για το στράγγισμα τυριού.
τζαχείλους (επιθ) = αυτός που έχει μεγάλη χείλη.
τζγκράνα (η) = γεωργικό εργαλείο, τζουγκράνα.
τζε-άχαρ = άιντε καημένη.
τζερεμές (ο) = α) = άτομο άχρηστο, αχαίρευτο. τεμπέλης, ανεπρόκοπος.
τζερεμές (ο) = β) ζημιά, πρόστιμο. « *σκότουνι μουροί, πλήρουνι τζιριμέδισ* » .
τζέρτζιλου (το) = κορόμηλο.
τζιαβώνου (ρ.) = (βλ. γκαβώνου)
τζιαμ (το) = τζάμι, γυαλί.
τζιαμόθουρου (το) = τζαμαρία, πόρτα με τζάμια.
τζιαμάλα (η) = μεγαλόσωμη και άγαρμπη κοπέλα.
τζιαμλίκι (το) = (βλ. ντζιαμόθουρου).
τζιάμπα (επιρ) = δωρεάν, χωρίς χρήματα.
τζιαμπάης (ο) = ζωέμπορος.
τζιαμπάς (ο) = τα μαλλιά της κεφαλής.
τζιανι (το) = η ψυχή, το είναι του ανθρώπου. « *μόφαγιν του τζιανι ια να τουν κάμου άνθρωπουν* » = *ξόδεψα το είναι μου για να τον κάνω σωστό άνθρωπο*.
τζιανι – **τζινι** = ερημιά, δεν υπάρχει κανένας.
τζιαντές (ο) = φαρδύς δρόμος, δημοσιά.
τζιανταρμάς (ο) = Τούρκος χωροφύλακας.
τζιαντήρ (το) = σκηνή, αντίσκηνο.
τζιαν-τζιν = ερημιά, ψυχή δεν υπάρχει.
τζιάτζιους (ο) = (βλ. ντιάντιους).
τζιαουνίζου (ρ.) = μουρμουρίζω νευριασμένα, διαβολοστέλνω.
τζιαρούχι (το) = το λάχανο που κάνουμε αρμιά, η κράμβη.
τζιαχνάτους (επιθ) = ο με πολλή όρεξη και ζωηράδα, ο ξεσηκωμένος.
τζιβουσκουσιζουμι (ρ.) = προσπαθώ να κάνω κάτι χωρίς καλό φωτισμό, στα σκοτεινά.
τζιέρ (το) = το συκώτι. (*τα τζιέρια*). « *μόφαγιν τα τζιέρια αυτό το πιδί. Δεν ακούει κάγκαέναν* »
τζιλιατσεύου (ρ.) = σφάζω, κρεουργώ.
τζιλμπίζου (επιθ) = κολπαδόρα, πολύξερη.
τζιμπτζέλι (το) = κουρέλι.
τζίνα (η) = το έντομο χρυσόμυγα.
τζινίζου (ρ.) = γυαλίζω, λάμπω.

τζίντζιρας (ο) = το έντομο τζιτζίκι, τζιτζίκας.
τζιόπς (ο) = η τσέπη.
τζιουγκραβέλτ'ς (ο) = ψιλό χαλάζι.
τζιούγκραβους (επιθ) = σγουρομάλλης, σγουρός.
τζιούκα (η) = κοιλιά.
τζιουλάπ (το) = εξήγηση, ερμηνεία, απολογία, λογαριασμός. « *δε θα σ' δώσω τζιουλάπ* » = *δεν θα σου δώσω καμιά εξήγηση*.
τζιουμάκα (η) = ξύλινο σφυρί ή ξύλο που στο άκρο έχει εξόγκωμα, μ' αυτό τα παιδιά χτυπούν τις πόρτες των σπιτιών όταν ψάλλουν τα «*κόλιαντα*.»
τζιουμπάνους (ο) = βοσκός.
τζιουμπούζι (το) = διασκέδαση, ξεφάντωμα.
τζιουπώνου (ρ.) = τσεπώνω, βάζω στη τσέπη, εισπράττω χρήματα.
τζιουτζές (ο) = άτομο χωρίς προσωπικότητα, χωρίς αξία.
τζιουτζιουκλάρ (το) = μικρό παιδί.
τζιούφιους (επιθ) = κούφιος, χαλασμένος.
τζιούφους (επιρ) = στα χαμένα, χαμένη υπόθεση.
τζιουφς (ο) = κώλος.
τζιπ (επιρ) = καθόλου.
τζιπ κι απού τζιπ = καθόλου, ολωσδιόλου, εντελώς.
τζιρβένι (το) = δερβένι, στενή τοποθεσία ανάμεσα από βουνά.
τζιρβινίσιους (επιθ) = από το δερβένι. περιοχή της Σιάτιστας. « *τζιρβινίσια σταφύλια* »
τζιριμές (ο) = (βλ. τζερεμές)
τζιρλικώνου (ρ.) = τρώω με λαιμαργία.
τζιρτζέλι (το) = κουρέλι. (ένα σιατιστινό αίνιγμα) « *μια τζιρτζέλου, μια παρτάλου ως κι ου βασιλιάς νι τρώει* » *Τσι είνι;* Απάντηση: « *είνι η αρμιά* » (το λάχανο τουρσί)
τζιρτζέλτ'ς (επιθ) = κουρελής,
τζιρτζιλιιά (η) = κορομηλιά. (βλ. κουρουμπλιά)
τζιτζβές (ο) = μπρίκι για καφέ.
τζιτζί (το) = βυζί.
τζιτζιμάρκα (επιθ) = (βλ. λ. διδμάρκα).
τζουρνάς (ο) = α) πνευστό μουσικό όργανο, β) προβοσκίδα, μούρη γουρουνιού.
τζούρτζουλας (ο) = ψηλό κατασκευάσμα από πέτρες ή διάφορα πράγματα τοποθετημένα πρόχειρα το ένα πάνω στο άλλο.

τζουρτζουλώνου (ρ.) = βάζω πρόχειρα το ένα πάνω στο άλλο, διάφορα πράγματα, κτίζω πρόχειρα έναν τοίχο.
Τζουρτζουλώνουμι (ρ.) ανεβαίνω βιαστικά σε ένα ψηλό μέρος. (δέντρο ή τοίχο)
τιάνια (η) (**Κ.**) = ο πολύ μεθυσμένος.
τιατιάης (επιθ) = δειλός, φοβητσιάρης.
τικνίζου (ρ) = πετυχαίνω στην προσπάθεια που κάνω, γεννώ.
τιλιάλτ'ς (ο) = τελάλης.
τιλιατίγι (το) = πολύ λεπτό δέρμα.
τιμαρέου (ρ.) = χαϊδεύω, ξύνω, περιποιούμαι ζώα.
τιμινάς (ο) = υπόκλιση, χαιρετισμός με σεβασμό.
τιμπίχι (η) = σύσταση, συμβουλή, παραγγελιά.
τιόμπαλιας (ο) (**Κ.**) = ο παστός βακαλάος
τιρτσιπια (τα) = κόλπα, τρόπος συμπεριφοράς, τερτίπια.
τισκιρές (ο) = πρόχειρη επιστολή, σημείωμα, ραβασάκι.
τισλιάς (ο) = απόφαση, εκείνο που δέχομαι σαν τετελεσμένο. « *πήριν τουν τισλιά τ'* » = *το πήρε απόφαση, υποχώρησε*.
τισσιρουπόδαρους (ο) (**Κ.**) = ο γάϊδαρος.
τιφτίκι (το) = (βλ. ντιμπτίλι)
τκαλι (το) = ψαρόκολλα.
τοζι (το) = σκόνη από τριμμένο κάρβουνο, ασβέστη κ.λ.π.
τόκα (η) = α) χειραψία.
τόκα (η) = β) εγκράφα, πόρπη.
τόπκα (η) = τόπι, μπαλάκι.
τοπ-τοπ = όχι όμοια, μέρη-μέρη, σκορπισμένα εδώ κι εκεί.
τότσι (επιρ) = τότε.
τούια (τα) = λογισμοί, λογικά, σκέψεις. « *όντας νι βλέψ, σκλώνουντι τα τούια σ* » = *κάθε φορά που την συναντάς, την βλέπεις, ξεσηκώνεται το μυαλό σου, τρελαίνεσαι*
τουκάς (ο) = εγκράφα, κούμπωμα.
του λόγου σ = εσύ. « *του λόγου σ' τσι λες;* » = *εσύ τι λες;*
τουλούπα (η) = (βλ. πάλτσα).
τουλούμ (το) = δερμάτι, ασκός.
τουλουμίσιους (επιθ) = από τουλούμι. « *τουλουμίσιου τσυρί* ».
τουλούμπα (η) = αντλία νερού.
τουλουπάγι (το) = (βλ. τζαντζίλα).
τουμάρ (το) = δέρμα ζώου.
τούμκανους (ο) = φουσκωμένος σαν τύμπανο.

τούμπα (η) = α) καμπούρα,
τούμπα (η) = β) λόφος, ανώμαλο έδαφος.
τούμπαρ'ς (επιθ) = καμπούρης. (*η τούμπου, το τούμπαβου*)
τούνα (επιρ) = μούσκεμα, πολύ βρεγμένος.
τουν κουσιό = τρέχοντας.
τουν πήριν = αποκοιμήθηκε.
τουντζι (το) = μπρούντζος.
τούντζα (η) (**K.**) = άτομο χωρίς αντίληψη.
τουρκανάκατους (ο) = μιγάδας.
τούρκικους (επιθ) = τούρκικος.
τούρλα (η) = ζάλη.
τουρλιού (το) = α) είδος φαγητού.
τουρλιού (επιρ) = β) ανακατεμένα, ανάμεικτα.
τουρός (ο) = ίχνος, πέρασμα, μονοπάτι.
τουρτούρα (η) = το πουλί τρυγόνι.
τραγατσικά (η) = σάκος βοσκού από δέρμα προβάτου που μοιάζει με τουλούμι.
τραγδώ (ρ.) = τραγουδώ.
τραϊ (το) = τράγος, τραγί.
τραϊσίους (επιθ) = από τραγί . « *τραϊσίους πατσιάς* »
τραμαντζάνα (η) = νταμιτζάνα, γυάλινο δοχείο με ψάθινο κάλυμμα.
τράμπα (η) = ανταλλαγή, συναλλαγή.
τρανεύου (ρ.) = μεγαλώνω. (Παρατ) *τράνιβα*, (Αορ) *τράνιψα*
τρανεύουμι (ρ.) = μεγαλοπιάνομαι, θέλω να δείχνω μεγάλος.
τρανός (επιθ) = α) μεγάλος.
τρανός (ο) = β) ο μεγάλος της οικογένειας, ο αρχηγός.
« *τραβήξας απ' μ παρτσιά, ήρθιν ου τρανός* » = *πηγαίνετε πιο πέρα από το τζάκι, ήρθε ο μεγάλος.* (ο πατέρας ή ο παπούς)
τραντάζου (ρ.) = κουνώ δυνατά, ταρακουνώ. (Π.Αορ) *τραντάθκα* .
τραντάφλου (το) = τριαντάφυλλο.
τράους (ο) (**K.**) = ο δεσπότης.
τράπιζους (ο) = τραπεζομάντιλο.
τραπχανάς (ο) = μεγάλο χρηματικό εισόδημα.
τράτους (το) = παράταση, διάστημα, αντοχή.
τραύλιαγκας (επιθ) = τραυλός,
τράφους (ο) = τάφος, μνήμα.
τραφώνουμι (ρ.) = θάβομαι, λερώνομαι παντού, πέφτω θύμα εξαπάτησης, καταχρεώνομαι.
τραχανάς (ο) = ζυμαρικό με σπασμένο σιτάρι (*στσιαρίσιους*) ή με αλεύρι (*αλευρίσιους*) και με γάλα.

τραχανόπτα (η) = πίτα με τραχανά χωρίς φύλλα.
τραχείλας (επιθ) = αυτός που έχει μεγάλα χείλη.
τραχιλιά (η) = α) τραχηλιά, λαιμόκοψη,
τραχιλιά (η) = β) γυναίκα με μεγάλα χείλη ή γυναίκα που κουτσομπολεύει.
τραχιλιάζου (ρ.) = κουτσομπολεύω, μιλώ.
τράχουμα (το) = το χρηματικό μέρος της προίκας.
τριμιντζίνα (η) = α) κολλητική ουσία, β) τσιγκούνης.
τριόημιρου (το) = τριήμερο, αρχή της σαρακοστής, Καθ. Δευτέρα.
τριότα (η) = το παιγνίδι τρίλιζα.
τριουκέρατους (ο) = α) ο διάβολος.
τριουκέρατους (ο) (**K.**) = β) το αυτοκίνητο.
τρισκατάρατους (ο) = ο διάβολος.
τριυρνώ (ρ.) = τριγυρίζω.
τριχιά (η) = χονδρό σχοινί.
τρουβάς (ο) = α) τορβάς, ταγάρι.
τρουβάς (ο) = β) επίδομα, χαρτζιλίκι, τροφεία. « *θα σκουπεί ου τρουβάς* » = *θα σταματήσω να σου δίνω χαρτζιλίκι*
τρουτσικαλίδα (η) = σταλαγματιά, πιτσιλιά.
τρουτσικαλνώ (ρ.) = πιτσιλιώ, κάνω σταλαγματιές.
τρουύρ (επιρ) = τριγύρω.
τρουυρνώ (ρ.) = (βλ. *τριυρνώ*).
τρόχαλα (τα) = βότσαλα, σκορπισμένες πέτρες.
τρυπώνου (ρ.) = α) μπαίνω μέσα να κρυφτώ ή να προφυλαχτώ,
τρυπώνου (ρ.) = β) κρύβω κάτι τοποθετώντας το σε τρύπα,
τρυπώνου (ρ.) = γ) ράβω πρόχειρα.
τρύφλας (ο) (**K.**) = το κλαδευτήρι.
τρύψαλα (τα) = θρύψαλα, συντρίμματα.
τρυπούλι (το) = μικρό κομμάτι, θρύψαλο.
τρώου κράνα (**K.**) = έχω πυρετό, είμαι άρρωστος με πυρετό.
τσαγκαρσούλι (το) = σουβλί τσαγκάρη.
τσάγκσμα (το) = σπάσιμο, τσάκισμα.
τσακι (το) = σακούλι.
τσάκια (τα) = α) τα ανδρικά γεννητικά όργανα.
τσάκια (τα) = β) οι λαβές, τα άγκιστρα του σαμαριού.
τσακίζου (ρ.) = σπάζω. (Αορ.) *τσάκσα*.
τσακίζου (ρ.) (**K.**) = βλέπω. « *τσάξα πλαρ', αχ τουν παρασκιβά* » = *είδα*

κάποιον που σχόλασε, ελάτε να σχολάσουμε κι εμείς.

τσακίστρα (η) = (βλ. τσιαγκίστρα).
τσάκνου (το) = ξερό και λεπτό κλαδί δένδρου.
τσακσι (η) = τσάκιση, ζάρωμα.
τσακώνου (ρ.) = πιάνω κάτι, συλλαμβάνω κάποιον.
τσακώνουμι (ρ.) = φιλονικώ, μαλώνω. (Αορ) *τσακώθκα* .
τσαμπνών (ρ.)= μιλώ, λέγω λόγια του αέρα.
τσαντάρια (τα) **(Κ.)** = τα βιολιά, τα μουσικά όργανα.
τσαπαρδώνουμι (ρ) = δυναμώνω, θυμώνω και διαμαρτύρομαι..
τσαπί (το) = σκαπτικό εργαλείο.
τσαπουρνιά (η) = είδος θάμνου.
τσαρτσαρίζου (ρ.) = κάνω να τρέξει ένα υγρό λίγο-λίγο σε μικρή ποσότητα.
τσέντζιρ'ς (ο) = κατσαρόλα χάλκινη.
τσέππσαλας(ο)=κακοντυμένος, απεριποίητος.
τσέρα (τα) **(Κ.)** = οι γάμπες των γυναικών. « *φσάει τσέρα όρματα* » = *έχει ωραίες γάμπες.*
τσέργα (η) **(Κ.)** = ελαφρά βελέντζα, κουβέρτα.
τσέρκι (το) = μεταλλικό στήριγμα, μεταλλικό στεφάνι βαρελιού.
τσέρτζας (ο) **(Κ.)** = ο κουρελιάρης.
τσέφλα (η) = τσόφλι, φλούδα.
τσέχρας (επιθ) = φαρμακόγλωσσος, κακότροπος, νευρικός.
τσηγάνι (το) = τηγάνι.
τσηγανιά (η) = τηγανισμένο χοιρινό κρέας, τηγανισμένο φαγητό.
τσηρώ (ρ.) = κοιτάζω, βλέπω.(Ε.Αορ) *τσήρσα*, (Π.Αορ) *τσηρήθκα*.
τσι; (αντων) = τι;
τσιαγκίστρα (η) = αυτή που κάνει κόλπα για να προκαλέσει. κουνιστή.
τσιαϊρ (το) = χέρσο χωράφι.
τσιακμακόπιτρα (η)=στουρναρόπετρα, ειδική πέτρα που βγάζει σπίθες.
τσιακούρ (το) = τσεκούρι.
τσιαλαβώνου (ρ.) = ξεγελώ κάποιον, εξαπατώ.
τσιαλάβουμα (το) = εξαπάτηση.
τσιαλτσιάντ'ς (ο) = εργατικός, αυτός που φροντίζει με κάθε τρόπο την οικογένειά του.
τσιαμ (το) = το δένδρο έλατο.
τσιαμαντάνι (το) = γιλέκο από χονδρό ύφασμα.
τσιαμπάς (ο) = (βλ. λ. τζιαμπάς).

τσιαμπασίρια (τα) = διάφορα οικιακά σκεύη, διάφορα μικροπράγματα.
τσιανάκι (το) = πιάτο φαγητού.
τσιανάκα (η) = πήλινη σουπιέρα.
τσιαπάρ (το) = είδος κορδέλας, εξτραφόρ.
τσιαπούγκους (επιθ) = τσαχπίνικος, παιγνιδιάρης.
τσιαρές (ο) = προκοπή, τρόπος για κέρδος.
τσιαρίσι (το) = ειδική κόλλα τσαγκάρηδων.
τσιαρκι (το) = τέλειο ντύσιμο. « *είνι στου τσιαρκι* » =(*καλοντυμένος*).
τσιαρσί (επιρ) = κέντρο, κεντρικό μέρος.
τσιαρτσιάφ (το) = σεντόνι παπλώματος.
τσιαρτσιαφώνου (ρ.) = σεντονιάζω το πάπλωμα.
τσιασίτσι (το) = σύνολο (ρούχων), είδος, στολή καρναβαλιού.
τσιατμάς (ο) = μεσότοιχος φτιαγμένος με πηγάκια ή πλιθιά και σοβατισμένος με λάσπη από χώμα και άχυρο.
τσιατ-πατ = έτσι κι έτσι, πρόχειρα, αραιά, σποραδικά.
τσιατάκι (το) = παλιόπαιδο.
τσιατάλι (το) = διχάλα, δίκρανο, προεξοχή σε ξύλο.
τσιατί (το) = ξύλινη στέγη με κεραμίδια.
τσιατούρ (το) = παλιό δοχείο που βάζουμε τροφή σε ζώα.
τσιατόους (ο) = χαστούκι.
τσιατσιό (το) = κόπρανα.
τσιατσιμάδ (το) = α) σκάι κυνηγετικού φυσιγγίου,
τσιατσιμάδ (το) = β) μισοβρασμένο όσπριο. « *τα φασούλια ήταν τζιπ τσιατσιμάδια* » = *τα φασόλια ήταν μικρά και άβραστα σαν σκάγια.*
τσιαφ (η) = το θειάφι.
τσιαφίζου (ρ.) = ραντίζω με θειάφι. (Αορ) *τσιαφσα* .
τσιαχρές (ο) = όψη, το χρώμα του προσώπου. « *παχνίσικιν, έχασιν τουν τσιαχρέ τ'ς* » = *χλόμιασε, έχασε το χρώμα του προσώπου της.*
τσιαβρές (ο) = είδος λεπτού υφαντού.
τσιαβριμές (ο) = ψημένο ή καβουρντισμένο κρέας.
τσιαβούρα (η) = παγωνιά, τσουχτερό κρύο.
τσιαγαρίδης (οι) = ό,τι μένει μετά το λιώσιμο του *παστού*.
τσιαγκαλιδ (το) = κουδουνίστρα.
τσιαγκαλιδια (τα) = φθηνά κοσμήματα ή ευτελή πράγματα.

- τσιγκέλι** (το) = γάντζος κρεοπωλείου, ειδικός γάντζος με τον οποίο βγάζουμε τον κουβά που έπεσε στο πηγάδι.
- τσιγκινους** (επιθ) = εμαγιέ, από τσίγκο.
- τσιγκοιλιάζουμι** (ρ.) = κάνω διάφορα τσαλίμια.
- τσιγκοτάρ** (το) = είδος σφεντόνας με λάστιχα δεμένα σε διχαλωτό ξύλο.
- τσιζιάχι** (το) = ο πάγκος του τσαγκάρη ή το κούτσουρο του κρεοπώλη.
- τσικνίζου** (ρ.) = κάνω κάτι με επιτυχία, ξεκινώ μια επιτυχημένη πορεία κάποιας υπόθεσης.
- τσικνιφέσικους** (επιθ) = ιδιόρρυθμος, παράξενος, ιδιότροπος.
- τσιλιάλτ'ς** (ο) = τελάλης, διαλαλητής.
- τσιλιβίθρα** (η) = κορίτσι πολύ αδύνατο.
- τσιλίκουμα** (το) = α) η μετατροπή του μαλακού σιδήρου σε ασάλι. (δίνουμε νερό)
- τσιλίκουμα** (το) = β) γερό φαγοπότι.
- τσιλικώνου** (ρ.) = ασαλώνω,
- τσιλικώνου** (ρ.) = τρώω καλά.
- τσιλταρους** (ο) = διάρροια.
- τσιλώνου** (ρ) = τεντώνω τα αυτιά μου να ακούσω τι λένε.
- τσιμπέλτ'ς** (επιθ) = τεμπέλης. (*η τσιμπέλου, το τσιμπέλκου*).
- τσιντζιρές** (ο) = (βλ. λ. *τσέντζιρς*).
- τσίντζιφου** (το) = καρπός της μοσχοϊτιάς (τσιντζιφιάς).
- τσιόκουσ** (ο) = εξόγκωμα, η γλώσσα της καμπάνας, ξύλινο σφυρί.
- τσιολι** (το) = α) παλιό στρωσίδι,
- τσιολι** (το) = β) άτομο χωρίς αξία.
- τσιόπουρα** (τα) = κέρατα
- τσιόρμανους** (ο) = ζωηρή κοπέλα, αγοροκόριτσο.
- τσιότρα** (η) = (βλ.. πλόσκα).
- τσιότσιους** (ο) (**Κ.**) = το κρασί.
- τσιούγκου** (το) = το χέρι, το αδέξιο χέρι. (*τα τσιούγκα*).
- τσιούγκους** (ο) = κουλοχέρης.
- τσιούκαλου** (το) = μεγάλο φλιτζάνι, κανάτα, κύπελο.
- τσιουκάνι** (το) = α) μικρό κουδούνι για πρόβατα.
- τσιουκάνι** (το) = β) είδος ψαριού του γλυκού νερού.
- τσιούκατα** (επιρ) = φορτωμένο στους ώμους και τον σβέρκο. « *τους πήρην τα τσιούκατα.* » = *τον φορτώθηκε στους ώμους.*
- τσιουκτσίζου** (ρ.) = χάνω τη δύναμή μου, γεράζω, καταβάλλομαι. (Αορ) *τσιόκτσα* .
- τσιουλές** (ο) = ματσάκι από κλωστές.
- τσιουλίκι** (το) = ασάλι « *ίγκα τσιουλίκι* » = *έγινα πολύ δυνατός, ασάλινος.*
- τσιουλνώ** (ρ) = α) τινάζω τους καρπούς από το δέντρο με ξύλο, με τη φούρκα.
- τσιουλνώ** (ρ) = β) δέρνω « *θα σι τσιουλίσου* » = *θα σε δείρω.*
- τσιουλνώ** (ρ) (**Κ.**) = γ) σκοτώνω. « *τους τσιόλτσαν* » = *τον σκότωσαν.*
- τσιούλους** (επιθ) = α) αυτός που δεν έχει αυτιά,
- τσιούλους** (επιθ) = β) είδος εντόμου.
- τσιουλτάρ** (το) = φθινό ρούχο, φθαρμένο ρούχο, κουρέλι.
- τσιουλτάρας** (επιθ) = επιπόλαιος, άτομο που κάνει προχειρότητες, χωρίς τάξη στη ζωή του. (*η τσιουλτάρου*).
- τσιουλταρνώ** και **τσιουλταρίζου** (ρ.) = δεν φροντίζω τα ρούχα μου, πετώ εδώ κι εκεί τα πράγματά μου.
- τσιουμπέρια** (τα) = μικρά αποκόμματα από ρούχα, από υφάσματα, παιγνίδι κοριτσιών.
- τσιουμπίδ** (το) = τσιμπίδα, μασιά.
- τσιουμπλέκι** (το) = το φαγητό σιφάδο.
- τσιουμπρίτσα** (η) = είδος άγριας ρίγανης, το θυμάρι.
- τσιουμπτώ** (ρ.) = τσιμπτώ.
- τσιουπλακιά** (η) = αληταρία, ομάδα από αλήτες.
- τσιουρβάς** (ο) = σούππα, ψαρόσουπα με τσιρόνια λίμνης.
- τσιουρεύου** (ρ) (**Κ.**) = κλέβω.
- τσιούρλα** (η) = (βλ.. κάζα).
- τσιούρλα** (επιρ) (**Κ.**) = χαρακτηρισμός μεθυσμένου. « *είνι τσιούρλα* ». = *είναι πολύ μεθυσμένος.*
- τσιουρμπατζής** (ο) = μεγάλος έμπορος, άρχοντας.
- τσιουρουκεύου** (ρ.) = αδυνατίζω, χάνω δυνάμεις λόγω αρρώστιας ή γηρατειών, κάνω κάτι ετοιμόρροπο.
- τσιουρούκικους** (επιθ) = ετοιμόρροπος.
- τσιουρουκλούκι** (το) = κτίσμα ετοιμόρροπο.
- τσιουρ'ς** (ο) (**Κ.**) = ο κλέφτης.
- τσιουσμές** (ο) = βρύση. (*τα τσιουσμείδια*).
- τσιουτσέκι** (το) = μικρός, άπειρος.
- τσιούτσιανους** και **τσιούτσικανους** (επιθ) = μικρός σε ηλικία, σε σωματική διάπλαση.
- τσιουτσιούρια** (τα) = ρίγη, ανατριχίλες.
- τσιουτσιουριάζου** (ρ.) = ριγώ από κρύο ή πυρετό, ανατριχιάζω.
- τσιούτσικα** (η) = μικρή κόκκινη καυτερή πιπεριά.

τσιούτσικανους (επιθ) = (βλ. τσιούτσιανους)
τσιουφλίκι (το) = τσιφλίκι, μεγάλη ιδιόκτητη έκταση γης.
τσιίπα (η) = α) τούλι, ύφασμα διαφανές.
τσιίπα (η) = β) ντροπή.
τσιίпка (η) = (βλ. τσίπα)
τσιίпура (τα) = στέμφυλα.
τσιίпуру (το) = ρακή.
τσιραλίκι (το) = ξύλο ξεραμένο για τη φωτιά.
τσιράπ (το) = μάλλινη κάλτσα. (*τα τσιράπια*).
τσιραπτόσκνου (το) = ειδικό σχοινί που κρατά την κάλτσα.
τσιρέκι (το) = κομμάτι κρέας, το ένα τέταρτο του σφαγμένου ζώου, το ένα τέταρτο κάθε πράγματος.
τσιίрла (η) = νερουλό αποπάτημα, διάρροια.
τσιρλίκι (το) = σοσόνι από χονδρό ύφασμα ή πλεγμένο με μαλλί.
τσιρμπιές (ο) = τρόπος συμπεριφοράς, τάξη, καλή ανατροφή.
τσιρόνι (το) = μικρό ψαράκι λίμνης ή ποταμού.
τσιρουπούλι (το) = το έντομο γρύλος, τριζόνι.
τσιρπλικίσιου (το) = είδος υφαντού και τρόπος υφάνσεως.
τσιρτσιβές (ο) = κανάτι παραθύρου, παραθυρόφυλλο, το πλαίσιο που κρατά το τζάμι.
τσισκιρές (ο) = σημείωμα, ραβασάκι, μικρή επιστολή.
τσισλίμ (το) = η δωρεά.
τσιτραπέρατους (επιθ) = πολύ έξυπνος.
τσιτραπέτσι (το) = πολύ ξινό.
τσιτσι (το) = κρέας, σάρκα. (*τα τσίτσια*)
« μι πήγαν κι σ' θάλασσα κι τσι είδαν τα μάτιαμ, μουλουγμό δεν εχн. Όλι θηλικοί, σιρνκοί είχαν τα τσίτσια τ'ς απόξου, μασκαραλίκια, τσι να σ' λέου » = *με πήγαν και στη θάλασσα και το τι είδαν τα μάτια μου, δεν μπορώ να σου τα διηγηθώ. Όλοι θηλυκοί, αρσενικοί (γυναίκες, άνδρες) είχαν τις σάρκες τους έξω (ήταν γυμνοί), ντροπές, τι να σου λέω)*
τσιίτσα (η) = μικρό πλακέ μπουκάλι για ρακή.
τσιισίκου (η) = (βλ. γκουγκούτσα).
τσιισιλιβίδου (η) = φλύαρη γυναίκα.
τσιισιούρια (τα) = (βλ. τσιουτσιούρια)
τσιίσκαρους (επιθ) = ολόγυμος.
τσιισμάδια (τα) = (βλ. τσιαισμάδ)
τσιιτώνου (ρ.) = τεντώνω, τανύζω.

τσιφαρίκι (το) = σχέδιο, είδος, καρναβαλίστικη φορεσιά.
τσιφτσέρ (το) = σημειωματάριο, δευτέρι.
τσιφτσής (ο) = καλλιεργητής, γεωργός.
τσιφτσίκι (το) = πολύ φθαρμένο ρούχο, φθηνό ύφασμα.
τσιχρές (ο) = (βλ. τσιαχρές).
τскали (το) = το τσουκάλι, πήλινο δοχείο.
τскала (η) = τσουκάλα, μεγάλη πήλινη κατσαρόλα.
τскаλνώ (ρ.) = χτυπώ την πόρτα να μου ανοίξουν.
τскалстσήр (το) = ρόπτρο, μ' αυτό που χτυπούμε την πόρτα.
τскніда (η) = τσουκνίδα. (*οι τσκνίδις, τα τσκνίδια*).
τскрик (το) = τσικρίκι, εργαλείο επεξεργασίας μαλλιού.
τслигад (το) = τυλιγάδι.
τсλίγου (ρ.) = τυλίγω.
τслиζου (ρ) (Κ.) = καταλαβαίνω, γνωρίζω. *«τслиζι τα κουδαρίτσικα ου μπαρός»* = *τα γνωρίζει, τα καταλαβαίνει τα κουδαρίτσικα ο κύριος.*
τсλώνου (ρ.) = σηκώνω τα αυτιά μου να ακούσω (για ζώα), εντείνω την προσοχή μου να ακούσω.
τсμάζου (ρ.) = ετοιμάζω.
τсμη (η) = τιμή.
τсνάζου (ρ) = τινάζω.
τсνέινου (επιθ) = από τσίγκο, τσίγκινο , εμαγιέ.
τсни (το) = πιάτο εμαγέ ή μεταλλικό.
τсνιάρкус (επιθ) = α)ευέξαπτος,
τсνιάρкус (επιθ) = β)μουλάρι που κλωτσά.
τснw (ρ.) = αντιστέκομαι, πεισμώνω.
τσούζου (ρ.) = α) προκαλώ έντονο πόνο,
τσούζου (ρ.) = β) πίνω και μεθώ.
τσούζου (ρ.) = γ) βάζω φωτιά.
τσουξ' τουн λόϊа (Κ.) = πες του πολλές κουβέντες, βαριές βρισιές.
τσούра (η) = η κύρια ονομασία του ανδρικού μορίου.
τсуриζου (ρ.) = τσιρίζω, βγάζω διαπεραστική φωνή. (Αορ) *τσούρξα* .
τсууртсуубэлу (η) = το μικρό αγορίστικο μόριο, *« το πολάκι »*
τсууртсууф (το) = επιπληξη, έντονη παρατήρηση.
τсуутсуули (το) = κάτι μικρό που προεξέχει, μικρό εξόγκωμα.
τсуутсуула́κια (τα) = παιδικό ομαδικό παιχνίδι.
τσούτσουλας (ο) = λοφίο, λόφος, κάτι στημένο όρθιο.

τσουτσουλιάνους (ο) = το πουλί κορυδαλλός.
τσουτσούλου (η) = ψηλομύτα, υπερήφανη.
τσούτσουλους (ο) = αυτός που πετάγεται πάντα μπροστά, ο ανήσυχος.
τσούφα (η) **(Κ.)** = το τσιγάρο, το καπνό.
τσούφιος (επιθ) = (βλ. λ. τζιούφιος).
τσούφους (ο) = πορδή χωρίς ήχο.
τσούχτρα (η) = α) μικρό μυγάκι που μπαίνει στο μάτι και το κάνει να τσούζει,
τσούχτρα (η) = β) γυναίκα φαρμακόγλωσση.
τσιπιδ (το) = μπερδεμένο και κατσιασμένο μαλλί κεφαλής.
τσιπίδου (η) = άλουστη και αχτένιστη.
τσιπουνι (το) = μάλλινο ύφασμα.
τυράννια (η) = κόπος μεγάλος, τυραννία.
τυρί (το) = τυρί φέτα.
τυφλαμάρα (η) = στραβωμάρα.
τυφλουπανιάζου (ρ.) = υπνωτίζω, κάνω κόλπα ταχυδακτυλικά.
τυφω (ρ.) = αερίζομαι.
τυχαίνου (ρ.) = α) τυχαίνω, είμαι τυχερός,
τυχαίνου (ρ.) = β) συναντώ κάποιον τυχαία.
τυφανι (το) = χιονοθύελλα.
τυφεκι (το) = τουφέκι, όπλο.

* * *

--= Υ =--

Υαλί (το) = α) γυαλί.
υαλί (το) = β) καθρέφτης.
υαλιά (τα) = ματογυαλία.
υαλίζου (ρ.) = α) γυαλίζω, λαμπυρίζω, (Αορ) **υάλτζα**.
υαλίζου (ρ.) **(Κ.)** = β) κοιτώ, προσέχω, βλέπω. « **υαλίζι ου μπαρός** » = βλέπει, παρακολουθεί, το αφεντικό.
υαλίζου (ρ.) **(Κ.)** = γ) κάνω τη δουλειά μου. « **υάλτζι μ πραχάλα σ'** » = κάνε, πρόσεχε τη δουλειά σου
υαλίζουμι (ρ.) = καθρεφτίζομαι. (Αορ) **υαλίσικα**.
υαλικά (τα) = γυάλινα σκεύη.
υαλτσιρά (τα) **(Κ.)** = α) τα μάτια. « **υάλτζι τ'ς μουχούσας τα υαλτσιρά** » = κοίταξε τα μάτια της κυράς.
υαλτσιρά (τα) **(Κ.)** = β) τα παράθυρα. «**του ίσιασιν ου κούδας του υαλ-**

τσιρό» = το έσπασε το παράθυρο ο μάστορας.

υγρύνου (ρ.) = ανοίγω το μαλλί να γίνει αφράτο.
υναίκα (η) = γυναίκα.
υναίκειους (επιθ) = γυναικείος.
ύπιργα (τα) = εργαλεία.
υπνουφάικους (επιθ) = εκείνος που του αρέσει ο ύπνος.
υρεύου (ρ.) = ζητώ, ψάχνω να βρω. (Παρατ) **ύριβα**, (Αορ) **ύριψα**
υρνιούμι (ρ.) = παραπατώ και πέφτω κάτω. [(Αορ) **υρίσκα**]
υρνώ (ρ.) = γυρνώ, γυρίζω πίσω. [(Αορ) **ύρσα**].
ύρσμα (το) = επιστροφή, γύρισμα. « **να πάτσι κι στου ύρσμα να κουπιάστσι** » = να πάτε (εκεί που θα πάτε), αλλά στο γυρισμό να κάνετε τον κόπο να έρθετε και στο σπίτι μου.
ύστσιρα (επιρ) = μετά, ύστερα.
υστσιρνά (τα) = τα κατοπινά, τα τελευταία χρόνια της ζωής.
υφάδ (το) = το νήμα που υφαίνεται κάθεται στο στημόνι.
ύψουμα (το) = αντίδωρο.

* * *

--= Φ =--

Φαγάνις (οι) **(Κ.)** = οι δικηγόροι και γενικά οι δημόσιοι υπάλληλοι.
φαγγρίζου (ρ.) = είμαι πολύ αδύνατος, φέγγω.
φαγούσα (η) = φαγωμάρα, γκρίνια.
φακιόλι (το) = κεφαλομάντηλο.
φακλάνα (η) = εκείνος που τρώει πολύ, αχόρταγος.
φαλτσέτα (η) = ειδικό μαχαίρι τσαγκάρη.
φαμπλιά (η) = οικογένεια, αριθμός μελών οικογένειας. « **τσι φαμπλιά εχς ;** » = *τι οικογένεια έχεις ; πόσα είναι τα μέλη της δικής σου οικογένειας;*
φανάρι (το) = (βλ. γκαρότσα).
φάνελου (το) = η εσωτερική φανέλα.
φανούμινους (επιθ) = φανταχτερός, με καλή εμφάνιση, ωραίος.
φάρα (η) = α) γενιά, σόι,
φάρα (η) = β) άνθρωποι αδίστακτοι στο κακό.
φαρμάκι (το) = δηλητήριο.
φαρμακλώνου (ρ.) = α) δηλητηριάζω,
φαρμακλώνου (ρ.) **(Κ.)** = β) τρώω φαγητό, τρώω πολύ.

φαρμπαλάς (ο) = βολάν φορέματος ή κουρτίνας.
φαρσώνου (ρ.) = λερώνω, αλείφω κάποιον με χρώμα, λάδι κ.λ.π.
φαρσώνουμι (ρ.) = λερώνομαι από πάνω ως κάτω.
φασκιά (η) = υφασμάτινη ταινία για το τύλιγμα βρεφών.
φασκιώνου (ρ.) = α) τυλίγω με φασκιά, β) βάζω κάποιον να κοιμηθεί,
φασκιώνου (ρ.) = γεννώ, κάνω παιδί.
« φάσκιουσιν η νυφ κι έκαμιν πιδί » = γέννησε η νύφη μου και έκανε αγόρι).
φασλιά (η) = φασουλιά.
φατούρα (η) = τιμολόγιο.
φέγγου (ρ.) = α) φωτίζω, β) είμαι πολύ αδύνατος.
φέρνου (ρ.) = φέρνω, μεταφέρω. (Παρατ) *ίφρινα*, (Αορ) *ίφριρα* .
φες (το) = φέσι.
φιλί (το) = φελλί, κομμάτι πίτας, πεπο- νιού κ.λ.π.
φιλιότα (η) = φέτα ψωμιού.
φιλνάδα (η) = φιλενάδα.
φιλντίστ (το) = φίλντισι, ελεφαντόδοντο.
φιζόκουλι (η) = το έντομο πυγολαμπίδα.
φιράδα (η) = χαραμάδα.
φισίματα (τα) = καλοί τρόποι συμπερι- φοράς. *« ικεί π' θα πας τσίρσι ναχ'ς καλά φισίματα » = εκεί που θα πας κοίταξε να έχεις καλούς τρό- πους συμπεριφοράς.*
φισφέλι (το) = κουρέλι.
φίτσιου γάτους = παιδικό ομαδικό παι- γνίδι.
φίτσιους (ο) = μικρός, μικροκαμωμένος.
φκαρ (το) = (βλ. θκαρ).
φκελι (το) = δικέλι, γεωργικό εργαλείο.
φκιάνου (ρ.) = κάνω, κατασκευάζω.
φκιαρ (το) = φτυάρι.
φκιασίδ (το) = καλλυντικό προσώπου που το έκαναν οι γυναίκες μόνες τους με υλικά από την αγορά.
φκιασίδου (επιθ) = αυτή που βάφεται έντονα.
φλάγου (ρ.) = φυλάγω. (Αορ) *φλάθκα* .
φλάμπουρου (το) = ειδική κανάτα στο- λισμένη με λουλούδια και φρούτα που την κρατά κάποιος παιδί και προηγείται της γαμήλιας τελετής,
φλάρα (η) = η ωλένη, το κόκαλο του χεριού.
φλεύου (ρ.) = φιλεύω.
φλι (το) = φιλί, φίλημα.
φλια (η) = φιλιά, φίλημα.
φλιόγκους (ο) = φιόγκος, τρόπος δεσί- ματος κορδέλας.

φλόκους (ο) = μάλλινη φούντα.
φλουέρα (η) = φλογέρα.
φλουκισαστή (επιθ) = με φλόκους, φλοκάτη.
φλω (ρ.) = φιλώ, ασπάζομαι. (Ε.Παρατ) *φλούσα*, (Ε.Αορ) *φίλτσα*, (Π.Αορ) *φλήθκα*, (Π.Υπερσ) *είχα φληθεί* ή *φιλθεί*.
φνος (επιθ) = (βλ. λ. ιφνός).
φόβιους (επιθ) = φοβερός, τρομερός, άγριος.
φόγγου (η) (**Κ.**) = η φωτιά.
φόλα (η) = α) κουμπί,
φόλα (η) = β) δηλητηριασμένο δόλωμα για σκυλιά, λύκους, αλεπούδες.
φοντς (επιρ) = αφότου. *« φοντς ήρθις χάλασιν ου κιρός » = από τότε που ήρθες ο καιρός χάλασε.*
φότηζια (η) = σουγιάς, μαχαίρι που δι- πλώνει.
φουκάλι (η) = σκούπα.
φουκαλνώ (ρ.) = σκουπίζω.
φουκαλώ (ρ.) = (βλ. λ. *φουκαλνώ*).
φουκλίτσα (η) = πιρούνι φαγητού.
φουλτάκι (το) = φουσκάλα, φούσκωμα του δέρματος από κάψιμο ή άλλη αιτία.
φούλτακας (ο) = μεγάλη φουσκάλα.
φουλτακιάζου (ρ.) = κάνω φουσκάλες στο δέρμα.
φουνόγραφου (το) = γραμμόφωνο.
φουντάνι (το) = σοκολατάκι, κέρασμα.
φουντουλούκια (τα) = υπερβολικά έξο- δα για δεξιώσεις και επίδειξη.
φουντσί (το) = α) ο πάτος βαρελιού,
φουντσί (το) = β) δεμάτι ή φούντα, αρ- μαθιές που κρέμονται ψηλά για να στεγνώσουν ή να διατηρηθούν.
φουράδα (η) = θηλυκό άλογο.
φουραδίτσικα (τα) (**Κ.**) = τα ξύλα για τη φωτιά, αλλά και τα ξύλα της οικο- δομής.
φούρκα (η) διχάλα, δίκρανο, χοντρό ξύλο.
φουρκή (η) = μονάδα μέτρησης ίση με το άνοιγμα του αντίχειρα και του δείκτη.
φούρλα (η) = στροφή γύρω από τον εαυτό μου, φιγούρα χορού.
φουρλαντώ (ρ.) = πετώ μακριά κάτι άχρηστο.
φουρλατζίζου (ρ.) = (βλ. λ. φουρλα- ντώ).
φουρλάτζμα (το) = το πέταμα κάποιου πράγματος μακριά.
φουρνίζου (ρ.) = βάζω κάτι στο φούρνο να ψηθεί.
φουρνιτάρα (η) = είδος λαγάνας.

φουρούζι (το) = υποστύλωμα, αντιρίδα.
φουρτσέλι (το) = μπαούλο, σεντούκι.
φουρτσιό (το) = αυτό που φορτώνεται, το βάρος.
φουρφούρ (το) = κάτι ανάλαφρο.
φουρφούρια (τα) = (βλ. λόζιους).
φουσιάζου (ρ.) = κλέβω. (Αορ) **φούσιαξα**.
φούσκα (η) = μπαλόκι.
φουσκαλίδα (η) = φουσαλίδα, φουσκάλα.
φουσκοκοιλία (τα) **(Κ.)** = τα φασόλια.
φουσκώνου (ρ) **(Κ.)** = κλέπτω « **τα φούσκουσιν** » = *τα έκλεψε*.
φούφουτους (ο) = ο κανένας, ο ανύπαρκτος.
φουφσιάρ'ς (επιθ) = φοβητσιάρης.
φραγκουράφτ'ς (ο) = ράφτης ευρωπαϊκής μόδας.
φράγκους (ο) **(Κ.)** = ο πολύ θυμωμένος. « **ίγκιν φράγκους** » = *θύμωσε πάρα πολύ*.
φραγκόφκιαρο (το) = το πηλοφόρι του οικοδόμου.
φράτσα (τα) = ελαφρές και λεπτές παντόφλες.
φρέσκου (το) **(Κ.)** = η φυλακή. « **τουν έβαλαν στου φρέσκου** » = *τον έβαλαν στη φυλακή*.
φρίγου (ρ.) = τρομάζω κάποιον, προξενώ φρίκη. (Π. Εν.) **φρίγουμι**, (Π. Αορ.) **φρίθκα**.
φριξι (η) = τρομάρα, φρίκη.
φσάου και **φσω** (ρ) **(Κ.)** = α) έχω β) είμαι. « **φσάου γκατζιόρ'** » = *έχω χρήματα.. « φσάει όρματσ' η μουχούσα » = *είναι όμορφη η κυρά.* .
φσεκι (το) = α) φυσέκι, φυσίγγι,
φσεκι (το) = β) το γέμισμα της κοιλιάς. « **υ έκαμα φσεκι** » = *έφαγα καλά, γέμισα την κοιλιά μου*.
φσουυι (το) = σωλήνας που φυσούμε τη φωτιά.
φταρμιούμι (ρ.) = φταρνίζομαι.
φταρνιούμι (ρ.) = (βλ φταρμιούμι)
φτιρουτή (η) **(Κ.)** = η κότα. « **κουρδώνθκιν η φτιρουτή** » = *πόφησε η κότα*.
φτούρους (ο) = ευκολία, περίσσευμα, διάρκεια.
φτουρώ (ρ.) = περισσεύω, αποδίδω στη δουλειά μου, παράγω.
φτρώνου (ρ.) = φυτρώνω.
φτσέγου (ρ.) = φταίω, είμαι ένοχος.
φτσέλα (το) = βαρελάκι για κρασί, βουτσέλα.
φτσεύου (ρ.) = φυτεύω.
φτσι (το) = αυτί.
φτσια (η) = νεοφυτεμένο αμπέλι.
φτσιλι (το) = φιτίλι*

φτσινός (επιθ) = λεπτός.
φτω (ρ.) = φτύνω. (Αορ) **έφτσα**.
φύλλου **(Κ.)** = ο φόρος.
φυλλουρά (η) = φλαμουριά.
φύρα (η) = το χαμένο βάρος, η χαμένη ποσότητα.
φυράδα (η) = χαραματιά, χαραμάδα, άνοιγμα στενό στα τοιχώματα.
φυραίνω (ρ.) = χάνω, χάνω βάρος η όγκο, αφίνω κενά.
φυρός (επιθ) = αυτός που δεν είναι σφιχτοδεμένος.
φχω (ρ.) = (βλ. λ. βχω).
φωτσι (η) = φώτιση.

* * *

--= X =--

Χαβάνι (το) = α) γουδί μεταλλικό από μπρούντζο,
χαβάνι (το) = β) ειδικό μαχαίρι που κόβει τον καπνό για τα τσιγάρα.
χαβαλέ (επιρ) = δωρεάν, χωρίς χρήματα.
χαβάς (ο) = α) σκοπός τραγουδιού,
χαβάς (ο) = β) καιρός, καιρικά φαινόμενα. « **κρυάδσιν ου χαβάς** » = *κρύωσε ο καιρός*.
χαβδώνουμι (ρ.) = ζεσταίνομαι μπροστά στη φωτιά με ανοιχτά τα σκέλια.
χάβου (ρ.) = τρώω, τρώω βιαστικά με μεγάλες μπουκιές. (Αορ) **έχαψα**, (Υπερσ) **είχα χαψι**.
χαζι (το) = χάζεμα, παρακολούθηση, ευχαρίστηση. « **τουν κάμνου χάζι** » = *ευχαριστιέμαι να τον βλέπω*.
χαζά (επιρ) = ανόητα, χαμένα.
χαζεύου (ρ.) = χάνω τον καιρό μου κοιτάζοντας, γίνομαι ανόητος, χαζός. (Αορ) **χάζιψα**.
χαζίρκου (το) = έτοιμο, χαρισμένο.
χαζμιούμι (ρ.) = χασμουριέμαι.
χαζός (επιθ) = μωρός, ανόητος.
χαζουντάμαρου (το) = (βλ. λ. σαλουντάμαρου).
χαϊάτσι (το) = υπόστεγο, χαγιάτι.
χαϊβάνι (το) = γάιδαρος, αφελής.
χαϊμαλί (το) = φυλαχτό.
χαϊμανάς (επιθ) = τεμπέλης.
χαϊρ (το) = προκοπή, βοήθεια, ευεργεσία.
χαϊρλίθκα (επιρ) = ευχάριστη είδηση, ευτυχές γεγονός.
χαϊρσίικους (επιθ) = ανεπρόκοπος,

- χακί** (το) = εκείνα που δικαιούνται. τα συμφωνηθέντα, η πραγματική αξία.
« *μόφαγιν του χακί.* » = με αδίκησε, δεν μου έδωσε εκείνα που έπρεπε.
- χαλι** (το) = α) γενικά κακή κατάσταση, « *δεν κοιτάει του χαλι τ'* » = δεν βλέπει την κακή του κατάσταση .
- χαλι** (το) = β) επιληψία. « *τουν πιανί του χαλι* » = παθαίνει επιληψία.
- χάλα** (η) = αχόρταγος.
- χαλάλι** (το) = χωρίς φθόνο, με ευχαρίστηση.
- χαλαμαντάρ** (επιρ) = ορθάνοιχτες πόρτες σπιτιού.
- χαλαμαντρά** (η) = μεγαλόσωμη και άχαρη γυναίκα.
- χαλές** (ο) = α) το αποχωρητήριο,
χαλές (ο) = β) αθυρόστομος, αυθάδης.
- χαλεύου** (ρ.) = ζητώ, γυρεύω, θέλω.
- χαλιπώνου** (ρ.) = καταλαγιάζω, κάνω να χαμηλώσει η φωτιά, λιγοστεύω.
- χαλίσιικους** (επιθ) = ολοιόδιος, πανομοιότυπος.
- χαλντούπ'ς** (ο) = χαλδούπης, φυλή τουρκική.
- χαλνώ** (ρ.) = χαλώ, γκρεμίζω, καταστρέφω.
- χαμαϊλί** (το) = (βλ. χαϊμαλί).
- χαμαλίκι** (το) = βαριά δουλειά χωρίς ανάλογο κέρδος, δουλειά που γίνεται με το ζόρι.
- χαμάλτ'ς** (ο) = χαμάλης, αχθοφόρος.
- χάμκου** (επιθ) = αφράτος. « *χάμκου ψουμί* » = αφράτο ψωμί.
- χαμούρ** (το) = ζυμάρι, μείγμα, κουρκούτι, τροφή για χοίρους.
- χάμουρα** (τα) = τα εξαρτήματα για τη σαγή των υποζυγίων.
- χάμουργκας** (ο) = τυφλοπόντικας.
- χαμουτζής** (ο) = ο κάτοικος της Νότιας Ελλάδας, « *ο από 'κεί χάμου* »
- χάμπαβου** (επιθ) = μαλακό, χαλαρό, αφράτο.
- χαμπάρ** (το) = πληροφορία, είδηση, με άλλη σημασία λέγεται στην περίπτωση που κάποιος δεν αντιλαμβάνεται τι γίνεται γύρω του, ή δεν θέλει να συμμετέχει. « *αυτός δεν παίρνει χαμπάρ* »
- χαμπαρίζου** (ρ.) = δίνω σημασία, ακούω με προσοχή, υπολογίζω κάποιον. (συνήθως λέγεται αρνητικά) « *δε χαμπαρίζου* »
- χαμπέρ** (το) = (βλ. χαμπάρ)
- χαμπίπ'ς** (ο) = ο αφελής, ο αλαφρόμυαλος, ο αποβλακωμένος.
- χαμπλά** (επιρ) = χαμηλά, κάτω.
- χαμπλός** (επιθ) = χαμηλός, όχι ψηλός.
- χαμπλώνου** (ρ.) = χαμηλώνω.
- χανί** (το) = πανδοχείο, χάνι.
- χα - να** = θα. « *χα-να φέρου* » = θα έφερνα « *χα-να πάου* » = θα πήγαινα.
- χανταβαρίζουμι** (ρ.) = περνάω τις ώρες μου με πειράγματα και αστείες κουβέντες.
- χάντακας** (ο) = γκρεμός, βαθιά χαράδρα, σπηλιά.
- χαντακουμός** (ο) = μεγάλη ζημιά, καταστροφή.
- χαντακώνου** (ρ.) = καταστρέφω, κάνω ζημιά.
- χαντζής** (ο) = ιδιοκτήτης πανδοχείου.
- χαντούμ'ς** (ο) = ευνούχος.
- χαρά** (η) = γάμος.
- χαραή** (η) = πολύ πρωί, χάραμα.
- χαραιιάτσικα** (επιρ) = πολύ πρωί, με το χάραμα της ημέρας.
- χαράλι** (το) = μεγάλο τσουβάλι, χαλαρωμένο πράγμα.
- χαράμ** (το) = άδικο, να σου βγει σε κακό.
- χαραμουφάης** (ο) = αυτός που ζει παρασιτικά, τεμπέλης.
- χαρανί** (το) = χάλκινο καζάνι με χερούλια.
- χαρಾರೆτσι** (το) = επιθυμία για εκδίκηση. « *τουν είχα χαρಾರೆτσι* » = ήθελα να τον εκδικηθώ.
- χάρβαλο** (το) = παλιό, πολύ μεταχειρισμένο εργαλείο ή πράγμα.
- χαρτουθήκι** (η) = σχολική τσάντα, σάκα.
- χαρτσι** (το) = λάσπη για σοβάτισμα.
- χαρτσι** (το) = α) το χαρτί,
χαρτσι (το) = β) βιβλίο, σχολικό βιβλίο.
- χαρχάλι** (το) = α) οδόντωση στην άκρη κάποιου πράγματος,
χαρχάλι (το) = β) το λειρί της κότας.
- χαρχάλου** (επιθ) = άσχημη γυναίκα.
- χαρχαλουτός** (επιθ) = οδοντωτός.
- χασάπκου** (το) = α) κρεοπωλείο,
χασάπκου (το) = β) είδος δημοτικού χορού, χασάπικος.
- χάσκας** (ο) = έθιμο της αποκρίας με βρασμένο αβγό δεμένο σε κλωστή στην άκρη του κλώστη.
- χάσκας** (επιθ) = αυτός που χαζεύει με το στόμα ανοιχτό.
- χασκεύου** (ρ.) = χαζεύω.
- χάσκου** (ρ.) = αφήνω κενό, δεν εφαρμόζω καλά.
- χασκώ** (ρ.) = (βλ. λ. χασκεύου).
- χασιλίκι** (το) = χαρτζιλίκι, δώρο, έμβλημα εξωτερικού.
- χασουμιρώ** (ρ.) = χάνω τον καιρό μου, χωρίς να δουλεύω.

χατάλι (το) = ζημιά, βλάβη.
χαταλής (επιθ) = ζημιάρης, εριστικός.
χατάς (ο) = (βλ. χατάλι).
χατζηλίκι (το) = οι Άγιοι Τόποι.
χατζής (ο) = προσκυνητής των Αγίων Τόπων.
χατζίνα (η) = η γυναίκα προσκυνητής των Αγίων Τόπων.
χατσίλι (το) = κάσα πόρτας ή παραθύρου.
χάφτου (ρ.) = (βλ. χάβου).
χάχας (επιθ) = χαζός.
χασιά (η) = μπουκιά.
χειρά (η) = χεριά, ό,τι πιάνει το ένα χέρι.
χειρνώ (ρ.) = αρχίζω. (Αορ.) **χείρσα**.
χειρόβουλο (το) = ολόκληρο το φυτό η σίκαλη (βρίζα) μετά το θερισμό, χρησιμοποιείται για το δέσιμο των δεματιών του θερισμένου σιταριού.
χειρότσια (τα) = γάντια
χίνα (η) (**Κ.**) = το χιλιάρικο. το χαρτονόμισμα των χιλίων δραχμών.
χιλδόνι (το) = χελιδόνι.
χιλδόνια (η) = (βλ. χιλδόνι).
Χινόπουρου (το) = Φθινόπωρο.
χιρά (η) = χεριά, όσο χωράει μια παλάμη.
χιργκιλές (ο) = αγέλη μεγάλων ζώων σε βοσκή.
χιρνώ (ρ.) = αρχίζω, κάνω την αρχή. (Αορ) **χίρσα** .
χιρόπκου (το) = χεράκι, μικρό χέρι.
χιρούλι (το) = πόμολο, χειρολαβή.
χλιαπατσιζου (ρ.) = τρώω λαίμαργα, καταβροχθίζω.
χλιαρ (το) = κουτάλι.
χλιάρα (η) = κουτάλα.
χλιάφτας (επιθ) = αυτός που τρώει τα πάντα, εύπιστος.
χλιος (επιθ) = χλιαρός. (η **χλια**, το **χλιο**).
χλιώνου (ρ.)= ζεσταίνω, κάνω κάτι χλιαρό.
χλω (ρ.) = χουχουλίζω, ζεσταίνω με το χνότο μου. (Αορ) **χούλτσα**. « **χούλτσιν ου κιρός θα λιώσι του χιόνι** » = ζέστανε (χουχούλιασε) ο καιρός και θα λιώσει το χιόνι.
χνερ (το) = πάθημα, χουνέρι.
χνες (επιρ) = α) μυρωδιά από χωνί κρασιού,
χνες (επιρ) = β) μυρωδιά από στόμα μεθυσμένου.
χνι (το) = χωνί.
χνιούμι (ρ.) = ορμώ, χιμώ επάνω σε κάποιον.
χνουμ (η) = α) ψιλοτριμμένο άχυρο , β) καρβουνόσκονη.
χοβ (το) = κάθε φορά,

χόβουλι (η) = πυρωμένη στάχτη με υπόλειμμα φωτιάς.
χόσκια (τα) = αστεία, ανέκδοτα, σόκιν.
χουβαρνταλίκι (το) = γενναιοδωρία.
χουβαρντάς (επιθ) = γενναιόδωρος, ανοιχτοχέρης.
χουζούρ (το) = ξεκούραση, ξάπλα.
χουζούρου (η) (**Κ.**) = η βροχή.
χούι (το) = συνήθεια, χαρακτήρας ανθρώπου, ιδιοτροπία. « **πρώτα βγαινι η ψιχη κι ύστισιρα του χούι** ».
χουιάζου (ρ.) = φωνάζω δυνατά να φύγει κάποιος, γιουχαίζω.
χουιλής (επιθ) = αυτός που έχει κακές συνήθειες.
χουκάς (ο) = πήλινο ή γυάλινο δοχείο για γλυκό κουταλιού.
χουλέβια (τα) = καλύμματα ποδιών από χονδρό ύφασμα.
χουλικό (το) = απόστημα, καλόγερος, δοθιήν.
χουμαλιάζου (ρ.) = σιγοβράζω ή σιγοψήνω πολύ καλά το φαγητό.
χουγι (η) = στενό μέρος του εδάφους, στενωπός.
χουρατάς (ο) = συγκέντρωση των γειτόνων, στο σοκάκι της γειτονιάς τα καλοκαιρινά βράδια και συζήτηση για όλα τα θέματα και τα γεγονότα της ημέρας.
χουράφ (το) = χωράφι, αγρός.
χουρίζου (ρ.) = κόβω, μοιράζω, διαλύω το γάμο.
χουρντάς (ο) = αποκόμματα από δέρματα γουναρικών για συρραφή και κατασκευή γούνινων ενδυμάτων.
χουρσιά (η) = κοψιά, κόψιμο, χώρισμα.
χουρσμός (ο) = χωρισμός, αποχωρισμός.
χουρτασιές (οι) = ιδιοτροπίες στο φαγητό.
χουρταστικός (επιθ) = χορταστικός, αρκετός.
χουρτσαίνου (ρ.) = χορταίνω.
χουρχλάζου (ρ.) = βράζω, κοχλάζω.
χουρχουλάζου (ρ.) = (βλ λ. χουρχλάζου).
χούρχουλας (ο) = το σημείο που πετιέται το υγρό που βράζει.
χουρεύου (ρ) (**Κ.**) = δέρνω.
χουρώ (ρ.) = χωράω, βρίσκω μέρος να μπω ή να βάλω κάτι.
χουσμέτσι (το) = δουλειά του σπιτιού, βοήθεια σε εργασία. «**φουκαλνούσιν κι έκλανιν, δυο χουσμέτσια έκαμνιν**»

χουσμικιάρ'ς (ο) = υπηρέτης για τις δουλειές του σπιτιού.
χουσμισεύου (ρ.) = κάνω διάφορες δουλειές, κάνω θελήματα.
χουτζέτσι (το) = τίτλος κυριότητας ενός ακινήτου.
χουτζιούμ (το) = διάλειμμα για ξεκούραση.
χουχουβάλα (η) = κουκουβάγια.
χουχουιάης (ο) = ο γέρος ή ο χήρος μιας οικογένειας. (από χειμωνιάτικο παιγνίδι σαν αίνιγμα).
χουχουιάσινα (η) = η γριά ή η χήρα μιας οικογένειας. « *ήταν κι καπούταν ένα σπιτι, πούχιν έναν χουχουιάσι, μια χουχουιάσινα, έναν πέτσινου, μια αρνίθα κι δυο πουλακίθις. Ποιό είναι ;* » = *ήταν και κάπου ήταν ένα σπίτι (μια οικογένεια) που είχε: ένα γέρο, μια γριά, έναν άνδρα, μια γυναίκα και δυο κορίτσια. Ποιο είναι;* (σιατιστινό χειμωνιάτικο παιγνίδι συντροφιάς)
χουχούτ'ς (ο) (**Κ.**) = ο άμμος.
χράζουμι (ρ.) = χρειάζομαι, έχω ανάγκη. (Αορ) **χράσκα** .
χράπαβου (επιθ) = αφράτο, μαλακό.
χραπαλνώ (ρ.) = τρώω.
χρεία (η) = αποχωρητήριο, ανάγκη.
χρουνιατσικους (επιθ) = ετήσιος, ο ηλικίας ενός έτους.
χρουνίζου (ρ.) = κλείνω ένα χρόνο ζωής.
χρουγκής (επιρ) = για όλο το έτος.
χρσος (επιθ) = α) χρυσός. (*η χρση, του χρσο*).
χρσος (ο) = β) ο χρυσός. (το μέταλλο)
Χρστούιννα (τα) = Χριστούγεννα.
χσιαφ (το) = (βλ. ξιαφ).
χτσεγι (το) = χτένι.
χτσίζου (ρ.) = κτίζω.
χτσικιάζου (ρ.) = προσβάλλομαι από φυματίωση.
χτσικιάρς (επιθ) = ο φυματικός.
χτσινίζου (ρ.) = χτενίζω.
χτσινός (επιθ) = χθεσινός.
χτσιπω (ρ.) = χτυπώ.
χτω (ρ.) = (βλ. χτσιζου).
χύνου (ρ.) = χύνω. (Αορ) **έχισα** και **έυσα**.
Χώρα (η) = η Χώρα, μια από τις δύο συνοικίες της Σιάτιστας.
χώρια (επιρ) = χωριστά, εκτός.

* * *

--= Ψ =--

Ψαλίδα (η) = α) έντομο με δαγκάνες, β) χαρταετός χωρίς καλάμια, σαίτα,
ψαλτσικό (το) = μνημόσυνο.
ψείρας (επιθ) = ψειριάρης.
ψεύτρου (η) = ψεύτρα.
ψευτ'ς (ο) = ψεύτης.
ψεύτσικους (επιθ) = ψεύτικος.
ψια (επιρ) = πολύ λίγο. « *έφαγάμι ψια ψουμί κι ψια τσουρί* » = *φάγαμε λίγο ψωμί και λίγο τυρί*.
ψισινός (επιθ) = ο χθεσινοβραδινός, ο της περασμένης βραδιάς.
ψιουψιουρίζου (ρ.) = ψιθυρίζω.
ψιψιρίζου (ρ.) = ψιλοκοιτάζω, εξετάζω κάτι με λεπτομέρεια με αποτέλεσμα να καθυστερώ.
ψίχα (επιρ) = α) το μέσα μέρος του ψωμιού,
ψίχα (επιρ) = β) λίγη ποσότητα, λίγο.
ψίχα (επιρ) = γ) το ψίχουλο.
ψιλα (επιρ) = ψηλά, επάνω.
ψιλος (επιθ) = ψηλός.
ψιλώνου (ρ.) = ψηλώνω.
ψνίζου (ρ.) = ψωνίζω.
ψουμώνου (ρ.)= ωριμάζω, παχαίνω, χορταίνω.
ψουραφίτ'ς (ο) = είδος ψωρίασης, παιδική αρρώστια.
ψουρουκώστινα (η) (**Κ.**) = α) η φτωχολογία, η τάξη των εργατών.
ψουρουκώστινα (η) (**Κ.**) = β) η Ελλάδα.
ψουφίμ (το) = ψοφίμι, πτώμα ζώου.
ψόφους (ο) = πολύ κρύο, παγωνιά, ομαδικός θάνατος ζώων.
ψύλλους (ο) = το έντομο ψύλλος.
ψυχικό (το) = ψυχικό, ελεημοσύνη.
ψυχουπαίδ (το) = υιοθετημένο παιδί.
ψυχουπιάνουμι (ρ.) = τρώω κάτι και ξεγελώ την πείνα μου. (Αορ) **ψυχουπιάσκα**
ψιχη (η) = ψυχή,
ψιχη (η) = άτομο οικογένειας ή ομάδας. « *πέντζι ψιχες είμιστσι* » = *είμαστε πέντε άτομα*.
ψιχος (ο) = ψυχοσάββατο.
ψώραβους (επιθ) = αυτό που έχει ψώρα.
ψώρας (επιθ) = ψωριάρης.

* * *

--= Ω =--

* * *

ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΩΝΥΜΑ

ΧΡΗΣΗ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΑΝΤΙ ΕΠΩΝΥΜΩΝ

Ου Νάσιους τ' Κώτσια τ' Τζημ.
Ου Νιώτας τ'ς Σαννούκους.
Η Λέγκου τ'ς Τσιβούλας.
Ου Νίκους τ' Γούσια.
Η Θουμαή τ'ς Πιρστσέρας.
Ου Νιάκους τ'ς Ματσής. Κ.λ.π.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ. ΑΝΤΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ.

Η Μχάλινα, (η σύζυγος του Μιχάλη)
η Κώτσια, (η σύζυγος του Κώτσια)
η χρήστια, (η σύζυγος του Χρήστου)
η Χαριλάκινα,
η Νκόλινα,
η Τζήμηνα,
η Τσιώμινα,
η Νιάκινα, κ.λ.π.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΧΑΛΑΔΩΝ ΑΠΟ ΕΠΩΝΥΜΑ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΩΝ.

Γκαράθκα, Γκουρουμσιάθκα, Γραβάθκα,
Κακαλάθκα, Λουλάθκα, Μανιάθκα,
Μπατσάθκα, Μπουραβάθκα, Στρακαλάθκα,
Τζουνάθκα, Τσιαουσιάθκα, Χατσιάθκα, κ. λ. π.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΚΟΡΕΣΜΟΙ
ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ,
ΑΝΔΡΩΝ και ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Α! ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΑΝΔΡΩΝ

- Αθανάσιος:** Θανάης, Θανασιός, Θανασούλτς,
Νάσιους, Σάκης, Σιούλας, Σιοιούλτς.
- Αλέξανδρος:** Αλέκος,
Αλέξιος: Αλέκας, Αλέξης, Αλέξς, Λέκας.
- Αναστάσιος:** Αναστάης, Νάστος, Τάσιος, Τασιούλας, Τάσικαρας, Τάσιος.
- Αντώνιος:** Αντώντς. Ντώνας.
- Απόστολος:** Απουστόλτς, Τόλης, Τόλιους.
- Αριστείδης:** Άρης, Αρίστος,
- Αστέριος:** Στέλιος, Στεριούλας, Τσέλιος.
- Βασίλειος:** Βασίλτς, Βάσος.
- Γεώργιος:** Γάκης, Γκόγκους, Γόγους, Γούλιας,
Γουλτς, Γούσιας, Ιώργους, Λιόλιους, Τζιώρτζιους.
- Γρηγόριος:** Γληγόρς, Γόλης, Γόρης.
- Δημήτριος:** Δημητρός, Δημητρούλτς, Μήκας, Μήτρους,
Μήτσιους, Μπίτσιας, Μπιτσιούλτς, Τάκης,
Τακούλτς, Τζήμος, Τιουλτς, Τσιουτσιούλτς,
- Δημοσθένης:** Δήμος,
- Διονύσιος:** Νιόνιος,
- Ελευθέριος:** Λιφτέρς, Τέλης,
- Εμμανουήλ:** Λάκης, Μανώλης.
- Επαμεινώντας:** Νιώντας, Νώντας,
- Ευάγγελος:** Βαγγέλτς, Γκέλας,:
- Ευθύμιος:** Θύμιος,:
- Ευστάθιος:** Σταθάκις, Στάθης.
- Ευστράτιος:** Στρατής, Στράτος.
- Ζήσης:** Ζήης, Ζησάκς, Τζήκας,
- Ζαχαρίας:** Ζάχος,
- Ηλίας:** Λιάκος, Λιας,:
- Θεμιστοκλής:** Θέμης, Κακλής,
- Θεοδόσιος:** Δόσιος,
- Θεόδωρος:** Θόδουρους, Θουδουράκς, Λούλιας,
Λόλος, (Ντιντίντς ;), Ντιόντιους, Σιζιούλτς,
Σιώζιους, Τζιότζιους,
- Θεοφάνης:** Φάνης,
- Θεοχάρης:** Χάρης
- Θωμάς:** Μάκης, Σιώμους, Τσιώμος.
- Ιωάννης:** Γιάντς, Ιάγκους, Ιαννακούλτς, Ιαννάκις, Ιάντς,
Κούλης, Νανιάτσιους, Νάνος, Νιάκους, Νιάνιους.
- Κωνσταντίνος:** Γκουντής, Κουσαντής, Κουτσιούλας, Κουτσιούλτς,
Κώστας, Κώτιας, Κώτσιας, Κώτσιους, Ντίνας, Ντίνος.
- Λάζαρος:** Λάζους, Λιάλιας,
- Λουκάς:** Δούκας, Λούκας,:
- Μιχαήλ:** Μχαλτς, Μίχους,
- Ναούμ:** Μάκης, Ναούμς, Νιούμς, Νούμτσιους,
- Νικόλαος:** Κόλιας, Κουκόλτς, Κουλιός, Κουλούσιας,
Νικουλάκις, Νικουλιός, Νίκος, Νίτσιους, Νκόλας, Ντούλας,

Ξενοφών: Φόντας, Φώνης.
Παναγιώτης: Γιώτς, Νιώτας, Παναής, Παναϊώτ'ς, Πά νος,
Παντελεήμων: Παντελής, Πάντος,
Παύλος: Παυλάκς, Παυλτς,
Σπυρίδων: Μπίλιος, Πίπης, Σπύρους,
Στέργιος: Στέλιος, Στέριους, Τσέλιους,
Σωτήριος: Σουτήρ'ς, Σώτος,
Τρίφωνας: Τρίφλας,
Τριαντάφυλλος: Ντζιάτζιους, Ντιάφας, Τραντάφλους, Φίλιος,
Φίλιππος: Φίλππας
Φώτιος: Φωτ'ς
Χαρίλαος: Χαριλάκς,
Χαράλαμπος: Μπάμπης, Λάμπρος,
Χρήστος: Κισάρας, Κίτσιους, Τάκης, Τσίτσιους, Χρηστάκης,
Χριστόφορος: Φόρης,

* *

B! ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Αθανασία: Θανάσου,
Αγγελική: Αγγέλου, Αγγιλικούλα, Κούλα,
Αγνή: Αγνιέλου, Αγνιώ, Αγνούλα, Λούλα, (Νιώτσιου ;) Νούλα,
Αγλαία: Γάλου.
Αικατερίνη: Καίτη, Κατίγγου, Κατίνα, Κατσιρίγ, Ρίνα, Ρινούλα,
Αλεξάνδρα: Αλέκα, Αλεξαντρούλα, Κάντα, , Καντούλα, Λούλα, Ντούλα,
Ξιάγκλια, Τρούλα, Τσιάγκου, Τσιαγκούλου,
Αργυρή: Αργυρούλα, Ρούλα.
Αναστασία: Σίτσα, (Σούσα ;), Στασιά, Τάσα, Τασία, Τασούλα,
Τσιτσιά, Τσιτσιούλα,
Άννα: Αννούλα, (Μπουζιάννα ;), Νιούκου, Σάννα, Σαννούκου,
Ασημίνα: Σίρμου (;)
Ασπασία: Άσπα, Πασία, Σούλα.
Αφροδίτη: Ρίτσα, Φρούδου,
Βασιλική: Βασιλικούλα, Βασίλου, Βάσιου, Κική, Κικίλου, Κίτσα, Κουβούλου,
Κουκούλου, Κούλα,
Βικτωρία: Βίκη, Κτώρου,
Βαΐα: Βαϊούλα, Βαϊτσα,
Γεωργία: Γιούλη, Γίτσα, Γωγώ,
Γλυκερία: Γλύκου,
Γαρουφαλιά: Γαρουφλιά, Καρουφλιά, Φλιά,
Δήμητρα: Δημητρούλα, Τούλα, Τρούλα,
Δέσποινα: Δέσπου, Τζέπου,
Ειρήνη: Ρήνα, Ρηνούλα,
Ελένη: Ελενίτσα, Λέγκου Λέλα, Λεγί, Λένα, Λέντσιου,
(Λιάγγα ;), Λίτα, Νίτσα,
Ελευθερία: Λιφτσέρου, Ρίτα, Ρίτσα,
Ελισάβετ: Βέτα, Λισάβου, Λισαβέτα, Λισάβιτς,
Ευαγγελία: Βαγγέλου, Βαγγελίτσα, Βαγγελούδα, Βαγγιλή, Βαγγιλιώ,
Λία, Λίτσα,
Ευανθία: Βανθία
Ευγενία: Ιβγένου,
Ευφροσύνη: Φρόσου, Φρουσύνη,
Ευλαμπία: Λίμπου.

Ζωή: Ζέτα, Ζήσα, Ζουήνα, Ζουιλπίδα, Ζουίτσα, Ζώιου,

Ζιάνη:

Θεοδώρα: Δώρα, Θουδώρα, Θεωδωρούλα, Ζιώλα, Λιούλιου, Λόλα, Ρούλα, Τζιώλια,

Θεολογία: Γίτσα, Θόλου,

Θεονύμφη: Νιόνιου,

Ιωάννα: Γιάννα, Γιαννούλα, (Μπουζιάννα ;)

Κρυσταλλία: Κρουστάλλου

Κυριακή: Κική, Κίτσα, Κούλα, Κυράτσου,

Κωνσταντίνα: Κωνσταντία, Κωνσταντινιά, Ντίνα,

Καλλιόπη: Καλλίνου, Κάλλιου, Καλλιουπίτσα, Καλλίτσα, Λιόπη, Πίτσα, Πιπίτσα, (Πόπη ;),

Μαγδαλινή: Μιγδάλου.

Μαλαματή: Μαλάμου, Μάτα, Ματή, Ματίνα, Ματούλα, Ματσιώ, Τούλα,

Μαρία: Μαίρη, Μαριάνθη, Μαριγούλα, Μαρίκα, Μαρίτσα, Μαριγώ, Μάρου,

Ναούμα: Νίνα, Νούμτα, Τσιούπτσιου,

Νυμφοδώρα: Νυφουδώρα.

Ξανθή: Ξάνθου, Ξανθούλα,

Ολυμπία: Λύμπου,

Ουρανία: Ράνια:

Παναγιώτα: Γιώτα, (Νιώτσου ;) Πανάϊου,

Παρασκευή: Βούλα, Παρασκιβούλα, Τσιβούλα,

Περιστέρα: Περη. Πιρτσέρα, Στέλα,

Πηνελόπη: Λόπη.

Πολυξένη: Ξένη, Τσένου,

Στεργιανή: Νιούλα, Στέλα, Στιριάνου,

Σουλτάνα: Σούζη, Σουλτανίτσα, Σούλτου, Τάνια, Τσιάνια, Τσιανούλα,

Τριανταφυλλιά: Τρανταφλιά, Φλιά, Φιλιώ.

Φρειδερίκη: Φρείδου.

Φωτεινή: Νούλα, Φανή, Φανούλα, Φουτσικά, Φουτσινούλα, Φουφώ, Φώτου,

Χριστίνα: Σούλα, Στίνα, Τίνα,

Χρύσα: Σούλα, Χρύσου, Χρυσούλα.

* * *

**ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ
ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ**

Αγγειά, αγκίδα, αγουιάτ'ς, αγρόπατκου, αζβισταρά, αμαπόταπους, αμπάλουμα, αμπαλώθκα, αντζιρί τ' κολτς, απ'κάζου, αρβανίτ'ς, αργανάς, αρχόντσα, ασπρουκέφαλους, αστρέχα.

Βάζου, βαρό, βλάχικους γκαλιούρ'ς.

Γάστρα, γαστρώνου, γάτους, γκαλιούρ'ς, γκαμπλιώνου, γκατζιόρ, γκάτζουμα, γκατζώνου, γκατζώνουμι, γκλιάγκλια, γκόγκκανας, γκόλιαβους, γκουτζιβιρό, γλούπους.

Δικράνι, δισάκια.

Ζαβόρτσα, ζάκα τα μούκα τα, ζαπεύου, ζάπους, ζήτουλας, ζιαμπόχλου, ζιούλα πρακατέ, ζιούπινα, ζιουρδώνου, ζιούτους, ζναρ.

Ηλιάζου

Ιουμπρίκι.

Καϊπιώνου, καϊπιώνουμι, καίω, κάκου, καλιάρια, καλόγρις, καλουιρέου, κανάλι, καπέλου, καπνιάρου, κασαντρινό, κασαντόζμους, καυτιρά, καψάλα, καψαλώνου, κιούρου, κλακ, κλάψας, κλέτσικα, κλώθουμι, κναβ, κοάτσνα, κόκκινα, κούδα, κουδαρίτσικα, κούδας, κουλουβό, κουπιά, κουρδώνουμι, κουρτ'ς, κουσίδα, κουτσάκια, κουφάλα, κούφια, κούφιου, κούφλιανι, κόφτω καρφιά, κόφτω προικιά, κρικέλα, κυραμάρου.

Λαγός, λαμπίρου, λιαγκρόβα, λιόλιους, λιούρου, λιότιου, λόπτσιους, λόπτσις, λόρδα, λουβί, λουμάδα.

Μακαράς, μαλάς, μαλλιότου, μανάβια, μανεύκα, μανεύου, μανεύουμι, μανημα, μανόλτ'ς, μανούρα, μάνους, ματσεύου, ματσιασισαγγόνα, ματσιαρειό, ματσκώνου, μαυροζούμ, μίσιους, μούκου, μουχός, μουχούσα, μπαγλαρώνου, μπαϊντόνα, μπαϊντός, μπαλτέκου, μπάλτσα, μπαρά, μπαρός, μπασαμάκι, μπέλους, μπροστούρα.

Νάσιους, ντάλιους, νταλιώνου, ντιάντιους, ντιρλίκι, ντιρλικώνου, ντουιανίκα, ντούφινα, ντραγάτ'ς, ντρανουβίτ'ς, ντριτσάλου.

Ξέρακας, ξιφυλλνώ, ξιλόδουντου, ξιλόχτσινου, ξινός, ξφώνου.

Οξιά, όρματα, όρματους, όρματσι, ουξιότ'ς.

Παλαέντ'ς, παπούς, πασπάλι, πάτκις, πατώ, πατώνω, πιλικούδα, πιρδίκ'ς, πλαρ, πλατανόφλλα, πλια, πλιούφας, πουγγίας, πούφου, πραχάλα, πραχαλνώ, πραχάλτζμα, πριφτ'ς, προικιά.

Ράζου, ρέμπους, ροκοκούδουνου, ρούμπα.

Σαλαμαντούρια, σιατσιάκι, σιόρους, σκαρνώ, σικοπ, σκουφιάζου, σούζουλου, σπυρουτά, στάλους, στάμους, σταφίδα, σπινάρια, σύκου, σκουριμένα.

Ταουσιάντ'ς, τιάνια, τióμπαλιας, τισσιρουπόδαρους, τούντζα, τράους, τριουκέρατους, τρύφλας, τρώου κράνα, τσακίζου, τσαντάρια, τσέρα, τσέργα, τσέρτζας, τσιότσιους, τσιουλνώ, τσιουρεύου, τσιούρλα, τσιουρ'ς, τσιόζου, τσούξ' τουν λόϊα, τσούφα.

Υαλίζου, υαλτσιρά.

Φαγάνις, φαρμακώνου, φόγγου, φουραδίτσικα, φουσκοκοίλια, φουσκώνου, φράγκους, φρέσκου, φσάω, φσω, φτιρουτή, φύλλου.

Χήνα, χουζούρου, χουρεύου, χουχούτ'ς.

Ψουρουκώστινα,

ΛΕΞΕΙΣ ΜΟΝΟΣΥΛΛΑΒΕΣ

ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΑΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΔΙΣΥΛΛΑΒΩΝ Ή ΤΡΙΣΥΛΛΑΒΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Ακ (άκου) – **ατσι** (άτι) – **αχσι** (άχτι)
Βζι (βυζί) – **βινσι** (βίντσι) – **βνο** (βουνό) – **βραδ** (βράδυ) – **βρομ** (βρόμη) – **βχω** (βήχω)
Γδι (γουδί) – **γκαζι** (γκάζι) – **γκβαρ** (κουβάρι) – **γκβας** (κουβάς) – **γκδουνι** (κουδούνι) –
γκεμ (γκέμι) – **γκιουμι** (γκιούμι) – **γκλω** (κυλώ) – **γρα** (γριά)
Δακρ (δάκρυ) – **δεσι** (δέση) – **δικι** (δίκη) – **διχτσι** (δίχτυ) – **δλεια** (δουλειά)
Ζαρ (ζάρι) – **ζγι** (ζύγι – ζυγαριά) – **ζιαρ** (ζιάρα) – **ζλαπ** (ζουλάπι) – **ζλιαρ'ς** (ζηλιάρης)
– **ζμαρ** (ζυμάρι) – **ζμι** (ζουμί) – **ζμια** (ζημιά) – **ζναρ** (ζουνάρι) – **ζορ** (ζόρι)
Θειος (θείος) – **θερμ** (θέρμη) – **θεσι** (θέση) – **θηκι** (θήκη) – **θκαρ** (θηκάρι) – **θκοσμ'**
(δικός μου) **θλια** (θηλιά) – **θλυκι** (θηλύκι) – **θος** (Θεός)
Ιακ (να άκου) – **Ιαντς** (Ιωάννης)
Καπ (κάπου) – **κατ** (κάτω) – **κατσι** (κάτι) – **κθαρ** (κριθάρι) – **κιούπι** (κιούπι) – **κλεφτ'ς**
(κλέφτης) – **κιλια** (κοιλιά) – **κιλιμ** (κιλίμι) – **κλνω** (κλείνω) – **κλος** (κουλός) – **κλουφ**
(κελυφος) – **κλωστ'ς** (κλώστης) – **κναβ** (κουνάβι) – **κινω** (κινώ) – **κνω** (κουνώ) –
κοτσι (κότσι) – **κουχνι** (κώγχη) – **κρας** (κρέας) – **κροσι** (κρόσι) – **κρφα** (κρυφά) –
κρφος (κρυφός) – **κταβ** (κουτάβι) – **κτουκι** (κουτούκι) – **κτση** (κουτσή) – **κτσι** (κουτί) –
κτσος (κουτσός) – **κφος** (κουφός)
Λαδ (λάδι) – **λάσπ** (λάσπη) – **λουδ** (λουλούδι) – **λουνι** (λούνη)
Μεσι (μέση) – **μλαρ** (μουλάρι) – **μλιγγι** (μηλίγγι) **μπλικι** (μπουλούκι) – **μποτσι** (μπό-
τσι) – **μπουζι** (μπουζί) – **μπουτσι** (μπούτι) – **μσος** (μισός) – **μστακι** (μουστάκι) –
μστρι (μυστήρι) – **μταρ** (μητάρι) – **μχανι** (μουχάνι) – **μχος** (μοιχός)
Ναχτσι (νάχτι) – **νικι** (νίκη) – **νιος** (νέος) – **νοτσι** (νότη) – **ντβαρ** (ντουβάρι) – **ντεγκι**
(ντέγκι) – **ντερτσι** (ντέρτι) – **ντσαφ** (νισάφι) – **ντω** (ντύνω) – **νυφ** (νύφη)
Ξεφτσι (ξέφτι) – **ξιαφ** (χουσιάφι) – **ξικι** (ξίκικο) – **ξινος** (ξινός) – **ξτρι** = (ξυστήρι) – **ξω**
(ξύνω)
Οπ (όπου) – **οσι** (όσοι) – **οτσι** (ότι)
Παχνι (πάχνη) – **πκνος** (πυκνός) – **πκρος** (πικρός) – **πλαρ** (πουλάρι) – **πλι** (πουλί)
– **πλιαφ** (πιλάφι) – **πλω** (πουλώ) – **πνακι** (πινάκι) – **πνω** (πεινώ) – **πουλι** (πούλι) –
πσταβ (πουστάβι) – **πτσια** (πυτιά)
Ραφ (ράφι) – **ρμανι** (ρουμάνι) – **ροβ** (ρόβι) – **ρουπ** (ρούπι) – **ρφος** (ρουφηκτός) –
ρφω (ρουφώ) – **ρχος** (ρηχός)
Σαχνι (σάχνη) – **σβω** (σβήνω) – **σγκουρ** (σκουριά) – **σιαλι** (σάλι) – **σκια** (συκιά) –
σκληκι (σκουλήκι) – **σικλι** (σκυλί) – **σικλιθ** (σκελίδα) – **σικνι** (σχοινί) – **σκτσι** (σκουτί)
– **σικωτσι** (συκώτι) – **σιλιαρ** (στειλιάρι) – **σλουπ** (σουλούπι) – **σιμα** (σιμά) – **σιμαδ**
(σημάδι) – **σιναπ** (σινάπι) – **σιναχι** (συνάχι) – **σινι** (σινί) – **στσιαρ** (σιτάρι) – **στσιο**
(στοιχείο) – **στσμονι** (στημόνι) – **στσυψι** (στύψη) – **συρτς** (σύρτης) – **σφιξι** (σφίξη)
Τελι (τέλι) – **τζιαμ** (τζάμι) – **τζιοπ'ς** (τσέπη) – **τσακσι** (τσάκιση) – **τσερκι** (τσέρκι) –
τσιαφ (θειάφι) – **τσιολι** (τσόλι) – **τσκαλι** (τσουκάλι) – **τσκρικι** (τσικρίκι) – **τσμή** (τιμή)
– **τσνι** (τσινί) – **τσφω** (τσουφώ) – **τφεκι** (τουφέκι)
Φεσι (φέσι) – **φκελι** (δικέλι) – **φκιάρ** (φτυάρι) – **φλιά** (φιλιά) – **φλω** (φιλώ) – **φνος**
(φθινός) – **φρικι** (φρίκη) – **φσεκι** (φυσέκι) – **φσουνι** (φυσούνι) – **φσω** (φυσώ) – **φτσι**
(αυτί) – **φτσια** (φυτιά) – **φτσιλι** (φιτίλι) – **φτω** (φτύνω) – **φχω** (βήχω) – **φωτσι** (φώτι-
ση)
Χαζι (χάζι) – **χαλι** (χάλι) – **χανι** (χάνι) – **χλιαρ** (χουλιάρι) – **χλιος** (χλιαρός) – **χνερ**
(χουνέρι) – **χνι** (χωνί) – **χουνι** (χωάνη) – **χρσος** (χρυσός) – **χσιαφ** (χουσιάφι) – **χτσενι**
(χτένι) – **χτσπω** (χτυπώ) – **χτω** (χτίζω)
Ψευτ'ς (ψεύτης) – **ψια** (ψίχα) – **ψιλα** = (ψηλά) – **ψιλος** = (ψηλός) – **ψηχι** = (ψυχή) –
ψχος = (ψυχός).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.....	7
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΣΥΜΒΟΛΑ	8
ΤΟ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ	9
(Παρατηρήσεις και Παραδείγματα)	
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ	10
ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	11
ΚΛΙΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ	13
(με τη Σιατιστινή Ντοπιολαλιά)	
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ.....	15
Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο	17
ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΗΣ ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΑΣ	
ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΟΥ ΛΕΞΙΟΛΟΓΙΟΥ	
ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΩΝΥΜΑ.....	93
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ	97
ΛΕΞΕΙΣ ΜΟΝΟΣΥΛΛΑΒΕΣ.....	98

* * *

ΣΗΜ.: Οι ιδιωματικές και συνθηματικές λέξεις
στά δύο ΓΛΩΣΣΑΡΙΑ είναι περίπου 4.270.-